

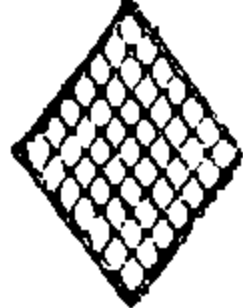
**J.M.Caballero  
Bonald**



# **Agata ochi de pisică**



**Editura Eminescu**



J. M. Caballero  
Bonald

# Agata ochi de pisică

Traducere și postfotă  
de D a r i e N o v ă c e a n u

© *José Manuel Caballero Bonald*

AGATA — OJO DE GATO

BARRAL EDITORES, S.A.—Barcelona, 1974

**PROLOG**  
**sau**  
**EPILOG**

traste, nici puncte de referință, ci doar o imensă fulgurație ascunzînd cîmpul vizual, o uriașă gură de cuplor ce-și varsă vîlvătăile peste întinderea calcinată, storecînd și sterilizînd suprafața sărăcită de mult a aceluși ținut, unde o vegetație mai mult închipuită iese deasupra pentru a simula frontierele nehotărîte ale pustiului. Pămîntul și apa au aceeași difuză culoare ruginie pe care o are cerul, ca și cînd nu s-ar fi putut stinge nici una dintre neînțelegerile elementelor contrare ale unui meleag reîntors la cel dintîi amalgam geologic, și totuși reîntegrat clocotului unor întîmplări pe care el, ultim supraviețuitor al dezastrului, încearcă să le salveze acum de la un alt, neîntrerupt proces de distrugere. Sub cine mai știe care cenușă, în cine mai știe care ungher fierbinte al memoriei neadormite, pîlpîie deodată silueta ștearsă a conacului, cercurile lui de terase și pergole cîștigate palmă cu palmă de la amețitoarea eroziune a naturii, smulse noroaiele și smîrcurilor prin sudoarea zilierilor mauri angajați după multă tîrguială, ca orice marfă, în mahalalele portuare din Zapalejos, ori în izlazurile de la Benalmijar.

Convins că nu poate să se înșele, în ciuda atîtor transformări și mutații, se apropie mai întîi de tunelul părăsit, cel ce trebuie să fi dus cîndva la întunecatul depozit unde a zăcut ascuns timp de secole argintul tartesic, prefăcut mai apoi în monede feniciene, iar în cele din urmă în obiecte de orfevrărie romană, ascunziș astupat acum de acțiunea dunelor mișcătoare, cele ce au îngropat, odată cu atotputernicia expansiunii izvoarelor

și lupanărelor, agorelor și măracinișurilor, amintirea tuturor celor care urmaseră în timp primitivilor coloni de pe țărmul lacului Argónida. Se rotesc tulburi tentaculele fericirii și fricii acelor prime epuizante și secrete scufundări în rudimentele plăcerii și cruzimii.

Capul tumefiat, umflându-se pe măsură ce trupul era tîrît peste prundișul din fața conacului, reapare acum în tăcerea pustietății, ceafa se izbește de grătarul de lemn din fața scărilor cu un înspăimîntător sunet sec și un glas din niciunde rostește dă-mi mîna, copilul meu, iar cel care-l omorîse pe Clemente ca pe un cîine își face iarăși vînt și, învîrtind trupul în aer, îl proiectează cu toată puterea în ghivecele mari de piatră, pentru ca victima, de nerecunoscut, să nu mai spună nimănui nimic, nici n-ar mai fi putut s-o facă, și pentru ca tăcerea înfricoșătoare, sporind tăcerea gîtuită a martorilor uluiți și pe cea a fiului lui Clemente, să ia locul sunetului sec, răscolitor, al capului spart. Acesta, da, se afla încă aici, lângă tocul ușii împodobit cu bugainvillii, pe esplanada de marmură cu ape verzui și stîlpi roși de vreme, confundată de la distanță cu o capricioasă lucrare lacustră, aici se află capul zdrobit, ca un semn de început al ruinei, ocupînd întreaga intrare în conac, capul tumefiat și monstruos, înconjurat de cheagurile groazei și de nimbul negru al sîngelui imposibil de șters, un sînge care în nici un caz nu era al lui Clemente viu, ci al diabolicei făpturi emenate din cartea aceea răsfoită pe furiș în penumbra sufocantă a ultimelor zile de vară. Dar pentru ce, oare, a trebuit să fie tocmai sîngele acesta, trecător și curgînd neînterupt, cel dintîi lucru care să-i vină în minte acum, cînd încearcă să reconstituie totul, bineînțeles nu orbește, ci ajutîndu-se de ireversibila și merou mai peremptoria complicitate a imaginației și de însăși ferocitatea confruntărilor ?

Numai pereții verticalizați de firul cu plumb și cîteva grinzi din tavanele mutilate au mai rămas în picioare ; restul clădirii a și ajuns piatră, piatră reîntoarsă în molozuri, nisip devorator de nisipuri, triste schelete de caprifoi. Neînterupt și împreună, umezeala și sărurile au ros treptat totul, dezarticulînd în întregime ceea ce impla-

cabila forță a deplasărilor geologice reușise să mistuie în viscozitatea mlaștinilor, înghițind cu desăvârșire sub covorul greșos al noroaielei tot ceea ce fusese grădină adusă anume, bucată cu bucată, tocmai de la răsadnițele ustigitane. Obosit, el nu se oprește din acest inventar retrospectiv al distrugerii, putînd să constate încă o dată adevărul realității imediate și reușind să-l confrunte cu cel al tot mai îndepărtatei aduceri aminte. Nici măcar mirosul putred al lagunelor, recuperat de atîtea ori prin distanța memoriei ca un semn de desfrîu interzis, nu-l ajută să recompună (chiar și din perspectiva deosebită a frustrărilor) înlănțuirea treptată a faptelor.

Scîrboasă și totodată luxuriantă lume a mlaștinilor neolitice și grădinilor refăcute periodic din răsadurile secelor de la Ecija, lume brăzdată de gălăgia cîrdurilor repezitoare ale păsărilor migratoare și a sălbăticiunilor locului, lume populată de prolixitatea șoarecilor aduși de corăbiile negustorilor fenicieni și răspîndiți peste tot de bărcile mici care bîntuiau prin apele adăpostite de vînt, căutînd bîtlanii răniți și lăsați să se transforme în stîrvuri. Și iată scroafa sălbatică, o vede din nou cum fuge înspăimîntată de propriul ei gîfîit grohăitor, tîrîndu-și pîntecul de lemnă prin franjurile bălărilor ca de săpun, cu ugerul secretînd un lichid albicios ca zeama de orez și cu singurul ochi deschis de frica pînditoare, dînd înapoi, cu cîinii în spinare, făcîndu-și vînt și aruncîndu-se singură în pîlnia de miasme a bălților din Cleofás.

Nici mare, nici pămînt, ci și una și alta, întinderi aliate și uzurpîndu-se reciproc, începînd de la cea dintîi cută tertonică a deltei, nisipuri înșelătoare în care trosnetul unui singur fir de trestie se repeta, dus de halucinante catapulte izocrono, pînă la marginile imensității, acolo unde nu putea să existe nimic care, de la întemeierea Argónidei, să nu fi aparținut furiei, cea care-i înfricoșă mereu pe cutezătorii întru aventură. Întotdeauna extenuată, dar ispititoarea tentativă a expediției prin labirinturile mărăcinișurilor, magnetul necunoscutului înăbușînd amenințarea pedepsei posibile, cînd scăpau de plietisul rugăciunilor de vecernie pentru a hoinări prin nestatornicele brațe ale lagunelor, creanga de măslin săl-

batic răscolind materiile fermentate și gelatinoase prin care pluteau zalele de broască, pînda sub perplexitatea ultimelor raze de soare, nașterea mirajului, pe vremea cînd numai această neașteptată fantasmagorie — o corabie ancorată printre caierele norilor, ori un edificiu suprapus, considerat a fi al năvodarilor din cealaltă parte a golfului — rupea orice legătură cu realitatea, orbind un timp care nu avea (nu mai putea să aibă) nici măsură, nici înrîurire, nici vreo comunicare cu zilnica transformare a istoriei.

Scheletul dezgolit al ultimelor grinzi, acele ruini avare neînghițite încă de mlaștina nesătulă, redesenează în aer secreta dăinuire a ceva abolit, dar nu șters cu totul de pe fața pămîntului : semnul mai mult bănuit al unei vieți învinse, asprul asediu primitiv al unei nenorociri care se instalează în obnubilarea conturului pe care el încearcă să-l reîncorporeze acum sferei originare, între mocirlele acelui aer otrăvitor și-n același timp fascinant prin care rățacea chinuit, fără putința odihnei, sufletul lui Clemente Pavón, cu frumosul și neîngropatul său cap de argonidian rostogolindu-se ca o torță nestinsă pe treptele scării conacului și mai departe, în toată mlaștina. Atunci, oare, în acel moment fatidic, cînd a asistat la sălbatica (și încă de neînțeles) ucidere a acestuia, atunci să-și fi dat seama că e urmărit, tocmai el, singurul care prevestise înlăntuirea dezastului, singurul răzvrătit împotriva călăilor și paralizat în propria sa capacitate de înțelegere ?

Ca și cînd încăpățînarea sa de a rămîne la acele mărturii cetoase ale trecutului i-ar fi putut oferi o concludentă — și fără rost, de acum — cale a înțelegerii, scoate din buzunar hîrtia ponosită și citește din nou știrea despre licitația și tasarea publică a tezaurului, atît de neobișnuită și atît de zgomotos răspîndită în locurile de baștină ale bunicului său normand, știre ce venea să desăvîrșească lungul proces al distrugerilor, cerc care nu putea fi închis decît prin aceeași intervenție a întîmplării, cea care îl născuse. Abia lizibil, șters în bună măsură de stăruitoarea ratificare a bănuielilor, petecul acela de ziar ferfenițit e singura mărturie rămasă asupra ruinei familiale, ruină



implicată în însăși originea viciată a opulenței sale. Iar el, care a cercetat și verificat de mai înainte traiectoria dezastrelui, confruntă încă o dată izvorul îndepărtat al acelei bogății smulse din strîngătorul subsol arheologic și transmisă în mod fraudulos tatălui său.

3 pectorale de aur cu capsule, boboci de trandafir și ghinde duble în fiecare colț; 8 plăci de aur perforate; 2 brățări de argint șlefuit cu semisfere de email (una din ele incompletă); un colier de aur cu o agrafă fusiformă și ciucuri spiralati; 3 vase de alabastru; 2 diademe de aur filigranate (una din ele deteriorată); 2 perechi de piepteni de argint; 4 amfore ovoide carenate; 16 metanii de jad biconice; 2 medalioane de argint cu rozete imprimate;

2 cercei de aur cu clame (unul prost conservat); 4 cupe de aur cu incrustații de geme (una fără picior); 3 fibule inelare din argint șlefuit; 14 monede de argint cu inscripții turdetane; 2 perechi de cercei de aur cu terminații în formă de palmete; 3 vase ovoide de aur cu marginile incrustate cu geme (două deteriorate); un urcior de aur cu incrustații de email; 2 casete încheiate în dublu arc (una incompletă); un medalion de bronz în formă de sigiliu.

Dar pînă și inventarierea acestei enigmatice și nelegitime averi, vîndută ieftin cîndva, în schimbul unei incipiente și răzbunătoare forme de stăpînire a mlaștinii, capătă de acum o semnificație nouă, în afara confluenței firești cu absurdul. Printre golurile dărîmăturilor a ceea ce fusese altădată un conac, se revarsă acum aluviunile torențiale ale timpului, itinerariul incert al experiențelor pe care le împărtășise într-un fel cu cei dispăruți. Nu mai păstrează însă nimic din angrenajul ciclic al legăturilor cu realitatea, abjectă și îmbietoare totodată, lipsită de orice rezistență în fața contaminării ei cu adversitatea. Doar cîte un element izolat, iluzie amăgitoare a unei întîlniri cu Blanquita sau Juan al doilea, statornic în neputința lui, îi mai oferă un sens nedeslușit amintirii. Oriizontul se prăbușește rotund peste o întindere părăginită și nelocuită și totul capătă dintr-o dată valoarea unei

presupuneri înșelătoare, unde trecutul a fost destituit de negurile prezentului.

Dincolo de cele mai îndepărtate lagune, șoseaua duce de acum spre noile așezări ale colonilor, spre înmulțitele orezării planificate și spre lucrările de canalizare care taie în două brațul navigabil al râului. Ce-a mai rămas din acea grăbită încrucișare de neamuri, din acea genealogie simplă a norocului și nenorocirilor care au acționat din ce în ce mai violent asupra propriei sale înclinații ereditare spre autoexterminare ? Un deșert înlăuntrul altui deșert, și asta cine mai știe pînă cînd. Era sigur, oare, acum, fusese sigur de asta și în noaptea nefericită în care s-a hotărît să se întoarcă (nu știa pentru ce) în locurile unde atîtea funeste stigmatе luaseră locul acelor întinderi, paradis imposibil de pierdut al copilăriei sale ?

# PARTEA ÎNTÎI

## PARTEA ÎNTÎI

SOSISERĂ DE DINCOLO DE ULTIMII munți și-si ridicaseră coliba din iarbă neagră și pământ în mlaștina învinsă pe jumătate de viiturile mîloase mîinate de fluviu. Nimeni n-a înțeles vreodată ce tainice motive i-au îndemnat pe cei doi rătăcitori — sau rătăciți — coloni să-si părăsească țărmurile natale normande pentru a veni aici, între smîrcuri pline cu miasme, unde, dacă reușeau să scape de friguri sau ciumă, nu puteau să-si lungească zilele decît trăind din nesigura vînătoare de căpriori prin rîpile mărăcinoase sau din otrăvitorul pescuit al țiparilor din păpurișurile putrede. Cătunul cel mai apropiat cădea tocmai în partea cealaltă, peste ceea ce fusese cîndva laguna (acum mlaștina) Argónida, iar locuitorii lui, după anotimp, se îndeletniceau cu împletitul răchitei, în timp ce mai jos, spre răsucitele drumuri ale deltei primitive, clocotea breasla pescarilor de ton, lume somptuoasă și enigmatică, în care se putea pătrunde numai prin navigații frauduloase sau prin nedrepte înțelegeri cu patronii corăbiilor.

Nimeni n-a știut nimic despre cei doi normanzi, nici nu i-a văzut chinuindu-se prin bălțile stătute decît mult mai tîrziu după nebănuita lor sosire. Fuseseră nevoiți să lupte cu mîinile însîngerate împotriva sălbaticiei tiranii a mocirlei și neînduratei rezistențe a pămîntului părăginit pe care voiau să-l însămînțeze. O crustă de sare, compactă și tapisată cu mușchi, spărgîndu-se sub formă de cochilii, le pătrunsese pînă în rărunchi, replică neînduplecată la dîrzenia și încăpățînarea lor. Cu ajutorul măgarilor sălbaticiți prinși cu lațul și îmblînziți prin foame, adunaseră

îngrășămînt și mîl peste mărna pe care reușiseră s-o scoată la suprafață prin crăpăturile adînci de salpetru. Nu însă-mînțaseră grîu, nu sădiseră legume, nici măcar cartofi (a căror conviețuire cu nerodnicia solului nici n-ar fi fost posibilă), ci binecuvîntate semințe mumificate, aduse de pe terasele nordice și păstrate în vechi flacoane de drogherie, ca singură poruncă de la strămoșii lor. Înfășurate în bălegar și puf de agavă, acele venerate semințe de pelin și rubarbă, sardonie și mușetel, hamei și salicarie, sădite în întinderea părăginită smulsă provizoriu mușcăturii salitrei, încolțiseră destul de tîrziu, opunîndu-se pentru prima dată codului de eroziune începută în clipa în care rîul își pierduse unul din brațele-i preistorice pentru a uni, astfel, insula dinspre răsărit a golfului cu nisipurile din vecinătate. Totuși, niciodată nu s-a putut afla rostul sau bănuitul beneficiu al acelor delirante plantații vegheate cu patimă și insomnie, luni în șir, și a căror întîie și săracă recoltă s-a întors întreagă la condiția de sămînță destinată sporirii viitoarelor chinuri.

Otrăvit de propria-i salivă sau măcinat de friguri, unul dintre normanzi trebuie că murise de mult cînd celălalt, singurul care a lăsat urme (singurul care și-a încrucișat vechiul sînge nordic cu sîngele reîntîinerit al pescărișelor maure din golf), în noaptea de la idele lui octombrie, săpînd în dunele de nisip mișcător, a fost zguduit ca de un cutremur, iar sapa s-a lovit de ceva dur, aproape magnetic. În timp ce-și fricționa brațul amorțit, normandul s-a lăsat încercat de bănuiala că pe acolo, prin adîncuri, trecea un filon de calamită nedescoperit pe atunci de nici o știință mineralogică, dar presimțit de el, din ce în ce mai sigur, ceea ce l-a făcut să scormonească mai departe, cu frenezie, chiar și după ce luna se ridicase de mult din adîncuri, iar prin povîrnișurile pline cu mărăcini se auzea din ce în ce mai întehit mugetul cerbilor. A tresărit din nou, în clipa cînd a dat peste o lespede, neîndoielnic lucrată de mîna de om. Spre ziuă, cînd lumina creștea printre movilele mlaștinii, și-a dat seama că ceea ce dezgropase era o bucată curbă dintr-o șosea străveche.

În faptul zilei, fără să fi dormit și fără să fi simțit nevoia s-o facă, a continuat să sape în lături, descoperind astfel că drumul avea o lărgime cam de un stîngen și ju-

mălitate și că, după înclinația lespedzilor, chiar aici începea să se răsucească spre nord, venind (după cât putea să-și dea seama) dinspre răsărit, ori, dimpotrivă. Primul lucru la care s-a putut gândi a fost să traseze în închipuire presupusa curgere a acelei căi înmormîntate, alegîndu-și pentru începutul acestor îndeletniciri deloc sigure un punct în partea dinspre apus (direcție din care, bineînțeles, nu sosiseră cei doi pribegi căutători ai nimicului), uitîndu-și de acum de semănăturile sale și robii, fără să-și dea seama, de căutarea sfîrșitului — sau începutului — șoselei.

La patru luni de cînd își începuse căutările subterane, aflîndu-se în ziua aceea însorită departe de colibă, normandul a văzut intrînd prin păpurișul dinspre Cleofás, rătăcite din drumul lor de cabotaj sau, poate, aventurîndu-se în acele ape paludice în încercarea de a pescui în scobitura micului golf, două feluce. I-a trebuit un răgaz bun pentru a înțelege că nu era vorba de nici una din aceste false posibilități ticluite în grabă sub imperiul cețos al acelui sfîrșit de lume (cel care de atîtea ori îl umpluse de groază sau îl făcuse să creadă că-și pierde mințile), ieșindu-și din nedumerire și îndoială abia cînd a putut desluși ajungînd pînă la el prin aerul greu, ca prin niște tuburi de sare, pălăvrăgeala de neînțeles, marinărească, guturală, ca un strigăt de cocori. Fără să se lase văzut, s-a apropiat pînă cînd adierea țărmlui i-a lovit fața, ascunzîndu-și printre papură trupul și așa camuflat printr-un fel de mimetism provocat de conviețuirea cu miasmele locului și-a reușit să vadă cum echipajul uneia din feluce cobora pînza de pe vergă, în timp ce celălalt vîslea într-o luntre către nisipurile dinspre Matafalua.

I-a supravegheat ore în șir fără să înțeleagă ce-și spun, nici ce voiau să facă. Doi zdrențăroși adunau un amestec ciudat de sare, noroi și știuci înnămolite într-un coș pe care-l transportau în mare grabă pe punte. În acest du-te-vino al coșului, normandul a putut zări silueta unei femei ce se rotește printre butoiașele de pe puntea vasului cu pînze. Cu virilitatea amorțită ani în șir sau poate de-a lungul întregii lui vieți indescifrabile, însinguratul s-a simțit brusc absorbit și tîrît în vârtejul unei tulburi rotiri delirante care-i biciuia sîngele, coborîndu-l spre pîntece și

violentîndu-i misterioasele căi ale bărbăției. Tîrîndu-se prin mocirla puturoasă pe care era nevoit s-o atingă cu buzele, cu o mîină dînd la o parte papura putredă, cealaltă tremurîndu-i între pulpe, a înaintat spre femeia cu sîni bănuți și pîntec curbat, arătîndu-și gîfîiala și umilitu-i trup de animal celibatar. Căzut pe brînci, umplut de noroi, senzația încercată pentru prima dată i-a alimentat combustia unei dorințe ce nu putea decît să se stingă treptat, în afara rutului faunei din jur, dacă nu avea să caute neîntîrziat unirea cu femeia.

Privind cum felucele se îndepărtau, normandul a înțeles că întreaga lui viață trăită pînă atunci nu fusese decît un nesfîrșit șir de calamități. Luptase cu toată puterea împotriva propriilor lui atavisme, mai înainte de a se hotărî să renunțe pentru o vreme la dezgroparea șoselei, astfel că, pentru prima dată, la capătul unor ani în care nu făcuse nimic altceva decît să supraviețuiască, a părăsit bălțile pline cu duhoare și a luat-o în sus, prin păpurișul de la Cleofás, către Malcorta.

Înfățișarea lui, oricît de puțină atenție i s-ar fi dat, trebuie că stîrnea în mod nemijlocit uimirea sau teama, iar dacă nu, o milă fără margini. Vara aproape că trecuse și răchita fusese tăiată de mult, astfel că a găsit satul pe jumătate gol. A rătăcit ca un fugar pe ulițele pustii, strecurîndu-se ca o umbră pe lîngă pereții de piatră și încercînd să se îndepărteze de orice presupusă întîlnire cu cineva, pînă ce foamea și oboseala l-au împins sub un umbrar unde doi bărbați beau must și a cerut de mîncare prin semne. I-au dat must și l-au servit cu pește afumat, fără să-și fi luat de la el privirile uimite. Normandul n-a înțeles ce-și spuneau între ei și n-a știut cum să le explice că venea din bălțile de jos și-și căuta femeie. Mai mult din milă, i-au dăruit o bluză ponosită din dril, obligîndu-l să-și lepede cojocul de oaie ferfenițit, dar el s-a întors la sărăcia lui cu același aer de sufocantă singurătate cu care venise, privind cum prin înserarea acelei zile zbura pasărea prevestitoare de nenorociri.

Timp de patru zile a rămas în colibă, înfrînt de un somn bolnăvicios din care s-a trezit rareori, cînd s-a tîrît peste dunele de nisip, încercînd să privească șoseaua, în

bucata ei dezgropată. Va fi simțit, oare, în aerul acelor zile, cu instinctul lui neobișnuit, de cerb hămesit, prezența femeii aduse de ultima zbatere a verii dinspre îndepărtatul Zapalejos? Fapt este că în dimineața următoare a pornit iarăși la drum, lăsându-se condus de același instinct pe lângă malurile scufundate ale lacului Argónida pentru ca, la căderea serii, să poată distinge în zare locurile ce se mai numeau încă pe atunci Țărmul Maurilor.

De n-ar fi fost sclipirea tăioasă a ochilor, nici pletele roșietice ca de leu fugărit, trecerea lui prin forfota acelei așezări pescărești (în neconținută aranjare de năvoade) n-ar fi trezit nici un fel de interes sau curiozitate. S-a strecurat pe lângă porți cu aceeași grijă și îndemînare cu care o făcuse cîteva zile mai înainte la Malcorta, a mîncat pastramă de mistreț, ciupind din cînd în cînd din bulgărul de lut alb de magnezie (pe care de data aceasta nu uitase să-l pună în traistă, alături de creanga sfîntă de vîsc), pentru ca după aceea să-și doarmă primul său somn din Zapalejos, ascuns ca un iepure lângă zidul unde se aruncau toate murdăriile. S-a trezit înainte de a miji de ziuă și s-a grăbit să ajungă la debarcader, luîndu-se după mirosul greșos de pește și încredințîndu-și pașii terenului care cobora lin către micul port.

Primele bărci porniseră de-acum spre bălțile știute, iar normandul, pe măsură ce lăsa să treacă timpul, plimbîndu-se în sus și-n jos și aruncîndu-și privirile cercetătoare de-a lungul străzii ce străbătea țărmul; simțea cum strînsura care-l întăritase și-i biciuise sîngele începea să-l slăbească. O parte, însă, din chinurile ce clocotiseră în el din clipa cînd o zărise pe femeia aceea pe puntea felucei continua să fiarbă. Dorința de comunicare se insinua lent, din interior, părăd să pună capăt nemăsuratei lui însingurări și, într-un moment de nesperată sclipire a închipuirii, și-a dat seama că avea să pătrundă — sau cel puțin așa ar fi vrut — într-o lume care într-un anume mod (poate din clipa cînd casta lui de pescari din insulele Canalului se risipise pe corăbiile piraților) îi fusese interzisă cu desăvîrșire. Ceva ce, după mulți ani, avea să fie reconsiderat drept ceea ce era cu adevărat, un fortuit succedaneu al fatalității a trezit pe atunci în normand vaga impresie că totul nu era decît o înșelare ce i se strecura



în suflet, picătură cu picătură, ca un venin. Fără să fi renunțat, nici măcar în gând, la dezgroparea șoselei, a simțit nevoia să mai rămână la Zapalejos, dar nu pentru a descoperi salvarea din iremediabila lui singurătate, ci pentru un simulacru de ușurare a sordidei sale conviețuiri cu aceasta, care îl urma pretutindeni. Primul lucru pe care l-a făcut în acest scop a fost să rătăcească printre case și să asculte atent, încercînd să rețină din vorbirea oamenilor cuvintele care, treptat, aveau să-l ajute pentru a se face înțeleș.

Pe vremea aceea Zapalejos se dezvolta brusc, după cum era și volumul tranzacțiilor de pește făcute de către cei puternici. Oamenii cu cele mai deosebite obiceiuri veniseră aici, din toate părțile, pentru a-și încerca norocul, împinși de foame și nedreptate. Fără a reuși, bineînțeleș, să egaleze populația pestriță din lumea pescarilor de ton, în funcție de numărul băștinașilor, prea puțin stabil, se putea vorbi de un aflux uman întreținut mai ales de imigranți italieni și marocani. Astfel că normandul, după repetatele lui rătăcirii zilnice printre ceilalți, a izbutit să priceapă cîteva cuvinte și s-a încumetat să stea de vorbă cu doi tineri, negricioși și slabi, la fel de pociți, dîndu-le de înțeleș că venea din mlaștinile de sus și că era în căutare de lucru. Tinerii, care în cele din urmă s-au dovedit a fi fugari marocani, l-au condus pînă în apropierea unui hambar, unde au stat de vorbă cu un vlăjgan gălăgios și sașiu, cu niște brațe lungi, pline de tatuaje, care n-a părut să le dea prea multă atenție, dar a terminat prin a-i oferi normandului ocazia de a reveni după-amiază pentru a da o mîină de ajutor la transportul peștelui, ceea ce a și făcut, îndeplinindu-și cu folos și plăcere îndatorirea. ușoară pentru el, de a descărca tîrnele cu obleți, plătică, bibani și șepii.

Seara, plin de noroi pînă la brîu, în forfota irespirabilă din băcănie, normandul a ținut în mîini primele monede bătute în Spania și, fără s-o fi cerut, a fost tocmit pentru alte cîteva zile, urmînd a fi plătit cu o anume sumă, nu cît ar fi vrut el, pentru fiecare coș descărcat. Dacă nu întru totul mulțumit, normandul s-a lăsat încercat de o oarecare mîndrie și după ce și-a obținut un loc de dormit în una din barăcile ce serveau, uneori, ca han, s-a curățit pe cît a

putut de zoaje și noroi, cumpărînd — cu prețul impus de unul din mauri — niște sandale noi din cauciuc și o pereche de pantaloni îndeajuns de purtați. Tîrziu, trîntit în patul murdar, a mestecat o felie de pastramă, scufundîndu-se într-un somn deosebit de toate cele de pînă atunci.

În aparență, totul părea să-i meargă din plin. Pînă cînd, după cîteva zile de muncă, a simțit din nou clocotul bărbăției amorțite ani în șir și, mai mult decît atît, magnetismul ce-l exercita asupra-i amintirea tulburătoare a șoselei. Văzuse femei de toate neamurile, fiecare îl atrăsese mai mult sau mai puțin, dar ceea ce-i rodea din nou și cu adevărat liniștea era nelămurita ispită a acelor lespezi de drum, dezgropate cu atîta trudă și (poate) acoperite iarăși de nisipurile mîinate de vînt. Timp de trei zile s-a luptat cu chemarea lor neîndurătoare, reușind în cele din urmă să-și învingă zbuçiumul. Se va fi hotărît, oare, atunci să facă precum a făcut sau numai după ce se va fi repezit pînă în mlaștini, împins dintr-o dată de un simțămînt care-l obliga să-și dovedească existența (sau inexistența) unei puteri vrăjitoarești asupra-i? Nimeni n-a putut s-o afle. Iar el s-a reîntors la Zapalejos primind să muncească și să fie plătit, știind de acum cît de grabnice și de neclintit urmau să fie hotărîrile luate.

DUPĂ O ABSENȚĂ AL CĂREI SFÎRȘIT avea să coincidă cu apariția primelor păsări migratoare, normandul s-a reîntors în lumea mlaștinilor însoțit de o adolescentă aproape în zdrențe, de cel mult șaisprezece ani (el împlinise treizeci și opt), nepricepută și speriată; nu lipsită de o anume perfecțiune agresivă a trupului și de un fel de frumusețe sălbatică filtrată de murdărie, cu ai cărei părinți nevoiași, rubedenii sau îngrijitori ai vreunui han meschin, normandul trebuie că încheiasă un târg rușinos.

Lumina plutea dusă de vînt peste coliba acoperită cu stuf cînd au zărit-o din vîrful unui deal, și normandul, care tot timpul călătoriei nu-și arătase în nici un fel virilitatea răvășită (la gîndul, poate, că dorința lui se va împlini acum), îndată ce a pășit pe întinderea de smîrcuri al căror proprietar se considera prin dreptul primului sosit, a simțit cum izvîra în el, cu înverșunare, patima posesiunii. S-a înfrînt însă, pentru a putea privi încă o dată bucata de șosea dezgropată, mai înainte de a-și conduce înfricoșata lui pereche spre locul care avea să fie adăpost al unei primitive și neterminate nunți.

Odată intrați în baracă, a lăsat puținele lucruri aduse din Zapalejos lîngă vatră și fără să-i spună nimic, fără să o facă să-l înțeleagă în vreun fel, fără ca între ei să se petreacă un schimb de intimități de început, dar și fără violență, a răsturnat-o pe adolescentă pe rogojină și așezîndu-se deasupra ei a început să-i răvășească îmbrăcămîntea cu mîinile lui murdare, aspre și tremurînde. Tînăra părea ascultătoare și supusă ca lutul : s-a lăsat în voia lui

cu un fel de obișnuință a resemnării și oboselii, dar când normandul, sufocat și orbit, a vrut să-i desfacă picioarele, s-a răsucit cu toată puterea și, chiar și după ce el părea să fi renunțat la pradă, a continuat să se zbată fără rost, țipînd ca un animal rănit.

Normandul nu și-a dat seama, și nici nu s-a gîndit la așa ceva, dacă un astfel de refuz corespundea unui automatism defensiv în fața unei îndepărtate (ori mai puțin îndepărtate) încercări de viol sau unui instinct al fricii în fața iubirii, latent în adîncurile ei maure. Așa că, odată cu trecerea vremii, s-a obișnuit cu aceste refuzuri zilnice, din care nu ieșea înfrînt întru totul, căci măcar își putea potoli sîngele prin atari jocuri ale posesiunii, în care îndărătnicul scut al virginității (dat fiind comportamentul acelei supuse și totodată nepricepute ființe) lua uneori forma unei respingeri nenaturale, ca și cînd ar fi dorit dintr-o dată să se dăruiască unei disperate împreunări, dar nu putea s-o facă din pricina vîrstei prea crude.

Oricum, tînașa s-a dovedit înțelegătoare și harnică, astfel că în timp ce normandul se trudea din zori pînă în apusul soarelui dezgropînd lespezi din șosea, ori ocupîndu-se cu vrăjitoriile lui, citind viitorul în măruntaiele păsărilor sau ghicindu-l după modul în care pluteau zalele broaștelor, ea s-a îngrijit cu toată puterea și priceperea să schimbe înfățișarea aceluia cămin : a cîrpit pereții colibei și i-a acoperit cu ce a putut, a construit curse pentru guguștiuci și capcane pentru nutrii, a pescuit știuci cu o plasă împletită din paie, transformînd încăperea aceea mizerabilă (căci ce altceva putea să fie spațiul murdar și sărăcăcios în care s-a simțit, deopotrivă, fecioară și concubină ?) într-o cameră primitivă, dar cu semne de vitalitate. Seara tîrziu, cînd normandul intra în casă, dacă nu taciturn, atunci obosit și ca și orb, ea îi punca să mănînce saramură, ori ouă de lișiță și îi iscodea tăcerea ghemuindu-se într-un sac din piei neargășite. Trăind împreună în aceeași încăpere ca într-un teritoriu tăiat în două de frontiera sîngelui, au început să se înțeleagă, inventînd încetul cu încetul un limbaj hibrid pentru a-și putea comunica măcar lucrurile mai importante.

În mijlocul acestei conviețuiri de rutină, întreținută de aceleași ceremonii ale posesiunii frustrate, într-o după-amiază normandul a văzut cum tînăra se apropia de locul îndeletnicirii sale, de lespezile șoselei abia dezgropate, uimit de aceasta, căci niciodată pînă atunci nu se arătase curioasă de munca lui și nici nu încercase să și-o explice în vreun fel. Venise cu pași înceți, închisă în ea însăși, fără a-i spune ceva, fără a-i da să înțeleagă un lucru anume, așezîndu-se ca o căprioară într-un luminiș, cercetîndu-l cu o privire fixă, blîndă și exasperată. Normandul s-a apropiat să vadă ce făcea acolo, iar ea a încetat să-l privească în clipa cînd el a descoperit că își pusese fusta pe care i-o cumpărase în Zapalejos. Ca o străfulgerare, normandul a avut certitudinea efemeră că în sfîrșit vraja ce se interpusese între ei, ca un foc al frustrării, avea să se rupă de acum și cu aceasta viețile lor vor prinde să se țeară altfel (odată cu trecerea anilor ce vor modifica geografia și istoria mlaștinii Argónida), ca într-un prim nod al unei plase împletite din fatalități și neprevăzut.

Și așa s-a și întîmplat : într-o fracțiune de timp neînsemnată, care a durat mai puțin decît zborul unui cîrd de bîtlani peste vîrfurile păpurișului, nisipul umed a supt sîngele fecioarei, tînăra rămînînd extenuată pe patul de papură, cu picioarele goale și ude, într-o postură fetală, cea care, de atîtea ori mai înainte, o apăraseră de coșmarul neputincios al violului. Normandul a dus-o în colibă fără s-o ajute prea mult, dar transmițîndu-i un fel de recunoștință mută, pe care ea o simțea cu toată voluptatea în întregul trup, mulțumită și împăcată pentru ofranda ei. Ajunși înaintea colibeii, normandul i-a pus de gît, legîndu-i-o cu un fir de agavă, piatra fulgerului — urină petrificată de pisică sălbatică —, cea care avea s-o apere de pînda celor vicleni, și i-a dat să bea o fiertură de babornic pentru ca, atunci cînd va fi momentul, să ajute ca dragostea lor să aibă rod.

Astfel că, trecînd trei răsărituri de lună plină, tînăra prinse rod, vegheată de întîmplarea favorabilă a descoperirii, după alte trei răsărituri de lună, a locului unde șoseaua — în chip firesc ori datorită vreunui cutremur —

se încheia, la măgura unde marea, revărsată peste știucile din vîlceaua dinspre Cleofás, nu ajungea. Asta s-a întîmplat într-o zi, la căderea serii, cînd normandul a trebuit să aprindă o nuia unsă cu seu pentru a nu se prăbuși în întunericul gropii căscate sub ultimele lespezi de pe care îndepărtase pămîntul. A cercetat, pipăindu-i, pereții care treceau peste înălțimea lui și, pe măsură ce scotocea peste tot, o neînsemnată desprindere de pămînt i-a descoperit, înfundată pe jumătate, gura unui tunel mai mult bănuít, din care a scos cu mîinile țărîna afînată, folosind după aceea feștila de seu, dar neizbutind să vadă altceva decît un fel de nișă rotundă, săpată în piatră.

Bătăile inimii nu i-au îngăduit să meargă mai departe în bîjbîiala lui din seara aceea, dar a doua zi, îndată ce primele raze de soare i-au înviorat insomnia, s-a grăbit să ajungă în același loc, reîncepîndu-și scotocitul, iscodind peste tot și scoțînd afară scoicile măcinate de timp, așezate ca un covor peste ceea ce s-a dovedit a fi începutul unui tunel îngust, prin care s-a tîrît ca un bursuc, pînă ce i-a fugit pămîntul de sub picioare, clipă în care s-a apucat să scormonească frenetic, ca și cînd ar fi știut cu toată siguranța ce avea să găsească, după cum s-a și întîmplat într-adevăr, dînd peste o grămadă de giuvaericele și tot felul de nimicuri din metale și pietre prețioase.

Dar normandul n-a știut pe atunci (și nici nu avea s-o știe cu adevărat), după atîtea și atîtea previziuni ce îl subjugaseră, ce descoperise. Un fel de leșin amestecat cu frică a pus stăpînire pe el, în timp ce strîngea bijuteriile cele mai mari din nișa plină cu nisip. S-a așezat după aceea pe marginea gropii, în genunchi și nedumerit, reușind să-și imagineze doar pe jumătate ceea ce putea să însemne întîmplarea aceasta, — nu întunecata prevestire a calamitei, ci fluxul hipnotic al metalului argonidian, cel care îl ținuse ca legat din clipa cînd lovitura sapei în cea dintîi lespede a șoselei îl transportase în lumea tezaurului, fără să fi știut de existența lui, nici prin mijlocirea legendară a străbunilor lui luptători, nici prin vreun alt mijloc neobișnuit, prin scriitură secretă, mărturisiri onirice sau arta ghicitului.

A îngropat din nou obiectele într-un alt loc decât cel în care le găsisese (fără a face vreo legătură între strălucirea murdară a aurului și nenorocire), acoperind cu mare grijă noul ascunziș, și s-a întors în colibă cu neli-niștea celui condamnat la o veghe perpetuă. S-a închis în el însuși ca și când ar fi fugit de propria-i sminteală sau ca și când l-ar fi urmărit, ceea ce încă nu se întâmplase, zmeii abominabili, care luau mințile tuturor celor ce se amestecau în treburile lor. Cu toate acestea, n-a spus nimănui nimic despre descoperirea sa, nici măcar însărcinatei neputincioase, cea care de-acum încolo avea să-l vadă cum lîncezea zile în șir, vegetînd în nemișcarea lui, întreruptă numai de cîte o scurtă escapadă înspre bălțile de lîngă prăpastie, în timp ce pîntecul ei creștea fără ca el să-și dea seama, iar peste întregul ținut fierbinte se aduna seceta pustiitoare.

După treizeci și patru de săptămîni greșit socotite, cu buricul legat de piatra fulgerului și fără nici un alt ajutor decât instinctul de mamă, a venit pe lume un băiat cu păr ca de smoală și cu ochi de un verde aprins, copiați după ochii de agată ai mamei, căruia i-au dat numele de Pierre sau Perico Chico, pentru ca, odată cu trecerea timpului, să fie trecut în mod legal în registrele ținutului drept Pedro Lambert Cipriani, fiul lui Pedro sau Pierre Lambert (fără un alt prenume sigur) și al Manuelei Cipriani Lobatón (presupusă bastardă dintre un calabrez și o maură), întemeindu-se astfel neamul care avea să lase atîtea și atîtea urme de neșters în acele smîrcuri de nelocuit.

DUPĂ PRIMELE LUNI DE LA NAȘ-  
tere, totul părea să prevestească moartea copilului. Biciuite  
de vînturile otrăvitoare ale pustiului, de urletul amenin-  
țător al jivinelor amenințătoare și de apele pline de  
miasme, cele patru izvoare ale sîngelui său întîrziau să  
treacă dincolo de pragul pe care-l proorocise cenușa de  
vîsc cernută sub lună plină printr-o sită din pînză de sac.  
Copilul, a cărui singură vigoare biologică creștea din  
aceeași uriașă cloacă a mlaștinii, nu putea găsi nici un fel  
de sprijin în țărîna cangrenată, bolnavă de sete, acoperită  
de o crustă hidropică de calcar, ori în lagunele pline cu  
pești morți, peste care zburau păsările ce se hrăneau cu  
stîrvurile lor. Palid și slab, el se stîngea ca o lumîinare  
în leagănul din piele de cerb susținut în două furci de  
ricin. Sfîrșită, mama care-i păstrase placenta pentru a-și  
unge sînii, îndulcindu-i buzele cu propriile-i sucuri, nu  
avea lapte și a fost nevoită să se ajute cu laptele unei  
căprioare captive, dar nici așa copilul nu dădea semne  
să-și revină din paloarea amenințătoare.

S-a petrecut atunci un lucru neașteptat. Într-una din  
după-amiezile acelea, normandul s-a întors acasă mult  
mai devreme decît obișnuia, aducînd sub braț un mă-  
nunchi de buruieni pe care le-a pus de îndată să fiarbă  
și le-a dat copilului să le bea dintr-o strachină în care  
pisase din timp bronhii uscate de țipari. Și, ca prin far-  
mec, fiertura aceea (singura mărturie că normandul nu-și  
uitase întru totul de copil) s-a dovedit binefăcătoare pentru  
noul venit pe lume, căci, pășind în cea de-a șaptea lună  
de viață, a început să se dezvolte cu o vigoare scanda-



loasă, timp în care primele ploii cenușii înviorau din nou pământul ars de secetă, Imitînd urletul haitelor de cîini vagabônzi, țipetele-i nocturne risipeau peste întinderea estuarului tînguirea unui limbaj nedecis încă între cele două traiectorii ale sale, de om și animal.

Scufundat în muțenia lui și disprețuind tot ceea ce-l înconjura, acest tot nefiind, la urma urmelor, decît lanțul mlaștinilor, normandul își cheltuia timpul pustiu și judecata la fel de pustie cu supravegheră, metodică și inutilă, din cel mai apropiat punct de colibă, a locului în care îngropase tezaurul. Uneori, după ce se convingea că nu-l urmărise nimeni (și, în definitiv, numai o jivină flămîndă ar fi putut să-l urmărească), scormonea grăbit, cu sufletul la gură, nisipul pentru a se convinge că bijuteriile fascinante în strălucirea lor se aflau acolo și că nimeni, în afară de el, nu știa nimic de existența lor și de ascunzișul acela. Manuela s-a lăsat învinsă pe atunci, ca de o prevestire rea, de o bănuială, nereușind să-și dea seama dacă vreo vrajă sau doar vreo sminteală pusese stăpînire pe normand, obligîndu-l să se poarte de neînțeles și de nepătruns, într-un mod ce se afla dincolo de puterea ei de pricepere. Grija și dragostea nemărginită pentru copil o apărau într-un fel de sentimentul unei vieți fără rost, zădărnicie greu de apreciat în toată profunzimea, căci nu descoperea în memoria ei nimic cu care să o poată compara. Singura legătură dintre ea și normandul ce nu se lăsa înțeles nici în puținele clipe de dragoste fugară se petrecea seara, cînd acesta se întorcea în colibă fără nici o grabă, ca un viezure, iar ea îi potolea foamea, pe care nu și-o manifesta niciodată, cu o bucată de pastramă. În restul timpului, stăpînit de aceeași veșnică insensibilitate sterilă, asemănătoare peisajului înconjurător, normandul era ca un hățîș sărac și de nepătruns.

Pîna cînd, într-o dimineață fără vînt și cu mai multe păsări decît de obicei zburînd spre țărături, pe bolta cerului s-a desenat, răsturnată și cu o claritate de necrezut, imaginea unei clădiri. Niciodată pîna atunci nu fusese atît de neliniștitor, printr-o atît de meticuloasă articulație a elementelor realității, mirajul ce se închea peste oglinzile murdare și îndepărtate ale mlaștinii. Manuela

deretica în clipele acelea prin casă și, când a întrezărit imaginea aceea neobișnuită pe cer, și-a luat copilul în brațe și-a urcat în grabă pînă în vîrfurile colinei unde-și făceau cuib cufundarii, privind de acolo, în întregimea ei, o întreagă așezare jucînd pe orizont, atît de perfectă, încît avea senzația că ea însăși se afla cu capul în jos, scufundată în acea viziune fantasmagorică. S-a simțit atunci ca o pasăre amăgită ce se prăbușește peste lagunele refluxului verii și nu a reușit să facă nimic altceva decît să fugă în direcția stufărișului, unde bănuia că s-ar afla normandul, dar, negăsindu-l, după ce l-a căutat peste tot, s-a reîntors la colibă, descoperindu-l de departe, în fața ușii, cu o boccea din nuiele de răchită pe care o strîngea cu grijă la piept.

Din privirile lui țîșnea o lumină roșiatică pe care n-o mai văzuse de cînd se iubiseră prima dată în ochiul de iarbă dintre păpurișul de lîngă șosea. Normandul i-a făcut semn să intre și, în timp ce ea își ținea copilul sprijinit de șold, și-a desfăcut bocceaua și i-a arătat două vase bisericicești, două potire de aur împodobite cu cristale purpurii, care au prins să ardă sub razele de lumină ce se filtrau prin crăpăturile colibei ca niște ochi de linx. După atîta amar de timp, cînd nu pronunțase nici un cuvînt, normandul a izbucnit într-un discurs năvalnic din care Manuela n-a înțeles decît faptul că mirajul acela (sfîșiat în cele din urmă de nori) prevestea o taină a naturii, în funcție de locul de unde fusese privit, și că el avea să plece de îndată la Zapalejos, luînd cu el potirele acelea, în a căror proveniență fantastică ea a început să descifreze, confuz încă, toate acele nesfîrșite zile de părăsire pe care le trăise.

Normandul a plecat chiar în ziua aceea, la amiază, spre Zapalejos și nu s-a întors decît după o săptămînă (cînd Manuela, fără să-și facă griji, începuse să creadă că n-o să-l mai vadă), împreună cu un flăcău voinic, despre care avea să afle că era zidar, și o căruță trasă de un catîr negru, încărcată cu tot felul de bagaje. Normandul nu i-a spus nimic despre soarta celor două potire somptuoase și nici despre ceea ce își propunea să facă aducînd cu el încărcătura aceea neașteptată. Dar din felul în care se

purta, după gălăgia cu care-și însoțea gesturile, Manuela și-a dat seama că ceva din tot acel marasm al existenței ei începea să se prăbușească, lăsînd să se întrevadă o rază de lumină. Normandul părea un alt om, iar necheltuita lui vitalitate transmitea muțeniei de pînă atunci un fel de grabă a recuperării timpului, aproape anormală prin modul brusc în care se manifesta. A reușit chiar să-i pună o mîină pe umăr, așa cum făcuse cînd o alesese — sau o cumpăraseră — în Zapalejos, dîndu-i un pachet cu îmbrăcăminte pentru ea și Perico Chico, forțîndu-se s-o facă să priceapă că foarte curînd aveau să părăsească baraca aceea nenorocită, pentru a se muta într-o casă mai bună și mai încăpătoare, lîngă rîpa din apropiere, acolo unde izvorau apele ce se îndreptau spre Malcorta.

Uimirca Manuelei a trezit în el o stare confuză, un amestec nehotărît, între mulțumire și plîns, pe care, ghi-cindu-i-o, Manuela a încercat să i-o spulbere, scăpînd astfel și de privirile iscoditoare ale zidarului, intrînd cu copilul în colibă, punîndu-și pe ea fusta largă de satin pe care o găsisese în boccea și adunîndu-și părul negru-strălu-citor într-un coc pe ceafă.

Cînd a apărut din nou în fața colibei, catîrul fusese înhămat. Normandul a părut s-o scruteze cu o anume bucurie fugară înainte de a o lămuri cît de cît că plecau să ducă încărcătura aceea și că o să se întoarcă să-i ia pe ea, pe Perico Chico și puținele lucruri folositoare, în clipa cînd o să fie gata noua locuință și că, oricum, o să-i dea de veste. Manuela a fost de acord, neînțelegînd tot ceea ce-i spunea, simțindu-se din nou singură și descoperind că-și pusese fusta pentru a nu fi admirată de nimeni, dar purtîndu-se cu o anume fudulie care începea să pună stăpînire pe simțurile ei aproape adormite.

La căderea serii, normandul și tînărul zidar au pornit la drum, ocolind cu grijă marginea estuarului și înaintînd în direcția în care se pierdea șoseaua, pînă cînd au zărit rîpa de lîngă Cleofás. În noaptea aceea au dormit la adăpostul unor tufe de iarbă dulce, vegheați de un foc pe care umezeala aerului îl micșora mercur, iar a doua zi, îndată ce s-a crăpat de ziuă, normandul era deja în picioare, cercetînd împrejurimile și însemnînd cu un par

înfipt în nisip locul unde avea să ridice nu o colibă de humă și papură, ci o clădire cu ziduri de piatră, acoperită cu țiglă și pardosită cu cărămizi adevărate.

Cît timp a durat strîngerea materialelor aduse din Malcorta — și chiar din Benalmijar — și înălțarea zidurilor, singurătatea Manuelei n-a putut fi ușurată nici de vizitele grăbite ale normandului, venit să-și potolească poftetele (ea dăruindu-i-se, așa cum nu făcuse pînă atunci, tot mai nesățioasă), nici de mereu repetata poveste a mutatului. De multe ori, în intervalul acesta, Manuela urcase pe deal, împreună cu Perico Chico, nu pentru a le duce o strachină cu roșioară, ci pentru a vedea cum înainta ridicarea casei unde avea să-și mute singurătatea. Zidarul cel tînăr o privea în astfel de momente cu o dorință nedisimulată, ca și cînd ar fi vrut să-i sugereze faptul că viața și trupul ei invalid aveau să se bucure de o meritată recompensă. Iar ea, cunoscînd firea bărbaților, se înfuria pe propria-i pornire prost consumată, lăsîndu-se stăpînită, încetul cu încetul, de o desfătare solitară, care mai înainte mai mult îi otrăvea decît îi potolea sîngele, mai fierbinte acum, pe măsură ce Perico Chico începuse să meargă pe picioare și se îndepărta de ea, părăind să nu mai aibă nevoie în fiecare clipă de veghea maternă și fără ca ea să știe pe unde umbla.

În astfel de momente, Manuela rămînea în ușa colibei sau se așeza pe nisipurile din apropiere, căzînd pe gînduri și simțindu-se înlănțuită de ceva pe care trebuia să-l păstreze cu orice preț și pe care părea să-l piardă, așteptînd nedeslușit întoarcerea copilului și trăindu-și pe mai departe singurătatea din care încerca să se smulgă, chiar și cînd era nerăbdătoare să-și revadă copilul scăpat de sub pază. Și tot astfel a început să-și reconstituie, din crîmpeie vagi, nefericita ei adolescență din Zapalejos, fără a reuși s-o incrusteze întru totul în realitatea cețoasă încă dintr-un timp — și un spațiu — în care nici măcar promisiunea unui cămin mai bun nu-i îndulcea decît în treacăt, cu zgîrcenie, sufletul.

A AUZIT MAI ÎNTÎI CEVA CARE putea foarte bine să fie un corp ce se tîra, iar după aceea niște foșnete amestecate în somn cu înfățișarea vagă a nevăstuicii urmărindu-și șoarecele sau cu cea a cameleonului sărind peste vîrfurile stufărișului. Nu s-a trezit imediat : a intuit doar, ascunsă în întunericul de lîngă pat (sau poate mai departe), prezența cuiva și s-a gîndit că era normandul, venit ca de obicei la timp nepotrivit pentru a se strecura lîngă ea, în pat, fără nici o altă nevoie decît cea a animalului și fără a rosti măcar un singur cuvînt. Încet, apropiindu-se, umbra acestei prezențe s-a conturat mai mult, dovedindu-se, pe măsură ce se desprindea din întuneric și pătrundea în zona de penumbră, alta decît cea așteptată, mai ales cînd s-a desenat în pătratul ferestrei luminate de lună și, aplecîndu-se peste pat, a început să pipăie picioarele celei care de-acum nu mai putea să doarmă. Cîteva clipe încă, Manuela a rămas nemișcată, încercînd să verifice și să-și dea seama că purtarea acelui vizitator neobișnuit nu putea fi cea a normandului și nu s-a mișcat nici după aceea, decît în momentul în care mîna necunoscutului, alunecînd cu grijă peste trupul ei, i-a căutat mîna și i-a strîns-o ușor, mai mult mîngîindu-i-o, dîndu-i să înțeleagă că, în nici un caz, cel care se purta astfel nu era un dușman. Brusc, depășindu-și teama și înlocuind-o cu o stare de așteptare, Manuela s-a ridicat din pat, știind de acum că vizitatorul nu putea fi altcineva decît zidarul. Ce s-a întîmplat ? Ce cauți dumneata aici ? a întrebat ea, încercînd să țipe, dar nereușind, și adăugînd, fără mînie : Ce-nseamnă obrăz-

nicia asta ? Nu-ți fie teamă, a șoptit el, așa-i că nu mă alungi ? mă lași să rămân ? Dumneata ești nebun ; cum ți-ai putut închipui una ca asta ? i-a răspuns cu voce tremurândă Manuela, să pleci imediat pe unde ai venit.

În momentul acela Perico Chico a dat să plîngă, iar liniștea nopții a multiplicat zgomotele din colibă, adăugîndu-le spaima care precedă vinovăția. Manuela s-a apropiat de copil și a început să miște leagănul pentru a-l adormi, iar cînd s-a întors lîngă pat s-a întîlnit cu trupul zidarului care, fără să vrea, i se pusese în cale. Nu s-a folosit nici el de forța pe care i-o dădea singurătatea, nici ea nu a trăit o altă stare decît cea dinainte știută și acceptată. Zidarul i-a petrecut o mîină peste mijloc și a strîns-o spre el, aproape pierdut, șoptindu-i : de cînd te-am văzut mă gîndesc numai la tine și nu mai pot să dorm, cuvinte cărora Manuela nu le-a răspuns în nici un fel, căci nu le mai auzise niciodată și încerca să le înțeleagă, să se pătrundă de ele, încremenită în starea aceea dintre somn și trezie, ca și cînd ar fi fost pe punctul de a scăpa dintr-o veșnică închisoare nocturnă. Iar cînd zidarul i-a repetat că se gîndea tot timpul numai la ea și că de aceea venise, Manuela i s-a smuls din brațe și s-a așezat pe marginea patului luminat de o ultimă rază de lună.

Înainte de a sta lîngă ea, zidarul a rămas nemișcat, sprijinit în mîini, de o parte și de alta a trupului ei, fără s-o atingă și repetîndu-i mereu să nu-i fie teamă că venise s-o vadă pentru că nu putea altfel, nu puteam să nu vin să te văd și o să plec îndată. Manuela l-a întrerupt, tutuindu-l : știai că sînt singură și de asta ai venit. Dar dacă am să te spun știi tu cui, ce-o să se întîmple dacă am s-o fac ? N-o să-i spui, i-a răspuns zidarul nesigur de asta, iar dacă ai să-i spui, puțin îmi pasă, pentru că el nici nu aude și nici nu înțelege. Te-ai gîndit la toate, nu ? a îngînat ea, de aceea ți-ai închipuit că poți veni la mine.

A urmat o liniște care a făcut să se audă zumzetul concentric al mlaștinii și lasă-mă să stau cu tine, nu-ți fac nimic dacă nu vrei, a bolborosit ca pentru el zidarul, aplecîndu-și încet trupul peste Manuela. Asta mai lipsea, i-a spus ea, lăsîndu-se să alunece pe pat și căutînd să stea cît mai comod. Zidarul a socotit asta drept un semn de

acceptare tacită și s-a aplecat mai mult peste ea, amețit, căutându-i gura. Ea nu i-a răspuns în nici un fel, dar și-a ferit fața de lăcomia intrusului, păcălindu-l într-un fel sau în altul, într-un refuz plîngăreț și în parte fals, cu mîinile proptite ca niște gheare în pieptul lui. S-a luptat un timp, încăpățînată, pînă cînd, cu simțurile fierbinți, zidarul i-a întîlnit gura, ca și cînd i-ar fi așteptat-o, întredeschisă și doritoare, începînd astfel un sărut lung, pătimaș, întrerupt din cînd în cînd pentru ca unul dintre ei să poată respira. Cu toate astea, Manuela n-a vrut să se dezbrace, nici nu i-a cedat, oricît de mult a încercat el, recurgînd la tot felul de trucuri. Puțin după aceea, strîngîndu-l la piept și simțindu-i bărbăția între pulpe, Manuela, nemulțumită, l-a auzit mugind ca înjunghiat, muindu-se în brațele ei. Și asta a fost totul.

Potolit doar în parte, zidarul s-a ridicat în capul oaselor, privind-o languros, în timp ce Manuela, la rîndul ei, îl cerceta cu lumina fosforescentă a ochilor, într-un fel de pîndă înverșunată și muștrătoare, cu sînii pietroși descoperiți. Zidarul a scăpărat un chibrit și apropiindu-și-l de țigară a auzit-o pe Manuela vorbindu-i pentru prima dată de cînd se întinsese lîngă ea și cerîndu-i să plece. Stingînd chibritul, zidarul i-a răspuns, întrebînd-o dacă o să-i dea voie să se întoarcă în noaptea următoare, pentru că n-o să poată trăi altfel. Și Manuela i-a răspuns, repetîndu-i să plece, mă auzi ? Să pleci și să nu te mai întorci niciodată. Nu vreau să mai aud de tine. De ce ? a întrebat-o el. Așa, pentru că nu vreau, pleacă și să nu te mai întorci niciodată, și nici prin gînd să nu-ți mai treacă așa ceva, a adăugat ea, ștergînd cu o cîrpă pătura în locul în care se murdărise, ca și cînd de dispariția acelei pete ar fi depins singura posibilitate pe care conta pentru a rezista pe mai departe, nici ea nu știa de ce, nici datorită cărei absurde șovăieli răsărite în voința ei.

Luna coborîse de mult și o negură ca de pulbere sărată venea dinspre mare. Bîjbîind prin întunericul din colibă și dînd peste ea, zidarul a vrut s-o îmbrățișeze din nou, dar Manuela l-a îmbrîncit fără prea multă convingere spre ușă, ți-am spus să pleci, fă-mi voia și du-te odată și el așa a și făcut, bine, bine, plec, nu-ți face griji că

n-o să mai vin, făcînd pe victima, în timp ce ea, ca pierdută pe gînduri, rămăsese nemișcată, simțindu-se mai instrăinată decît oricînd, înconjurată de dușmănia nopții.

La puțină vreme după acea supărătoare incursiune a zidarului, odată cu primele fluxuri ale echinocțiului de toamnă, casa cea nouă era terminată. Normandul a încărcat în spinare atît cît a putut din bulendrele adunate-n colibă și s-a mutat cu Manuela și cu Perico Chico în încăperile acesteia. Zidarul se reîntorsese de acum la Zapalejos și Manuelei i-a fost mai ciudă decît oricînd pe ea însăși pentru faptul că n-a știut — sau n-a vrut — să-i insuflă cu adevărat tînarului acelaia plăcerea de care propriile-i porniri fuseseră frustrate. Stări necunoscute de ea aveau s-o răsplătească încă o bucată de vreme pentru această renunțare.

De pe movila pe care se afla noua locuință se vedeau bălțile cele mari dinspre Cleofás și primele coline de nisip acoperite cu arbuști, iar scrutarea lor era pentru ea un fel de a pune stăpînire pe acele întinderi mlăștinoase, ca un fel de îngîmfare ce o neliniștea pe ea însăși prin felul grăbit în care se manifesta. Locuința era încăpătoare și cu multă lumină și totul părea lustruit de surpriza ieftină a noutății. Într-una din zile, cînd dintr-un ascunziș neștiut al după-amiezii s-a auzit strigătul melancolic, greu de amintire, al unei rațe sălbatice, iar normandul se ocupa, pentru a nu știu cîta oară, cu inventarierea bulendrelor aduse de la Zapalejos, prin memoria nestatornică a Manuelei a sclipit lumina enigmatică a celor două potire de aur. O tănuită rea-voință a pus stăpînire pe ea în acele clipe, înlocuind toată mîndria de mai înainte. Atracția atotputernică a aurului o tîra într-un ținut al incertitudinii, unde cel mai neplăcut lucru pentru ea, cel care părea s-o rănească mai mult decît orice, era faptul că se simțea în afara secretului. Și, cum nu reușea să-și explice în nici un fel cauza — reală sau condamabilă — a schimbării norocului, s-a lăsat pătrunsă de egoismul celei ce se convertea în singura beneficiară a unei bunăstări pe cît de insolită, pe atît de susceptibilă de a nu fi niciodată mărturisită.



Și astfel, chiar din primele zile de după mutare, Manuela a început să supravegheze plecarea și venirea normandului (care se întorsese la vechile îndeletniciri), pîndindu-i tot timpul pașii de la marginea șoselei pînă la cea a mlaștinii. Dar nimic nu avea să afle cu pînda ei în afară de ceea ce știa : din zori pînă-n seară, normandul stătea trîntit pe un banc de nisip, iar cînd nu făcea asta, se pierdea în hățișurile din apropiere pentru a pune curse pe potecile căprioarelor, urmărirea drumul păsărilor sau se scufunda pînă la brîu în lagunele noroioase pentru a prinde țiparii pe care-i mîncea de vii. Astfel că Manuela rătăcea — singură sau împreună cu copilul — prin toate acele locuri mai puțin insalubre, fără a putea să-și scoată din minte strălucirea vaselor de aur, despre proveniența cărora n-a izbutit să afle absolut nimic de la normandul care o privea cu ochi ca de nebun ori de cîte ori încerca să-l facă să vorbească, oferindu-i, fără să vrea, o parte din adevăr.

CÎND MANUELA A ÎNȚELES, ÎN sfîrșit, cu toată claritatea, că singura schimbare ce se produsese în viața ei nu era decît încăperea nouă în care se mutase, s-a gîndit să se răzbune și să fugă, luînd cu ea copilul și renunțînd fără nici un scrupul la tot ceea ce în mod atît de viclean o aruncase într-un fel de atrofiere a simțurilor. O ultimă fărîmă de milă însă, ceva ca o supunere înnăscută, avea s-o mai țină încă alături de omul acela ros de nebunie și bîntuit de diavol, pe care, după atîția ani de viață haotică trăită lîngă el, nu reușise să-l cunoască absolut deloc, așteptînd nici ea nu știe ce prilej deosebit, prevestitor de mai bine. Cu toată mizeria tinereții ei înșelate, cu tot trupul ei murdar și frumos, cu toată acea viață care, dacă nu reușise s-o pustiască în întregime, o făcuse insensibilă, rămăsese încă plină de farmec și tocmai acest fapt, împotriva oricărei bănuieli, era cel care-i dădea o urmă de speranță, întreținută de amintirea hoinăreliei prin port și de nesfîrșita foame din copilărie.

Singurul lucru la care Manuela n-a renunțat în ruptul capului a fost sporirea vizitelor la Malcorta pe motivul, adevărat, de a schimba pieile de capră și saramura pe obiecte trebuitoare în gospodărie, plus plăcerea de a se ști admirată de cei din tîrgușorul acela. Întotdeauna își lua cu ea copilul (care, pe atunci, împlinise cinci ani) și nu o dată, cînd fără să bage de seamă sau înadins rămînea prea tîrziu pentru a se întoarce, înnopta în cîte un loc,

cerînd găzduire, fiind sigură că normandul nu-i va simți prea mult lipsa, chiar dacă își mai dădea încă seama că trăiau împreună.

Într-o după-amiază cu zăpușeală teribilă, în timp ce tot răchitișul de lângă Malcorta vuia de tăietori, iar în aer plutea sudoarea macetelor, Manuela a simțit privirea unui legător ațintită asupra ei și urcîndu-i pe trup. Nu s-a ferit de un astfel de atac încă îndepărtat, făcîndu-i la rîndu-i ochi dulci, ceea ce l-a determinat pe omul acela să pornească în urma pașilor ei înceți și ațîțatori, cu Perico Chico de mîină și ținînd sub braț o legătură voluminoasă de piei, pînă ce au ajuns la o răscruce de drum, într-un mic ochi de poiană înconjurată de nopali, în afara oricărei legături cu ultimele case.

Muncitorul s-a apropiat atunci de ea și i-a vorbit cu glas tremurat, întrebînd-o unde se duce și dacă ținul acela era al ei, iar ea, uitîndu-se în altă parte, ca și cînd nu i-ar fi răspuns lui, i-a spus că a ieșit să ia aer și că ținul era al ei și al tatălui lui. Cîțiva pași muncitorul n-a mai zis nimic, apoi a întrebat-o dacă locuia prin apropiere, nu cred să te mai fi văzut, și ea i-a răspuns că e ca și cînd ar locui, dar ce-nseamnă pisălogeala asta ? aș vrea să știu și eu. El n-a avut curajul să-i răspundă, dar s-a apropiat de Perico Chico și a început să-i zburlească părul pentru a face ceva, pentru ca după aceea să se caute prin buzunare și să-l întrebe îți place turta dulce, vrei o bucățică ? și întinzîndu-i-o copilului care dădea din cap că-i place. Nu și-au mai spus nimic o bună bucată de drum, în timp ce lumina zilei scădea peste vîrfurile de răchită, iar ei se apropiau de o colină cu coconari, unde Manuela s-a oprit și, lăsînd legătura de piei jos, lângă copil, i-a spus să nu te miști de aci, vin îndată, pierzîndu-se cu muncitorul acela printre copacii de alături, pe un povîrniș acoperit cu oleandri.

Perico Chico se juca adunînd nisipul și acoperind pieile din care ieșea un miros acru de argăseală, cînd o pală de vînt a trecut ca o aripă rece, suierînd printre pini.

totul, în clipa aceea, a părut să amuțească în jur, ca și când s-ar fi temut de intrarea în noaptea ce se apropia, la adăpostul căreia

*arborii se îmbrățișau între ei, răchitele se aplecau unduitoare, ca prinse de extaz, deasupra apelor inexistente, iar florile își apropiau cupele sub zborul tăunilor care le cercetau polenul cu trompele pentru a-l trece în alte cupe, fertilizând pajiștea aceea însingurată,*

unde, fără surprindere, Perico Chico, identificat cu miasmele grele ale mlaștinii, simțea, instinctual, desfășurarea întregului ciclu al iubirii.

Manuela s-a întors singură, cu un aer de vinovăție în ochi, strecurându-se printre umbrele negre ale coconurilor. Și-a strigat copilul mai mult în șoaptă, desprinzându-și din păr cetina veștedă și scuturându-și nisipul de pe gâtul plin de sudoare. Perico Chico s-a apropiat de ea fără grabă, recunoscând, din adâncul lui, dintr-un fel de memorie prenatală, în gura mamei lui, în ochii măriți, cu scînteii de strabism, în întregul ei trup palpitînd fierbinte, mirosul glandular al propriei lui veniri pe lume.

Începînd din noaptea aceea, Manuela și-a făcut drum aproape în fiecare zi la Malcorta și uneori și mai departe, pînă la Albarranes, nefiind numai muncitorul acela cel ales pentru a-i potoli poftetele dezlănțuite, ci mulți alții, acceptați la întîmplare, cu un spor de plăcere provenit din însăși posibilitatea alegerii. Vestea dărnicii ei a împînzit repede împrejurimile, insinuîndu-se pretutindeni ca o promisiune posibilă provocatoare prin impietate, dar Manuela n-a părut să-și dea seama de asta, ca și când n-ar fi interesat-o în nici un fel. Și dacă la început n-a pretins nimic de la nimeni, nu i-a fost deloc greu ca la puțin timp după aceea să se obișnuiască să pretindă un anume preț, destul de neînsemnat, dar suficient pentru ca, treptat, ambițiile ei să înceapă să crească.

Normandul nu a vădit nici un fel de interes aparte față de nerușinatele plecări ale Manuelei, nici față de felul ci nou de a se purta cu el, cu atît mai mult cu cît și-a

dat seama că — cel puțin pentru un timp — ea renunțase să mai afle ceva nou despre proveniența celor două vase de aur. Nici măcar atunci când Manuela nu și-a mai putut ascunde în nici un fel sarcina de cinci luni (de mai mult timp nu mai dormiseră în același pat), nu a părut curios să afle ce s-a întâmplat, nici nu s-a îngrijorat, dar nici nu i-a mai atârnat de gît piatra aceea plină cu farmece și nici nu i-a dat să bea cine mai știe ce fiertură misterioasă de ierburi descîntate. Singurul punct în jurul căruia se rotea viața normandului era locul acela tănuit în care-și ascunsese tezaurul (de care, în afara celor două potire, nu se atinsese), supravegheat mereu, temîndu-se parcă de posibilitatea ca într-o zi să dea peste urmele unei posibile profanări.

Într-o dimineață cu multă negură, când Manuela și-a dat seama că i se apropia ceasul să nască, s-a pregătit în mare grabă și, după ce s-a convins că Perico Chico dormea liniștit, s-a îndreptat spre Malcorta. Drumul a istovit-o mai mult ca de obicei și, mai înainte de a fi ajuns la capătul lui, fugara a înțeles că va fi obligată să nască sub cerul liber, în mijlocul furtunii care puneă stăpînire pe mlaștină, la fel de neajutorată ca și prima dată, dar, spre deosebire de atunci, lipsită de orice apărare. S-a trîntit pe pămîntul ud și și-a tras sufletul, gîndindu-se că nici ea, nici copilul nu vor supraviețui în lumea aceea în care totul era sărat și infectat de putreziciune.

N-a auzit grohăitul mistreților, nici orăcăitul broaștelor, mugetul căprioarelor, nici măcar clipocitul apelor verzi crescînd și acoperind movilele din jur ; nu auzea decît bătăile inimii ei și un fel de rupere din adîncul sîngelui, urmată de o contracție organică. O durere surdă și fără sfîrșit, începută cu o înlepătură bruscă, i-a sfîșiat pîntecul, făcînd-o să leșine. Și-a revenit cu greu și s-a tîrît cu ultimele puteri lîngă un pîlc de trestii sălbatice cu rădăcini dezgolate, unde s-a oprit vlăguită, dîndu-și seama că era udă toată, dar nu de apă, ci de lichidul amniotic, ceea ce a înfricoșat-o mai tare și a făcut-o să se pipăie

disperată, descoperind că încă nu născuse, și apărîndu-și pîntecul cu toată puterea, ca și cînd ar fi dorit să nu se întîmple asta niciodată.

Atunci, în clipele acelea de neputință și durere, a văzut o nutrie care se apropia adulmecînd acrul și căutînd cu botul printre frunze, ca și cînd ar fi simțit mirosul nașterii. Ploaia încetase și Manuela a mai rămas un timp nemișcată, cu mîinile înfipite într-un noroi diferit de toate noroaiele din mlaștină. Printre gene distingea încă forma alungită a nutriei în mișcare, dar nu-și dădea seama dacă era aievela, pînă cînd nutria a pătruns în stufărișul putred apropiindu-se de ea. În clipa cînd nutria, înșelată poate de miros, și-a lipit botul umed de pulpele ei, Manuela s-a ridicat împinsă de groază și a alergat o bună bucată de vreme, căzînd și ridicîndu-se iar, cu brațele încrucișate pe pîntec. O rază de lumină părea să străbată miasmele acelea și numai bănuiala apropierei zorilor i-a dat puteri să sosească, atunci cînd nici ea nu mai credea, la Malcorta.

Niciodată nu avea să-și poată aminti cum a izbutit să ajungă pînă în tîrgușorul acela și nici cum de a știut să bată la ușa Agripinei, moașa acelor locuri, dar fapt este că — singură sau ajutată de cineva — a intrat ca un trăsnet în casa celei care nu o singură dată avea să-i fie mijlocitoare, codoașă și cuib tăinuit pentru desfrînările de mai tîrziu. S-a prăbușit în tindă și și-a desfăcut mîinile adunate ca niște chingi în jurul mijlocului, dîndu-și scama cu o plăcere stinsă de pretutîndeni că născuse. Ajutată cu puțină convingere în clipele cele mai grele ale opintirii ei, Manuela a căzut într-un fel de leșin, îngălbénind brusc și tremurînd ca scuturată de friguri, nerevenindu-și în ziua aceea decît o singură dată, cînd i-a cerut moașei să dea fuga pînă în vîrfurile dealului, te rog din tot sufletul, și să i-l aducă pe Perico Chico. Moașa a ascultat-o, chiar dacă nu-i făcea plăcere și cînd s-a reîntors la Malcorta, Perico Chico a găsit-o pe maică-sa dormind, cu copilul aplecat peste sîni, ca și cînd ar fi simțit mirosul laptelui matern urcîndu-i prin trup.

Băiat, ca și primul, dar de la un tată necunoscut, Manuela l-a botezat de îndată — poate cu iluzia iertării, în acest fel, a păcatelor —, punându-i numele de Diego Manuel, nume care n-a apărut niciodată în vreun registru civil și care, spre deosebire de cel al fratelui vitreg, nu avea să lase nici un fel de urmă, oricât de trecătoare, în lupta aceea pentru supraviețuire a neamului Cipriani între frontierele mlaștinii.

SPRIJINIT PE UN CIOT DE PLUTĂ, cu brațele atîrnîndu-i între genunchi și nemișcat, ca și cînd ar fi fost lovit de o neclintire patologică, normandul părea pierdut în supravegherea unui spațiu pustiu (chiar dacă nu era), care în nici un fel nu putea fi supravegheat. Făptură de piatră, ori crescută din același copac prăbușit de care se sprijinea, părea să fi rămas aici de multă vreme, de-o întreagă viață, inert și slab ocrotit de umbra puțină și mișcătoare a unui clin de papură, egal situat între deal și marginea singurătății drumului pe care s-a ivit Manuela. Soarele era sus de tot și împrăstia peste mlaștină colbul intermitent al scînteierii, făcînd și mai neclare imaginile turtite de zăduf. Manuela venea cu noul născut înfășat și legat deasupra șoldului, întorcîndu-și din cînd în cînd capul să-l vadă pe Perico Chico, cînd întîrzia să apară, jucîndu-se cu o nuia pe care o înfigea în noroiul din șanțul de pe marginea drumului.

Ferecat în nemișcarea aceea inumană care părea să-l ocrotească de orice semn de viață reală sau închipuită, normandul n-a văzut-o pe Manuela, ori dacă a văzut-o, n-a schițat nici un gest de recunoaștere. La numai trei săptămîni, poate chiar mai puțin, de la nașterea celui de-al doilea copil, Manuela se reîntorcea cu un plus de mîndrie în ochi și cu o nouă strălucire de frumusețe în carnea-i de lehuză. Zărindu-l pe normand în neclintirea lui de lîngă păpuriș, a rămas pe loc, apoi a schițat un gest de întoarcere ce s-a schimbat de îndată într-o apropiere mai grăbită.



Nici un fel de cută nu a apărut pe chipul acestuia când Manuela, fără nici un fel de trufie, dar și fără umilință, a pătruns în cîmpul de lumină și umbră vegheat de normand, ștergîndu-și sudoarea cu mîneca. L-a împins atunci pe Perico Chico în față, către taică-său, poate în speranța înmuierii unor înjurături ce în nici un caz nu aveau să fie rostite, normandul nedînd nici un semn că ar fi interesat de o reconciliere, pe care nimeni n-o ceruse, cînd copilul s-a apropiat cu sfială de el. Dar imediat ce s-a îndreptat spre casă, Manuela și-a dat seama că normandul venea în spatele ei, la un salt de linx, cu capul între umeri și dînd din mîini, ca și cînd ar fi încercat să reconstruiască peste pămîntul sărac al obnubilării, un drum ce nu putea duce nicăieri.

Odată ce s-a văzut înăuntru, necredincioasa femeie l-a înfășat pe Diego Manuel și l-a pus în leagăn, îngîinîndu-i un cîntec, în același ritm cu balansul albiei de piele. În momentul acela, ca împins de lumina soarelui, trupul normandului a părut să se oprească în pragul ușii, pentru ca mai apoi să se îndrepte cu pași înceteți, ceea ce nu era alarmant (deși putea să fie) spre leagăn. O clipă Manuela s-a gîndit să-și interpună trupul ispititor între leagăn și apropierea mută a celui ce părea să fie un intrus, mai zdrențaros decît oricînd, dar s-a dat la o parte, temătoare și îngrijorată, mai degrabă din nehotărîre decît de rușine, înțelegînd că va trece mult timp pînă cînd omul acela, care nu era tatăl copilului, va renunța să-l mai privească fără a-i spune ceva. Cînd a părut că vrea să pună capăt acelei insuportabile cîntemplări, normandul s-a întors către ea, într-o răsucire lentă a trupului și Manuelei i-a fost greu să creadă că în adîncul acelor ochi licărea lumina unei acceptări, poate lipsită de efuziune, dar de un neîndoielnic impuls comunicativ. S-a simțit atunci mai murdară decît oricînd, ca și cînd ar fi fost vorba de o murdărie de carne linsă, simțind în trupul ei un necunoscut miros de pierzanie, șters doar pe jumătate în clipa cînd copilul a început să smiorcăie, iar ea s-a grăbit să-l lege, îngîinîndu-i, aproape spasmodic, același cîntec dinainte.

Normandul a părăsit încăperea, precum intrase, cu același mers neauzit, de reptilă, și în timp ce Diego Manuel adormea, iar Perico Chico se îndeletnicea cu încurcarea unor frînghii de năvoade, Manuela a avut pentru o clipă imaginea unui amestec de fragmente ale realității. Nici-cînd altădată nu-și recapitulase ultimele-i rătăcirii, luîndu-le așa cum erau (fără a putea raționa) drept un fel de răzbunare și apărare împotriva atîtor insatisfacții trăite alături de cel care nu încetase deloc a fi un străin, venit nu știa nici el de unde și nici nu avea s-o știe atîta timp cît avea să trăiască ea, chiar dacă ar fi știut-o într-adevăr cîndva. Dar acel neașteptat semn de aprobare în ochii celui ce nu-i putea fi decît dușman o tîra în lumea unei penitențe pudice, covîrșind-o cu incertitudini, ca și cînd ar fi fost, în aceeași măsură și vinovată, și victimă inocentă. Absența unui scandal sau a unei bătăi din partea celui îndreptățit s-o facă o neliniște, obligînd-o nu la un fel de supunere tăcută în fața acestuia, ci la efortul unui bilanț al propriei purtări de femeie ce se vindea cu prețul unei înjosiri (chiar dacă nu era vorba de așa ceva de fiecare dată) condamnabile.

Cu toate acestea, nimic nu avea să se schimbe în acest univers domestic ce părea să fie, în același timp, un univers al schivniciei și al unor mereu posibile încheștări. Împotriva oricărui pronostic și, poate, mai mult, împotriva tuturor înțelegerilor murdare încheiate cu Agripina, Manuela n-a mai apărut la Malcorta decît după mai bine de trei luni de zile de la naștere și nici atunci n-a făcut drumul dusă de apucăturile ei de tîrfă, ci de nevoia imperioasă a schimbului de mărfuri. La rîndul său, în tot acest interval de timp, normandul nu și-a schimbat nimic din purtarea lui de ins prăbușit într-o letargie cronică : nici nu-i vorbea, nici nu o privea, nici nu părea să-și dea seama de ceea ce se petrece în jur, nici nu dormea într-alt loc decît în fața ușii, pe o grămadă de piei argăsite. Din zorii zilei pînă în noapte continua să rătăcească fără nici un scop aparent, respectînd cu sfințenie același program de activitate și trîndăvie cu care se obișnuise din clipa cînd se mutase în casa cea nouă. Singura dovadă a ultimei fărîme de luciditate din el se limita la pescuit și la incursiunile

de vînător, cînd se apropia de marginile domeniilor altora. Astfel că, precum altădată, continua să tîrască pînă în fața casei căpriorii căzuți în capcanele otrăvite și puii de egretă încă zbatîndu-se în lațuri meșteșugite, aceasta fiind singura îndeletnicire ce-l apropia într-un fel, fragilă legătură, de Manuela, care, la rîndul ei, se istovea jupuind animalele și curățind pieile cu o pricepere ce părea s-o fi moștenit de pe vremea uceniciei ei într-ale pescuitului, cînd ajuta la strînsul năvoadelor sau la înfigerea cîrligelor în spinările însîngerate ale tonului.

La fel ca pe vremurile din Zapalejos, totul în jur se umplea de emanația otrăvitoare a viscerelor încă aburinde și a borhoturilor rău mirositoare. Ca într-un ritual sălbatic de ofrandă adusă unei zeități încă stăpînă pe lumca mlaștinii, încrucișare de mitologii, cu mîinile pline de sînge și cu cuțitul acoperit de cheaguri, sacrificatoarea se așeza ca într-un altar al lipsei de pudoare printre dîhurile grele de intestine și ultimele pîlpîiri de viață din carnea animalelor. Ceva nelămurit încă o tulbura pe Manuela în clipa cînd trebuia să înece gîștele și bîtlanii în hîrdăul cu apă fierbinte, căci le simțea spasmele asfixierii în tremurul gîturilor, pe cînd îi jumulea de pene cu o uluitoare rapiditate, avînd grijă să nu murdărească fulgii pe care-i strîngea în mănunchiuri de o strălucitoare policromie.

Obișnuit cu astfel de îndeletniciri, Perico Chico ajuta și el la îndepărtarea murdăriilor, la argăsirea pieilor sau la alegerea fulgilor, atît cît se pricepea și putea s-o facă. Mirosul acru al pieilor și cel insuportabil al cheagurilor de sînge avea să-i rămînă de aceea pentru totdeauna în memorie, astfel încît toată această ucenicie încă neclară îl va însoți nu ca o vagă amintire emoțională, ci ca o îndepărtată prefigurare a propriei vieți, indiferent că, odată cu trecerea anilor, această viață avea să fie o veșnică pendulare între o putere despotică și o nebănuită rătăcire în fața fricii iraționale.

MĂI ÎNAINTE CHIAR DE A SE CON-  
vinge, Manuela și-a dat seama că Perico Chico era în peri-  
col. Poate că a auzit bătaia puternică a aripilor sau a simțit  
umbra aceea neobișnuită curgînd peste casă, dar fapt este  
că a ieșit într-un suflet afară și a descoperit vulturul la  
poalele movilei, calm și sfidător, cu ghearele înfipite într-o  
baltă plină de mațe. Nu s-a uitat la el decît o singură  
clipă, măsurînd înspăimîntătoarea-i putere : fără să se  
clintească, l-a căutat cu ochii pe Perico Chico și, nedesco-  
perindu-l niciunde, s-a întors să închidă ușa pentru ca  
imediat după aceea să o rupă la fugă, în căutarea lui,  
găsindu-l în cele din urmă la umbra unui șanț, chinuind un  
cameleon. A fugit spre el și l-a dus mai mult pe 'sus,  
apucîndu-l de mîină, pînă în spatele casei, rezemîndu-se de  
zid, nu mai înainte de a verifica încă o dată dacă pasărea  
se afla în același loc, acoperind cu aripile-i negre gră-  
mada de cărnuri putrede, cu ochii amenințători și tăioși  
ca de obsidian. Lipită de zid, acoperindu-și copilul cu  
trupul, a reușit să-l ducă înăuntru, închizînd ușa cu o  
lovitură puternică, funebră, asemenea celui scăpat din  
propria-i agonie. Vulturul a făcut un salt scurt, aproape  
imperceptibil. Manuela l-a smuls pe copil de lîngă  
fereastră, apropiindu-se de ea cu mare grijă, să nu facă  
zgomot, simțind cum îi bate inima, ca și cînd, lipsită de  
apărare, toată singurătatea ei s-ar fi îngrămădit în sînge.

Era pentru prima oară cînd Manuela vedea un vultur  
prin părțile acelea. Viețuind în ținutul bancurilor de nisip,  
stăpînind un teritoriu perfect limitat de înțelegerile de

netrecut ale clanului, nicideată nu-și făcuse apariția în partea aceasta de pământuri domoale din mlaștină, decît în zbor, și numai atunci cînd seceta îl obligase să-și caute hrana. Și acum era aici, adus, poate, de aceeași secetă care-l dezorientase în rapacitatea lui, împietrit peste hoiturile unor vătui pe care Manuela îi jupuisese cu o seară înainte și pe care, din neglijență, uitase să-i îngroape. Păsărea avea aerul că se știe supravegheată și-și ținea capul sus, într-un profil de heraldică a groazei ; a ciugulit de cîteva ori, cu o rapiditate nebănuită, din resturile acelea, scuturîndu-și ciocul de cremene pentru a se debarasa de o bucățică de piele galbenă. În lipsa sîngelui cald al victimei abia învinse, ciupea din cheagurile înverzite, pe care le văzuse strălucind de sus, din tăriile foamei. Nemulțumit parcă, a răscolit cu ghearele grămada aceea vîscoasă și s-a îndepărtat de ea, așezîndu-se pe un banc de nisip uscat, sub marginea rîpei.

Manuela nu scăpa din ochi mișcările păsării uriașe : un fluid magnetic, izvorît din cine știe ce răscruce biologică, o țintuise locului, ascultînd smiorcăitul lui Diego Manuel din spatele unui paravan de agavă și năzbîtiile lui Perico Chico, cel care, temerar, făcea totul ca să deschidă ușa și s-o zbughească afară. Ca și cînd s-ar fi smuls dintr-o îndepărtată și amorfă lume a pericolelor, Manuela s-a repezit atunci la ușă, aruncîndu-se peste copil. Fără să-l lovească, l-a împins cu toată puterea spre colțul unde își păstra vasele cu apă de spălat, răsturnînd un lighean care s-a rostogolit cu zgomot prin toată încăperea. Cînd a revenit lîngă fereastră, vulturul își luase zborul, îndreptîndu-se spre nisipul ținuturilor lui. A mai așteptat încă un timp, pînă cînd plutirea aceea de aripi amenințătoare a dispărut din cerul ferestruicii, și abia atunci s-a aventurat să facă cîteva pași în jurul dealului pentru a vedea dacă pasărea nu avea de gînd să se întoarcă, lucru care nu s-a mai întîmplat.

Îndată ce silueta vulturului a rămas înghițită de pîcla fierbinte a mlaștinii, Manuela s-a grăbit să sape o groapă departe de casă, ducînd toate resturile acelea acolo și îngropîndu-le cu o îndemînare acum inutilă. Abia după aceea a luat în seamă chemările gălăgioase ale lui Diego

Manuel ridicându-l în brațe, în timp ce Perico Chico stătea chincit ca un viezure lângă vatra casei. S-a apropiat de el și i-a mîngîiat fața, oprindu-și mîna pe bărbie, într-un gest de iertare, după care s-a așezat pe un scaun scund din scîndură negeluită, reintrînd în circuitul obișnuit al mizeriei dintotdeauna, cea pentru care acum, ca de multe ori în nefericitele ei încercări de revoltă, trebuise să se bată, înfruntînd avalanșa unor pericole neașteptate. Și-a scos după aceea sînul, plimbîndu-i sfîrcul, nu fără un fel de ambiguă plăcere, pe lângă buzele copilului care se zbătu disperat, pînă cînd reuși să-l prindă între gingii și să-nceapă să sugă, potolindu-se.

Normandul s-a întors în ziua aceea mai devreme decît de obicei, cu un braț, după toate semnele, învinețit și parcă mult mai întunecat în înfățișarea lui. Încă nu se înnoptase bine cînd Manuela l-a văzut așezat în penumbra zidului, ca și cînd ar fi cerut de la cineva necunoscut o mîna de ajutor (sau poate o fărîmă de prietenie) pentru a se putea ridica din lumea aceea joasă, de animal care se tîrăște rănit. Și ea s-a apropiat de el șovăind, poate pentru că simțise de departe mirosul rănii, ori poate pentru că îl auzise mișcîndu-se și, pentru o clipă, îi trecuse prin gînd înspăimîntătoarea apariție bruscă a vulturului însetat. A aprins felinarul, după ce i-a mai pus cîteva picături de gaz, și l-a pus lângă el. Paloarea flăcării s-a făcut una cu paloarea care nu creștea numai din cel întors acasă, ci din tot ce-i înconjura, din ceva izvorît parcă din liniștea aceea mizeră care-i apropia pe cei ce nu trăiseră — și nici nu aveau să trăiască — niciodată împreună.

Brațul normandului era plin cu sînge uscat și Manuela s-a apucat să-l spele, căutînd rana. N-a găsit numai una, ci foarte multe, mai mari sau mai mici, pe tot antebrațul. N-avea nici un rost să-l întrebe ce se întîmplase, iar ea nu putea nicidecum (prinsă între milă și repulsie) să ghicească pricina acelei nenorociri. La prima vedere, brațul părea să fi fost sfîșiat de gheara unui linx sau zdrobit de rostogolirea unei stînci. Manuela l-a îngrijit cum s-a priceput, spălîndu-l de toată murdăria aceea și oblojindu-l mai apoi cu o unsoare preparată din saramură și nămol. A aplicat totul cu o mare grijă, trecîndu-și degetele peste răni

ca o mîngîiere și, după ce n-a mai rămas pic de carne neacoperită, i-a înfășurat mina într-o fișie de etamină. Normandul s-a lăsat îngrijit fără să geamă și fără a-i mulțumi într-un fel sau altul, după care s-a ridicat, intrînd în aceeași muțenie și îndreptîndu-se spre creasta dealului acoperit de o lumină vînată.

Era penultima noapte a orionidelor și tot cerul apărea brăzdat de culebrine, ca un lac aprins văzut din mijlocul lui și în același timp din înălțimea imperială a unui zbor vertical de pasăre. Normandul s-a așezat pe pămîntul umed, îndoindu-și genunchii cu o mare greutate și privind tot timpul spre casă, cu niște ochi ficși, ca de cerșetor care nu vrea nimic, știindu-se de-acum la celălalt capăt al distanței care-l despărțea de durerea și oblojelile pe care nu le dorise și nici nu le înțelesese. A stat așa pînă tîrziu, cînd Manuela (care-și dormise ca un luptător primul somn) a apărut în pragul casei, frecîndu-și ochii somnoroși. Mai mult ca-n alte dăți s-a simțit înconjurată din toate părțile de urzeala deasă a miasmelor bălții, mai deasă și mai umedă parcă, odată cu coborîrea lunii care se stingea treptat, lăsînd pe cer o cărare fantasmagorică de spuză și foc prevestitor de rele. Fără să știe cum, și-a dat seama că din cărarea aceea, ca și cînd ar fi reprezentat întreaga viață nocturnă a faunei aciuite în mlaștină, izvora

*mugetul agonizant al unui vătui de căprioară înspăimîntat de privirea ucigătoare a rîsului, țipătul unui cocor care vestește oribila luptă dintre o mangustă și șarpele uriaș al lagunelor, gălăgia gîștelor surprinse în cuibarele lor de mirosul vulpii, întreg pustiu acela plin de tragedii neștiute, încleștări pe viață și pe moarte, împerecheri, dispariții grăbite, foame, glîfciuală și putreziciune*

și chiar dacă Manuela n-a reușit să înțeleagă din toate acestea decît amestecul obișnuit al unei zoologii împregnate de duhoare, ceva nou (venind din cavernele putrede și totodată viclene ale nopții, dar nu numai din ele) a eliberat-o în parte de letargia în care stătea, simțind cum aerul rece și umed al nopții îi biciuia trupul, muș-

cîndu-i carnea ca o lipitoare ce se înfigea tot mai adînc în cutele sărăciei. S-a întors atunci înăuntru, căutînd căldura filială a camerei, iar normandul, fără ca ea să-l fi chemat în vreun fel, s-a ridicat de pe pămîntul umed și a intrat în urma ei.

Flacăra felinarului se micșorase de tot și pîlpîia continuu, balansînd întreaga masă a umbrelor, alungindu-le sau scurtîndu-le, într-un ritm ce se împerechea cu respirația celor adormiți. Manuela l-a acoperit pe Perico Chico, culcat de acum în singurul pat — un pat de fier amenințat de rugină — și, de îndată ce s-a întins lîngă el, a simțit apropiindu-se de ea, înfricoșînd-o, umbra normandului mirosînd a sînge și a apă stătută, ca o piele pusă la zvîntat. S-a făcut că nu-l observă, întorcîndu-se cu fața la perete și rămînînd așa mult timp, ca și cînd ar fi dormit și bănuind că el continua să stea în picioare, lîngă pat, supus unui neștiut cod sau unei porunci a nebuniei.

Un nesfîrșit șir de gînduri a pus stăpînire pe ea, rămînîndu-i încă neclar faptul dacă trebuie sau nu să răspundă într-un fel neliniștitoarei purtări a somnambulului. Auzea un fel de gîfîit care creștea mereu, biciuindu-i în tunericul de sub pleoape, șuierul unui vînt care venea de dincolo de noapte și nu găsea ieșire, o necunoscută rotire de zgomote și horcăieli, ca și cînd cineva se îneca aproape de ea. S-a gîndit atunci la brațul normandului, plin de răni, la febra sîngelui descompus, la propriul ei sînge și, în același timp, la drumul labirintic și mut al răzbunărilor reciproce, el orbit de nebunia lui, ea înnebunită de orbirea lui. Și-a închipuit că o atinge ceva, nu o mîină, nici o altă parte a unui trup nevăzut, ci un fel de răsufare ce i se pietrifica pe umeri, respirație de animal care adulmecă în tunericul, ca un bot de nevăstuică sau de șobolan. A deschis un ochi și a observat că Perico Chico nu se mișcase și atunci, pentru prima oară, prin toți porii trupului i-a pătruns în carne o frică îngrozitoare față de normand. Toată mizeria pe care o îndurase de cînd plecase din Zapalejos (și mai dinainte) s-a prăbușit peste ea ca un verdict definitiv al teroarei.

Nici prin gînd nu i-a trecut atunci Manuelei că rănitul ar fi putut să se vaite în felul său : a sărit din pat ca și cînd



s-ar fi trezit dintr-un coșmar, neștiind dacă pentru a-l apăra pe Diego Manuel, pe ea însăși sau pentru a îndepărta evidența unui pericol iminent, eliberându-se de martirajul acelei vieți. L-a întrezărit prin beznă, momîie mototolită pe dușumea, respirînd greu, neregulat, cu brațul rănit așezat lîngă fruntea căzută pe mindirul murdar. Manuela s-a apropiat de leagănul în care dormea fratele vitreg al lui Perico Chico, rămînînd după aceea, ca magnetizată, cu ochii ațintiți pe flacăra felinarului. L-a stins și i s-a părut că merge și-n același timp doarme : pășea printr-o negură pustie, istovitoare, ferecată în adîncul prăpastiei cu niște odgoane atît de puternice încît nu putea crede în ruptul capului că se va mai face vreodată ziuă, nici că va mai putea ieși cîndva din mocirla propriilor coșmaruri. A înaintat bîjbîind pînă la capul patului și s-a culcat iarăși, ghemuindu-se lîngă copil, ca fugind de o mare nenorocire pe care căldura trupului adormit o îndepărta, cumpănind în gînd groaza și plînsul cu sughițuri înăbușite al normandului.

Chiar în noaptea aceea Manuela a visat pentru prima oară înspăimîntătorul vis al autofagiei, revenit de atunci de nenumărate ori, în una și aceeași formă halucinantă : visul celei ce se simte devorată de niște larve care nu erau altceva decît ea însăși, micșorată și repetată la nesfîrșit în concavitatea cărnii.

TRECUSERĂ MAI BINE DE CINCI săptămîni din toamna aceea și nu erau semne că dogoarea arșiței va începe să scadă. În fîntîna din coasta dealului — săpată la puțină vreme după ridicarea casei — mai rămăsese o palmă de apă, în fund de tot, izvorînd probabil din apa estuarului, căci mirosea urît și era foarte sărată. Teamă că vor rămîne fără apă a crescut și mai mult în clipa cînd Perico Chico a scos în găleată cadavrul unei nutrii, ceea ce a determinat-o pe Manuela să se hotărască să plece de îndată la Malcorta pentru a găsi o ieșire, ceea ce a și făcut în zorii zilei următoare, urcîndu-se pe spînarea singurei catîrce în stare să meargă, singura pe care reușise s-o smulgă din sălbăticia acelor ținuturi. Nu era pentru prima dată cînd lipsea de acasă (obligată de comerțul cu piei) de cînd se întorsese cu cel de-al doilea copil, dar drumul pe marginea mlaștinilor fierbinți era istovitor, legătura de piei obligînd-o să meargă cocoșată și, pe deasupra, atunci cînd Perico Chico obosea, trebuind să-l mai poarte și pe Diego Manuel în brațe. Catîrca îi era astfel de mare folos, ducîndu-i nu numai ulcioarele mari pentru apă, ci ocrotind-o pe ea însăși de oboseala mersului pe jos.

Poate tocmai din pricina asta, nemaiîndurînd povara drumului, pe măsură ce se depărta de casă, Manuela a simțit că e destul de tare ca să se poată gîndi cu adevărat la ceea ce nu se gîndise niciodată, datorită unei prudențe inexplicabile, izvorîte, în mod paradoxal, din exact ceea ce ar fi trebuit să-i dea curaj, anume că nu mai depindea de normand în nici un fel, decît prin frica pe care i-o insufla.

Fapt este că, fără să-și dea seama, această frică a început să coexiste cu grija față de rănila brațului acestuia, braț pe care-l oblojise în continuare, cu toată priceperea, pînă cînd a reușit să-i oprească puroiul, folosind un balsam de izmă fiartă împreună cu cenușă de mușchi. Acum însă, apropiindu-se de Malcorta și știindu-se mai mult decît ori-cînd dorită (jînd în măsură să-i aducă un cîștig tot mai mare), Manuela s-a gîndit din nou să fugă de la normand de îndată ce-și va da seama că nu mai avea nevoie de ea pentru îngrijirea brațului, lucru pe care normandul nu i-l ceruse niciodată, iar dacă i l-ar fi cerut (sau avea să i-l ceară), acesta ar fi fost singurul lucru care ar mai fi putut s-o țină lîngă el.

Ajunși la Malcorta, Manuela s-a dus direct la moașa Agripina, unde a trebuit să răspundă reproșurilor, care sunau mai mult a regret pentru absența ei atît de îndelungată, și să facă față laudelor fără perdea aduse frumuseții ei de mamă în călduri, în timp ce suporta țocăiala băloasă a copiilor. După ce-au împiedicat catîrca, legîndu-i picioarele din față cu o frînghie plină de catran, au intrat cu toții în tînda casei (locul în care născuse, disperată, cel de-al doilea copil) și Manuela a început să-i vorbească de planurile ei. Abia a deschis gura, și în fața ochilor, ca și cînd ar fi răsărit din crăpăturile mlaștinii secăte, Manuela a văzut forfota de viermi colcăind în fundul fîntîinii și atunci primul lucru pe care a vrut să-l stabilească a fost aprovizionarea cu apă, atîta timp cît ploile nu vor veni, iar ea va lipsi de acasă. Manuela a vorbit despre acest amănunt ca despre unul dintre cele mai importante elemente de care depindea fuga ei. Și îndată ce a considerat că a reușit să se explice cît de cît, a dat să plece, încercînd să-i lase pe cei doi copii în grija moașei, fără a reuși să-l convingă de aceasta și pe Perico Chico, care n-a vrut să rămîna în nici un fel, ispitit de plăcerea de a putea străbate mlaștinile acelea în spinarea catîrcei. Așa că, imediat ce-au umplut ulcioarele cu apă limpede de izvor, Manuela a luat drumul înapoi spre casă, călărind pe o parte și lăsîndu-l pe Perico Chico în față să țină dîrlogii. Alte două ore bune de drum le-au trebuit pentru a ajunge acasă, oprindu-se o singură dată, cînd catîrca s-a pus de-a

curmezișul și n-a vrut să mai plece decât după ce au lăsat-o să reteze lăstarii unor călini, verzi încă, de pe marginea unei bălți, sosind odată cu scăpătatul soarelui, când zăpușeala de peste zi se lăsa pătrunsă de umezeala, fierbinte și ea, adusă de vânturile marine.

După ce au dus ulcioarele cu apă înăuntru, tîrîndu-le, Manuela a deshămat catîrca — pe care Perico Chico a mînat-o și a legat-o în umbrarul de sub marginea rîpei — și s-a apucat să rînduiască puținele lucruri pe care le mai adusesese din Malcorta. S-a așezat după aceea la adăpost, sprijinindu-se de zid, și-a stat astfel ca și cînd și-ar fi tras răsufllarea, obosită, dar de fapt scrutînd (așa cum nu o mai făcuse de cînd venise pe lume Diego Manuel) cu neliniște viața de schimnic înrăit a normandului, enigmatică și din ce în ce mai de nepătruns din clipa în care apăruseră cele două vase de aur.

Din același loc din care cerceta depărtările, Manuela a văzut apropiindu-se, printre rariștile dinspre sud-est, ca plutind prin neguri, o mogîldeată, greu de deslușit, oricît de mult s-a străduit să priceapă ce ar putea fi. Nu părea să înainteze deloc și totuși era clar că se îndrepta spre poalele dealului, ori, poate, spre țărmurile mlaștinii. Abia după ce a lăsat în urmă măgurile cu nopalii, și-a dat seama că nu era vorba de nici o fantomă, ci de un bărbat care ducea de căpăstru îndărătnicia unui măgar. Manuela nu s-a mișcat de lîngă zidul casei, evocîndu-și cu teamă și lăcomie tezaurul necunoscut și, nici ea nu-și dădea seama de ce, punîndu-l în legătură cu apariția acestui om, lucru neobișnuit în lumea de nepătruns a mlaștinilor.

Noul venit a urcat dealul fără grabă, dar și fără să șovăie în vreun fel, și Manuela a putut să descopere ză de samarul măgarului atîrna o cutie mare căptușită cu mușama vișinie, pavoazată cu tot felul de pene și hîrtii colorate. Îndată ce s-a apropiat de casă, călătorul a lăsat măgarul în urmă și s-a îndreptat singur spre ea, înaintînd cu pași neglijenți, aproape bălăbănindu-se. Descoperind-o lîngă zid, și-a luat de pe cap fesul murdar pe care-l purta pe o parte și a salutat-o cu o solemnă nerușinare. I-a spus că se numește Hermenegildo Pavón y Monteagudo, cunoscut mai mult cu porecla de Emisarul

și că descindea dintr-o familie nobilă venită de pe țăr-  
murile maurilor din vremuri inmemorabile, adusă la sapă  
de lemn de invazia jefuitorilor, sigur că mă înțelegi  
ce spun. Manuela n-a știut să-i răspundă nimic altceva  
decît : și ce vrei să-mi vinzi ? ridicîndu-se nu fără o  
foarte clară neîncredere. Emisarul, care nu mai era tînăr,  
dar nici bătrîn și știa să răspîndească în jurul lui aerul  
unui bărbat puternic și atrăgător, a privit-o cu condes-  
cendență, vorbindu-i autoritar ca de la o tribună înaltă,  
improvizată în mare grabă, și încercînd să-și falsifice  
glasul, pentru a lăsa impresia unui accent străin. Ai văzut  
vrcodată, din întîmplare, Coliseul din Roma, grădinile  
Semiramidei, palatele lui Alhama, turnul lui Babel ? Vrei  
să le vezi ca și cînd ar fi adevărate ? Atît a spus Emi-  
sarul și chiar atunci măgarul se opri lîngă el și așteptă  
să i se ia din spinare cutia, ceea ce el a și făcut, în timp  
ce Manuela, zăpăcită de melodia acelei propuneri nemai-  
auzite, îl căuta din ochi pe Perico Chico, care tocmai  
urca prin spatele casei.

Călătorul și-a fixat cosmorama pe un trepied șubred  
și a continuat să vorbească fără ca Manuela să-l poată  
smulge din discursul acela ezoteric, întrebîndu-l de trei  
ori la rînd dacă dorește ceva anume. În cele din urmă,  
după ce și-a aranjat jucăria, Emisarul i-a făcut semn să  
se apropie, vino încoace și pregătește-te să călătorești  
prin necunoscut, iar ea, revenindu-și din zăpăceala în care  
o tîrîse prezența aceea stranie, de îndată ce copilul s-a  
aflat alături, s-a apropiat de cutia cu pricina, observînd  
că pe una din părți apăruse o manivelă, iar în față se  
afla un fel de țeavă. Emisarul a ridicat capacul cosmo-  
ramei și, cu mișcări misterioase, s-a apucat să umble  
înăuntrul ei, ceea ce a ajutat-o pe Manuela să prindă  
curaj și să-l întrebe pe un ton de batjocură, chicotind,  
și dumneata pe care parte ieși ? la care acesta i-a răs-  
puns că el nu ieșea pe niciunde, de unde dracului să ies,  
eu nu ies, eu intru pretutindeni acolo unde cred că lu-  
mea știe să prețuiască meritele mele. Manuela, ascu-  
tîndu-l, părea dusă pe altă lume, dar Emisarul, stăpîn pe  
el, după ce a aranjat cutia în așa fel încît soarele să pă-  
trundă în ea, a rugat-o să privească prin țeava aceea

înăuntru. Şovăind încă, şi ţinându-l pe Perico Chico de umeri, Manuela i-a dat ascultare şi s-a uitat prin ţeava aceea mult timp, după care l-a întrebat din nou că ce-nseamnă toată panarama asta, vrei să mă lămureşti şi pe mine? Emisarul, făcînd pe supăratul, şi-a însoţit mişcările cu gesturi de om care se grăbeşte, aranjîndu-şi părul şi lăsînd impresia că n-ar fi auzit-o cînd aceasta a mai adăugat că nu vreau să te supăr, te rog să mă ierţi, dar sînt grăbită şi eu, că trebuie să ajung la Malcorta pînă nu se-nserează. La toate acestea, vocea Emisarului s-a schimbat în ameninţare şi a arătat spre cer pentru a spune că mai e destul timp, după care s-a uitat spre Perico Chico, adăugînd că foarte bine, dar dacă nu vrea să renunţe la miraculoasele imagini ale universului pentru gunoaiele lumii, nu-i cazul să facă acelaşi lucru şi fraatele ei. E copilul meu, a ţinut să-l lămurească Manuela. Emisarul a tăcut un moment, mai înainte de a-şi oferi magia din cutia înzorzonată copilului, care, imediat ce s-a auzit chemat, n-a şovăit nici o clipă şi s-a apropiat de ţeavă, ţinut încă de mîna de mama lui.

Subjugat de imaginile acelea, în timp ce necunoscutul învîrtea de manivelă, Perico Chico ar fi rămas pentru totdeauna cu ochii lipiţi de cutie sau, în orice caz, atît cît ar fi durat ignoranţa lui, dacă Manuela nu l-ar fi smuls hotărîtă de lîngă tub. La privirea lui rugătoare, trecînd pe rînd de la ea la cutie şi la necunoscut, Manuela s-a lăsat înduplecată şi, mai mult, s-a apropiat ea însăşi de minunea aceea. A văzut mai întîi un castel înconjurat de tot felul de flori şi după aceea, poate din pricină că a clipit, imaginea a părut că tremură, schimbîndu-se imediat într-o pădure de turnuri şi bazine cu apă, urmate în lanţ de tot felul de alte minuni. Manuela s-a lăsat transportată atunci de iluzoria descoperire a unei lumi fără asemănare, o lume ce părea să nu aibă nici un fel de legătură cu viaţa adevărată şi nu şi-a revenit decît în clipa cînd o uşoară bătaie pe umeri i-a dat să înţeleagă că fascinanta călătorie se terminase.

Tăcînd, mama şi copilul s-au uitat prostiţi la noile manevre ale necunoscutului care umbla în interiorul cutiei şi abia de au putut să-l audă cînd acesta repeta mereu că aşteaptă să fie răsplătit într-un fel, oricît de puţin,

răsplată care, bineînțeles, nu avea nimic de a face cu minunile văzute, căci pe acestea nimeni nu are cu ce să le plătească, ci doar cu cutia aceea, a cărei întreținere era neașteptat de costisitoare. Manuela a intrat atunci în casă, urmată de necunoscut, care n-a trecut dincolo de prag, rezemându-și o mână de ușorii fierbinți și iscodind încăperea cu priviri repezi. Locuiești singură aici? a întrebat-o el. Iar ea, înălțînd din umeri, s-a apropiat de ușă trîntind o legătură de piei pe care a împins-o mai apoi cu piciorul spre el, propunîndu-i să aleagă una, te rog, ia-o pe cea care îți place mai mult, că trebuie să plec de îndată, dîndu-și seama că e din ce în ce mai nesigură pe ea, căci străinul nici nu s-a clintit, ci a continuat s-o privească fără nici un fel de ocol, făcînd-o să-și simtă sîngele ca niște furnici de jar pe sub piele. Mie, cu voia dumitale, nu-mi plac pieile; decît dacă sînt de femeie, i-a spus el, cu o voce în care nu se afla pic de agresivitate, dar nici nu era lipsită de o anume îndrăzneală nerușinată. Manuela n-a părut să priceapă, căci a dat să iasă, fără ca străinul să-și fi luat mîna de pe ușori. Ascunzîndu-și tulburarea, ea a arătat cu capul spre Perico Chico, dîndu-i să înțeleagă că nu era momentul cel mai potrivit și, pe deasupra, era așteptată. Făcătorul-de-minuni i-a răspuns surîzînd că are cu ce să se distreze mult timp, că nici n-o să-l poată smulge de acolo, ceea ce era adevărat, pentru că țîncul rămăsese lipit de cutie, ca vrăjit.

O clipă mai tîrziu, Emisarul a închis ușa fără pic de grabă, ca și cînd ar fi locuit acolo de cînd lumea, nefiind surprins de scîrțîitul ca de nevăstuică al balamelor, și, mai înainte ca Manuela să se apere, ce vrei de la mine?, acesta o și apucase de umeri, întorcînd-o cu fața spre el și immobilizîndu-i mîinile la spate, ca într-o menghină. Manuela n-a mai spus nimic, nici n-a țipat, dar a continuat să se zbată, gemînd ușor și dîndu-și seama că la fiecare mișcare a ei vagabondul acela reușea s-o strîngă mai mult, cu o dibăcie nemaîntîlnită, iar ea nu putea nici să-l zgîrie, nici să-l muște. Emisarul, sigur pe el, a lăsat-o să se mai zvîrcolească un timp, spunîndu-i o singură dată stai cuminte, ce-i cu tine?

convins că va obosi repede și atunci totul va fi al lui, cînd-o mai apoi pe o grămadă de piei, potolește-te, minzo, unde ea a continuat să se zbată cu toată puterea, refuzînd să accepte jocul acela, pe care altădată ar fi fost în stare să-l provoace ea însăși, cu toată plăcerea.

Obosită în cele din urmă (sau simțindu-și depășite toate vicleniile ei în astfel de situații), Manuela și-a revenit brusc, nu pentru că ar fi recunoscut în toată povestea aceea o despăgubire a claustrării ei între cele două nașteri, ci pentru că și-a amintit de toate atacurile brutale care o asediaseră mai înainte de a se fi dat ea însăși, de bunăvoie, normandului. Descoperea că era chinuită din nou, forțată, batjocorită, împinsă în lumea de peșteri a adolescenței, obligată să se retragă într-un fel de instinct al repulsiei-sau teroarei, pe care-l pierduse de mult și pe care-l simțea renăscînd, ca ceva cenușiu, la egală distanță de blestem și tortură. Într-o astfel de stare de femeie violată și în același timp de prostituată, Manuela s-a simțit invadată brusc de torentul de foc al unui orgasm de nedescris, ceva ca un pîrjol fără pereche care o tîra cu el și-o ducea departe, în largul unei mări neștiute, unde violența și plăcerea erau același lucru. A primit atunci tortura acelei ceremonii de brutalitate și desfătare, care avea să-i părăsească mai apoi pe cei doi luptători, învinși și extenuați pe frontiera mută și neverosimilă a paroxismului.

Abia eliberați din capcana brutală a împerecherii, cei doi au părăsit încăperea închîși în ei înșiși, sub ultimele raze de soare, și, în timp ce necunoscutul își ducea măgarul spre locul unde-și fixase cosmorama (de sub fascinația căreia Perico Chico nu se desprinsese), Manuela și-a rotit ochii uimiți peste luncile acelea deșertice, ca și cînd ar fi vrut să se convingă de absența sigură — sau de prezența fantasmagorică — a normandului din lumea aceea a eroziunii, care-i transmisese ei însăși atîtea și-atîtea inevitabile eroziuni. Un amestec fierbinte de oboseală carnală și apăsare noroioasă i-a anulat orice capacitate de echilibru, descoperindu-se mai mult decît oricînd otrăvită, prihănită de vârtejul murdar al amintirilor ce se desfășurau peste meandrele dinspre



Cleofás și fișia de mlaștină înghițită de penumbrele amurgului.

Și-a revenit o clipă din starea aceasta pentru a-l descoperi pe făcătorul de minuni legându-și fastuoasa cutie de samar și, privindu-l, a avut certitudinea că tot ceea ce acesta o făcuse să trăiască — de la prodigioasa descoperire a necunoscutului pînă la otrăvitoarea dezlănțuire a plăcerii carnale — nu mai era decît amintirea ce-o obliga să se întoarcă la execrabila realitate de care nu avea să scape decît printr-o luptă disperată. A ridicat atunci boccea pe care o lăsase lîngă ușă și, strigîndu-l pe Perico Chico, au dispărut împreună pe drumul de pulbere ce-i ducea spre Malcorta, precedați, fără ca cineva să i-o fi cerut, de Emisar. Abia atunci, mai înainte de a pierde din ochi colina pe care se afla casa cea nouă și ajunși între păpurișurile unde o apucaseră chinurile nașterii lui Diego Manuel, Manuela și-a dat seama că, oricum, avea să se mai întoarcă aici, în nici un caz pentru a rămîne, ci pentru a descoperi, cu orice preț, secretul imaginatului tezaur și pentru ca, redescoperind în acel univers al putreziciunii prezența de epavă a normandului, să-și ușureze păcatul desprinderii definitive, ireversibila hotărîre de a fugi.

# PARTEA A DOUA

# PARTEA A DOUA

TIMPUL, MĂSURAT ÎN LUMEA mlaștinilor de migrația păsărilor și mugetul cerbilor, ori de perioadele de ploaie, urmate cu precizie de cele ale unei secete îngrozitoare, s-a scurs peste casa Agripinei ca o furtună de nisipuri involburate, fără să lase urme prea adânci, dar și fără să îndepărteze în vreun fel neprevăzutul fiecărei zile. Pe cât de mare a fost efortul ei de a tăinui cele ce se petreceau înăuntru, pe atât de repede s-a întins zvonul, ajungînd pînă la țărmul celălalt și răspîndindu-se ca fulgerul printre țăranii nevoiași și păstorii micilor turme. Ceea ce la început nu părea să fie decît o reclamă clandestină, menită să descurajeze alte inițiative, s-a transformat în gura lumii în faima nedorită a unui bordel formidabil, faimă întreținută de apariția în acele locuri a cîte unei începătoare tîrîte spre Malcorta de valul muncitorilor temporari, -dar mai ales de prezența autoritară și neîntreruptă a unei femei pline de draci, fugită de la bărbatul ei și în stare, se pare, de cele mai negîndite și de necrezut desfătări. Astfel că nici Manuela nu s-a văzut nevoită să iasă din casă, nici Agripina n-a trebuit să umble pe străzi, în îndeletnicirile ei de codoasă, cea dintîi fiind obligată doar să deschidă ușa, iar cealaltă să o închidă din cînd în cînd, pentru ca în fața ei să nu apară oricine.

Și în timp ce Diego Manuel creștea într-o izolare firească, fără să știe nimic despre pierzania mamei sale și sub îngrijirea — de necrezut, dragăstoasă — a moașei Agripina, Perico Chico (transformat într-un flăcău de o inteligență prematură) se despărțea de Manuela, trăind

de unul singur, nu pentru că l-ar fi scîrbit existența acesteia, ci pentru că numai așa între cei doi se putea stabili un pact de înțelegere reciprocă, fiecare păstrîndu-și libertatea de mișcare. Cu atît mai mult cu cît toate eforturile mamei de a-și ascunde promiscuitatea ar fi dus într-o bună zi la o situație imposibil de suportat de către unul dintre ei.

Astfel că, după o noapte în care, fără să vrea, Perico Chico a auzit chicotelile de cătea ale Manuelei, s-a hotărît să devină singurul oaspete al unui han nenorocit, locuit numai în perioadele în care începea tăierea răchitei. L-a ajutat să facă asta amintirea unei alte nopți, cea în care mama lui, tremurînd ca varga, dar nu din cauza frigului, s-a culcat lîngă el, în patul acela mîncat de rugină, atunci cînd rana normandului o umpluse de groază ; noaptea cînd o simțise în spatele lui, strîngîndu-l la piept, noapte a cărei evocare, urcînd din adîncuri, i-a dat senzația unei legături ombilicale cu mlaștina, legătură pe care n-o putea înfrînge decît îndepărtîndu-se de propria-i mamă.

Manuela l-a lăsat să plece fără a se preface măcar o clipă că-i pare rău, dar fără să-și ascundă regretul că, în toată nefericirea lor, nu aflate proveniența celor două vase de aur, cele care, în mod misterios, îl ajutaseră pe normand să ridice casa cea nouă și dîndu-i să înțeleagă că descoperirea acestei enigme ar fi putut însemna singura posibilitate de a se elibera de mizerie și nenorociri.

Îndată ce, îndepărtînd orice presupusă dependență de mama sa, Perico Chico s-a mutat în hanul acela, a făcut totul pentru a putea trăi pe picioarele lui. Ca o primă măsură în acest sens, a pus ordine în comerțul cu piei, neglijat în mare parte de mama sa după ce fugise, căci după aceea nu mai făcuse drumul înapoi decît foarte rar, de cîteva ori împreună cu el (atrasă mai ales de nevoia de a-și dovedi că normandul încă mai trăia), iar de alte cîteva ori singur, pentru a jupui căpriorii tîrîți pînă în pragul casei, ce începuse să se părăginească, de cel căruia niciodată nu-i spusese tată.

Perico Chico a pus la punct transportul pieilor cu niște catîri închiriați, argăsindu-le chiar la Malcorta, într-o curte, unde și-a aranjat și o uscătorie. După aceea,

descoperind lanțul de intermediari care făceau ca picile să ajungă în prăvăliile șelarilor din Condado și Benalmijar sub formă de podoabe și hamuri, s-a gândit că n-ar fi deloc rău dacă l-ar da la o parte, tratînd direct cu mușteriii și scoțînd, astfel, un cîștig în plus, ceea ce a și reușit, într-un fel de mută înțelegere cu tatăl invalid și în ciuda mamei.

După mai bine de două luni de duceri și întoarceri (care i-au adus nu doar o mai mare pricepere în meseria de tăbăcar, ci și în alte privințe), Perico Chico s-a gândit că a sosit timpul să-și aibă ajutoarele sale. A găsit pentru asta doi flăcăi din partea locului și i-a convins să renunțe la bruma de bani cîștigați din sare și praf de cărbune și a plecat împreună cu ei pînă aproape de casă, încercînd să găsească ceva nou pentru un cîștig mai mare.

Trecuse mai mult de o săptămînă de cînd Perico Chico nu mai apăruse pe acolo, prins cu alte treburi, ori reținut poate de hotărîrea lui de a-și dovedi că nu tot ceea ce se spunea la Malcorta despre taică-său era calomnie. Pentru că nimeni nu se mai îndoia că cel care pînă de curînd trecuse drept un vînător oarecare, în afară de faptul că trăia în aceeași captivitate sălbatică, ceea ce îi adusese porecla de Urucu, trebuie că încheiase un tîrg cu dracu, ori cu cine știe ce alt duh rău, pentru că se spunea că își făcea apariția ca o fantomă la marginea crîngurilor de răchită, ori pe lîngă bălțile cu papură, acoperit de mușchi și fără cap, sau bicefal, lăsîndu-se luminat de lună, ca o stafie cu pene.

Fapt e că Perico Chico și cei doi asociați au plecat în dimineața aceea într-acolo și că, dacă ar fi știut ce li se va întîmpla, n-ar fi făcut-o în ruptul capului. Primul lucru care i-a îngrijorat pe cei trei a fost duhoarea ce cobora pînă spre crîngul de palmieri de la Cleofás, de unde abia se întrezărea acoperișul colibei. O duhoare grea, ca de stîrv putrezit, purtată de vîntul de miazăzi și amestecată cu răsufierea de pucioasă a lagunelor. Perico Chico a pus răul înainte și a cercetat cerul cu luare aminte, dar, deși nu a descoperit nici măcar un corb, s-a gândit din ce în ce mai mult la posibila moarte a tatălui. S-a îndreptat spre umbrarul de sub rîpă, oco-

lind pînă au ajuns în spatele casei, unde mirosul părea mai puternic. Perico Chico a urcat cu teamă pînă sus, lîngă zidul casei, unde a dat peste doi țapi mari, prăbușiți sub arșița verii, cu coarnele îngropate pe jumătate în pămînt și burțile umflate ca niște pînze de corăbii. După muștele albind peste tot și ochii colcăind de viermi, și-a dat seama că fuseseră tîrîți pînă aici de vreo opt zile, atît cît lipsise Perico Chico. A intrat în casă, gîndindu-se că ușa acesteia nu se mai închisese (și nici nu avea să se mai închidă vreodată) exact din clipa cînd Manuela hotărîse să fugă. Camera era neschimbată, invadată de salitră, poate nelocuită de cînd trecuseră pe aici hoții care jefuiseră averea Emisarului. Și Perico Chico a răsuflet ușurat, nedescoperind nimic care să-l facă să se gîndească iarăși la moartea tatălui. Răscolind pe sub zdrențele acoperite de praf, a dat peste niște împletituri de bucsău pe care le-a răsucit și înnodat una de alta, făcînd o frînghie de cîtiva metri.

Cei doi asociați rămăseseră nemișcați la marginea rîpei, cuprinși de bănuiala unei nenorociri a Urucului, dar gata să-i dea o mîină de ajutor lui Perico Chico, îndată ce acesta, ieșind din casă, i-a strigat să-l ajute să tîrască stîrvurile celor doi țapi spre mlaștină. Legîndu-i cu frînghia aceea, Perico Chico simțea cum îl îneacă duhoarea ca o vomă care-l invadează. A smucit frînghia pentru a se convinge de rezistența ei și, ajutat de cei doi, a smuls primul stîrv, lăsînd în locul acela un furnicar de viermi.

Au tîrît stîrvul pînă-n marginea rîpei, grăbindu-se, ca să nu li se întoarcă mațele pe dos, și i-au făcut vînt în prăpastie, reușind să-l despotmolească dintr-o tufă de mărăcini în care se-ncurcase și să-l ducă cît mai departe de casă, azvîrlindu-l în smîrcuri, unde a început să plutească înconjurat de lintiță.

În timp ce se întorcea pentru a face același lucru cu cel de-al doilea stîrv, Perico Chico sfredelea toate cotloanele căutîndu-și tatăl. Cei doi asociați i-au amintit atunci că-i timpul să se îndepărteze cît mai repede de acolo pentru a scăpa de duhoare. Plecăm numaidecît, le-a spus el, voiam doar să văd pe unde umblă taică-meu. Dar cei doi nu s-au lăsat convinși, n-avem nici un chef să

ne-mbolnăvim, prefăcîndu-se foarte grăbiți, ceea ce l-a făcut pe Perico Chico să se rățoiască la ei, sărari nenorociți, n-am nevoie de voi, duce-vă-ți la dracu, îndreptîndu-se spre nisipuri și observînd că cei doi fricoși îl urmau fără nici un chef, atenți și înspăimîntați, șușotind între ei, ai să vezi tu că acum ne sare-n cîrcă momîia...

Crescut în locurile acelea, lui Perico Chico nu i-a fost deloc greu să dea de urma normandului, descoperindu-l îndată în spatele unei tufe de cătină roșie. S-a apropiat de el, uluit de înfățișarea lui de sălbatic, înfășurat în zdrențe de culoarea mîlului, plin de răni, cu fața tumefiată și privirile ca de fiară bolnavă care-i caută pe hăituitoři. Cel care nu-i era copil necunoscut (deși ar fi putut să-i fie) a ridicat mîna de departe ca într-un salut, iar cel care părea să nu fie tatăl nimănui s-a vîrît pe sub ramurile joase ale cătinelor. Cei doi asociați stăteau deo-  
parte, împleticiți, ca puii de căprioară cînd adulmecă pașii linxului. Perico Chico a continuat să înainteze, fapt pentru care tatăl său a apărut pentru o clipă la marginea tufelor urlînd de furie și dîndu-i să înțeleagă că n-avca nevoie de nimic și de nimeni, dispărînd după aceea ca un mistreț în adîncul tufișurilor. Nu rostise nici un cuvînt clar și nici Perico Chico nu a rostit vreunul. Ca și cum timpul ros de miasmele mlaștinii n-ar mai fi ajuns pînă la ei decît ca niște ecouri de sunete ireale. Perico Chico a stat în loc, tăcînd și parcă îmbătănind dintr-o dată, ascultînd cum pașii fugarului se îndepărtau de el, rupînd crengile și gîndindu-se, cînd nu s-a mai auzit nimic, că în nici un caz nu putea să fie copilul acelei vietăți străni și fără pic de judecată, ceea ce-l umplea deopotrivă de milă și scîrbă. S-a întors spre păpurișurile dinspre Cleofás, zărindu-i pe cei doi dezerteri ca prin ceață, mînați de vînt pe drumul către Malcorta.

Imediat ce a ajuns în tîrg, împotriva a tot ceea ce s-ar putea crede, Perico Chico s-a dus s-o vadă pe mama sa, pentru a-i cere sfatul și a se pune de acord în legătură cu aproape deloc îndoielnica sălbătîcire a tatălui său. A găsit-o ca de obicei, legănîndu-se într-un balan-soar alb, cu privirile ațintite spre una din ușile pe unde

trebuie că se grăbea să dispară zgripturoaica aceea, în stare să-i asigure lenea și plăcerea. Manuela nici nu s-a elintit când și-a dat seama că cineva a intrat înăuntru, dar s-a ridicat imediat, plină de bucurie, când a descoperit că cel care intrase era primul ei copil, grăbindu-se să-l mîngîie cu o mîină, în timp ce cu cealaltă încerca să-și încheie nasturii rochiei aruncate peste trupul cu piele arămie. Perico Chico n-a răspuns în nici un fel giugiulelilor mamei sale, nici nu a acceptat să vorbească despre altceva decît despre îngrozitoarea aventură pe care o trăise chiar în dimineața acelei zile în mlaștină, îndeosebi despre înfățișarea sălbatică a celui ce-i spunea tată, trebuie să facem ceva neapărat, nu-ți crapă obrazul de rușine? Manuela a tăcut un moment, închisă în ea însăși, nu-mi crapă, cu ochii luminați ca de o flacără umedă, o să moară mai rău ca un cîine (auzindu-l, parcă) și numai tu ești de vină, nimeni altcineva (auzindu-l), tăcînd apoi din nou, cu flacără aceea din priviri mai scăzută, gîndindu-se la vasele de aur și începînd să fie disperat de convinsă că, murind, normandul va duce cu el în mormînt ultima speranță de a pune mîna pe tezaurul mereu bănuît.

Manuela nu și-a revenit din gîndurile acestea decît în clipa cînd a simțit cum o biciuie vorba lui Perico Chico, cel care-ncepea să țipe la ea voi fi fiind copilul unei curve, dar să nu-ți treacă prin cap că-l voi lăsa pe tatăl meu să piară în mizeria aia. Insulta i-a rămas Manuelei în auz ca o piatră de foc, obligînd-o să-și aducă aminte de viața ei chinuită și fără nici un scop: tot ceea ce mi-a dat animalul ăsta, ascultă-mă bine, această arătare ieșită din iad, n-a fost decît frică, păduchi și blesteme. Ce știi tu? De cînd m-a luat cu el și m-a aruncat în bălțile alea ca pe o piele de șopîrlă, aș fi putut să mor de o mie de ori fără să se uite la mine. La auzul acestor cuvinte, furia lui Perico Chico a început să se topească, lăsîndu-se cuprins de un fel de milă, dar fără să renunțe la gîndurile lui, amintindu-i că trebuie să facă ceva. Eu, a continuat mama sa, izbucnind într-un hohot de plîns pe care nu-l mai cunoscuse, cu l-am îngrijit, l-am spălat de toate împuțiciunile alca, irosindu-mi degeaba viața lîngă el. Ce știi tu? Și el a știut-o în clipa aceea,



ori a aflat-o din nou, cu o certitudine în plus, lăsându-se copleșit de amintirea copilăriei, de trecerea prea bruscă la adolescență, înțelegînd, mai mult instinctual, că a devenit bărbat (chiar dacă nu era întru totul), în chiar clipă cînd renunța să-l mai recunoască în viața aceea pe tatăl lui și fără a putea să se mai smulgă de sub protecția calculată a mamei. S-a apropiat atunci de ea, simțind cum toată încărcătura de suferință din acei ani începe să nu-l mai apese și descoperind că, în fața nefericirilor ei, nu putea nici măcar să-și aducă aminte cum arăta ca om cel care-i fusese cu adevărat tată. Din îmbrățișarea aceea de împăcare s-a născut încrederea că, dincolo de orice neînțelegeri, trebuiau să facă ceva, împreună, pentru a nu-l părăsi pe normand întru totul pradă corbilor.

S-AU ÎNDREPTAT ÎNCĂ DIN ZORII zilei spre coclaurile mlaştinii, hotărîţi să facă ceva pentru a îndrepta situaţia aceea care părea fără ieşire. Au făcut drumul călări pe doi catîri puternici, obişnuiţi cu munca din bălţi, unde trăsese la scosul răchitei. Manuela, care nu-şi mai făcuse apariţia prin acele locuri din clipa cînd Perico Chico plecase din casa moaşei — simţindu-l, de data aceasta, alături — s-a gîndit să-l facă părtaş la vechea taină a vaselor de aur, bănuind, poate, că posibilitatea de a afla provenienţa lor era din ce în ce mai neînsemnată. Şi astfel, mai înainte de a întrezări pe vîrful colinei fantoma casei părăsite, înotînd printre lagunele fără apă, Manuela şi-ă uşurat sufletul, povestindu-i copilului întreaga istorie adevărată a acelei bogăţii otrăvitoare, îndepărtat embrion, după cîte se pare, al rătăcirii străinului care o cumpărase într-o zi pe maură dintre pescarii ei cu un preţ, fără îndoială, mai mic decît ar fi costat o coşarcă de ton. Perico Chico nu a putut crede în toate aiurelile acelea, dar le-a acceptat ca atare, la insistenţa ei, exagerată şi plină de mînie, în special în ceea ce se referea la existenţa mai mult ca sigură a acelor vase de aur, amintindu-şi fără să vrea de fragmentul de şosea dezgropat de normand, pe unde mama sa îl dusesese de multe ori şi pe unde, din cînd în cînd, rătăcise de unul singur. Furat de rememorarea acelor zile, nici n-a băgat de seamă cînd au trecut dincolo de dunele de nisip, apropiindu-se de colina care părea că pluteşte prin aburii albaştrui ai umezelii purtate de vînturile sudului.

Manuela a fost prima care l-a văzut pe normand. Dar n-a putut fi sigură că este el pentru că ceea ce a văzut cu adevărat era o mogîldeață, o arătare stranie, ghemuită în fața casei, ceva care semăna mai mult cu o grămadă de gunoi, decît cu un om, exact ceea ce văzuse Perico Chico în urmă cu cîteva zile. Gîndul că s-ar putea să fie mort a străbătut-o pentru o clipă, dar fără prea multă părere de rău. Și-au vorbit mai mult din ochi, în timp ce descălecau de pe catîri și-i legau sub marginea rîpei. Amîndoi erau siguri că, viu sau mort, acela trebuie să fie normandul și, urcînd pînă acolo, s-au apropiat de mogîldeața aceea ca și cînd ar fi pășit pe marginea unei prăpăstii. Ghemuit pe vine, ca un buștean putred părăsit în mijlocul poienii, normandul, auzind că cineva se apropie de el sau simțind poate, în aer, prezența cuiva, a dat de cîteva ori din cap, imperceptibil. Asta a fost tot. N-a încercat nici să fugă (cum presupuneau la început cei doi), nici nu s-a arătat surprins în vreun fel.

Nori grei și repezi, dinspre mare, învăluiseră totul într-o culoare violacee și poate de aceea Manuela n-a băgat de seamă de la început că un fel de mască greu de imaginat se lipise definitiv de fața schimonosită și așa a normandului. Apropiindu-se mai mult, însă, a înțeles că nefericirea acelei ființe era cu mult mai mare decît își putuseră imagina. Momîia acoperită de zdrențe nu era deloc potolită. Dimpotrivă, tremura tot timpul, cuprinsă de febră ; un tremur mărunț și repede, care părea să-i sfărîme oasele. Perico Chico s-a apropiat de umerii Manuelei și a simțit o duhoare fierbinte ieșind din normand, ceva ce nu se datora, în nici un caz, murdăriei care ar fi putut să dospească sub soarele necruțător al mlaștinii, crăpîndu-i pielea, ci izvorînd din miile de ulcerații, mai mici sau mai mari, împînzite pe tot trupul acelui om care părea să-și dea duhul fără să fi știut vreodată, de-a lungul atîtor ani, că ar fi trăit cu adevărat.

Trecînd peste primele șovăieli și scrupule, care n-au durat prea mult, Manuela și Perico Chico au convenit să-l ducă pe normand înăuntru, ceea ce au și făcut, mai mult tîrîndu-l și reușind să adune din pulberea părăsirii tot felul de bucăți de pînză pentru a-l întinde, folosindu-se și de ceea ce mai rămăsese din hainele lui, pe ceva

cît de cît moale. Bolnavul s-a lăsat în voia lor, fără a da semne că înțelege ce se petrece cu el sau că i-ar fi recunoscut cumva, singura lui preocupare fiind în tot acest timp (mai puțin în clipa cînd i-au pus drept pernă o mînă de cîlți) să-și țină capul cît mai țeapăn. Manuela i-a spus lui Perico Chico să vadă dacă este apă-n ulcioare, iar dacă nu, să se ducă să scoată din fîntînă, iar acesta a găsit într-unul din vase un lichid aproape verde, și, cum nu au avut cu ce să-l încălzească, l-au dezbrăcat pe cel care nu părea să mai răspundă nici la numele de Uruc și l-au spălat pe tot trupul, frecîndu-l cu cîrpa pînă cînd au reușit să dea jos de pe el toată crusta de murdărie care părea să se fi transformat într-o a doua piele, acoperind-o pe cea adevărată, plină de bube.

Îndeletnicirea aceasta, semănînd a milă și alcătuită din cele mai mizerabile mijloace, a părut să șteargă pentru o clipă izolarea și despărțirea dintre ei, reunindu-i iarăși într-un fel de aer de familie (numai Diego Manuel era absent), în care fiecare dintre membrii ei depindea în mod nemijlocit de ceilalți. Stare care o făcea pe Manuela să nu se mai preocupe de nimic altceva decît de îngrijirea ulcerosului, intuind aproape tot ceea ce acestuia îi putea fi pe plac. Dintr-un borcan uitat într-un colț a scos niște prafuri pe care le-a amestecat cu tot felul de buruieni, aproape putrede și ele, și le-a aplicat cu grijă pe toate rănilile, încercînd să-și amintească cuvintele unui descîntec pe care l-a bolborosit mai mult pentru ea. Neavînd cu ce să facă focul și nedescoperind nimic ca să-i dea să mănînce pentru a-l întrema cît de cît, Manuela s-a gîndit la ceea ce părea de necrezut : să-l ia pe normand cu ei, la Malcorta. Nu putem să-l lăsăm aici, pentru că așa cum se află o să moară sigur. Surprins de o astfel de hotărîre, Perico Chico i-a mulțumit mamei sale, declarîndu-se absolut de acord, sigur, e foarte bine așa, să-l ducem cu noi, neputînd să-și ascundă o oarecare grijă pentru zvonul care avea să se răspîndească în tîrg despre toată povestea, dar începînd de îndată să pregătească tot ce era necesar pentru drum.

S-au chinuit mult să-l îmbrace din nou pe normand cu ceea ce mai rămăsese din hainele lui și nu le-a fost deloc ușor să-l ducă pînă sub marginea rîpei, unde catîrii

slăleau cu boturile vîrîte în ceea ce fusese cîndva un stog de fîn. Dar cel mai greu lucru — care la un moment dat părea să-i facă să renunțe la fapta lor de caritate — a fost să-l urce pe bolnav în spinarea unuia dintre catîri, punîndu-l în așa fel încît să nu cadă. De două ori au dat să-l pună în șa și de amîndouă dățile bolnavul, care părea să nu poată fi în stare de nici un fel de călătorie, a căzut, lovind pămîntul cu trupul plin de puroi, dar fără a da vreun semn că-l doare. Văzînd aceasta, Perico Chico a fost de părere că-i mai bine să încalece el primul și, ajutat de Manuela, care urma să împingă din jos, să-l tragă pe normand sus, punîndu-l lîngă el și ținîndu-l cu mîinile ca să nu cadă iarăși. Îndată ce au reușit să-l vadă sus, cei doi s-au îndreptat tăcuți și fără grăbă spre Malcorta.

Mai era mult pînă a se face seară și Manuela s-a gîndit că ar fi bine să meargă mai pe ocolite, pentru a putea intra în tîrg la căderea întunericului, evitînd astfel ca lumea să afle de la bun început de sosirea lor. Drept urmare, au trecut peste valea ce duce spre Cleofás, pe unde n-aveau de ce să treacă, și au înaintat peste o întindere pustie cu nisip mare, acoperită cîndva, după cum arătau cioturile pietrificate, de trestie sălbatică, pe lîngă salinele de lîngă dune, exact în direcția contrară celei ce ducea spre Malcorta. Și-n timpul acesta a început să cadă o ploaie galbenă, ca de tărîțe fierbinți,

*făcînd să se ridice din adîncul smîrcurilor răsufierea unei lumi subacvatice trezite brusc de apa norilor cea care se pierdea printre crăpăturile sărate pe unde se ascund broscii și salamandrele, totul începînd să miroasă puternic așa cum miroase numai mlaștina prinsă sub efluviile ingredientelor viscereale ca niște secreții de hidră, sudoare distilată de putreziciuni coagulate în jurul bulboanelor de gaz*

*și Manuela s-a muiat toată, din cap pînă-n picioare, de ploaia necruțătoare amestecată cu ozon, înaintînd mai mult orbește peste terasamentul acela straniu de cartilagii și vîscozități, gata-gata să cadă în miasmele mlaștinii (de unde nu mai iese nimeni decît cu pielea plină*

de bășici și ochii schimbați în bureți), reușind cu greu să scoată catîrul de sub potopul acela și să-l îndrepte pe pămînt ferm.

Manuela s-a temut atunci că Perico Chico ar fi putut să alunece în mlaștină și a dat să-l caute pe sub norii cei mai grei, fără să știe că de fapt el era cel care o căuta pe ea, venind din dreapta, ghemuit în șa și susținîndu-și tatăl într-o îmbrățișare care părea să spună că acceptase cu toată disperarea să fie infectat de ulceratiile acestuia. Șovăind, a descălecat și s-a dus spre el, dîndu-și seama că ploaia își schimba traiectoria căzînd pieziș, ca și cînd ar fi vrut să secere picioarele naufragiatului, care-i sorbea picăturile cu limba-i gelatinoasă. Bălăcindu-se, a ajuns pînă la el și i-a strigat cu glas care părea că țîșnește din noroi să se dea jos, încalecă pe catîrul meu, spunîndu-i că avea să-l ducă ea pe normand, atît cît le mai rămăsese din drum, pînă la Malcorta, unde au ajuns odată cu căderea nopții.

PREZENȚA NORMANDULUI ÎN CASA aceea atît de cunoscută, nu ca un călător oarecare, ci ca oaspete permanent, nu a putut trece neobservată, dezlănțuind inevitabilele scandaluri domestice și dînd de lucru gurii tîrgului. Vestea că Urucul fusese scos din bîrlogul lui și adus mai mult mort decît viu în casa unde cea care-i fusese femeie se destrăbăla în voie a depășit pîterea de înțelegere a vecinilor, fiind socotită drept dovada celei mai mari nerușinări. Și Manuela, neavînd încotro, a trebuit să recurgă la tot felul de șiretlicuri, iar mai apoi să amenințe cu părăsirea casei — ceea ce ar fi însemnat o curată ruină pentru Agripina — în caz că moașa ar fi refuzat să-i dea adăpost acelui nenorocit, nenorocit care, a adăugat moașa, nu ne-a adus decît duhoare și scandaluri, atrăgîndu-i atenția că e de-ajuns să te uiți la el ca să-ți dai seama că o să moară cît de cîrînd și tot ceea ce o să ne rămînă va fi că vom face rost de o adevărată latrină. Pînă la urmă totul s-a terminat cu bine, Manuela promițîndu-i zgripturoaicei un spor de cîștig, iar aceasta acceptînd ca bolnavul să fie instalat într-o magazie din fundul curții, unde nici nu s-a însănătoșit, dar nici nu s-a sfîrșit așa cum se credea.

În afara cîtorva întîmplătoare și bine mascate întîlniri, Manuela a renunțat pentru un timp la meseria ei, atît din înțelegere pentru Perico Chico (reîntors lîngă ea din clipa cînd l-au adus pe normand), cît și din cauza unei nemărturisite înclinații spre prudență, pe care nu și-o putea scoate din cap în nici un fel. Îngrijorarea ei pentru starea alarmantă a bolnavului a făcut, astfel, pe-

reche bună cu scîrba din ce în ce mai mare provocată numai la gîndul că trebuia să trăiască alături de un nimeni, fiind poate singura ocazie cînd în conștiința ei a părut să înțeleagă — poate singura cînd a înțeles ceva — că face parte dintr-un trib, nu în condiția ei de bănuită fiică de calabrez și maură, nici în cea de mamă a doi copii cu sînge incert, ci în ceea ce se referea la faptul de a se simți reclamată în mod mai mult decît generos de nevoile unei familii, stare pe care n-o încercase nici măcar atunci cînd normandul (într-unul din ultimele lui momente de judecată) o adusese în casa cea nouă, construită în vîrfurile colinei. În acele zile Manuela a uitat de toate celelalte, preocupîndu-se numai de îngrijirea, cu cele mai de necrezut leacuri, a bolnavului, de bocetele melancolice ale lui Diego Manuel și chiar și de treburile lui Perico Chico, cel care-și vedea pe atunci afacerea cu piei ajunsă în pragul falimentului.

Moașa, care susținuse că febra eruptivă a normandului era la fel cu cea a porcilor mistreți bolnavi de trichinoză, a sfîrșit prin a se convinge că tot ceea ce se petrecea cu omul acela, dincolo de idiotețenia lui, era faptul că putrezea, lucru care părea absolut sigur. Bolnavul nu încetase nici măcar o clipă să supureze și să tremure, ca și cum carnea de pe el lua foc și-ar fi vrut să scape de ea, scuturîndu-și părțile ulcerate. Lăsa impresia că-și pierduse ultimele forțe omenești, scoțînd cîntină un scîncet straniu, imposibil de știut dacă ieșea din gîtlej, ori din rănilor acelea din ce în ce mai mari și mai multe, risipite pe tot corpul. Îl hrăneau numai cu lichide — infuzii, poșirci, lapte — și asta grație unei metode eficiente, cea de a-i înfige direct în gît canula irigatorului.

În cea de-a treia noapte de nesomn, spre dimineață, Manuela a simțit în aer mirosul morții ieșind din magazie ca un tăvălug oribil de lavă aproape stinsă ce se risipea peste zgura din curte. S-a apropiat de ușa magaziei, simțind mirosul acela din ce în ce mai puternic, ca niște drojdii descompuse din mușgaiurile care acopereau trupul bolnav și asta i-a fost de ajuns pentru a-și da seama că toate îngrijirile ei — chiar dacă unele fuseseră destul de primitive — nu-l putuseră ajuta cu nimic



și că totul se sfârșea. Ca imunizată în clipa aceea de orice fărîmă de milă, germene de pietate sau căință, s-a grăbit să facă tot ce se mai putea face pentru a îndepărta, în violența ei, semnele violente ale sfîrșitului. Cînd a înțeles, însă, că normandul murea și că numai o minune ar mai fi putut ține în viață carnea aceea care palpita lipită de carnea ei, și-a adus aminte de vasele de aur și din nou a fost cuprinsă de dorința de a afla de unde le scosese și dacă mai erau și altele în locul acela. A fugit atunci să-l caute pe Perico Chico care plecase de acasă și l-a descoperit la marginea crîngului de răchită, spunîndu-i tot ceea ce se petrecea și neuitînd să-i amintească povestea cu vasele de aur.

Și, ca și cînd ar fi prevăzut totul de la bun început, s-au hotărît să termine cu viața acelui enigmatic întemeietor al stirpei de mlaștină a Lambertilor, inaugurînd în același timp domnia unicului și uitatului fiu din toată întinderea aceea antică a deltei Argónida. Și astfel, pe deplin înțeleși, fără să-și destăinuie cuiva gîndurile, profitînd de absența moașei de acasă, chiar în dimineața aceea s-au pregătit să facă drumul înapoi, spre colină, suindu-l iarăși pe muribund pe catîr, ca și cînd, printr-o procesiune funebră (căci nici nu putea fi socotit altfel ceea ce făceau ei), l-ar fi restituit miasmelor din labirintul lagunelor care-l adăpostiseră — și-l devoraseră — în tot timpul acelor ani haotici.

Se crăpa de ziuă cînd au auzit primele bătăi de aripi venind dinspre vizuina în care trăise și spre care se îndreptau acum, trecînd în grabă peste dunele de nisip, incendiate de primele raze ale soarelui. Au urcat, cu aceeași grabă, coasta colinei și, fără să răsufle măcar o clipă, l-au dat jos pe normand, proptindu-l de un fel de bancă primitivă, folosită cîndva la trasul pieilor. Manucla a scos după aceea din desagi un ghiveci pentru flori, smălțuit peste tot și pictat în culori aurii, pe care-l adusese ca pe un talisman menit să reîmprospăteze memoria subumană a normandului. L-a trecut prin fața lui de fosilă, nereușind să obțină nimic altceva decît o impasibilitate totală, cu tot efortul gesturilor ei de a-i citi în ochii a căror lumină scădea mereu. Lui Perico

Chico — care nu-l mai amintea prin nimic pe cel venit aici cu cîteva zile în urmă pentru a-și salva tatăl — i-a venit atunci ideea infamă de a-l smulge pe normand din letargia sa, dîndu-i să bea cu forța un vin plin cu pînze de păianjen și mușchi, descoperit într-o oală de lut, vin pe care victima l-a vărsat imediat înapoi, prins de convulsii, în timp ce Manuela îi vîra iarăși sub ochi ghiveciul acela, vorbindu-i cu voce joasă și vicleană, trebuie să-mi spui de unde-ai scos vasele acelea, sînt sigură că ai să-mi spui, și ridicînd capul celui ce nu și-l mai avea la locul lui și nici nu putea să facă altceva decît să-și dea duhul, adu-ți aminte, n-ai să mori înainte de a-mi spune. Brusc, normandul a părut că vrea să vorbească sau, cel puțin, să-i răspundă, căci niște sunete care nu erau de moarte îi ieșeau dezarticulate din gură, în timp ce din jocul pupilelor, ca o reverberație, s-a scurs pe obraz, purulentă, o lacrimă.

Oricît au încercat însă, n-au putut descifra nimic din acel simulacru de revenire la viață, mai tenebros chiar decît insensibilitatea de la început și Manuela s-a hotărît atunci să pună în practică planul gîndit dinainte de a fi plecat din Malcorta, plan care consta în a-l duce pe normand pînă la colibă, acolo unde trăiseră pe cînd o alesese de nevastă și unde trebuie să fi început procesul obscur al transformării lui în mumie umblătoare. Gîndul ei era să vadă dacă nu cumva, în fața acelor inerte singurătăți retrospective, măcar un rest din judecata lui preagonică începe să-și revină. Și fără a mai sta locului, trebuie să ajungem acolo pînă nu-i prea tîrziu, Manuela și Perico Chico l-au suit iarăși pe catîr (punîndu-l de data aceasta să atîrne ca pe un desag) și-au apucat-o spre sudul mlaștinii, oprindu-se doar în clipa cînd au dat, așa cum își propuseseră, peste șoseaua antică, pe care au recunoscut-o numai după canalele de scurgere de pe cele două laturi.

Orientîndu-se după zborul matinal al gîștelor sălbatice și după atavismele care stăpînesc itinerariile din deșerturi, au ajuns lîngă niște movile proaspete de nisip în care animalele se înfundau pînă peste piept și de unde se vedea, foarte aproape, un morman de gunoaie ce putea

să fie fosta baracă. Manuela n-a putut recunoaște. fără un efort de imaginație, locurile acelea descompuse unde îndurase singurătatea de tânără femeie însărcinată, nici molozele sub care-și îngropase anii de exil nemeritat. Înțelegea, totuși, că aici se afla ceva aparte, ceva crud și neîndurător, ca un animal nevăzut care urla fără să emită vreun sunet peste izolarea mlaștinii, fulgerînd scurt, ca fosforul lagunelor și amintindu-și nu de anii trăiți, ci de o neștiută conviețuire cu adîncurile biologice ale mlaștinii. Și s-a cutremurat în fața acestei halucinante rafale a istoriei care-i anulează pe cei ce o întrețin, ca și cînd fiecare dintre experiențele ei ar fi păstrat o sămînță devoratoare capabilă să activeze mai tîrziu toate nenorocirile pe care le îndurase — și avea să le mai îndure — viața ei de maură vîndută ca sclavă și revîndută ca femeie a tuturor și a nimănui. La rîndul său, Perico Chico a simțit șovăiala Manuelei, intuind că într-un anume fel participa și el la rememorarea confuză a vieții ei, poate printr-un act de regresie care-l reîntorcea în pîntecele mamei, acolo unde încolțise, în același mod în care crescuse mai apoi în sînul putred al mlaștinilor.

Au strîns bine chingile catîrilor plini de sudoare și au pornit cu obscura greutate a anilor goi și a viselor deșarte peste nisipurile acelea. devenite domeniul definitiv al miniei. Și-n timp ce Perico Chico continua să simtă în sînge legătura maternă, Manuela își apăsa pieptul ca și cînd piatra fulgerului (cea pe care i-o pusese de mult un bărbat care voia s-o apere de duhurile rele) ce-o purta la gît i-ar fi sfîșiat pielea învinețită de mușcăturile necunoscuților. S-au oprit pentru cîteva clipe în fața vestigiilor colibei îngropate pe jumătate în pămînt, exact atunci cînd, venind din depărtările toride ale răsăritului, dinspre uscat, a prins să bată un vînt puternic, biciuindu-le fața și amețind bieteile animale cu pulberea nisipurilor, aceeași de trei sute de ani,

ca un bici dezlăn-

șuit peste deșertul de magneziu și argilă, tunet îndepărtat prăbușit peste zborul flamingilor care fugeau de pericolul amestecului de feldspat și cărbune ce se apropia

*în trombe dinspre țărnișă pentru a dărâma bîrlogul unde nu se mai ascunsese nimeni, veșnica năpăstuire a singurătății rozînd pe dinăuntru ca un jeratic orice gînd,*

~ exact în clipele cînd niște contorsiuni spasmodice ale normandului i-au determinat pe cei doi să-și revină din năuceala aceea, grăbindu-se să-l dea jos de pe catîr, căci modul în care-l așezaseră, ca pe niște desagi, părea să-i fi adunat tot sîngele în cap, lăsîndu-i picioarele inerte, fără culoare. Mod care produsese (ori avea să producă) un efect tonic injectat direct în creierul ce părea să nu mai fi funcționat deloc din clipa în care descoperise tezaurul. Nu mai rămînea cel puțin nici o îndoială că normandul era gata să-și cheltuiască ultimele puteri în redescoperirea acelei planete stinse, dar încă în rotire, cu toate straturile ei sterile, planetă pe care avea să se sfîrșească, inexplicabil, inexplicabila lui existență de peregrin ce părea să nu vină și să nu dorească să plece în nici o parte.

În timp ce Perico Chico, mergînd de-a-ndăratelea și tîrîndu-și tatăl ținut de subțiori, se îndrepta spre ceea ce părea să fie o pată de măslini sălbatici, obiectul astfel transportat a început să capete înfățișare de om, anunțînd acest fapt printr-o zbatere disperată, iar fiul a trebuit să-l elibereze din îmbrățișarea lui, căutînd privirile Manuelei pentru a-i cere sfatul. Manuela rămînea însă cufundată în lumea amintirilor ei, în afara oricărei comunicări cu noua stare și evocîndu-și o experiență fără timp, lucru care făcea imposibilă recunoașterea imediatului. Nu și-a revenit decît atunci cînd și-a dat seama că normandul galopa, căci în nici un caz nu fugea, spre vînturile mlaștinii (prefăcut într-o pocitanie sau consumîndu-și ultima rezervă de vitalitate), ca și cînd ar fi vrut să se reîntîlnească odată pentru totdeauna cu embrionul propriei sale nebunii, clipă în care ea, purtătoarea-de-talisman, a pornit în urmărirea fugarului, temîndu-se că va fi înghițit definitiv de fălcile leproase ale mlaștinii. Cu Perico Chico alături, n-a întîrziat să descopere arătarea aceea informă și roasă de bube, care se mișca în

patru labe, ca și cînd ar fi vrut să scape de pînda oricărei vietăți.

Normandul n-a încercat nimic pentru a scăpa de urmăritori, rămînînd în aceeași genuflexie aparte, cu picioarele rășchirate, închizîndu-și și deschizîndu-și la intervale scurte gura care avea ceva de bronhie și din care curgea un lichid clisos ce părea să i se închege pe buze. Manuela l-a lăsat pe Perico Chico să-i smulgă singur cine mai știe ce mute mărturisiri, imaginîndu-și brusc că toate aiurelile acelea erau o minciună : minciună că normandul murea în sfîrșit, fugind de copilul și de mama copilului său ; minciună că ar fi părăsit vreodată Zapalejos ; minciună că ar fi locuit cîndva în acele locuri imposibil de locuit ; minciună că ar fi născut de două ori și că s-ar fi culcat în fiecare noapte cu altcineva ; minciună că Perico Chico ar fi chemat-o chiar atunci cu gesturi desperate. S-a apropiat, totuși, și a putut să-și dea seama de mutația vertiginoasă care se petrecea în normand. Pentru că trupul acestuia părea să fi crescut brusc, acopeindu-se de zbîrcituri și bășici, ca și cînd ar fi fost umflat din interior de un fluviu subteran de ierburi binefăcătoare semănate cu ani în urmă și uitate apoi de cel ce descoperise tezaurul. Morții se întind și nu mai încap în sicriu, a spus Perico Chico, lăsînd impresia că el însuși s-ar mai fi trezit puțin. Nu-i mort, nu-ți dai seama ? i-a răspuns Manuela, adăugînd imediat cuprinsă de furie : șterge-i balele acelea că nu-l mai pot suporta, descoperind că, fără să fi mers, se aflau la o curbă a șoselei dezgropate cîndva de normand; ca și cînd aceasta ar fi venit singură spre ei.

Ștergîndu-i fața cu o cîrpă de cînepă, Perico Chico a auzit în aer un zgomot puternic, ca un val uriaș care rupe zăgazurile, dezlănțuindu-se dintr-o dată peste toată întinderea aceea și ajungînd foarte repede pînă la ei, lucru care nu se mai întîmplase niciodată. Pentru că bălțile cele mai apropiate (pline cu apă numai în perioadele de ploi abundente) se aflau spre apus și nu puteau fi văzute decît de pe movilele cu papură din partea aceea. Însăimîntați, au alergat într-acolo și au descoperit în orizonturile cețoase valurile furioase ale unei mări ieșite din matcă și prăvălindu-se implacabil peste pămînturi,

cu un zgomot greu, ca de tunet. Țărnuțul Malafalua rămânea dincolo de valuri, dar nu se vedea nicicum de pe movilele cu papură, încît au început să creadă că înseși movilele își schimbaseră locul. Manuela și Perico Chico se priveau perplecși, ca niște copii neputincioși. Nu poate fi adevărat, e doar un miraj, a spus el ; deși știa că nu-i așa. Cum să nu fie adevărat ? a zis Manuela. N-auzi urletul acela ? Și-atunci, ce dracu poate să fie ? s-a întrebat el, fără ca maică-sa să fi adăugat vreun cuvînt, dar apropiindu-se de el și strîngîndu-se în brațe într-un gest simultan de ajutor și cerere de ajutor, în timp ce normandul stătea prăbușit în spatele lor. Miraj sau nu, acea îngrozitoare himeră urlătoare acționase asupra lor atît de puternic, încît preschimbase în părere cele mai durabile semne ale realității. Astfel că, exact așa cum crezuseră că văd marea aceea neverosimilă, au privit mai apoi dispariția unui fenomen care — după cum aveau s-o afle mai tîrziu — nu era decît prevestirea unui cutremur ce s-a petrecut două zile după aceea ; semn datorat unei convergențe a refracției și undelor sonore.

Oricum, acele premonitorii imagini au părut să trezească în normand ultimele pîlpîiri de viață, căci atît Manuela cît și Perico Chico au observat o schimbare neîndoielnică în felul lui ultim de a fi, un fel de claritate ce încerca să străbată straturile agoniei, determinîndu-l să scoată niște sunete a căror articulare amintea cuvîntul, deși le-a fost cu neputință să le înțeleagă, pîrînd că în acea fază pasageră de cuvîntător, normandul ar fi folosit limba lui Satan. Simptom suficient, totuși, pentru ca cei doi să-l care iarăși pe normand în brațe, ca pe o targă, parcurgînd astfel o traiectorie stranie, aleasă după semnele lui greu de priceput, un drum care nu se știa unde se va opri.

Mergînd cînd înainte, cînd înapoi, șovăind sau grăbindu-se, plini de sudoare și noroaie, astfel și-au cheltuit aproape întreaga zi. Au mers un timp pe lîngă șoseaua străveche (cel puțin așa au crezut, după movilele de nisipuri), apoi au rătăcit prin împrejurimile cu topografie în mișcare, străbătute cîndva de cel ce nu era încă o epavă, ceasuri în care Manuela n-a încetat nici o clipă să-l sîcîie cu închipuite formule magice, agitînd talisma-

nul, în speranța unei destăinuirii. Dar totul avea să fie în zadar ; părînd să se mărturisească prin urlete și gesturi, normandul sfîrșea prin a se încurca pe el însuși, incoerent și neputincios, pînă cînd noaptea, întinzîndu-se peste ei, i-a obligat să-și caute adăpost pe un tăpșan de papură.

Extenuați, Manuela și Perico Chico s-au prăbușit într-un somn adînc, zguduiți de coșmaruri paralele prin care pluteau lincși ucigași cu gheare de aur, splendide flori cuprinse de o cangrenă stranie și bîtlani cu ochi de lapislazuli. Și pe cînd toată flora și fauna deltei străvechi se îngrămădeau în acest schimb eterogen de funcții, pe cei doi adormiți i-a încercat, ca o prevestire îngrozitoare, bănuiala, impusă în cele din urmă cu toată claritatea, că normandul dispăruse din nou. Au sărit din somn și, iscodind palmă cu palmă împrejurimile, au dat de urmele transfugului, orientîndu-se după pașii șovăielnici, dar de neconfundat, ai unui trup care se lîra. Au alergat după el și l-au descoperit în spatele unor agave crescute pe niște dune de nisip. Stătea chircit pe o grămadă de guano, nemișcat, ca o a doua grămadă de guano, cu capul căzut pe resturile, de sute de generații, de păsări și cu mîinile vîrîte într-o groapă de salitră. Manuela, obișnuită cu creșterea treptată a duhorii celui înveninat, a simțit în aer un miros nou, componentă a aceleiași putreziciuni, un miros care părea să răsară din aceleași miasme descompuse sub fermentii uitați ai mlaștinii. Dar n-a avut timp să verifice dacă așa stăteau lucrurile, pentru că Perico Chico ajunsese lîngă tatăl său și-l răsturnase din poziția aceea peste dunele de nisip. Părea să fi murit de zile sau, poate, de mulți ani, căci aceasta era starea descompunerii cărnii, asemeni unui trunchi de plută prăbușită, a cărei scoarță îi servea de giulgiu.

Manuela a căzut în genunchi, fără a se apropia de cadavru, frîngîndu-și mîinile în poală și zbatîndu-se între o disperare fără de margini și un vag sentiment de eliberare. Nici ea, nici Perico Chico nu l-au cercetat pe normand mai cu atenție, nu s-au ostenit să-i verifice moartea : devorat de propria lui conversiune în larvă sau în anorganic ingredient al mlaștinii, normandul se afla în fața

lor, mort pentru totdeauna, definitiv mort, îndeplinind, în sfârșit, pactul sinistru semnat în aceeași clipă în care scosese la lumina zilei prima lespede din șosea, acceptînd fără nici un fel de rezistență posibilul verdict infernal. Putreziciune vermiformă integrată imensului depozit de putreziciuni al mlaștinii, de-acum nu mai exista nici un fel de deosebire sau divergență între un stîrv și altul, cel puțin pentru cel care nu reușise să facă niciodată vreo diferență, chiar dacă vulturii franciscani erau de altă părere, căci își începuseră zborurile verticale pentru a descoperi locul funebru. Și ce-o să facem de-acum ? a întrebat Perico Chico, ieșind din inerția lividă ca de statuie și anulînd, astfel, toată purtarea lui energică de mai înainte. Nimic, i-a răspuns mama sa, fără a privi în vreo parte, indiferentă parcă la replica imediată a fiului prin care acesta încerca să facă, totuși, ceva ; trebuie să-l ducem de aici cît mai repede, iar dacă nu, se poate ști ce-ți trece prin cap ? Nimic, i-a repetat Manuela, absolut nimic ; dar dîndu-și seama că o stare ciudată puneă stăpînire pe ea, ceva ce o atrăgea cu toată forța spre grămada de guano pe care se sfîrșise normandul, și adăugînd, cu un ton de languroasă desfătare, ca și cînd ar fi vorbit cu glasul unei creaturi vrăjite ce-i luase locul ; simt miros de aur, cred că tatăl tău a fost cel care l-a eliberat înainte de a muri și-mi dau seama că se află pe aici pe-aproape, ce stai așa, vino, nu simți ceea ce simt eu, e cu puțință să nu simți ?

Perico Chico a făcut cîțiva pași spre mama sa, nu pentru a verifica existența vreunui efluviu, ori a unui lucru concret, ci pentru a o putea privi cît mai de aproape pe femeia aceea, a cărei tulburată exaltare o făcea să se îndepărteze de condiția ei de mamă, înzestrînd-o cu înfățișarea ezoterică a unei îmbălsămătoare. Dar Manuela s-a îndepărtat imediat de el și-a început să meargă în patru labe, adulmecînd și pipăind nisipul, mirosindu-l și strîngîndu-l în palme, ca o vrăjitoare, și continuînd să înainteze în direcția marcată de linia ondulată trasată de trecerea vîntului peste dune. Și-a încetinit mersul, cercetînd cu mare atenție grămada de guano ticsit de timp, lipindu-și urechea de locul acela și scormonindu-l înfrigurată cu o creangă de ricin pe care o mînuia ca pe o săpăligă, pînă



cînd, căzută în extaz, s-a așezat deasupra gropii, exact în poziția în care descoperiseră cadavrul. Cînd, în sfîrșit, a vîrît mîna cît a putut mai adînc în groapa aceea căptușită cu frunze de agavă, a făcut-o știind că a dat (că avea să dea) peste ascunzișul de unde avea să curgă ca un rîu bogăția mereu bănuită și tănuită mereu, în toți anii aceia blestemați. Și exact acest lucru a vrut să spună prin gesturile ce se vroiau strigăte, cînd neîndoielnicele semne ale tezaurului

*un cîrcel brusc, zvîcnind paralel cu circulația sîngelui, o străfulgerare neașteptată țîșnind din însuși lanțul molecular al siliciului, un geamăt de căprioară care naște în același culcuș de jeratic unde va fi să se petreacă în mod periodic păcatul sălbatic, un vîrtej, amestec de geme și încrengături de metal prețios topit la temperatura corpului omenesc.*

au făcut-o să urle pe Manuela, chemîndu-și copilul s-o ajute să dea la o parte nisipul care acoperea intrarea, lucru pe care l-au făcut în mare grabă, pe nerăsuflăte, cuprinși de frenezie, dînd de îndată peste prima dovadă strălucitoare a acelei presimțiri, o cupă de aur bătută în pietre rare, o cupă a cărei lumină pătată de urmele ultimei profanări nu-i putuse micșora splendoarea și demnitatea cu care-o investise, poate, folosința ei de către zeii acelor mlaștini. Manuela a scuipat peste o atare demnitate, ștergînd cupa cu poala rochiei și dînd la o parte cu unghiile stratul de murdărie depus pe formele ei îngropate de sute de ani, în timp ce Perico Chico scotea din groapă noi și nebănuite obiecte de mare preț, întrerupîndu-și munca doar în clipa cînd mama sa s-a ridicat în picioare ca o Gorgonă, murdară și mîndră, cu părul lung și slinos acoperindu-i fața și cu îmbrăcămintea sfîșiată în părțile ce se păstrează întotdeauna ascunse cu grijă. Înainta desculță, ca dusă de o putere hipnotică, cu trupul prins de convulsii și iradiind o frumusețe furioasă de Eumenidă, hotărîită să-și îndeplinească de-acum mereu amînatul ritual al răzbunării, căci s-a oprit la un pas de locul în care se afla cadavrul, cu cupa în mîini, ridicînd-o încet la înălțimea sînilor ei rigizi și coborînd-o

treptat, ca într-o reverență, în timp ce rostea, cu un glas stăpînit de mînie, un abominabil cîntec funebru.

Țipătul apropiat al unui bîtlan a înmuiat tonul acelei imprecății desfrîinate, îngînat de falsa bocitoare, cea care, cu cupa strînsă între pulpe, continua să pronunțe cuvinte pline de impietate : pentru cine ascundeai toate astea, pentru cine le păstrai ? blestemat să fie sîngele tău, împuțit crescător de lindini și păduchi, cu ce m-ai plătit tu, decît cu mizerie și sărăcie ? roade-te-ar viermii cei neodihniți, așa cum neodihnită ți-a fost viața de porc și aici să putrezești, fără ca nimeni să te-ngroape...

Perico Chico n-a auzit în întregime blestemul obscen al mamei sale, ori, dacă l-a auzit, nu l-a luat în seamă, pentru că ceea ce asculta el în realitate era un glas iluzoriu care se suprapunea peste cel al mamei sale, un glas venit printre crîmpeiele netrăitei lui copilării, poate glasul acelui om îndobitocit care nu-i rostise niciodată numele, nici nu-l tratase ca pe copilul său, pentru a-i spune că ar fi fost condamnat pentru totdeauna dacă ar fi renunțat în vreun fel la acel tezaur care i-a aparținut, și-ar fi putut să-i aparțină numai lui. Și, ascultîndu-l, Perico Chico a început să înțeleagă, vag încă, dar din ce în ce mai stăruitor, că rătăcirea tatălui său nu fusese o autodistrugere zadarnică, ci o supunere oarbă în fața unei legi necunoscute, a cărei supremă exigență îl determinase să reîngroape tezaurul și să-l păzească mereu, cu toată strășnicia, pe durata mută a întregii lui existențe. Ceva însă părea să răstoarne ordinea aceea prestabilită : transformarea acelui metal prețios (din cele două vase, singurele smulse de sub puterea sortilegiului) în material ordinar de construcție, noroiul și mușchiul putrezind în nopțile fără de sfîrșit de după reflux, blestemul tăinuit al nisipurilor unde normandul avea să-și doarmă pentru totdeauna nemărturisita-i pedeapsă.

Pierdut în astfel de gînduri, nicidecum în altele, Perico Chico n-ar fi putut și nici nu și-ar fi dorit să participe în vreun fel sau altul la nerușinata postură funerară a mamei, dar a reacționat de îndată ce a văzut-o întoarsă cu spatele la cadavrul ultragiât, ocupată cu febrila dezgropare a tezaurului. S-a aplecat atunci alături de Manuela, descope-

rind fastuosul circuit al puterilor recuperate de la ultima veghe a tatălui, scormonind ca un somnambul, cu mâinile însîngerate, pînă în clipa cînd s-a convîns că nu mai rămăsese absolut nimic în ascunzișul acela, numărul pieselor dezgropate — obiecte, monede și bijuterii — trecînd ușor peste șaizeci.

Manuela a rămas să păzească prada — căci în nici un caz nu-l priveghea pe mort — iar Perico Chico s-a dus spre locul unde legaseră catîrii, descoperind unul singur, departe și acesta, odihnind pe o grămadă de papură uscată. Nu l-a preocupat în nici un fel dispariția celuiilalt animal, prinzînd în mare grabă funia celui ce se odihnea, încăle-cîndu-l dintr-o săritură și dîndu-i pîteni pentru a ajunge cît mai repede în locul unde moartea normandului făcuse să se nască speranța indescifrabilă a unei vieți pline de bogăție. Manuela stătea în același punct, exact așa cum o lăsase, trîntită pe nisip, cu tezaurul îngrămădit la picioare, cu ochii pierduți în ceața mlaștinii, dar ridicîndu-se brusc în clipa cînd l-a văzut — deja descălecat — alături de ea, și grăbindu-se să-i comunice, fără a-i da voie să-i spună ceea ce ar fi putut să-i spună, hotărîrea ei : vor reîngropa o bună parte din obiectele acelea, luînd cu ei numai zece bucăți, pe care le și alesese, și aruncînd cadavrul într-una din lagunele din apropiere, pentru că n-are nici un rost să-l ducem cu noi la Malcorta. Odată spuse toate acestea, au și început să le îndeplinească punct cîu punct, fără ca Perico Chico să protesteze, nici măcar în gînd, împotriva vreuneia dintre măsurile hotărîte de mama sa. După ce au reîngropat cu toată atenția restul tezaurului și l-au pus pe normand în spinarea catîrului, s-au așternut la drum, cu cele zece obiecte de preț bine înfășurate într-o pînză de sac și atîrnînd de brațul Manuelei. Un ciob de lună galbenă s-a ridicat atunci printre fuioarele de ceață, anun-tînd căderea amurgului.

Suita, înmormîntare și-n același timp marș triumfal, a străbătut destul de repede prima parte din drum, căci a dat mai curînd decît se așteptau peste o baltă cu destulă apă, cel puțin pentru ceea ce plănuiseră. Au dat jos cadavrul ce se umfla văzînd cu ochii și a cărui greutate părea să se fi dublat dintr-o dată, tîrîndu-l de picioare

pînă la marginea apei. Manuela nu s-a gîndit nici măcar o clipă la repetarea acestei sălbatice tragedii întruchipate de un cadavru căruia i se refuzase îmbălsămarea și înmormîntarea, și nici Perico Chico nu și-a amintit de manevrele identice făcute atunci cînd tîrîseră spre mlaștină stîrvurile celor doi căpriori putreziți lîngă ușa casei abandonate. Vulturii își sporiseră de pe acum numărul și coborînd din ce în ce mai jos, grăbiți să-și dispute cu miasmele bălții prada aceasta putredă, în timp ce Manuela și fiul, fără să șovăie sau să ia seama la ceea ce fac (împinși poate de lăcomie), au împins grămada aceea informă peste marginea înclinată a bălții. Corpul normandului a plutit cîteva clipe prin viscozitatea verde-gălbuie a mătăsii broaștei și-apoi a început să se scufunde, înclinîndu-se și lăsînd deasupra un cerc alungit de ape murdare, șters imediat de noroiul ca de cărbune al mîlului de la fund, tulburat de trupul ce se afunda în el. Astfel a dispărut normandul, integrat pentru totdeauna mlaștinii, putreziciune convexă incrustată în putreziciune concavă, digerată pe îndelete de cheagurile naturii ostile și tîrîtă în cele din urmă pînă la cele mai de jos mormînte subacvatice.

După acest amăgitor succedaneu de înmormîntare, o ușoară umbră de remușcare a plutit peste chipul Manuelei, ca un tremur imperceptibil transmis lui Perico Chico numai din priviri, cei doi rămînînd nemișcați timp de un minut, singurul minut de indulgentă vinovăție pe care aveau să-l trăiască din clipa în care îl scosese pe normand din casa Agripinei. Poate că abia atunci au intuit faptul că presupusa luciditate ultimă a muribundului nu reprezentase o încercare finală de tănuire a tezaurului, ci dorința lui neputincioasă de a le semnala ascunzișul acestuia, în hotărîrea lui definitivă (deși incoerentă) de a-i face moștenitori universali, unici și avizi, ai propriei lui înstrăinări.

De îndată ce au trecut peste astfel de gînduri, cei doi și-au reluat drumul spre Malcorta, drum acoperit de pulberea lunii. O necunoscută pasăre nocturnă, cu pene ca de cîrmîz și aripi zdrențuite (neapartînînd nici unei specii știute, dar confundată de atunci cu năluca mării), i-a escortat de la mică înălțime pînă lîngă casa unde nu mai rămăsese nimeni.

ZVONUL CĂ NORMANDUL S-AR FI întors între bălăriile mlaştinii pe picioarele lui, pentru că așa a vrut el și pentru că și-ar fi pus în cap să devină stăpînul acestora pînă la hotarul lor cel mai îndepărtat, vecin cu domeniile regale, reluîndu-și astfel, după ce învinsese febra, îndeletnicirile-i de dihor fantasmal și sîngeroasele-i practici vînătorești n-a trezit nici un fel de interes aparte, nici în casa Agripinei, nici în celelalte, puține curți din Malcorta. Și nici n-a durat mai mult decît a durat efortul Manuelei și cel al lui Perico Chico de a camufla cît de cît brusca înavuțire, chiar dacă, mai ales ea, ca unică deținătoare a străvechilor bijuterii, a făcut totul pentru ca acestea să se transforme treptat în altfel de bunuri. Neînsemnată la începuturi, ispita de a se mîndri cu bogăția ce le picase din cer avea să pună capăt unei prudențe programate cu o explicabilă doză de provizorat.

Fapt este că, la puțin timp după ce Manuela și fiul ei s-au întors în sat cu memoria imunizată împotriva oricărei contradicții și cu cele zece piese bine alese din tezaur și bine strînse într-o basma, într-o bună dimineată, Perico Chico s-a urcat pe capra unei trăsuri hodorogite, caricatură a unei calești din vremuri de demult, părăsind Malcorta în taină și ducînd cu el acea cincime — imensă ca valoare — a tezaurului spre un destin neștiut de nimeni. Șaisprezece zile și șaisprezece nopți au trecut pînă la întoarcerea lui (cînd Manuela începuse să pună răul înaintea binelui), întoarcere bine gîndită, căci își luase toate măsurile pentru a nu-și da în vileag averea pe care o aducea cu el, făcîndu-și apariția cu un singur cufăr deloc arătos, legat în spatele

trăsurii și îmbrăcat cu un costum de velur de culoarea nisipului.

Manuela l-a primit cu o ușoară răceală și neliniște, dar îndată ce s-a asigurat că nici vecinii, nici posibiii vizitatori nu i-ar fi putut deranja, s-a grăbit să intre în camera în care-și dăruia uneori farmecele, dornică să afle totul în legătură cu călătoria și roadele ei. Perico Chico și-a deșertat povestea după cum a socotit el că-i mai bine, făcînd-o să i se pară nesfîrșit de lungă și de obositoare tranzacția în sine și uluind-o cu somptuozitatea și bogăția Țesăturilor, niciodată văzute pînă atunci, scoase din cufăr. N-a pregetat, bineînțeles, să-i enumere întreg șirul de capcane-întîlnite în calea vînzării bijuteriilor, asigurînd-o, în același timp, că atît acestea cît și vasele de aur (în afară de o brățară pe care Manuela și-o oprise pentru ea) fuseseră vîndute departe, într-un mare oraș, și că făcuse totul pentru ca nimeni să nu afle proveniența tezaurului. Prețul primit fusese cel adevărat, cel puțin așa credea, pentru că, mai înainte de a face tîrgul, viclenia lui îi servise de minune, ajutîndu-l să intre în vorbă cu tot felul de șarlatani și zarafi aciuiți pe lîngă casele nobililor, alegînd adevărul de minciună și descoperind că numai prin greutatea lor, piesele acelea, doar o fracțiune din tezaur, valora o avere uriașă. De îndată ce i-a potolit pe toți negustorii aceia, promițînd să le aducă piese mai multe și de mai mare preț, vînduse totul unui bijutier socotit mai drept decît ceilalți, reîntorcîndu-se pe același drum răsucit pe care venise (drum care ar fi putut să fie chiar drumul spre antica Argónidă), cu punga plină de bănet și prostit parcă de propria lui bucurie.

Și astfel, pînă ce Manuela să izbutească a cîntări în liniște valoarea tranzacției și să hotărască modul în care urma s-o folosească, Perico Chico, cu un aer de mare mîndrie și orgoliu, a făcut să circule în toată Malcorta zvonul că mama lui ar dori să cumpere toate pămînturile cu răchită ce i s-ar oferi spre vînzare, plătiînd prețul cel mai ridicat cunoscut pînă atunci. Zvon hrănit de îndată de tot felul de bîrfe, închipuiri și șușoteli murdare, precum și de o neașteptată invidie din partea celor mai mulți, dat fiind faptul că însăși Agripina, simțindu-se trădată, căci nu i se

spusese nimic despre o atare avere, a născocit tot felul de povești despre desfrînarea Manuelei. Valul amenințărilor și batjocurilor a crescut într-atît că Manuela s-a hotărît s-o rupă definitiv cu apucăturile ei de pînă atunci, în timp ce Perico Chico, la fel de mîndru, a reîmprospătat zvonul cumpărării de pămînturi, plătind cu bani peșin, în calitate de împuternicit, o bună parte din răchitișurile din jurul Malcortei, bravură care a coincis cu mutarea familiei în hanul unde se retrăsese chiar el. în trecătoarea lui etană de emancipare, han ce avea să devină cea dintîi proprietate urbană a Manuelei.

Urmare a acestui fapt, odată ce Perico Chico începea să fie tratat drept ceea ce era; iar Diego Manuel continua să se ascundă prin toate ungherele, ca unul ce era prost văzut, Manuela s-a trezit într-o lume deconcertantă, aproape fără nici un fel de legătură cu realitatea înțeleasă de ea. Devenind dintr-o dată apatrida moștenitoare a unui regat și stăpîna inaptă peste ceea ce fusese o curte de servitori, se simțea ca legată și în același timp eliberată, tîrîtă într-un univers plin de neprevăzuturi și încercări și neștiind prea bine dacă ceea ce trebuia să facă era să le respingă pe toate sau să le dorească tot mai mult. Cu toate acestea, datorită primei cumpărări de terenuri (ceea ce a însemnat acapararea unei importante părți din industria de răchită a locului), Manuela și-a dat seama că între ea și Perico Chico se interpunea ca un ferment de dezagregare, pîndă ciudată dar sigură, amintirea acelor sordide și fantasmale apucături de mai înainte, practici care, din cu totul alte motive, o înstrăinau și de Diego Manuel, în timp ce ea nu știuse niciodată — și nici nu ar fi putut — cum să le îndepărteze.

Și s-a întîmplat ca neînțelegerea aceasta să fie și mai mare, începînd cu nedorita zi în care Perico Chico, întorcîndu-se dintr-una din escapadele lui la Zapalejos, și-a adus cu el (exact cum făcuse și tatăl lui, dar sub imperiul unei uluitoare precocități) o tînară îndeajuns de atrăgătoare, dar nu și prin apucături, pe care a prezentat-o cu numele de Ambrosina la Verde și a cărei profesie, tot după spusele lui, era de cofetăreasă. Tînăra care, bineînțeles, nu era decît o prostituată pe cont propriu, fusese

smulsă din marasim cu toată fervoarea de către Perico Chico, poate ca o recunoaştere a însuşirilor ei deosebite într-o atare artă şi numai după ce-i promisese o viaţă fără griji, lucru pe care ucenicul în ale hoţiei a vrut să-l îndeplinească chiar în casa maternă, în aşteptarea — după cum a spus el — posibilităţii de a o muta într-o locuinţă mai potrivită cu ocupaţia ei. Necoaptă încă, tînăra era destul de pricepută în tactica defensivă a bătăliilor împotriva pescarilor de ton şi a celorlalţi lupi de mare ; a acceptat ceea ce Manuela nu i-a oferit cu plăcere, dar nici nu s-a opus, fie dintr-o înţelegere mutuală, fie datorită unei ingrate confruntări cu propria-i purtare şi gîndindu-se — fără motiv — că refuzul ei ar fi dus la hotărîrea fiului de a renunţa să-şi îndeplinească pe mai departe sarcina de administrator al incipientului patrimoniu familial. Astfel că intrusa s-a instalat în casă pentru o perioadă nedefinită, la toate acestea adăugîndu-se amănuntul că Manuela, ale cărei purtări de femeie, cînd adormite, cînd geloase, nu se alteraseră odată cu sporirea averii, dăduse adăpost în aceeaşi casă (nu atît pentru a-şi lua de pe cap o serie de treburi, cît dintr-o ambiguă înclinaţie spre anume impulsuri sentimentale) unei fugare din pămînturile de plută, numită Alejandra, un copil aproape, care rătăcise o vreme prin sat, mai înainte de a fi văzută de cea care avea să-i fie stăpîină definitivă.

N-a trecut mult timp şi cele două răscumpărate — una din sclavia străzii, cealaltă din sclavia plutei — s-au înţeles de minune, terminînd într-o alianţă atît de perfectă, încît Perico Chico (a cărui lubrică atracţie spre cea dintîi începuse să cedeze în faţa celei de-a doua), întrevăzînd în aceste purtări o nedesluşită propunere de dezmaţ şi neinstruit încă în tainele amorului, a hotărît în mod cu totul nejustificat şi inoportun stimularea unor legături amoroase bine tănuite între amîndouă, spre propria-i plăcere şi desfrînare. Dar, cu toate măsurile de prevedere, planul s-a dovedit a fi mai mult decît şubred, ajungînd în pragul scandalului, căci tînăra nimfă din Zapalejos l-a ameninţat cu părăsirea imediată în caz că i-ar mai trece prin gînd să le facă o astfel de propunere neruşinată, chiar dacă, depozit larvar, dovedise o oarecare înclinaţie de acest



lei, inerentă într-o profesie ca a ei. Și ceea ce Perico Chico n-a reușit să obțină cu tot efortul depus avea să se petreacă pe negîndite, uluind-o pînă și pe Manuela. În clipa cînd — fără să-și fi propus — le-a surprins pe cele două prietene într-o pătimasă dezlănțuire, fapt întîmplat într-o seară incoloră, sub umbra tînără a unei hălîngi de viță care acoperea jumătate din curte. Manuela tocmai ieșise să strîngă niște rufe puse la uscat, și-a dat peste cele două musafire ascunse sub umbra puțină. Nici una nu a fost în stare să-și dea seama de prezența cuiva; și abia cînd Manuela a ajuns lîngă ele s-au desprins foarte încet din îmbrățișare. Și în timp ce Ambrosina, revenindu-și, stătea rezemată de zid, într-o așteptare obraznică, Alejandra a fugit spre casă, urmată de îndată de Manuela, care nu putea privi în nici o parte și nu reușea încă să înlocuiască neplăcuta stare cu disprețul.

De îndată ce vinovăția celor două, printr-o mărturie atît de directă, n-a mai putut fi pusă la îndoială de nimeni, Manuela s-a hotărît să-l facă pe Perico Chico s-o alunge pe Ambrosina la Verde, considerînd-o drept unica purtătoare a viciului petrecut sub acoperișul său. Nimic și nimeni nu s-a opus unei astfel de hotărîri irevocabile și, împotriva oricăror bănuite împotriviri, corupătoarea a părăsit casa cu același aer de nerușinată cu care intrase, clipă în care Perico Chico, prudent, își făcuse drum în afara satului, chipurile dus de afaceri, iar Alejandra, o singură dată numită imputită oaie rătăcită, își stingea durerea inimii cu două șiroaie de lacrimi ce au lăsat în mîna celei care o iertă o urmă greu de șters.

Legăturile dintre Manuela și primul ei copil s-au schimbat din ziua aceea într-o nouă răscruce de rețineri și tăceri, din interiorul căroră au început să se privească ca prin ceață, ca și cînd un zid de gresie s-ar fi ridicat între buna folosire a prosperității și chinuitoarea rememorare a atîtor complicități trăite împreună. Astfel că Manuela a înțeles de îndată, fără ca nimeni să i-o fi spus, că nu va trece mult timp și Perico Chico avea să-i aducă la cunoștință hotărîrea unei noi emancipări, ale cărei motive nu aveau nimic comun cu ruptura inițială a tînărului vînzător de piei, cînd acesta părăsise casa Agripinei atît din dorința

de a trăi liber, cît și pentru a-i lăsa ei întreaga libertate de femeie ce se vindea. Și așa s-a și întîmplat, într-adevăr, la foarte puțin timp după aceasta, Perico Chico aducîndu-i la cunoștință Manuelei că s-a gîndit să se mute cît mai repede la Zapalejos, de unde, dacă ea nu avea nimic împotriva (și nu avea), îi era mai ușor să-și sporească afacerile, mai ales că se gîndea să-ncerce să scoată cît mai multe avantaje din specularea tonului, negustorie excelentă, cu atît mai mult cu cît se hotărîse ca în acel an să nu dea în mîna nimănui tăierea răchitei, făcînd-o singuri și depozitînd totul pentru a face să crească prețurile.

Cît despre ideea ca Manuela să-l însoțească la Zapalejos, Perico Chico n-a suflat o vorbă, nepromițîndu-i nici că, atunci cînd obligațiile de familie îi vor îngădui, va veni s-o ia. În schimb, n-a uitat să-i spună că a doua zi vor merge împreună la Tabla del Condado pentru a pune ordine în starea sa civilă (terminînd, astfel, cu condiția lui de bastard), lucru discutat mai demult și hotărît, în toate punctele lui ; exact așa cum și-o dorise. Manuela își privea fiul, după atîtea cețoase semne de adevăr, ca printr-o pînză de ploaie de altădată, ploaie care se întorcea acum, pe neașteptate, și continua să cadă fără zgomot, inundînd totul cu aceleași bălți de demult pline cu plictiseală și scîrbă, și-i spunea că e bine așa, dînd doar din cap, neînțelegînd nici rostul, nici sensul acelor formalități. În același timp însă, începea să-și dea seama că ceva se prăbușea între ei, dezarticulînd pentru totdeauna elementele de conviețuire cu copilul ei, conviețuire care începuse să dispară ca roasă de cari, mai demult, încă din lumea de smîrcuri a mlaștinilor, cînd între rătăciră ei și copil s-a interpus odioasa profanare a cadavrului normandului.

În dimineața următoare însă, odată cu ivirea zorilor, mama și fiul au pornit la drum într-un docar nou-nouț, lăsîndu-l pe Diego în grija necoaptei Alejandra. Au străbătut izlazuri, ogoare și cîmpii înconjurăte de ziduri înalte (pe unde nu aveau să ajungă niciodată duhoarea mlaștinii) și de îndată ce au ajuns unde aveau treabă, au semnat toate hîrțile necesare, plătindu-l pe scrib cum se cuvine. Astfel că de aici Perico Chico a ieșit transformat în Pedro Lambert Cipriani, descendent legitim din emigranți normando-cala-brezi (nesocotindu-se oportun să se vorbească și de mauri)

și singurul în drept să devină cineva. Manuela n-a înțeles (și nici n-a încercat) nimic din toate astea, lăsându-se în voia fiului și acceptând tot ceea ce i-au spus să accepte, ca și când ar fi priceput totul, convingându-se că din întreaga poveste nu aveau să se aleagă decât cu tot felul de beneficii și avantaje. Restul zilei și l-au petrecut hoinărind pe străzi pietruite, printre case mari, de oameni bogați, iar după ce au prânzit, serviți cum se cuvine, cu față de masă, au făcut unele mici cumpărături și au pornit spre Malcorta, însoțiți de o tăcere transmisă pînă și docarului.

Pe drum, în timp ce o negură le venea din față, în vălătuci vineți, Manuela a început brusc să se simtă singură și săracă. Își amintea de ceva, nu știa bine ce, oricum ceva descompus și-acoperit de mușchi, ceva cu o baltă murdară care-i rămăsese în memorie și prin noroiul căreia pluteau toate presupusele ei vinovății, vinovății adunate deodată într-o dragoste dăruită celui pe care nu-l cunoștea și pe care, bineînțeles, nu-l putuse înșela în mod premeditat,

*și gura aceea respingătoare, mușcîndu-i sîni, era aici, într-un extaz nu întotdeauna prefăcut, tot aici și nutria amușinîndu-i pulpele de lehoză căzută-n singurătatea frunzelor, aici vulturul acela însetat de sînge și acea grămadă de piei ude și mîna tremurătoare a zidarului căutîndu-i trupul în întuneric și aici era ea, de asemenea, proiectată în mirajul general al timpului, adăpostul de nisip zguduit de vînturi și de plînsul unui copil confundat cu grohăitul mistrețului și tot aici mirosul aceluia bărbat idiotizat trîntit la picioarele patului, transmițîndu-i în mod iremediabil virusul teroarei,*

dar, în sfîrșit, soseau la Malcorta, sub zgomotul adormitor al roților și copitelor, amîndoi văzînd, în același timp, cum se ridica dintre smochini și nopali o pasăre roșiatică, deformată și cu aripi zdrențuite, care nu era alta decât cea care-i însoțise în noaptea cînd s-au întors la casa Agripinei, după ce dezgropaseră tezaurul și-l aruncaseră pe normand în smîrcuri. De data aceasta, însă, acea viziune mohorîită cu aparență de pasăre din altă lume nu i-a însoțit pînă în pragul casei.

CHIAZ DACĂ AVEA SĂ INTÎRZIE mai mult decît socotise, Perico Chico — Pedro, de-acum înainte — și-a pus afacerile la punct, a numit pe fiecare în funcția în care trebuia să fie numit și s-a pregătit să se mute la Zapalejos, nu înainte de a fi cerut și de a fi obținut de la mama sa dreptul (oricum, și l-ar fi asumat singur) de a dispune, spre beneficiul comun, de bogăția ascunsă încă, cea care reprezenta o bună parte din tezaur. Manuela l-a lăsat să-și depene explicațiile și planurile în voie, nevrînd și nesimțindu-se în stare să discute cu el, declarându-se de acord cu tot ceea ce i-a comunicat cel ce se instituisese în mod unilateral în păstrător și administrator al bunurilor familiale. Astfel că, într-o bună zi, după o despărțire care n-a avut nimic sentimental, Perico Chico a dispărut din Malcorta, pentru a se instala în locurile ce aveau să devină cele dintâi proprietăți ale sale, în ascendența sa acaparare a domeniilor mlăștinoase. Rezolvînd din timp cheltuielile de întreținere și capriciile fără număr ale mamei, el nu avea să mai revină la Malcorta decît în vizite scurte, impuse de afaceri, și în inspecțiile de control, la fel de grăbite.

În absența sa, mama a simțit cum crește, tot mai puternică, deși nu întru totul limpede, dragostea ei pentru Diego Manuel. Și aceasta în ciuda eforturilor ei de a lua totul drept niște rămășițe ale duioșiei. Pentru că nu vedea (și chiar dacă ar fi văzut, n-ar fi gîndit altfel) în cel de-al doilea copil al său consecința ingrată a dorințelor ei desfrî-nate, ci o piedică în plus în această interdependență tacită între ea și Perico Chico, urzită de aceeași ciclică ordonare

a adversităților. Când aceste adversități păreau să dispară, scăzînd într-atîta încît deveneau adevărate plăceri, Manuela și-a dat seama că prezența reală sau posibilă a celui dintîi copil devenea incomodă, poate pentru că o făcea să-și aducă aminte de vremurile pentru care avea o totală repulsie și de faptele condamnabile, cele de care simțeau nevoia să se îndepărteze împreună — și nu în mod separat — pentru a uita viața trăită și pentru a cimenta cu altfel de lucruri ceea ce mai aveau de trăit. Și toate vanitățile ei s-au pierdut în vînt, odată cu plecarea lui Perico Chico, confundate cu alte înfiorătoare aduceri aminte, cele ce nu priveau în nici un fel mașinațiunile abandonării, ci stăteau depozitate într-o zonă a conștiinței care se întindea de la dăruirea ei unui necunoscut tăietor de răchită pînă la patul din casa Agripinei, unde avea să-și vîndă, ca într-un gest de răzbunare, trupul, rămînînd cu un copil de la un tată la fel de necunoscut. Înfrîntă de această luptă a imaginației, Manuela nu a găsit alt mijloc de autoapărare decît în vechea ei predispoziție spre letargie, metodă pe care a și pus-o în practică, chiar din clipa în care s-a convins — fără nici o dovadă — că Perico Chico nu va mai reveni niciodată pentru a trăi alături de ea în casa aceea.

Totul părea să se reaseze ca într-o matcă indolentă de legi și treburi domestice, rar întrerupte de o întîmplătoare ispită spre dezordine, cînd într-o seară a bătut la ușa Manuelei cel la care ea s-ar fi gîndit cel mai puțin (acesta fiind normandul) sau cel de care nu și-a amintit mult timp, mai mult decît trecuse de la intrarea ei în casa Agripinei. A ieșit, pentru a vedea cine era, preatînăra Alejandra și-a dat peste un bărbat destul de verde, sprijinindu-se cu mare pricepere de tocul ușii, îmbrăcat cu o oarecare neglijență, dar nu lipsit de cochetărie, care a șovăit cîteva clipe înainte de a întreba cu toată urbanitatea dacă nu cumva locuia aici, așa cum i se spusese, o de demult locuitoare a lagunelor din Cleofás, cea care făcea sau făcuse negoț cu piei, iar acum cu răchită. Tînăra Alejandra a întîrziat cu răspunsul exact atît cît a întîrziat și acela în schimbarea greutateii trupului de pe un picior pe altul, spunîndu-i că cea care locuia acolo nu era alta decît Manuela Cipriani, și nu cum v-a spus lumea, îmi pare rău.

Dîndu-și seama că era căutată, Manuela s-a apropiat de ușă, încercînd să afle din timp cine era, clipă în care oaspetele, cu vocea baritonală a celui ce nu știe decît să dea povește la alții, i-a spus că se numește Hermenegildo Pavón y Monteagudo, nu v-amintiți de mine ?, fapt în urma căruia Manuela, de-acum în fața celui ce-și spusese numele, a răspuns vă rog să mă iertați, dar cred că v-ați înșelat, adăugînd că nu-și amintește numele acesta, nu cred să-l fi auzit vreodată, în timp ce nu mai știa din ce fîntînă a sîngelui urca spre amintire obrazul acelui bărbat, vocea și întreaga lui făptură, alături de alte chipuri asemănătoare, țîșnind dintr-o murdară și nesigură depărtare. Sînt Emisarul, nici acum nu-ți amintești ? a continuat el, și, auzindu-l, dincolo de sonoritatea acestui nume, Manuela a simțit cum se refac fragmentele încă cețoase ale aceluiași chip, pierdut în cutele amintirii. Cum ați spus ? a îngînat ea pentru a-și da răgaz tulburării, și Emisarul i-a vorbit atunci de fostele lui îndeletniciri de fabricant de magie și de prezența lui de demult în locurile unde ea și copilul ei au putut să admire defilarea minunilor puse în mișcare de priceperea lui. Manuela nu și-a adus aminte îndată de aceste amănunte — nici de dezlănțuirea neașteptată a sîngelui, care urmase —, dar n-a putut să le evite, după cum n-a putut evita nici neliniștitoarea bănuială care-i spunea că tot acest început avea să trezească în ea ceva ce rămăsese în stare latentă de multă vreme. Nereușind să spună nimic altceva, a rostit : intră, nu sta în ușă, iar Emisarul, cu voia dumneatale, căci nu vreau să te deranjez ; intră, a repetat Manuela, privind-o cu atenție pe Alejandra, cea care asista fără a clipi la acea reîntîlnire de neînțeles pentru ea. Și tocmai intrau cu toții în casă, cînd Diego Manuel și-a arătat din fundul curții fruntea și părul zburlit, făcîndu-l pe Emisar să întrebe e al dumneatale ? și să arate într-acolo cu gesturile unui perfect iscoditor al împrejurimilor. Da, cel de-al doilea, i-a răspuns Manuela, adăugînd, cel mare nu știu pe unde s-a rătăcit, totul pe un ton care voia să-i aducă la cunoștință tot ceea ce avea ; și aceasta este Alejandra, locuiește cu mine. Emisarul a dat din cap, îmi face plăcere, ceea ce a făcut-o pe Alejandra să surîdă ca și cînd s-ar fi despărțit de cineva care nu era de față și

grăbindu-se să-l caute în spatele casei, de unde și-a făcut apariția, în întregime, Diego Manuel.

Odată rămași singuri, după o clipă de liniște umplută doar de bătaia de aripă a unui fluture de noapte, Emisarul i-a explicat cu multă solemnitate că trecuse prin Malcorta de două ori, făcând pe mijlocitorul în vânzarea cu vicleșug a răchitei și că, amintindu-și de ea de fiecare dată, legînd un amănunt de altul, ajunsese la convingerea că stăpîna răchitișului și credinciosul ei reprezentant nu puteau fi alții decît tăbăcarii de demult, mamă și fiu, cei pe care-i găsisese cîndva în nesfîrșitul mlaștinii și-i inițiasse în arta cutiei cu miracole. Manuela continua să tacă, refăcînd în amintire zilele acelea, în întregimea lor, încercînd să-și ascundă surpriza printr-un prefăcut interes față de peri-pețiile Emisarului prin mlaștini și smîrcuri, a căror povestire s-a lungit — fără ca Manuela să se fi mărturisit pe de-a-ntregul — pînă în clipa cînd povestitorul și-a declarat îngrijorarea pentru venirea atît de pe nesimțite a nopții, și s-a pregătit să plece, însoțit de aceleași bune maniere cu care apăruse. Manuela l-a însoțit din nou pînă la ușa, mărturisindu-i că a fost o plăcere să-l revadă, dumneata o duci de minune, în timp ce Emisarul desena în aer gestul nostalgic al unui proscris și-i cerea îngăduința unei noi vizite, reținîndu-i mai mult decît obișnuit mîna în mîinile sale și dispărînd în umbra gardului de nuiele. Manuela l-a văzut îndepărtîndu-se fără a se gîndi la nimic, auzind doar — sau crezînd că aude — ultimele bătăi de aripă ale fluturelui de noapte, lovindu-se ca de un geam murdar ce se interpunea între ea și celălalt țărm al mlaștinilor din Cleofás.

Totuși ceva, ceva care putea foarte bine să fie o descătușare a abstenenței, și-a făcut loc în somnolența Manuelei, îndată ce Emisarul își reîntregise prezența fugară, ceva care începea să pună stăpînire pe simțurile ei fără apărare, așa cum focul oprește fuga căprioarei urmărite de lînx. Înfrîntă de vitalitatea pe care nu avea cum s-o transfere dragostei pentru Diego Manuel, nici celei — din alte motive — ce o avea pentru Alejandra (cu atît mai mult cu cît înstrăinarea de Perico Chico îi anula unele porniri), Manuela s-a decis să se elibereze neabătut de o astfel de stare, imediat ce Emisarul își va face reapariția. Dar acest

imediat nu avea să se producă niciodată — cel puțin în timpul ce îl socotise Manuela —, pentru că musafirul avea să întârzie foarte mult, mai mult decît părăsise că lasă să se înțeleagă, iar cînd a făcut-o, aceasta s-a datorat misiunii afectuoase de a-i prezenta doamnei, în această vizită, un băiețuș, pe nume Clemente, singurul său copil dintr-o căsătorie legitimă cu o păstoriță, din Los Albarranes, care murise pentru că mîncase corb stricat. Așa că omul în care Manuela își pusese speranța — gratuită sau pe negîndite — unei mîngîieri tîrzii (aceasta neînsemnînd nicicum că n-ar fi fost plină de promisiuni și statornicie), s-a prezentat ca o datorie uitată, aspirînd doar la niște vagi — și deloc întemeiate — legături de consanguinitate. Manuela nu l-a auzit în nici o clipă făcînd aluzie la dezlănțuirea din coliba înconjurată de mlaștini și n-a recunoscut în vorba lui nici cel mai mic semn care s-o facă să creadă că ar fi vrut, profitînd de relațiile dintre ei, să tragă vreun folos din negoțul cu răchită. Și aceasta nu pentru că ea, ca proprietăreasă, s-ar fi arătat total dezinteresată de o astfel de afacere. Singurul lucru pe care Emisarul avea să-l insinueze într-o zi era dorința lui ca tînărul Clemente să ocupe, asta, te rog să mă crezi, spre folosul tuturor, o slujbă într-una din parcelele de răchită, ceea ce ar fi fost o mare bucurie pentru el, o mare bucurie să-mi știu băiatul ocupat într-o muncă de mare viitor, căci nimeni nu se îndoiește cît de bine merge afacerea asta. Manuela a făcut tot ce i-a stat în puteri să facă pentru a-l mulțumi pe acel plictisitor solicitant, care-și cheltuia atîta oratorie pentru a obține un lucru atît de neînsemnat. A vorbit cu unul dintre vătafii pe care Perico Chico îl numise agent în Malcorta, obținînd ca tînărul Clemente, cel puțin cu titlu provizoriu, să fie angajat ca supraveghetor al unuia din depozite.

Îndată ce și-a văzut fiul angajat, Emisarul s-a folosit de vitregia unei nopți furtunoase pentru a face cunoscut tuturor, stînd sub potopul ploii care cădea în curtea Manuelei și folosind tinda casei drept tribună, că, întrucît nu mai avea alte obligații ca tată, sosise ceasul să se întoarcă pentru totdeauna, oricît i-ar părea de rău, pe malurile rîului Salgadera, aproape de țărnuțul maur, unde-și



avea deja adunați mercenarii săi pentru a porni în căutarea și capturarea prădătorilor, vă rog să mă iertați, niște canalii, cei care distruseseră cîndva proprietatea ilustră a Pavónilor. Cam acestea a spus Emisarul, în timp ce Manuela își amintea, punct cu punct, sosirea făcătorului-de-minuni la coliba din mlaștini, precum și de cuvintele emfatice care precedaseră defilarea imaginilor din altă lume și dezlănțuirea plină de patimă și păcat de după aceea. Dar nimeni din cei prezenți (toți fără căpătîi) n-a înțeles nimic din cuvintele acelea, nici n-au auzit altele și n-au avut niciodată vreo veste despre bravurile lui Hermenegildo Pavón y Monteagudo, pe care de asemenea nimeni nu l-a văzut părăsind Malcorta, lipsită de viață la ora aceea, dominată de vitregia furtunii.

Și n-a trecut mult timp pînă ce tînărul Clemente, care prin felul lui semeț de a se purta dăduse dovezi mai mult decît necesare că nu avea nimic comun cu caracterul tatălui, să-i facă stăruior curte Alejandrei, iar aceasta s-o primească fără fandoseli, știre pe care, aflînd-o, n-a bucurat-o deloc pe Manuela, dar îi dădu binecuvîntarea ei, cu toată plăcerea. Și cum amîndoi erau foarte tineri — deși nu mai erau doar copii — și fără nimeni pe lume, a simțit nevoia să ia locul părinților uitați sau presupuși dispăruți sau pe cale de a dispărea, exercitînd din clipa aceea o siropoasă tutorie asupra tinerei perechi, tutorie care începu cu înfierea celei fugite dintre arborii de plută și a terminat (mai mult din supunerea decît din graba tinerilor) cu încheierea căsătoriei, căsătorie aproape clandestină, deși în legile bisericii catolice, desfășurată într-o mănăstire de paracliseri din apropiere de Tabla del Condado, avîndu-l de capelan pe un cleric rătăcitor ce obișnuia să-și facă apariția prin părțile acelea și cu care Manuela vorbise din timp. După oficierea nunții, cu o agapă într-un han al îngrijitorilor de cai, tînăra pereche a înnoptat într-un pat nupțial care n-a fost nici pajiște, nici nisip, ci cearșafuri bine apretate și saltele moi. A doua zi soseau la Malcorta, instalîndu-se în casa Manuelei, cea cu care aveau să trăiască de-acum, cămin al scurtei și fidelei sale descendențe.

VENIND DUPĂ TOATE SEMNELE dinspre Moro, într-o zi a apărut la Malcorta o pestriță bandă de peregrini conduși de doi bulibași care-și reven-  
dicau titlul de conți din Mica Babilonie, pe nume Ieremia și Napomuceno, mîndri între cele aproape cincizeci de persoane — înarmate cu tot felul de lucruri — vasali naturali ai lor. Și-au așezat tabăra în imediata apropiere de Malcorta, în bărăganurile vecine cu răchitișul pe unde avea să hoinărească mereu Diego Manuel, de îndată ce a aflat de noii sosiți, nu fără o oarecare spaimă, dar întotdeauna fermecat de această lume. Pîndea orele de odihnă și de muncă ale nomazilor și ceva ca o recunoaștere ancestrală, ceva ce țîșnea din adîncurile lui senzoriale, îl apropia din ce în ce mai mult de viclesugurile aceluia trib, ceva ce se reîntregea ca într-un labirint de oglinzi care nu reproduceau decît imagini dislocate, dar de o incredibilă somptuozitate.

Era vremea ultimelor marea, cele ce-i precedau pe heralzii sulfuroși ai toamnei, cînd canalele lagunelor se umflau cu toate putreziciunile posibile, umplînd hăznalele mlaștinii, astfel că oastea celor doi conți din Mica Babilonie s-a hotărît să-și strîngă corturile la puțin timp după instalare, în căutarea unor geografii mai sănătoase. Duhoarea noroiului — mai exact spus, a borhoturilor — nu era propice în nici un fel îndeletnicirilor cosmogonice, îndeletniciri care trebuiau respectate întru totul, ceea ce nu mai era posibil, căci cenușa de ou amestecat cu tămîie

se altera de fiecare dată și Marele Demiurg nu se mai putea reîncarna sub fiecare lună nouă. Mai înainte însă de a se pierde pe drumul unui exod fără sfârșit, noii sosiți au ținut să ofere vecinilor din Malcorta un fel de sărbătoare legată de ritul obișnuit al soarelui nocturn, surprinzătoare petrecere eterogenă, cu acrobați pe frînghie, dansuri exotice de femei pătimase, preziceri ale viitorului și parăzi de maimuțe supuse harapnicului mînuit de un găligan cu păr lucitor.

Îndată ce sărbătoarea a rămas stabilită, fiind aleasă pentru reprezentarea ei esplanada de pămînt unde se obișnuia să se pună răchita la uscat, toată suflarea din Malcorta s-a adunat aici, împreună cu cei din luncile apropiate, aducîndu-și bănci și scaune, primind cu plăcere invitația compromisului exclusiv de contribuție voluntară în bani, dornici să vadă măiestria nomadă, cea pe care n-o văzuseră niciodată. Mai înainte ca tobele să-și fi chemat vecinii, Manuela, smolitul Diego Manuel și Clemente Pavón, împreună cu preaiubita lui soție, sosiseră în poieniță, alegîndu-și locurile cele mai bune și asistînd la amețitoarea desfășurare a spectacolului fără a clipi.

După căderea nopții, cînd gălăgiosul public începuse să se rărească, Manuela avea să-și descopere copilul în spatele unui gard de trestie, în compania unuia dintre acrobații tribului. N-a văzut nimic rău în această întîlnire, după toate semnele întîmplătoare, dar n-a putut să nu se gîndească (fiind atît de obișnuită cu minunile) la faptul că cei doi interlocutori ar fi pus la cale ceva inadmisibil. Cu toate acestea, și-a continuat drumul pînă acasă și a împins poarta, închipuindu-și că o mîină sub halucinație chiromantică îi apasă pîntecul, iar o gură, poate cea preferată dintre toate, îi deschidea gura cu o dorință sufocantă, pînă în clipa cînd ea, cea care se căia pînă și de propriile-i cîințe, a simțit cum începe să-i vină laptele în țîțe, un lapte care nu era de mamă, țîșnind în șiroaie fierbinți din sfîrcuri, curgînd pe o golițiune ce se oferea tuturor celor ce o voiau. A închis ochii și n-a mai văzut decît o înlănțuire de trupuri nefericite, nedistingîndu-i

astfel, din cercul de umbră, pe Alejandra și bărbatul ei cel iubit, cei care se despărteau, retrăgându-se spre patul lor scîrțîitor, acoperit cu pînză împotriva gîngăniilor nocturne și împodobit cu pietatea mătăniilor. Manuela n-a spus nici un cuvînt acelor geloși beneficiari ai protecției ei, părăsindu-se într-un hamac și simțind nerușinata atingere carnală emanînd din lascivitatea străină. În zori, uitîndu-și de toate cele întîmplate sau închipuite, s-a surprins ea însăși așteptîndu-și cu disperare copilul. Nu i-a trezit pe cei doi îndrăgostiți : s-a strecurat pe nesimțite afară și neștiind încotro s-o apuce, sub ultimul întuneric al nopții, s-a îndreptat spre casa Agripinei, cea pe care n-o mai văzuse din clipa cînd își schimbase domiciliul și îndeletnicirile.

A bătut la ușă ca un fiu risipitor și cea atît de pricepută în nașteri și codoșie n-a întîrziat să apară. Mai întîi s-a auzit un zgomot înfundat de pași grăbiți care călcau pe paie și surcele uscate, iar după aceea, scîrțîitul ferestruicii din ușă și vocea cu ton profesional : cine-i ? ce s-a-ntîmplat ? A șovăit puțin : sînt Manuela, copilul meu nu-i înăuntru ? Mai înainte de a-i răspunde, moașa s-a făcut că scuipă de două ori peste amintirea celei ce o uitase, iar ea a întrebat de alte două ori dacă nu era înăuntru copilul ei, adăugînd că nu știa nimic de el, răspunde-mi, e înăuntru ? totul pe tonul celui ce-și așteaptă sfîrșitul. De cine vorbești ? a prelungit Agripina discuția, știind foarte bine că cel căutat nu era altul decît Diego Manuel. Diego Manuel, i-a răspuns Manuela, iar moașa a continuat : și pentru ce-ai venit la mine, curvă nenorocită, la ora asta, să-l cauți pe cel pe care niciodată n-ai vrut să-l vezi ? în timp ce mama se apropia mai mult de ferestruica aceea, încercînd să vadă înăuntru, și-i explică : s-a dus și nu știu încotro a luat-o, totul printre sughițurile unui plîns ce părea să vină din copilăria ei de cerșetoare. Moașa a păstrat cîteva clipe de tăcere, murdărind îndată după aceea reîntîlnirea cu un fel de litanie a răzbunării : și ce-mi spui mie povestea asta ? ce am eu cu tine și cu tot neamul tău blestemat ? Dacă ți-a plecat primul copil, înseamnă că a

făcut ceea ce trebuia să facă, află de la mine, cuvinte în fața cărora Manuela s-a stăpînit, rugînd-o să tacă, te rog foarte mult, m-am gîndit că Diego Manuel a venit la tine, că știi foarte bine cît te iubește, că n-a venit acasă toată noaptea, tu știi, Agripina, că. Toată noaptea, a repetat Agripina ca și cînd ar fi încercat să știe cît de lungă poate fi o noapte, cît țin hotarele ei, privind cum siluetele nopailor se desprindeau din acel ultim întuneric, iar Manuela, privind același lucru și refuzînd să creadă că dimineața aceea o va îndepărta din ce în ce mai mult de cel fugit. Nu-i aici, i-a spus în cele din urmă Agripina, lămurire care a smuls-o pe mamă din distanța ce o despărțea de copilul ei și a readus-o la realitate, căci s-a îndepărtat brusc de ferestruică nu pentru a se pregăti să intre pe ușă, ci pentru a alerga spre nesfîrșitul mlaștinilor, nemaiauzind-o pe moașa care-o striga vino încoace, unde te mai duci acum, nefericito ? făcîndu-și drum prin incertitudinea a cărei tărie n-o bănuise niciodată, căci niciodată nu se gîndise că avea să-i aducă atîta neliniște cel de-al doilea copil.

Ajungînd în locul unde se instalase trupa rătăcitorilor conți Ieremia și Napomuceno, Manuela nu s-a întîlnit decît cu oglinda murdară a mlaștinii, asediată de lumina prăfoasă a răsăritului și cu singurătatea care crește în locurile părăsite în grabă. Manuela a iscodit cu argintul viu al ochilor ei de agată toată acea sterilă priveliște intrată de mult în memoria ei, căutînd fără să știe de ce urmele nomazilor, resturi ale unui mister legat de altă lume, cea prin care umblau acum cîini fantasmali și păsări trezite înainte de dogoarea bălților.

Manuela a rătăcit o vreme, fără nici un fel de grabă, pe o dungă de nisipuri, oprindu-se la marginea unei lagune umflate de ape, cu privirile pierdute în reverberația mlaștinii — acoperită încă de aburii dimineții — ca și cînd și-ar fi revenit din transa prin care defilaseră ghicitorii, balerine și bărbați cu mîinile ca niște rădăcini și piepturile lucind de fatidica sudoare a cuțitelor. A simțit din nou înfiorarea acelor locuri, în timp ce vulpea se întorcea

scîncind în stufărișuri, iar dropiile se chemau între ele de pe celălalt țărm, trăind reîntoarcerea unei zile amorfe peste întinderea fără distanțe, fără contraste și fără puncte de referință. Manuela și-a continuat pașii ca printr-un culoar de somn întrerupt și de contradicții, fără a participa măcar ca martor la sosirea dimineții, pînă în clipa cînd o pală de vînt a împins ceața spre orizonturi, spălînd împrejurimile. Abia atunci Manuela s-a putut desprinde din părăsirea aceea, ca dintr-o văduvie fără sfîrșit, reîntorcîndu-se pe drumul care o ducea, fără putința alegerii, spre ultima parte a vieții ei de rătăcitoare.

# PARTEA A TREIA

# PARTEA A TREIA

CU PORFIR DIN CRESTELE DE LA Alcaduz, cărămidă de la cuptoarele din Salgadera și granit din Benalmijar a început lungă și obositoare ridicare a conacului lui Pedro Lambert, lucrare care avea să dureze douăzeci și două de luni, exact cît a întîrziat și acesta pentru a se întoarce la Malcorta în fruntea unei suite de muncitori și a tot felul de misiți angajați anume. Ca și cînd s-ar fi achitat de o datorie ce ar fi crescut în vremea acestei încăpățîinate înstrăinări, Pedro Lambert i-a spus mamei sale că se hotărîse să înalțe cea mai frumoasă casă din toate cîte s-au văzut vreodată în acea parte a lumii și că locul ales se afla la jumătatea drumului, adică egal depărtat de Malcorta și coliba unde cunoscuse primele adversități ale mlaștinii.

Meșteri pricepuți în astfel de treburi, aduși din Tabla del Condado și chiar de mai departe, au început prin a trasa limitele neobișnuit de mari ale unui edificiu care părea conceput să adăpostească trupe regale și nu pentru a fi locuința unei familii împrăștiată, provenind din cele mai nenorocite locuri ale mlaștinii. Și exact ca normandul în zilele lui funeste — dar cu posibilități înzecite —, fiul, neliniștit și lunatic, din alte motive decît tatăl, a tocmnit cu preț dinainte ales echipele de pietrari, dulgheri și eventuali zidari, recrutați cu toții în ascuns de breasla constructorilor din Alcaduz și de pe țărmul de jos din Moriscos.

Și astfel, în locurile acelea unde nu se aflaseră decît nisipuri sterpe și smîrcuri puturoase, a început să foiască o neobișnuită adunătură de oameni prinși în sutele de în-



deletniciri ale unei construcții halucinante, un fel de copie mărită a unui model pseudomudejar, mai împodobit decât toate, încărcat cu zorzoanele unei clădiri coloniale.

Și Perico Chico, cel ce nu se făcuse vestit prin nimica, dar ale cărui izbânzi în afacerile cîmpului și pescuitului îi aduseseră, în toate zonele din jur, respectul cuvenit și numele de Lambert, fără nici un adaos, ori don Pedro Lambert, atunci cînd i se pronunța și numele alături de prenume, a condus direct, cu neobosită încăpăținare, lucrările, multe și grele, ale proiectării și ridicării conacului. Adăpostiți în barăci de lemn, clădite în mod provizoriu, dar rezistînd, chiar și sfîșiate de salitră și umezeală, atît cît a durat înălțarea casei, muncitorii aceia în număr de patru duzini au adus în pacea mlaștinilor gălăgia și tîmbălăul dorințelor și nevoilor lor, cele care, dincolo de faptul că au atras tot felul de negustori ambulanți și furnizori, le-au pus în mișcare și pe femeile aflate la Malcorta în perioadele cînd soseau zilierii să taie răchita, femei care de data aceasta s-au transformat în locuitoare pe timp nedefinit ale așezării. Pe toată durata celor douăzeci și ceva de luni, liota de muieri scăpate din colibele colonilor și pescarilor din viroagele joase și-a început traficul de boli peste întinderile fără de margini aflate sub jurisdicția lui Pedro Lambert.

Puțin după acoperirea apelor și mult înainte ca molozul și grămezile de materiale să fi fost date la o parte pentru a lăsa libere împrejurimile edificiului, stăpînul a hotărît urgenta amenajare a unui parc care trebuia să înconjure construcția, destinat să-i înfrumusețeze existența, dar să servească și ca frontieră de apărare în fața eroziunilor din afară. Noua lucrare, ce nu părea realizabilă în nici un fel, a egalat, poate a și depășit, în cheltuieli, alergătură și sudoare, înălțarea clădirii. Însuși Pedro Lambert, chinuit de neîntemeiata bănuială că nu-și va vedea îndeplinite planurile sale descreierate, a măsurat și trasat pe teren traiectoria zidului de piatră — și de stăpînire — menit să împrejmuiască grădinile, cele ce cuprindeau un patruleter ale cărui laturi opuse depășeau patru sute de stînji. Cel dintîi lucru pe care a trebuit să-l ducă la

capăt în acest scop a fost să asaneze mlaștina, tăind răchitele și săpînd-o, îndepărtînd crusta de salitră și magneziu, desecînd puturoasa rețea a lagunelor și înfundînd infiltrațiile care musteau din toate părțile. La terminarea acestei inumane îndeletniciri (pentru care a fost nevoie să fie angajată o nouă echipă de zilieri), a început o altă, asemănătoare cu mutarea unui lanț de munți în această geologie și așa alterată, trecîndu-se după aceea la plantarea în straturile pămîntului mai puțin arid, acoperit cu o pătură groasă de humus, a primilor arbori aduși din pepiniere anume făcute dintr-o plantație ce se afla dincolo de Benalmijar. Pe vremea aceea, în timp ce se săvîrșea niciodată bănuita transformare a paraginilor în grădină, nesătulul stăpîn a hotărît dezgroparea lespezilor șoselei (poate ca un tribut inconștient adus legendarului instaurator al bogăției) pentru a pietrui cu ele ultima parte a aleii ce ducea spre conac, treabă care a coincis cu văruierea fațadelor și alegerea a tot felul de catrafuse și mobile.

Disprețul, dacă nu aversiunea lui Pedro Lambert față de acea mereu mai numeroasă gloată a muncitorilor simpli, nu l-a împiedicat niciodată să se apropie din cînd în cînd de ea, nu atît dintr-o naturală bunăvoință, cît pentru a-i potoli nemulțumirile și a-și astîmpăra pornirile bărbătești. În timpul uneia din aceste șirete incursiuni, tocmai cînd se pregătea să abuzeze de privilegiile lui erotice, primul născut al Manuelei a simțit — pentru prima oară după foarte mulți ani — chemarea de neînfrînt a legăturii sale prin naștere cu mlaștina, nu provocată de o anume situație, nici de vreo asociație de date și figuri reale, ci intuitiv, printr-un fel de aruncare în trecut — ori, poate, printr-o greșeală a voinței —, cea care l-a tîrît, ca într-un vis, în fața unui nesfîrșit șir de amănunte uitate sau niciodată avute în vedere,

*niște colți de mistreț sfîșiind murdăriile mlaștinii sau retezînd buricul purceilor abia născuți, statura frumoasă, unduioasă și imperativă a Manuelei clătîndu-se deasupra unui corp năpădit de bureți, trupul unui cerb sau al unui om putrezind sub puroiul care umplea*

cu duhoare curtea Agripinei, în timp ce o pasăre a întunericului, cu aripile ca niște cioturi, spiona din spatele unor hățișuri cu ochi oribili de necrofag,

iar în mijlocul acestui haotic amalgam al amintirilor, judecarea sepulcrală a unui paricid nesăvârșit cu adevărat datorită neașteptatei abdicări a victimei. Și pe cînd Pedro Lambert se și îndreptase spre larma veselă a uneia dintre barăci — scăpat în aparență de sub vrajă — peste întunericul de nepătruns a izbucnit mirajul nopții, acele imagini înlocuite la intervale, regulate de altele, într-o unică înlănțuire corespunzătoare unei diforme, expiatorii asociații de idei

masa plutitoare a noroiului pătrunzînd prin tubul caleidoscopului pentru a acoperi în întregime carnea aceea strălucitoare peste care nu curgeau șiroaie de ploaie, nici de apă din lagunele fără de număr, ci sudoarea spaimei, a culcușului arendat și a nașterilor părăsite, în timp ce un glas îninteligibil clama dintr-un abis protomlăștinis ai văzut cum mișună căpușile pe sub pielea ulcerată, erecțiile noctambulului pe care-l acuză de nevinovatele violări, ai văzut cît de încet înaintează viermii prin ciorba limfatică pe care o sorb cu atîta sete, ai văzut cum își flutură mușetele aripile, ca pe niște guri vibratile, iubindu-și frații lor gemeni întru murdăria imemorială a mlaștinii? fiind Manuela cea care-l privea incestuos în clipele acelea pe fiul ei, retrasă în cel mai larvar strigăt al biologiei, zbătîndu-se între insuportabilele împreunări trupesti, refugiile, blestemele, bacteriile, metalele descompuse, spaimele, cruzimile, otrăvurile singurătății, șerpii, cărnurile ulcerate, migrațiile păsărilor, stemele unei lumi funerare și martirizate acționînd ca un vîrtej care pulveriza păsările răpitoare cu ghearele înfipte în pradă, în timp ce mama ponegrită și nedorită, purtătoarea talismanului fără rost, continua să-și strige printre gemete propria-i lăcomie, clarviziunea care lumina un tezaur căutat de-a lungul

*atîtor ani distrugători pentru ca după aceea să n-o mai intereseze dacă primul ei copil îl va face să crească sau îl va pierde*

și cînd, în sfîrșit, Pedro Lambert a reușit să se smulgă din rătăcirile-i de somnambul — deși nu și de perplexitatea malefică — a alergat tot într-un suflet pînă la Malcorta în căutarea mamei, pe care a găsit-o în compania mălăiață a credincioșilor ei fii adoptivi, Alejandra și Clemente, cei care continuau să rămînă sub protecția ei (chiar dacă ar fi reușit, cu toată lenevia lor, să nu mai rămînă), în virtutea unei recunoștințe voluntare ce le fusese acordată în plus în azilul acela familial. Lăsînd la o parte îmbrățișările firești, fără nici un fel de ocolișuri, fiul i-a comunicat, ceea ce nimeni nu și-ar fi închipuit, grabnica mutare în conacul care o aștepta cu tot fastul meritat. Știrea i-a făcut pe cei doi protejați să tresară de bucurie, dar a plutit parcă prin sufletul celei neîmpăcate cu ea însăși. Cu toate acestea, fără ifose și fără rugăminți, Manuela a primit să se mute cu singura, neștrămutata condiție de a fi însoțită — sub garanția unei acceptări pe întreaga viață — de acei doi perseverenți înlocuitori ai absenței primului născut, condiție ce a fost primită în termenii ei exacti și ratificată după aceea cu numirea lui Clemente ca administrator al tuturor treburilor ce țineau de conac. Nimeni n-a mai adăugat nimic după aceasta, închizîndu-se-n ei, sub liniștea nedefinită a încăperii, apocrifă aproape, ca și cînd ar fi țîșnit din gîtuirea unei clepsidre din care se scursese un timp ce le fusese acordat din greșeală.

Și, în una din după-amiezile cu vîlvori albastre, Manuela s-a dus să inspecteze casa, într-un faeton condus de ea însăși, cu Alejandra alături și Clemente pe scaunul valetului, apropiindu-se de marginile parcului ca un vapor naufragiat de un port necunoscut. Îndată ce au lăsat în urmă stuhăria dinspre Cleofás, Manuela a simțit în nări miresmele și sevele noi încorporate mlaștinii, cu totul necunoscute pentru ea în clipa cînd a pătruns cu echipajul în grădină și a rămas privind ca o stăpînă frauduloasă ceea ce, în alte împrejurări, ar fi contemplat ca o vizitatoare năucită. A urcat după aceea scările și a intrat în

vestibul, fără a mai simți nimic altceva decît o jenantă furie și prematura prevestire a unei cărni care avea să mucezească în toată această neprimitoare strălucire, amintindu-și poate, fără să vrea, de ziua funestă cînd normandul a dus-o în coliba de pe clinul acela de pămînt ridicat peste mlaștină, iar ea a devenit stăpîna a ceea ce nu avea să fie decît o încăpătoare fortăreață a dușmăniei. S-a întors însă spre Alejandra și Clemente și a străbătut împreună cu ei săli și dormitoare, holuri și coridoare de lungimi extenuante, interzise din clipa aceea pentru cea care nu avea să ocupe decît o singură cameră din toate încăperile acelea pline de răceală. Și cum era atît de obișnuită cu comportările provizorii și hotărîrile tranzitorii, Manuela a aflat de îndată că exorbitanta suprafață ocupată de conac (conceput poate de fiul ei în delirul unui vis moștenit odată cu piesele tezaurului) avea ceva dintr-un panteon sau reședință veșnică, spațiu imens și închis de unde nu va mai scăpa niciodată, dar care nu-i interzicea definitiv mereu presimțita ei întoarcere în lumea intemperiilor din Zapalejos, cea prin care-și tîrîse viața înainte de a fi devenit soția normandului. Și a fost această presimțire, ascunsă în adîncul răzbunător al memoriei sale, cea care, în mod paradoxal, i-a îndepărtat mîhnirea, făcînd-o să se hotărască și să primească dărnicia îndoielnică a primului copil.

Astfel că în una din zilele de la mijlocul primăverii ploioase (cînd păsările călătoare își făcuseră cuiburi pe bancurile de nisip și se împerecheau cerbii), Manuela a închis cu mîna ei casa din Malcorta, unde lua sfîrșit, dacă nu o păsuire a obligațiilor ei de mamă, cel puțin singura perioadă din viața sa de pînă atunci în care cunoscuse și momente de liniște și tihnă. Alejandra și Clemente au luat parte, ca niște martori muți, la închiderea casei și au ajutat cu rîvnă reținută la împlinirea ultimelor treburi legate de mutarea cea care s-a înlăptuit profitîndu-se de una din zilele de calm și vînturi galbene, avîndu-l drept călăuză neașteptată (așa cum îl avusese altădată pe Emisar) pe însuși Pedro Lambert, cel care nu mai venea aducînd de căpăstru un catîr prăpădit, ci călărind o iapă pintoagă cu șa împodobită cu fireturi de aur.

Ajunând în fața porților de la intrarea cea mare a casei — după ce trecuseră de la pucioasa arșă a lagunelor la verdele proaspăt al parcului —, fiul cel mare i-a înfățișat mamei sale, solemn și neașteptat, acaretele acelea neobișnuite, oferindu-i-le cu o îngîmfare mieroasă și o la fel de bine mascată falsitate, ca și cînd ar fi încercat prin aceasta să reteze de la bun început orice viitoare pretenții la alte beneficii, ceea ce în nici un caz nu avea să-i ceară, nici să-i pretindă, nimeni. Manuela a adulmecat în clipa aceea apropierea linxului, capcana simetrică a vînătorului nocturn care atacă neînfometat, întîmpinînd cu jarul de cristal al privirilor ei cealaltă privire, cea care nu era a fiului său, ci a unui străin sosit nu se știe de unde pentru a împărți cu ea o cruzime poate nedorită. Dar nici unul n-a trecut dincolo de această confruntare mută, căci de îndată ce au intrat în conacul gata pentru a fi locuit — în afara unor încăperi lăturalnice, încă neamenajate — Manuela a ales pentru cei doi protejați, Alejandra și Clemente, un dormitor despărțit printr-un culoar de cel ce și-l rezervase pentru ea, cine mai știe pentru care din zilele de izolare de viață sau pentru care din cețoașele ei penitențe prin vise ce se repetau, mereu aceleași, cele în care ea însăși își devora carnea. Într-o astfel de stare a început cimentarea definitivă a unei noi configurări istorice și geografice a mlaștinii din Argónida.

NICICÎND POTOLITELE HOINĂRELI ale lui Pedro Lambert prin acele — și altele neștiute — coclauri au sporit setea lui de înavuțire, făcînd să crească repede volumul cîștigurilor financiare și catastiful laudelor de sine, împingîndu-l în același timp, pas cu pas, spre un fel de incontrollabilă dorință de instruire. Astfel, acele prime scrisori smulse cu obrăznicie de moașă sub fățarnicia apropierii de mama sa au terminat prin a-i deschide drumul spre o formulă primitivă de pătrundere în misterul cărților cu întîmplări false și îndeletniciri vrăjitoarești. La început, pentru a-și consolida atari învățături, Pedro Lambert s-a dat pe mîinile dubioase ale unui presupus fost zidar și dijmuitor al acestuia, priceput în tot felul de cuvinte și numere și care, din cîte se spunea, abia părăsise una din pușcăriile portului, unde-și ispășise pedeapsa, nu se știe prea bine dacă pentru mituire sau fals.

Fostul zidar — ce se fălea cu descendența lui din almohazi — pe nume Juan Crisóstomo Centurión și poreclit Ochidesepie, obișnuia să-și cheltuiască viața prin cele mai diferite locuri, îndeplinindu-și meseria de măsluitor al celor mai dificile măsluiri, mulțumindu-se cu foarte puțin, chiar dacă disprețul celor din jur îl aruncase într-o mizerie foarte aproape de cerșetorie. Negricios și uscat, nici tînăr nici bătrîn, cu o față foarte asemănătoare cu cea a moluștei care-i împrumutase porecla, era împodobit în una din urechi cu semnul atavic ce amintește maimuța, avea gura roșie ca într-o sîngerare continuă, iar dinții neașteptat de albi și sănătoși. Bîrfit pe față și căutat în ascuns de

către imprevizibilul stăpîn al acelor împrejurimi, don Juan Crisóstomo se bucura de faima ghicitorului și tămăduitorului prin vrăji, căci — dincolo de limbuția proprie măscăriciului — era stăpîn pe învățături misterioase, inaccesibile pentru toți locuitorii mlaștinii și împrejurimilor ei, în special în magie neagră și horoscoape, antidoturi și descîntece, tăierea apei și repararea fecioriei pierdute, în afara faptului că poseda atît de puțin întîlnita virtute de a auzi zgomotele înainte de a se produce cu adevărat. Astfel că de îndată ce la urechile lui Pedro Lambert a ajuns vestea că o singură persoană aduna în ea atîta știință, a trimis după Juan Crisóstomo, rugîndu-l să se prezinte la conac, pentru a-i dovedi că așa stau lucrurile și, dacă va fi posibil, să devină elevul lui, înțelegere care s-a încheiat pe loc, fără dificultăți, și l-a situat pe Ochidesepie în postura de maestru exclusiv al tînărului ce monopolizase atîtea averi inexplicabile pentru toți.

La puțină vreme după începerea uceniciei, Pedro Lambert, descoperind că înțelepciunea lui don Juan Crisóstomo era mult mai vastă decît își închipuise, a insistat ca dascălul să rămîna și să locuiască în conac, ca și cînd ar fi dorit să răsplătească puținul primit cu strălucirea spațiului încăpător al clădirii, dar gîndindu-se, de fapt, nu atît la o mai grăbită asimilare a învățăturilor, ci la nedeslușita lui hotărîre de a-l ridica pe instructorul său, așa cum a și făcut, la rangul ciudat de mijlocitor și reprezentant pentru toate neînțelegerile, speculațiile și tranzacțiile posibile. Don Juan Crisóstomo, fără a crede tot ceea ce i se spunea, a primit cu aceeași bucurie ospitalitatea și funcția, iar Pedro Lambert, din clipa aceea, s-a încredințat cu totul acestui personaj dubios care avea să-și transforme toate mizeriile în cele mai neașteptate beneficii. Cu toate că avea antecedente atît de nerecomandabile, pentru ceea ce Pedro Lambert îi oferise cu atîta generozitate, Ochidesepie a plătit cu monedă adevărată — în afara cîtorva mici înșelăciuni fără importanță —, bănuind că această loialitate, ușor de părăsit oricînd, avea să-i aducă mai apoi cîștiguri sigure. Și așa s-a și întîmplat, fostul zidar dovedindu-și foarte repede draconicele lui viclenii pentru canalizarea celor mai productive stratageme și afaceri.



Chiar și ocupându-se cu noile îndatoriri, don Juan Crisóstomo n-a lăsat să treacă nici o zi fără a-l instrui pe Pedro Lambert în multe taine ale înțelepciunii sale. Discipolul, la rîndul său, se dovedea a fi deosebit de înzestrat și astfel, foarte repede, era capabil să citească tot felul de cărți scoase dintr-un cufăr cu aer de coșciug, singurul bagaj cu care se prezentase dascălul la conac. Așa a pătruns Pedro Lambert în tainele încîlcite a vreo douăzeci de corupătoare tomuri, alegînd la început pe cele cu mai multe ilustrații și pe cele cu paginile mai puțin distruse de limbile unui foc purificator — tomuri care nu erau nimic altceva decît *Compendiu de demonologie* al lui Sebastián de Hinojosa, *Cel de-al doilea grimoriu* \* scris de eternul frate Alastair Balthuriam, *Casele siderale sau Legile astrologiei judiciare* al lui Aben al-Ramadi și *Bestiarul spiritual* al apostatului Guillaume d'Auberge.

Fără a izbuti să digere decît într-o mică măsură tot ceea ce cu atîta bădăranie și sete învăța, Pedro Lambert a început să se familiarizeze cu un fel de percepție a lumii prin date inversate, direcție în care a înaintat cu plăcere, pentru a nu se alege la capăt decît cu un haotic bagaj de panacee greu de identificat între magie, teozofie și alchimie. Cînd aceste rudimente au fost îmbogățite de lumina aparte a înțelepciunii lui Juan Crisóstomo, iar inițiatul a ajuns să afle — între multe altele — că linxul se înmulțește pe gură și vede prin zid, că mineralele reproduceau forma luată de spirit după părăsirea trupului sau că existau mijloace practice pentru a distruge voința și pentru a conduce șerpii la mari distanțe, Pedro Lambert a prins a crede că a pus stăpînire, prin jurămînt moștenit, pe imensul și mișcătorul domeniu al nevăzutului, căci stăpînirea celui văzut nu-i mai cerea nici un fel de efort.

Între timp, Manuela, care refuzase de la bun început să-l accepte pe Ochidesepie ca pe un obișnuit al casei — pentru ea nici nu putea fi vorba de ospetie —, și-a intensificat acest refuz instinctual, notînd reaua înrîurire asupra caracterului și așa capricios al fiului său, înrîurire exercitată de acel necioplit și scîrbos personaj, stăpîn pe

\* Culegere medievală de povestiri de groază.

învățăături atît de puțin clare. Culmea acestei respingeri categorice avea să se petreacă într-o noapte de insomnie, cînd Manuela a descoperit sub patul ei două găleți de muls, dar conținînd nu lapte de vacă sau de lehuză, ci un lichid scîrbos în care pluteau cheaguri albe și insecte negre, în afara altor multe scîrnăvii. Manuela n-a mai dormit nici în patul acela, nici în altul în noaptea aceea, așteptînd sosirea zorilor în holul cel mare pentru a-și întreba fiul — bănuind că numai el ar fi putut să știe ce rost aveau și ce conțineau acele găleți, întrebare la care Lambert a răspuns cu aerul cel mai natural de pe lume că nu era vorba decît de apă de ploaie amestecată cu pulbere de licopodiu, menstru de fecioară și capete de tăun, sfătuind-o să nu care cumva să miște gălețile din loc, te rog să nu uiți asta, căci într-un astfel de caz ar decurge, în mod fatal, o mare nenorocire care-i dă tîrcoale și pe care el încerca s-o îndepărteze prin lăturile acelea. Manuela a ascultat, năucă și înfricoșată, explicațiile fiului și, făcînd tot efortul să nu verse, a găsit în ea o dîrzenie pe care nu și-o bănuia, răspunzîndu-i că foarte bine că avem și un smintit în familie, dar lasă-te de rahaturi, fă-mi plăcerea asta, că mai ales de astfel de leacuri diavolești n-avea nevoie, amintește-ți de taică-tău că nu s-a vindecat nici mort, întreruptă fiind în acest moment cu neobișnuită gravitate de fiul ei, care i-a spus nici să nu mai îndrăznești să repeți asta, m-auzi bine? adăugînd că alta ar fi fost viața și blestemata agonie a tatălui dacă l-ar fi tratat nu cu cataplasme și unsori inutile, ci cu sprijinul infailibil al artelor de universală recunoaștere, așa că-i mai bine să taci. Iar Manuela, în loc să-și ușureze sufletul, ori să răspundă printr-o tăcere fără gust, i-a răspuns că prea bine, sînt de acord, lămurindu-l că ea nu are clarviziunea lui, știi tu mai bine ceea ce trebuie să faci, situîndu-se pe mai departe într-o supunere clară și o frică izvorînd din ignoranța ei.

Cînd multele — și în aparență rodnicele — îndeletniciri ale lui don Juan Crisóstomo au dat semne că'au prins rădăcini, acesta i-a mărturisit lui Pedro Lambert, dumnea-voastră mă puteți înțelege, că era căsătorit cu o nobilă doamnă din Benalmijar pe care n-o mai văzuse de luni

de zile datorită veșnicilor lui rătăcirii dintr-un loc într-altul, dar care făcuse să-i ajungă fericita veste că aștepta un copil, neîndoielnic copilul lui. Aici, Ochidesepie a făcut o pauză ca și când ar fi așteptat urările de bine din partea lui Pedro Lambert, dar, cum acesta n-a schițat vreun gest, și-a continuat perorația, adăugînd că a socotit cu puțință să-i propună binefăcătorului său, date fiind împrejurările și recunoscînd că-i răsplătit cu prisosință, să accepte să-și aducă soția, de îndată ce va naște, nu pentru ca să stea degeaba, ci să i se dea să facă ceva în casă, mă-nțelegeți ce vreau să spun ? lucru absolut de înțeles dacă se aveau în vedere dimensiunile conacului și numărul neînsemnat de mic al celor ce-l ocupau. Dar ce-o să facă în cazul acesta cu copilul ? a întrebat binefăcătorul ușor disperat. Chiar despre aceasta vroiam să vorbesc, a continuat Juan Crisóstomo, dar neprecizînd cam la ce se gîndise, incertitudine din care l-a scos de îndată Pedro Lambert, spunîndu-i că din partea lui, dacă-i vorba ca și copilul să-și aibă rostul lui în casă, are tot sprijinul, chiar și dacă ar fi cazul să-și aducă, pentru puțină vreme, tot neamul. Vă mulțumesc mult și-o să am grijă să-l ung pe copil cu untură de șoim înainte de a-l aduce aici, l-a lămurit Ochidesepie de îndată ce i-a dovedit recunoștința printr-o laudă afectată pentru hotărîrea stăpînului a cărei generozitate făcea pereche cu strălucita sa descendență, timp în care-și vîra pe rînd degetele într-un fetiș murdar fiert în mătrăgună. Astfel că a rămas stabilit ca la vremea oportună să fie aduși la conac ignorata soție a lui don Juan Crisóstomo și copilul abia născut.

S-A TREZIT PUȚIN DUPĂ RĂSĂRI-  
tul soarelui, cînd încă nu era lumină. Un întuneric unduitor  
și sonor, țesut din filamente mișcătoare și spirale incolore,  
se interpunea ca o masă de nepătruns între cameră și  
restul lumii. Clemente a deschis fereastra cu o grijă în-  
fricoșătoare și-a tresărit brusc, așa cum se întîmplă cînd  
ceea ce este evident repugnă chiar evidenței. Un aluat  
opac acoperea răsăritul, asaltîndu-l cu mici fărîme  
negre, în timp ce încăperea era inundată de freamătul  
absurd al fragmentelor de umbră. Clemente s-a gîndit  
să fugă din fața acelor vrăji greu de înțeles, dar și-a re-  
venit, încăpățînîndu-se să închidă, mai mult pe dibuite,  
ferestrele, turtind într-un efort înnebunit pătura aceea de  
noapte și dîndu-și, în sfîrșit, seama de ceea ce, în mod  
atît de inexplicabil, se întîmpla : un fără de margini nor  
de lăcuste, în valuri înspăimîntătoare și de o densitate  
asemănătoare cu aceea a pînzei de sac, ocupa și stăpînea  
întregul cîmp vizual.

Nu era întunericul produs de uriașele stoluri de păsări,  
care vin sau sînt aruncate de vînturi, să-și petreacă iarna  
în lagunele mlaștinii, ci ca un imens zid de pămînt negru ;  
astfel se abătuse peste acele locuri plaga neobișnuită a  
ortopterelor, născute și renăscute în decursul nenumăratelor  
generații călătore. Perplexitatea lui Clemente a sporit  
în mod alarmant privind insectele zdrobite, căci chiar avînd  
în vedere multele lui cunoștințe de grădinar și păstor pe  
cîmpiile vecine, nu cunoscuse niciodată acea varietate de  
gînganie — cea care era, în același timp, cosaș, gîndac,

furnică zburătoare și libelulă, pătată cu puncte roșietice pe elitrele diforme, cu picioare de lac răsucite și cu capul tăiat dintr-o parte într-alta de o gură enormă. A pus mîna pe una din acele insecte-hibrid (devenită captivă) și tocmai stătea și contempla acea nedeslușită probă a unei metamorfoze oprite într-un anume ciclu al dezvoltării ei, cînd și-a făcut apariția istorică Alejandra, cea mai mare nenorocire pe care-am văzut-o în viața mea, pentru a-i spune că stăpînul îi chema la el, să vină cît mai repede, Doamne Dumnezeule, scapă-ne de blestem. Clemente a privit-o fără a scoate un cuvînt, văzînd în ea un fel de pedeapsă care sosise fără echivoc dintr-un ungher tainic al trecutului pentru a răzbuna o vinovăție nesăvîrșită. Iar ea se retrăgea cu spatele spre ușă, ca și cînd ar fi încercat să nu se murdărească cu acea impură cruzime risipită pe jos și ascultînd — ca un condamnat — nedreptul verdict, bătăile în geam ale acelei hoarde zburătoare.

Clemente a dat fuga să-și caute stăpînul găsindu-l în hol, pe jumătate îmbrăcat, cu spaima întipărită în ochii nemișcați, scrutînd mătinala umbră urlătoare : să se pună pe ziduri și pe garduri toate sărurile afumătoare și să se aprindă focuri cu gaz și păr de vulpe. Atît a spus, fără a-i privi și făcîndu-și cruce pe piept cu o amuletă dintr-un corn de cerb, și fără să apuce să-i răspundă Clemente că așa ceva e cu neputință, căci nimeni nu avea să încerce nebunia de a ieși din casă pentru a-și croi drum prin ambuscada deasă a aerului, în urma căreia nu mai rămînea decît o grămadă de neștiute miasme, o indefinită întindere a murdăriei, poate ca o prefigurare a ruinii ce fermenta cu rapiditate în mintea celor ce nu mai aveau ce pierde. În clipa aceea, stăpînul a întrebat unde-i don Juan Crisóstomo, de ce n-a venit încă ? ce face la ora asta ? trimițîndu-i să-l caute cît mai repede.

Clemente părăsi holul fără a da alt semn de înțelegere decît prin clătinarea capului, apoi străbătu un coridor lung, unde doi zilieri statornici se înghesuiau unul într-altul, nereușind să înțeleagă de ce nu se mai face odată ziuă. În clipa aceea, din încăperile de la etaj s-a auzit un urlet și, imediat după, a apărut Manuela, alergînd

ca o bezmetică, ajutați-mă, cu părul căzut pe față și cămașa de noapte ridicată pe pulpe, cerînd mereu ajutor, căci un roi de libelule sau ce dracu or fi se strecurase prin lucarna de aerisire și se prinsese de tot tavanul. Clemente a dat să urce spre încăperea invadată, dar, auzind vocea poruncitoare a stăpînului, a schimbat direcția, la fel de grăbit, descoperind în fugă pe cei doi zilieri care încercau cu orice preț să închidă lucarna cu pricina. Pedro Lambert nu l-a mai întrebat pe Clemente dacă l-a găsit pe Juan Crisóstomo, nici dacă i-a transmis porunca lui de foc și fum, ci i-a arătat cu degetul spre ferestre, acolo unde sîmburele dens al norului părea absorbit de o a doua vîltoare, care schimba tonalitatea umbrei din aer, ca o tulburare a întunericului dintr-un tunel de unde răsărea, din ce în ce mai clar, trupul diform al unui om cu glugă. Clemente a deslușit cu greu conturul acela neverosimil și, aproape paralizat, n-a reușit să articuleze nici un cuvînt (nici n-ar fi avut ce spune înainte de a se convinge că se trezise cu adevărat), căci omul cu glugă reușise să iasă din încercuirea plăgii și-o rupsese la fugă spre casă, cel puțin asta părea să facă, scoțînd niște mugete înăbușite și zbătîndu-se sub veșmintele acelea ciudate, ca o sperietoare gata să-și dea duhul.

Pedro Lambert s-a îndreptat cu neașteptată încetineală spre intrarea casei care părea să fie unicul scop al omului cu glugă, avînd vreme ca, mai înainte ca acesta să bată și să zguduie clanța, să întredeschidă una din cele două uși, atît cît era nevoie pentru ca trupul sau spectrul acela să se poată strecura înăuntru, ceea ce a și făcut, tîrînd după el, lipită de mantia sau de giulgiul care-l acoperea, o impresionantă armată de lăcuste. Omul cu glugă s-a prăbușit pe marmura roșiatică a fîntîinii, părînd mai degrabă un măscărici al unei secte infame și nu complicele unei hoarde, nici un nedorit suflet aflat în chinurile iadului. Pedro Lambert s-a apropiat de el și după ce a rostit descîntecul Tainei Hermeneutice — suflete singur ce pe cîmp locuiești, nimeni nu are nevoie de tine în afara mea, lumină aprinsă în primul infern — l-a rostogolit cu piciorul, ca pe un mistreț care trăgea să moară. De-abia în clipa aceea

înglugatul a dat semne de viață, îndepărtându-și straietele de pe el, dar păstrându-și gluga, straietele care-l ocrotiseră de înfricoșătorul asediu, dovedindu-se astfel că nu era vorba de nici o stafie, ci de don Juan Crisóstomo în carne și oase, chiar dacă nu mai era de recunoscut întru totul, datorită paloarei feței și ochilor mai umflați decât cei a sepiei, sleit de frică și de lipsă de aer, cel care n-a reușit nici măcar să spună în întregime amănuntul că hoarda îl surprinsese tocmai când părăsise patul unei amante, îndată ce trecuse de Cleofás, venind dinspre Malcorta, și că nu avusese timp să se pună la adăpost, chiar dacă auzise un pîrîit de elite, cu mult mai înaintea tuturor celor din împrejurimi.

Astfel că de îndată ce a fost dată în vileag oribila lă început identitate a omului cu glugă, Pedro Lambert s-a îndreptat spre ferestre, unde, chiar mai înainte de a-și obișnui privirile cu întunecimea norului, a deslușit un fel de răsărit tîrziu (trecuseră cel puțin două ore de la clipa cea adevărată a zorilor) filtrîndu-se prin crăpăturile acestuia. Și cum în momentul acela s-au auzit strigăte și pași grăbiți în fundul conacului, Pedro Lambert a poruncit să se ducă cineva pînă acolo și, indiferent cine ar fi fost, să i se comunice că nu are chef de nici un fel de vînzoleală sau zgomote, să vă închideți gurile chiar acum, cu toții, că, dacă nu se termină cu gălăgia, nenorocirea asta are să dureze șapte zile (calcul greu de verificat chiar și de un adept al lui Nostradamus), cerînd după aceea să i se prepare cafea cu rachiu și o cățuie în care să ardă alaun și inimă de rață, amîndouă poruncile fiind împărtășite cu fervoare de don Juan Crisóstomo numai pe jumătate însănătoșit, cel care, mai mult decât atît, și-a îngăduit să recomande să se adauge fumigației aceleia și puțin zahăr saturnian. Cînd duhoarea a urcat pînă la tavane — unde ordinele de nemișcare date de Pedro Lambert nu împiedicaseră măcelărirea lăcustelor —, Manuela și-a făcut apariția ca o scăpată de la cataclism, cu ochii încercuiți de niște dungi noroioase care păreau și mai pronunțate sub

pîlpîitul sfeșnicului ținut în mîini și de care și-a dat seama că se poate lipsi, nu pentru a-și disimula zbîrciturile feței, ci pentru că dezastrul dădea înapoi, ori așa lăsa impresia, deplasîndu-se spre fundul grădinii, îndepărtîndu-se astfel de emanațiile atîțate de Pedro Lambert sau chiar de însuși Azrael Satananchia.

Două zile întregi a durat deplasarea acelei gigantice gloate de insecte în direcția presupusă a mlaștinilor, și alte șase au ținut numai primele încercări de curățenie, fumigare, exorcisme și calcul aproximativ al nenorocirii. Dacă în conac n-a trebuit, ca primă măsură, decît să se măture cadavrele lăcustelor și să se suporte înțepăturile acre ale fumigației, în parc n-a fost găsit nimic care să nu poarte semnul pîrjolului devorator al dezastrului. Lîngă osemintele arbuștilor și pergolelor, tot terenul din jurul conacului — apărat zi de zi de ghearele salitrei și de limba infecțioasă a mlaștinii — zăcea înfrînt, semănînd cu o hazna din care se revărsau dejecții cu aspect liliachiu și peste care mai bătea din aripi cîte-o lăcustă muribundă sau se vedeau tîrîndu-se larvele și crisalidele născute în timpul invaziei apocaliptice.

Pedro Lambert a verificat la fața locului, nu ca victimă, ci ca adversar, grîzăvia de neînchipuit a acelei nenorociri și primul lucru pe care a găsit că trebuie să-l facă a fost ceva care în aparență părea o nesăbuintă, dar care în fapt însemna cea mai durabilă și binevenită apărare a grădinii : a dat ordin să fie arse cu petrol toate acele grămezi care nu erau resturi de plante învinse, ci viermi și putreziciuni, creînd astfel o cimentație organică, cea care avea să oprească mulți ani în șir eroziunile provocate de praful de calcar și de vînturile mării. După ce ordinul a fost îndeplinit și după ce a stat de vorbă între patru ochi cu Juan Crisóstomo, Pedro Lambert a fost de acord că venise ceasul (după cum o arătau și semnele străvechi care au coincis cu zborul acelui nor exterminator) să se însoare cu femeia pe care o alesese și pe care — încă în secret — o și ceruse formal în căsătorie, nu alta decît Araceli Responso, cea de-a treia fiică a cunoscuților don Rogelio



Responsorio și doña Matilde Responso, veri primari aparținând clanului cu cea mai întinsă genealogie stabilită din timpuri îndepărtate în zona aceea. Astfel că acesta a fost cel de-al doilea lucru hotărât de Pedro Lambert și aplaudat cu falsă euforie de Ochidesepe, hotărâre pe care n-au comunicat-o nimănui încă, presupunând că importanța unei astfel de decizii, în împrejurările atât de nefavorabile care o determinaseră, avea nevoie de un prudent răgaz de invocații oculte și ratificări de pronosticuri.

CA UNUL CARE AȘTEAPTĂ O vizită de la o persoană ce nici nu s-a anunțat și nici nu va putea veni-vreodată, neștiind locul unde trebuie să vină, astfel și-a petrecut Manuela — alături de alte inevitabile neplăceri — primul ciclu al vieții ei în conac, străbătînd încăperi pustii în căutarea unei alinări secrete sau a unei dovezi acuzatoare, supraveghind fără rușine parterul care își revenise după catastrofă și subsolul plin de putreziciuni, văzînd nevăzutul în ultimele încercări de a-și înfrumuseța chipul și rezultatul acestui efort în lumina sfeșnicului, pînă cînd a înțeles — aproape neîndoielnic — că vizita aceea nu va avea loc niciodată și că nici ea nu-i va putea ieși în vreun fel în întîmpinare. Deseori, în nopțile de orgie închipuită, rămînea să asculte, pînă cînd o dureau tîmplele, murmurul apei ascunse și frunzele bătute de vînt, încercînd să descopere semnul, chemarea, prăbușirea celui rătăcit în mlaștină (prăbușire provocată de vreun filtru manipulat de fiul ei sau de prietenul acestuia), astfel că a început să sufere de o insomnie dorită, bîntuită de întîmplări iluzorii în care ea însăși era rătăcită prin niște grote submarine, pe unde niște bărbați monstruoși își disputau pe viață și pe moarte un tezaur blestemat. În astfel de momente, Manuela s-a obișnuit cu niște narcotice care nu mai aveau nici o legătură cu suferințele ei, căci fuseseră prescrise de Alejandra, cea care le și preparase cu toată dragostea, pe baza unei fierturi din rădăcini de măselariță cu rachiu de vin, ceea ce avea s-o oblige pe consumatoare la sprijinul activ al laudanumului.

Într-una din nopțile acelea de liniște rarefiată de după trecerea hoardei, când se scufundase în somn posedată de diavol (ceea ce nu o ajutase să scape cu totul de coșmarul autofagiei), Manuela a auzit un zgomot ca de pînă sfîșiată, strident ca niște unghii încurcate într-un scul de bumbac. A sărit din pat, ca biciuită de emanația unei febre animalice, scuturîndu-se de oribila prezență care-i pătrundea oasele, și primul lucru pe care l-a văzut a fost cea mai scumpă dintre rochiile sale de casă făcută ferfeniță pe dușumea. A reușit să-și stăpînească furia abia cînd a auzit un mieunat surd și fîșîitul unui trup de animal al cărui păr se electrizase în contact cu unul din socluri. S-a întors spre dulapul cu haine, descoperind că tocmai în clipa aceea ieșea din dormitor puiul de linx pe care Clemente îl găsise cu cîteva zile-n urmă rătăcit pe nisipurile din mlaștină. Se pregătea să iasă în urmărirea lui, dar mai întîi a vrut să-și dea seama cît de mare fusese distrugerea. Din toate hainele pe care Manuela le strînsese cu bolnăvicioasă îngîmfare — unele aproape nepurtate — din clipa cînd a început să-și încaseze cîștigurile de pe urma vînzării trupului, nu mai rămăsese decît o grămadă de zdrențe atîrnînd pe umerase, ca niște petice din pielea unei vite sfîșiate. Privind dezastrul acela general, Manuela a avut senzația că simte în aer mirosul sîngelui de bîtlani jumuliți, unsoarea înțepătoare a pieilor tăbăcite și miasma băltoacelor care-i pătrunseseră pînă și sufletul încătușat de mlaștină, ceea ce a ajutat-o să-și dea seama că ceva, mult mai grav și mai grav, dispărea pentru totdeauna din viața ei. Încercînd să îndepărteze toată acea murdărie retrospectivă care-i orbea înțelegerea, a ieșit în urmărirea puiului de linx cu o furie neobișnuit de violentă pentru ea și pentru neliniștea care-o tulbura.

A rătăcit dintr-o parte într-alta prin conac, ca și cînd și-ar fi dat seama că astfel își potolea nici ea nu mai știa ce apuse răzbunări, pînă cînd a simțit în nări mirosul urinei de pisică sălbatică, impura substanță generatoare a pietrei fulgerului (atît de asociată pielii ei de primipară), plutind prin aerul ce ieșea din mansardă, direcție către care s-a strecurat încet, cu virulența defensivă a celei ce se înfricoșează de propria-i temeritate. În treacăt, a smuls

dintr-un cui un harapnic smolit și s-a așezat la pîndă în mijlocul unei penumbre neinvadate încă de praf și ascultînd scîrțîitul lemnului în același ritm cu respirația ei, pînă cînd a văzut flacăra de matostat a frumoșilor ochi ai puiului de linx scăpărînd lîngă o grămadă de catrafuse aruncate la întîmplare. L-a chemat cu voce mieroasă, îngenunchînd, vino încoace, micuțule, poftim, hai, vino, împingîndu-l spre o cameră din fundul coridorului, iluminată de prima rază de soare pătrunsă prin geamul mat al lucarnei. Încăperea era pustie și puiul de linx a intrat nu fără să șovăie, urmat de Manuela care a închis ușa cu o grabă vandalică, pregătită să-l pedepsească pe cel ce o pedepsise. Gîfîia în clipa cînd a ridicat harapnicul, repezindu-l cu toată puterea pe spinarea împietrită a puiului de linx. Printr-un reflex inuman, ferocitatea femeii s-a înfruntat, egală, cu ferocitatea animalului și un scheunat disperat l-a readus pe cățelandrul acela la frontiera groazei sălbatice. Înghesuit într-un colț al camerei înguste, cu ghearele scoase din teacă și urechile ciulite, acesta s-a răsucit imperceptibil pentru a-și linge locul lovit, dar fără a scăpa din flacăra ochilor săi mișcările Manuelei, cea care s-a aplecat buimacă înainte de a-și descărca o nouă lovitură. Linxul s-a ferit din calea harapnicului, încercînd să se cațere pe un copac inexistent, pentru a se salva de la un pericol pe care nu avusese timp să-l bănuiască în scurta lui viață domestică. Manuelei i s-a părut că simte în gură respirația fetidă a animalului care răsufă cu dese tremurări, și-n același timp a văzut fulgerul de jar al unei gheare trecînd foarte aproape de fața ei. Cînd cățelandrul a trecut din nou pe dinainte, și-a descărcat pedeapsa cu o forță alimentată nu numai de răzbunarea, ci de toată amărăciunea înfrîngerilor ei. Harapnicul a căzut ca o frînghie de spînzurătoare peste spinarea animalului și ceva a pîrîit în clipa aceea, cu un zgomot sec, de creangă uscată. Linxul s-a rostogolit și s-a făcut ghem scîncînd prelung, ca și cînd ar fi adunat în tortura aceea toate speciile neamului său, ca și cînd acele ultime rămășițe ale furiei ar fi inclus pînă și înfrîngerea totemică a tuturor santinelelor Libiei care purtau numele lui. A dat să înainteze tîrîndu-și picioarele dinapoi, scheunînd în con-

tinuare și răsucindu-se lângă zidurile inexpugnabile ale captivității. Manuela a reușit să-și urmeze (sau să piardă de tot) traiectoria oarbă a harapnicului, sporindu-și loviturile pe trupul din ce în ce mai neputincios, sîngerînd, diform, al rănitului de moarte.

Un fel de febră desfătătoare și repulsivă urca din pîntec în gura Manuelei, nedîndu-și seama dacă era alinarea sau asfixia cea care-i puneă în mișcare sălbăticia fără rost, fără măsură și cumpătare. Cînd și-a dat seama că linxul rămăsese absolut nemișcat, chiar dacă mai respira cînd își scutura trupul cutreierat de moarte, Manuela a simțit un fel de oboseală înfricoșătoare, ca și cînd s-ar fi întors pe neștiute dintr-o brutalitate de nesuportat și nu căutată cu toată voința, chiar dacă începea să presupună că în toată acea ticăloșie fusese împinsă de instinctul genital al unei îndepărtate plăceri aprinse de violență. A întors puiul de linx care vărsase totul din el, încît nu mai părea să mai aibă nici o picătură de sînge, și n-a avut curajul să-i dea ultima lovitură, abia ținîndu-se să nu verse și ea, privindu-și propria-i spaimă reflectată în ochii de agată — atît de asemănători cu ai ei — ai cățelandrului și izbucnind brusc într-un geamăt însoțit de lacrimi înecăcioase, șiroaie pe care nu-și amintea să le mai fi vărsat vreodată în viața ei. A continuat să plîngă, tîrînd puiul de linx și apucîndu-l de o labă pentru a-l putea arunca pe ferestruica aceea în curtea din dos a conacului. Și-a continuat să plîngă în toată ziua aceea și alte două zile, cu nopți cu tot, spălîndu-și rătăcirea crudă prin repetate doze de beladonă, fără a părăsi nici o clipă camera, fără a răspunde celor ce au încercat să afle ce s-a întîmplat, tot atît de alarmați din pricina amărăciunii celei ferecate de bunăvoie pe cît era ea de uciderea atît de bestială a linxului.

După ce și-a mai domolit plînsul și a reușit să și adoarmă cîteva clipe, fiul s-a dus la ea pentru a sta de vorbă, nu pentru a-i spune că moartea linxului le-ar putea aduce cele mai neașteptate nenorociri, ci pentru a-i aduce la cunoștință căsătoria sa în cel mai scurt timp. Mama nu știa absolut nimic — și nici n-ar fi interesat-o — despre amorul tainic al primului ei copil cu țanțoșa și fudula

comoștenitoare a familiei Responsorio, familie pe care nu reuși s-o cunoască decît în clipa sosirii acelor la conac, în ajunul căsătoriei, nu atît din nevoia de a îndeplini cine știe ce formalități (deși contau și acestea), cît mai degrabă pentru a aprecia la fața locului meritele și valoarea acelei clădiri atît de faimoase, gata să intre în mîinile celei de-a treia fiice a lor. Astfel că, de îndată ce a aflat noutatea aceea atît de neașteptată, Manuela a părut să iasă din bocet și muțenie, lăudîndu-l pe mire cu emfază și, poate, și cu ipocrizie, crede-mă, mă bucur din toată inima, mă bucur nespus de mult, interesîndu-se în mare grabă de datele căsătoriei și de amănuntele protocolare impuse de o astfel de ceremonie, pentru că în treburile acestea, știi foarte bine, eu nu mă prea pricep. Poate din cauza acelor afectuoase mulțumiri (din care n-a lipsit nimic în afara binecuvîntării), Pedro Lambert a fost luat prin surprindere și nici nu și-a dat seama cînd a început să-i povestească pe de rost și cu mare plăcere despre scurtele, dar rodnicele lui relații cu clanul Responsorio și despre folosul unei căsătorii cu fiica acestui clan, totul va merge oa pe roate, chiar dacă nu stabilise acest lucru și cu ceilalți moștenitori.

Văzută și cîntărită de Pedro Lambert cu ocazia unei tranzacții în care căzuseră de acord asupra unor podgorii și în care intervenise tatăl acesteia, Araceli era o fată pură și supusă, de o frumusețe obișnuită și de mare cinste, cu siropoasa ostilitate a celei întotdeauna servite și miopia dulce a ochilor albaștri, instruită cu mare atenție în ceea ce privește pudoarea și brodatul, lectura hagiografică și igiena sufletului și trupului, virtuți care nu păreau să aibă vreo legătură cu purtările și urbanitatea ginerelui, dar care, în cele din urmă, aveau să sfîrșească prin a-și găsi o compensație naturală în alte însușiri ale acestuia. Cînd la urechile familiei Responsorio a ajuns povestea dintre Pedro Lambert și încîntătoarea Araceli, au fost pornite în mare taină cercetări pentru a se afla cîte ceva dacă nu despre puritatea sîngelui, cel puțin despre onestitatea numelui și averii pretendentului, și ajunseră să descopere cu acest prilej ceea ce în parte se cunoștea, anume

că numitul Lambert ştia să strîngă bani în mod inexplicabil, așa cum alții, inexplicabil, ştiu să strîngă fier vechi, dar că în ceea ce privea originea lui, pe linie paternă, descindea dintr-un fel de asin sălbatic — nu numai străin — care sosise într-una din zile în mlaştini cu aceeaşi extravaganţă cu care s-a făcut nevăzut, iar în ceea ce o privea pe mama sa, era exact ceea ce se cheamă copil de curvă. Atît de bine documentata informaţie a produs o criză de astm, urmată de trei zile de rugăciuni la cei Trei Arhangheli şi de o spuzeală a pielii în cele mai diverse părţi ale trupurilor acelor demni componenţi ai casei care comunica prin coridoare deloc secrete cu toate gurile cîntătoare ale împrejurimilor, coincizînd toată povestea aceasta cu brusca dispariţie a menstrului mamei miresei, fenomen atribuit consternării provocate de o atare descoperire, dar care nu era nimic altceva decît avizul fiziologic al celei de-a cincea — şi, din alte motive, ultima — naştere a doînei Matilde. În cele din urmă, după metodice, lungi şi nerodnice încercări de a înfrînge voinţa fiicei, clanul Responsorio s-a decis să treacă în revistă avantajele şi dezavantajele privind căsătoria, obţinîndu-se o majoritate — nu unanimă — de voturi favorabile unirii celor două familii ale căror proprietăţi, dincolo de neclarele diferenţe de origine, cuprindeau, fiecare în parte, cele mai importante pămînturi din regiune, iar împreună treceau cu mult peste hotarele acesteia.

Odată stabilită data şi terminate toate cele trebuincioase unui astfel de eveniment, nunta a avut loc cu o solemnitate strălucitoare, celebrată într-o nouă capelă aflată din întîmplare în conacul (cunoscut de acum cu numele de Grădina Urucului) şi cu participarea a aproape douăzeci de invitaţi. într-o splendidă desfăşurare liturgică, mîncăruri bogate, daruri în obiecte şi metal sunător şi o nesfîrşită gamă de distracţii, totul plănuît cu meticulozitate, aprobat de rubedenii şi îndeplinit de servitorii casei şi alţii din afară, pentru a fi pe placul miresei. Pîna şi don Juan Crisóstomo a ţinut să participe, de unul singur, ceea ce a şi făcut în momentul de culme al ceremoniei, cînd a aranjat toate cele de trebuinţă pentru îndeplinirea unui ritual postcatolic, care, chiar dacă avea anume legături cu practi-

cile sincretice, nu a mulțumit pe nici unul din cei ce au reușit să miroasă — unii, chiar să guste — sîngele de rîndunici sacrificate deasupra ulcelor cu vin. Dar, dincolo de acest unic și neprogramat incident, totul s-a desfășurat în ordinea dorită, cu risipă de lux și bunătăți care — pentru prima dată de la construirea casei — păreau gîndite anume pentru a fi pe măsura ornamentelor atît de strălucitoare ale încăperilor. Spre miezul nopții, cînd au luat sfîrșit ceremonia religioasă și toate celelalte amănunte profane, Manuela s-a simțit ca ieșită dintr-o convalescență ucigătoare în care îmbătrînise pe nesimțite și de care nu putea scăpa decît acceptînd de bunăvoie, pe deasupra tuturor acelor umilitoare vanități de familie, plăcuta retragere în lumea înfrîngerilor ei.

Pe drumuri neștiute se îndeplini călătoria de nuntă a tinerilor Araceli și Pedro Lambert — călătorie care a durat cu prudența cuvenită exact pînă la noul răsărit de lună —, cînd, într-o dimineață, Juan Crisóstomo a lipsit de acasă pentru a se întoarce a doua zi în compania soției și a noului născut (botezat cu numele tatălui), al cărui smiorcăit de sugaci a anunțat, ca o trompetă, apariția suitei printre răzoarele grădinii. Le-au ieșit în întîmpinare Manuela și Alejandra, nu atît din curtoazie, cît din curiozitate, tocmai în clipa cînd cei sosiți coborîseră dintr-o trăsură hodorogită și se îndrepta spre ele o femeie planturoasă și puțin hotărîtă, încercînd să-l apere pe copil de reverberația luminii și disimulîndu-și astfel propria indecizie, femeie care și-a potrivit pasul cu cel al bărbatului, ieșit în față și oprindu-se în fața stăpînei pentru a face prezentările cuvenite.

De îndată ce femeile și-au declarat bucuria de a fi făcut cunoștință, Manuela a perceput ceva ca o rugămintă umilă de alianță în tînăra rotofee și timidă, ca și cînd n-ar fi fost mîngîiată niciodată și obligată să ia întotdeauna un fel de mască a milogelii. Înțepenită lîngă pragul ușii, cu aerul celei mai desăvîrșite pasivități a supușeniei, aceasta părea să spună că nu poartă nici o vină pentru dezechilibrul vieții ei conjugale, ușor de ghicit de la prima vedere. Abia cînd Alejandra s-a apropiat pentru a privi copilul, soția lui Juan Crisóstomo și-a schimbat atitudinea și aerul acela



trist, grăbindu-se să dea la o parte scutecul alb pentru ca să vadă și Manuela rodul timpuriu al pîntecului ei, un copil cu piele violacee și o chelie excesivă chiar și pentru un fiu al lui Ochidesepie. Între timp, acesta se îndrepta spre una din intrările laterale, fără grabă, vă las aici, mă duc să văd cum merg treburile, iar cele trei femei au pătruns în conac și au urcat împreună să vadă elegantul dormitor ce urma să-l ocupe Rosalia cu soțul și copilul lor, încăpere pe care mai apoi avea s-o ocupe ea singură, pînă în clipa cînd avea să se întîmple, venind din adîncurile istoriei, definitiva instaurare a dezastrului.

ÎNĂUNTRUL CONACULUI AERUL devenise sonor, ca și când dintr-o clipă într-alta ar fi trebuit să înceapă să plouă. Așa cum se întâmplă când, ridicată brusc, umiditatea absoarbe toate zgomotele într-o cameră de rezonanță diferită de toate celelalte. Pedro Lambert a deslușit pașii din ce în ce mai apropiați, monocordul târșit al frunzelor de cimișir pe marmură, scârțâitul sec al cîte unei grinzi din podul casei, unde își făcuseră cuib ciocîrlanii și a presimțit că avea să plouă chiar în după-amiaza aceea. Dar Clemente nu s-a dus să-l caute pentru a-i confirma o astfel de îndreptățită bănuială, ci pentru a-i spune că a sosit și a întrebat de el, rugînd să fie primit, un anume Cayetano, cavaler străin cu vorbire nazală și care-și ceruse scuze pentru prezența lui în timpul siestei, la o oră atît de nepotrivită. Cu glasul gîduit încă de somn, Pedro Lambert i-a răspuns mai repede decît era de așteptat, poruncindu-i să-l primească, oricine ar fi, în hol, că imediat se îmbracă, ceea ce a și făcut în mare grabă, ca împins de o neliniște ciudată și apărînd în camera unde era așteptat de cel ce — în clipa aceea cerceta coloanele, ca și când ar fi fost vorba de o pictură — în afara numelui de Cayetano își spunea Taronji și era însoțit de roșcata și firava lui nepoată Esclaramunda.

Pedro Lambert nu și-a putut ascunde tresărirea când a recunoscut identitatea acelor vizitatori neobișnuiți, dar și-a revenit de îndată pentru a le adresa cel mai prefăcut bun venit, cîtă bucurie, nici nu-mi puteam închipui că ești dumneata după atîta vreme, însoțindu-și cuvintele

cu gesturi care le anulau orice sinceritate și ce vînt te-a adus încoace ? Sîntem în drum, eu și nepoata mea, într-o călătorie de afaceri, adică, deocamdată, de recunoaștere, l-a lămurit Cayetano Taronjí, adăugînd că nu puteam trece, nu era frumos să ajungem pînă aici și să nu vă salutăm, cuvinte întrerupte de nepoată pentru a le întări adevărul, nici vorbă nu putea fi să nu ne oprim pentru a vă vedea și a vedea cît de regește v-ați instalat. Pedro Lambert a dat din umeri, pregătindu-se să întrebe, pentru a spune ceva, cum de ați descoperit unde stau, dar vizitatorul, chiar în clipa aceea, plimbîndu-și privirile prin toată încăperea, a pronunțat sibilinic : se cunoaște că falsele bijuterii au avut mare preț. Poftim ? a rostit presupusul beneficiar al falsurilor. Nu, nimic, unde-i aur e aur, a replicat sentențios Cayetano Taronjí, rîzînd în hohote de ceea ce i se părea a fi o glumă fericită.

A urmat o tăcere din care păreau că se scurg picături de noroi, întreruptă de propunerea lui Pedro Lambert, vreți să beți ceva, vă place o răcoritoare ? în încercarea puțin amabilă de a schimba discuția. Nu, mulțumim, am venit răcoriți și cu ceea ce are să ne cadă din cer ne ajunge, i-a răspuns cu același ton de bufon vizitatorul care continua să rîdă. Ceea ce ne-ar face plăcere, a continuat acesta, ar fi să ne amintim împreună de timpurile de altădată. Cred că bănuți la ce mă gîndesc. Vremuri ale întinericului, cînd cenușa ne era pat și hrană, a recitat confuz și sibilinic nepoata. Spune-mi, a rostit Pedro Lambert, ghicind despre ce vremuri era vorba, nu prea știu cu ce aș putea, stratagemă întreruptă de Cayetano Taronjí pentru a-l lămuri ceea ce pretindea, să revenim la subiect, trebuiau să cadă la o învoială sau ceva asemănător, că nu am venit cu chef de scandal, asta să fie limpede, pentru că avînd în vedere neprețuitele servicii aduse la vremea potrivită, în mod sigur vă amintiți de asta, și ținînd cont că au fost de mare folos (a scrutat din nou încăperea cu priviri lacome), dovadă prosperitatea atinsă, am socotit potrivit să cer o recunoaștere în plus, cred că mă înțelegeți, nu ? Cam asta a rostit cu studiată tărăgăneală vizitatorul. Bincînteles, v-ați explicat perfect, dar ce are să se întîmple dacă eu vă spun să vă duceți

cu povestea asta altundeva ? i-a ținut piept Pedro Lambert, împreunându-și mâinile într-un gest implorator absolut neașteptat. Nefăcînd pe ofensatul, Cayetano Taronjí i-a replicat cu o placiditate nu mai puțin disprețuitoare că domnului nu i-ar fi convenit pentru nimic în lume să-l scoată din balamale, la ce bun să discutăm, din moment ce nici nu am stabilit condițiile ? Perfect, a zis Pedro Lambert, lăsîndu-l pe oponent să continue, ceea ce acesta a și făcut, ștergîndu-și fruntea de sudoare : știți prea bine că afacerea cu bijuteriile nu era deloc legală, că era adică în afara legii și că eu am riscat tot atît, poate chiar mai mult decît dumneavoastră, mă urmăriți ? Pedro Lambert, care urmărea discursul mai atent decît s-ar fi cuvenit, a dat să alunge un muscoi pentru ca după aceea să i-o taie brusc : spune odată ce vrei și nu mai trîncăni atîta. Mi-ați putea oferi, acum, răcoritoarea aceea ? i s-a adresat Cayetano Taronjí, întărit în aceasta de înclinarea din cap a nepoatei, dar Pedro Lambert n-a dat semne să-l fi auzit sau a făcut-o înadins, căci a ridicat tonul și i-a cerut să-i explice odată rostul vizitei aceleia. S-o luăm încet, a zis oaspetele încăpățînat. Singurul lucru pe care vreau să-l pricepeți e acela că nu vă convine deloc să înceapă să umble vorbe și mai apoi să se încerce și să se afle de unde ați scos toate acele piese de muzeu, că au și pornit s-o facă, acum mă înțelegeți ? Ho, oprește-ți rîșnița, l-a întrerupt Pedro Lambert, ascunzîndu-și la spate o mîna în care nu ținea nici un fel de armă ucigașă, și ascultă-mă bine : mă doare-n fund de ce se vorbește și se spune, așa că, te rog, ușa e în partea aceea. Liniștiți-vă, cred că totuși nu m-ați înțeles, a adăugat vizitatorul cu același ton batjocoritor, eu nu am venit pentru a vă cere ceva, cu atît mai mult pentru a pune la cale un șantaj. Nici vorbă, înseamnă că nu mă cunoașteți. Asta-i, a subliniat nepoata, luînd o mutră de însetată, ceea ce i-a modificat poziția petelor de curcă de pe obraz și întrebînd dacă-i adevărată povestea cu răcoritoarele. Dar unchiul, privind-o înțelegător, a continuat să vorbească, lămurind că îndrăznise să-l deranjeze cu vizita aceea numai pentru că avea nevoie grabnică de niște bani, un caz de forță majoră,

dar necerîndu-i nimic, ci doar rugîndu-l cu tot respectul să-i arate un anume loc. Ce loc ? a izbucnit Pedro Lambert, înlocuindu-și furia cu uimirea. Nu înțeleg, poate te explici mai bine. Lăsați-mă să vă spun, i s-a adresat Cayetano Taronjí, eu o să tac ca un mormînt, ca un mormînt adevărat, dacă îmi veți indica locul unde ați găsit tezaurul, asta-i tot. Pedro Lambert a rămas un moment dus pe gînduri, spunîndu-i în cele din urmă, nu fără șovăieli, că-i era dificil să-l satisfacă pe petiționar în acest sens, îmi pare foarte rău, întrucît piesele respective nu ieșiseră de niciunde decît din patrimoniul defunctului său tată, odihnească-se-n pace, încîntîndu-se el însuși de găsirea unei soluții atît de evazive. Asta nu-i adevărat, dumneavoastră o știți prea bine, dar înseamnă că nu mai avem ce vorbi, a spus Cayetano Taronjí, e păcat că nu am reușit să ne înțelegem, ridicîndu-se din fotoliul unde se simțea foarte în largul său, ceea ce a făcut imediat și nepoata roșcată și firavă, Esclaramunda, cea care, pentru despărțire, a arborat surîsul unui pește scos din apă. Ne-a făcut plăcere, au rostit împreună cei doi oaspeți, îndreptîndu-se spre ieșire, moment în care Pedro Lambert a reacționat în cu totul alt mod, de ce nu rămîneți peste noapte aici și în felul acesta o să putem să ne explicăm mai bine unele lucruri ?, simțind că, rupînd în-felul acela discuția, o neliniște amenințătoare s-ar fi strecurat pentru mult timp în cugetul său. Sînteți foarte amabil, s-a grăbit să-i mulțumească roșcovana, ca și cînd i s-ar fi adresat tinerei Araceli, care tocmai intra pe ușă și venea pentru ca la rugămintea soțului să-i salute pe cei ce-i cinsteau casa, primind să-i fie oaspeți, fie și pentru o singură noapte.

Pedro Lambert n-a vrut să comenteze nici cu mama sa, nici cu Juan Crisóstomo — cu atît mai puțin cu soția — motivele care făcuseră ca acele două și neașteptate personaje să vină într-o vizită atît de neașteptată la conac, informîndu-i că era vorba de un consignatar care lucra sub ordinele lui la Zapalejos și căruia, drept răsplată pentru bunele servicii, trebuia să-i facă tot felul de înlesniri, chiar și atunci cînd ar călători împreună cu nepoata sa. Astfel că, îndată ce oaspeții s-au retras pentru

a-și reîmprospăta forțele, Pedro Lambert s-a ferecat în chilia tainicelor sale îndeletniciri, pentru a consulta, dacă nu oracolul, cărțile și instrumentele pe care le avea la îndemână. Consult care nu trebuia să-i spună mare lucru, întrucît cel interesat își amintea cu lux de amănunte tot schimbul de viclenii dintre el și Cayetano Taronji, pe care întotdeauna l-a bănuît că-l supraveghease foarte de aproape sau că încercase s-o facă, dar pe care niciodată nu-l crezuse în stare să se prezinte în casa sa cu nu știu prea bine ce ambigue scopuri.

Descendent din evrei renegați și renumit orfevru, Cayetano Taronji se stabilise dincolo de munții Alcaduz, unde făcea un trafic înfloritor cu antichități și falsuri. Cum el era cel care vînduse și plătise fără prea mari înșelăciuni, în numele altora, o primă parte a tezaurului — precum și o a doua, mult mai mare — Pedro Lambert a dedus că nu-i bine să refuze cererea deloc abuzivă a orfevrului, și asta nu din teama că dintr-un astfel de refuz ar decurge cine știe ce indirect prejudiciu, ci pentru a-și adormi anumite neliniști. Pentru aceasta, dorind să acționeze cu cumpătarea necesară, a compus din cuie cîteva figuri deasupra unui pergament din piele de vițel sacrificat în ultimul pătrar al lunii, a cercetat cu ajutorul astrolabului înălțimea dintre nori și a pregătit o licoare puturoasă din cele mai diferite substanțe, pe care a așezat-o la nouă pași de fereastră oaspeților, ajungînd după toate acestea la concluzia că nu există nici un argument serios care să-l împiedice să-i reveleze, chiar și aproximativ, orfevrului locul unde Manuela descoperise acel prodigious tezaur argonidian, hotărîre determinată și de amănuntul că acest fapt nu i-ar fi putut aduce nici un fel de prejudiciu și nu ar fi adus nici un folos altcuiva, căci era imposibil să mai descopere vreun obiect de preț, și nici nu era locul acela adevăratul loc (pe care nu-l știau nici cei doi unici supraviețuitori) în care normandul dăduse peste bogăția aceea de aur și pietre scumpe.

Liniștit după toate aceste gînduri și îndeletniciri, Pedro Lambert s-a dus să-i vadă pe orfevru și pe nedespărțita lui nepoată, comunicîndu-le că a doua zi, de

dimineață, dacă va fi posibil fără a fi văzuți de cineva, vor pleca spre mlaștină, unde, dacă nu se vor fi produs -cine mai știe ce modificări ale zonei din cauza pîraielor, mai joacă încă limbile de foc ale aurului. Oaspeții au ascultat cu mare încîntare acele înțelepte cuvinte, întrecîndu-se în laude pentru echitatea și dărnicia amfitrionului, iar ca o răsplătire a unui astfel de gest, orfevrul a ținut să facă un schimb de confidențe, mărturisindu-i că nu era mînat de ambiția unor zadarnice cîștiguri, nici de lux pămîntesc, după cum am încercat să v-o sugerez, ci de două scopuri care într-un anume mod coincideau, deși aveau la bază temeiuri diferite, anume: revelarea minunilor ascunse din porunca lui Iehova, pentru fericirea celor drepti și învățarea de minte a păgînilor, în adîncurile mizerabile ale timpului și în al doilea rînd — ori, mai degrabă în primul rînd — obținerea mijloacelor materiale necesare pentru ca nepoata sa, aci de față, să fie vindecată de o boală în aparență fără importanță, dar, în fond, înspăimîntătoare, întrucît începuse să-i distrugă organismul.

Adulmecînd partea cabalistică a acelei povești, Pedro Lambert a vrut să afle cît mai repede simptomele acelei suferințe și, după un efort deloc neînsemnat depus pentru a înfrînge nehotărîrea orfevrului, acesta, gîndindu-se că refuzul lui ar fi putut fi luat ca un semn de nerecunoștință, a sfîrșit prin a-i mărturisi, vădit emoționat, că Esclaramunda, aleasa-inimii-sale, suferea de o boală care nu putea fi numită, dar de neîndoielnică legătură cu cea de a doua plagă biblică, boală care constă (oricît ar părea de îngrozitor) în aceea că natura nepoatei se transformă, apropiindu-se cu vertiginoasă rapiditate de cea a unei ființe amfibii. Pedro Lambert nu și-a putut ascunde spaima în fața unei astfel de mărturisiri, începînd s-o observe, cu vădit dispreț și uimire fizică, pe roșcovană, notînd o tresărire ca de branhii între vinele gîtului și o lumină cu strălucire de solzi peste constelația petelor.

Nereușind să recomande nici un fel de leac pentru o astfel de boală, în afara dorinței sale fierbinți de grabnică însănătoșire, Pedro Lambert s-a scuzat cît a putut mai bine, alergînd într-un suflet pentru a-i comunica lui

Juan Crisóstomo îngrozitoarea mărturisire a falsului consignator. Începuseră să se scurgă în momentul acela pe geamuri primele picături ca de salivă ale unei ploii cenușii, iar Ochidesepe s-a apropiat de ferestre într-o atitudine de mare apatie, nu pentru a vedea cât de norioasă era ploaia, ci evitînd, după toate semnele, un răspuns care ar fi putut duce — dacă nu cumva acest lucru se și petrecuse — la o lamentabilă comparație dintre metamorfoza îndurată de femeia aceea și propria lui asemănare facială cu lumea cefalopodelor. Dar Pedro Lambert a interpretat acest gest ca pe un semn de conșter-nare și a insistat, rugîndu-l pe dascăl să binevoiască și să-l sfătuiască în ce mod trebuie să se poarte într-o situație atît de stranie. Don Juan Crisóstomo, pe mai departe lîngă ploaia care curgea pe geamuri, s-a răsucit spre stăpîn și, rămînînd în profil, i-a spus : din întîmplare, vă mai aduceți aminte de epidemia posedatelor de diavol care a bîntuit în cîmpia din Tabla, acum șase ani ? Deloc, i-a răspuns Pedro Lambert după o pauză inutilă, nu-mi amintesc, dar de ce întrebați ? N-are importanță, a spus Juan Crisóstomo, fapt e că femeile care au reușit să supraviețuiască după o astfel de nenorocire au rămas cu semnele unei întoarceri, sau ceva asemănător, în lumea creaturilor acvatice. Cunosce destule astfel de cazuri ; asta-i tot. Acum îmi amintesc, a spus Pedro Lambert, deși, nu-și amintea absolut nimic, în timp ce dascălul se îndepărtă de ferestre pentru a sublinia faptul că noaptea se scufundase în întregime în apele ploii. Privind, la rîndul său, afară și descoperind scînteierea ca de feștilă arsă a burniței, Pedro Lambert s-a încredințat că, într-adevăr, noaptea se scufundase definitiv în ploaie, și urîndu-i somn ușor lui Juan Crisóstomo se îndreptă fără grabă spre camera lui, dezgustat din ce în ce mai mult din cauză că învățătura maestrului, destul de confuză, nu avea nimic serios.

Conform celor discutate și făgăduite, a doua zi, dimineața, împreună cu orfevrul și nepoata acestuia, Pedro Lambert s-a îndreptat spre lumea mlaștinilor, acolo unde normandul îngropase, iar Manuela dezgropase tezaurul. Cerul se limpezea treptat, la ora aceea, încetase ploaia



și aerul fierbinte făcea să dospească iarăși duhoarea de leșie a lagunelor, încărcat cu dogoarea umedă care părea să-i producă o astenie din ce în ce mai pronunțată lui Cayetano Taronji, dar neavînd nici un fel de efect asupra Esclaramundei, nepoata care părea cuprinsă de o stare cataleptică, așezată între cei doi bărbați pe capra în continuu balans a șaretei, cu privirile fixe într-un caier de ceață, convinsă poate că dintr-o clipă într-alta urma să se profileze pe orizont silueta unui oraș scufundat. Pedro Lambert, care nu mai fusese prin acele locuri din prima zi a îmbogățirii lui și ultima din viața nevertebrată a tatălui său, se orienta cu o nesiguranță puțin firească, evidentă pe măsură ce se apropiau de locurile atît de familiare zbenguielilor lui de copil al acelor smîrcuri. În cele din urmă, însă, odată cu primele fulgerări galbene ale soarelui peste ochiurile de apă murdară, instinctele, ca niște servitori care călătoriseră pe jos, l-au vestit că ajunseseră, spinările de nisip ale dunelor din fața lui, rotite ca niște cercuri concentrice, întărindu-i această presimțire, deși nu putea desluși prea bine dacă prevestirea se datora unei iradierii a rămășițelor tatălui îngropat acolo sau luminii care scliffea, conservată-n siliciul nisipurilor. A cercetat crestele dunelor și bătaia vîntului și, după ce s-a convins că prin împrejurimi nu se afla nici o lagună sau estuar, ajutîndu-se de vibrația sunetelor, a încercat să identifice locul căutat, convins în sinea lui că ar fi fost cu neputință să stabilească, fără nici o eroare, punctul exact unde se afla grota aceea care servise de cufăr subteran pentru tezaur, căci înseși accidenteale naturii își asumaseră sarcina ștergerii oricăror urme, modificînd topografia locului.

Subjugat unor atare divagații, Pedro Lambert n-a putut să nu observe o bruscă nehotărîre a iepei care își umpluse frîiele cu bale și începea să-și retragă picioarele din față ca înspăimîntată de cine știe ce dureri, ceea ce l-a determinat să tragă de hățuri și să coboare din șaretă, poftindu-i și pe ceilalți doi călători să facă același lucru. În trecere, a mîngîiat coama animalului și l-a bătut ușor cu palma pe frunte, rostind ca pentru el că am ajuns. în mod sigur, vorbe cărora orfevrul le-a răs-

puns declarându-și satisfacția de a fi trăit să vadă cum își împlinește cuvîntul dat un om adevărat și marea fericire de a-și putea începe exercițiile sacre menite să-i aducă mari recompense morale și materiale. Bineînțeles, a murmurat Pedro Lambert de la o oarecare distanță, aproape fără să-l audă pe Cayetano Taronjí, cel care continua să vorbească pe un ton mai potolit, aproape confidențial : să fie clar de la bun început că pînă și cel mai neînsemnat beneficiu obținut vă va fi adus la cunoștință, domnule, și se va proceda la o dreaptă împărțeală a lui, căci iubirii cu iubire trebuie să-i răspunzi. Pedro Lambert a clătinat capul între oboseală și milă, spunîndu-i să aibă grijă dacă dă cumva peste un semn ce-l poate duce spre ascunzătoarea subterană, ceea ce mă îndoiesc, căci s-ar putea, într-un astfel de caz, ca din grota aceea să țîșnească un șirag de șoimi.

Pentru cîteva clipe, orfevrul a părut să cadă pe gînduri, nereușind sau nedorind să priceapă ce voia să insinueze Pedro Lambert prin atare cuvinte. Mai apoi, aruncîndu-și privirile în jur, l-a întrebat dacă pămînturile acelea sînt ale lui, iar Pedro Lambert i-a răspuns că sînt ca și cînd ar fi, presupun eu, simțind că, într-un anume fel, indivizibile, îi aparțineau și grota tezaurului și groapa sălcie și giulgiul purulent al tatălui strivit sub coșciugul de noroi. Cu atît mai bine, a dedus pentru el, cu blestemată inadvertență, Cayetano Taronjí, gînd însoțit de pornirea extravagantă a nepoatei care s-a aruncat călare pe o grămadă de murdării și a început să scormonească (așa cum altădată, într-un loc absolut identic, o făcuse Manuela) printre straturile de guano, poate că nu cu pretenția unei ghicitoare-n pămînt, ci din curiozitatea de a verifica procentul de umiditate al terenului. Între timp orfevrul era numai ochi și urechi la indicațiile primite de la Pedro Lambert cu privire la un fel de buză de salitră în locul unde apăruse tezaurul, acesta fiind sigur că locul cu pricina se afla în zona aceea. Nu am nevoie de mai multe amănunte, mulțumesc, v-am spus de la început că-mi ajunge un singur indiciu, a mai zis Cayetano Taronjí, adăugînd, imediat după aceea, că e gata să-și înceapă căutările, fără să mai piardă nici o clipă, fapt

pentru care, ca o ultimă abuzivă dorință, îl ruga pe stăpîn să le înlesnească printr-o scrisoare, lui și alesei-inimii-sale, posibilitatea de a locui în Malcorta atît timp cît vor dura săpăturile.

Atunci s-a întîmplat să apară țestoasa aceea din spațele unui dîmb pătat cu cîeva smocuri de stuf. Înainta și se oprea pe loc, alunecînd în dezordine cu lăpețile ei greoaie și năînge peste nisipuri, cu capul ieșit neașteptat de mult din carapace, scrutînd ungherele acelui teritoriu nepotrivit cu natura și firea ei. Reptilă a mării. Căuta, oare, o reptilă a pămîntului, tot o țestoasă ca și ea, dar neavînd trebuință de membranele acelea dintre degete, trăind în mlaștină ? Cu lungimea ei de peste o jumătate de metru, părea o metaforă lemnoasă a unui naufragiu sau un bloc de jad desprins din antîca deltă în urma cîine mai știe cărui cataclism necunoscut. Esclaramunda, cea care o zărise mai înaintea celorlalți, l-a privit în treacăt pe unchiul său impasibil, renunțînd la fărîmițarea murdăriilor de pasăre și adoptînd o poziție de mistică umilință, mai famelică și mai plină de pete pe măsură ce-și vîra mîinile împreunate între picioare. E ciudat, a comentat Pedro Lambert, niciodată n-am văzut pe aici o astfel de arătare rară, iar orfevrul s-a apropiat de țestoasă pentru a descîfra nu se știe ce urmă a rătăcirii pe carapacea peste care și-a trecut un deget, mirosindu-l de mai multe ori, și dîndu-l după aceea nepoatei pentru a-l suga, și spunîndu-i, în timp ce o privea fix, că specia aceea de fosilă nu venea, bineînțeles, de unde ar fi fost normal să vină, adică din mare, dacă nu cumva... Păi, dacă nu vine din mare, l-a întrerupt Esclaramunda, în mod sigur vine din bălțile de aici, că peste tot sînt bălți acoperite de noroaie. Dumneata ce crezi ? Întrebarea se adresa lui Pedro Lambert, care s-a mulțumit să dea din umeri, în timp ce Cayetano Taronjî își relua fraza întreruptă, explicînd că pricina acelei rătăcirii ar fi putut să fie umezeala, căci în locurile acestea nu se respiră decît apă și murdărie, te simți bine, mititico ? Trebuie să plec, le-a spus Pedro Lambert, așa că, dacă doriți, vă pot duce pînă aproape de Malcorta. Invitația n-a fost auzită decît în clipa în care uriașa țestoasă s-a oprit la

un pas de locul unde se afla Esclaramunda. Sînteți amabilitatea întruchipată, a murmurat Esclaramunda fără a se mișca, dar aş dori să mai rămîn puțin, murmur auzit de Cayetano Taronjí, care i-a mulțumit la rîndul său, adăugînd că, dacă așa vrea aleasa-inimii-sale, preferă să folosească timpul însemnînd locul acela și făcîndu-și calculele trebuitoare viitoare sale îndeletniciri. Pedro Lambert a cercetat cerul cu o scîrbă sporită, ghicind un semn de prost augur în culoarea ultimilor nori roșietici, și s-a îndreptat spre șaretă, urîndu-le noroc acelor căutători creduli și lămurindu-i unde se pot adresa în numele lui la Malcortá. După aceea a dat bice calului neliniștit și s-a îndepărtat cît a putut mai repede de acele locuri, nereușind să înțeleagă dacă întîmplarea aceasta era un fel de viclenie a iadului sau o nebunie cu caracter privat.

CHIAR DIN ZIUA INSTALĂRII ÎN conac, printr-o severă ordine introdusă cu sobrietatea educației ei în dezordinea domestică, Araceli Responsorio a dat de înțeles tuturor că ea e stăpînă și consoartă, promulgînd un edict rigid pentru slugile casei și poruncind să fie aduși doi dintre servitorii ei cei mai distinși pentru a-i instrui și pe ceilalți în bunele maniere. Și cum Araceli adusesese în căsnicia aceasta, în afara dotei, considerabile bunuri parafernale i s-au acordat în mod automat toate drepturile neccsare pentru a rezolva și supune unei discipline directe orice neregulă ce s-ar fi putut naște în timpul instalării ei în nouă proprietate. Cu astfel de îndeletniciri și-a ocupat Araceli tot timpul, în afara unei scurte vizite la Alcaduz, impusă de starea critică a mamei, care avea să plece din lumea asta în clipa cînd aducea în ea pe cel de-al cincilea copil, o fată căreia i-au pus — cu încăpățînare — numele de Blanquita.

Relațiile dintre Araceli și Manuela nu erau, pe atunci, nici bune, nici rele, întrucît dacă aceasta din urmă refuza intimitățile și rugăciunile în familie, cea dintîi o ignora, făcîndu-se că nici n-o vede, căci lipsa de principii și caracter a soacrei o enervau în aceeași măsură în care o uluiau. sentiment care a sporit (poate pentru că prudența are nevoie de așa ceva) cînd Araceli s-a scufundat în cerneala tăcută și riguroasă a doliului. precum și în lunile următoare, lungi și neîmpăcate. În fapt, și în ciuda paliativelor și căldurii lui Pedro Lambert, pudica sa consoartă nu a acceptat niciodată babilonia din casa aceea, provocată mai ales de anormala și condamnabila în-

mulțire a perechilor — Clemente și Alejandra, don Juan Crisóstomo și Rosalia, pînă la Cayetano Taronji și Escaramunda, aceștia din urmă îndesindu-și vizitele la conac — autentică drojdie de paraziți și eretici, a cărei eradicare stăpîna și-a propus-o încă din prima zi, fără a izbuti, oricît de mult s-a rugat la icoanele cele mai mari.

Astfel mergeau treburile cînd s-a prăbușit definitiv conviețuirea aceea, și așa destul de tulbure și neclară, cu tot felul de oameni cărora nu le erau îndatorați, nefiind nici servitori, nici oaspeți, ci întreținuți cu titlul de nulități din naștere de către un soț care, pe măsură ce ceasul căsătoriei rămînea din ce în ce înapoi, se purta din ce în ce mai mojicește. Întîmplarea a pornit de la o aluzie timidă a Rosaliei, cea-niciodată deranjată, aluzie care avea să ducă, indirect, la descoperirea scandalosului amor dintre Juan Crisóstomo Centurion cu roșcovana Escaramunda, uniți poate în mod fatal prin sfera afinităților lor morfologice, pentru că toate eforturile, dure și încăpățîinate, ale stăpînei Araceli nu au putut duce la despărțirea lor, neacceptînd aceștia să renunțe în nici un fel la pasiunea aceea bezmetică, dezlănțuită, probabil, impudică și dementială, în nopțile torențiale și pline de noroaie, în cine mai știe ce văgăună a batracienilor sau pe vreun dîmb înmuiat de scurgeri sărate și hidroxizi, amîndoi amanții părăind să-și fi vîndut sufletul în schimbul acestei decisive demonstrații a unui adevăr imposibil de demonstrat.

Rugăciunile, rugile și implorările pline de mîhnire și durere ale stăpînei Araceli au luat o amploare atît de mare în fața nesimțitoare pasivități a soțului, încît acesta, fă-o pentru mine dacă nu vrei să te condamni singur, a trebuit să trateze, stăpînindu-și reaua-voință — sau dorința de atunci de a se condamna pe sine însuși —, un aranjament cu don Juan Crisóstomo, în virtutea căruia necugetatul vinovat urma să se instaleze la Malcorta, în caz că-i convenea locul, pentru a evita alte neplăceri și mai mari, aceasta nefiind, de fapt, decît o soluție temporară, pînă cînd Araceli și-ar mai fi potolit furia. Ochidesepie a primit fără să crîcnească noua formă de sinecură, care nu-i micșora cu nimic veniturile, aducîndu-i

pe deasupra și un plus de independență, căci nici nu s-a gândit — și nici n-a avut ocazia — să-i sugereze Rosaliei (care, oricum, ar fi refuzat) să-l însoțească în exilul acela, cu atât mai mult cu cât ea anticipase o atare situație, cu un curaj neașteptat, refuzînd să plece din casă pentru a se duce, indiferent unde, cu cel vinovat de adulter. Mai bine mă omor, îl lămurise ea, așa să știi, atitudine care — la insistențele Manuelei — a dus la hotărîrea ca Rosalia să rămînă pe loc cu copilul ei, pentru că aici trebuia să rămînă și niciunde altundeva.

Odată potolite spiritele și spălată mai mult sau mai puțin rușinea, la conac s-a instalat una din acele faze ciclice de tihnă care — după mărturisirile cele mai demne de crezut — avea să ațîțe și mai mult scandalurile viitoare. Între timp, Araceli și-a reluat — cu ostentație — practicile ei de pietate și exercițiu domestic, chiar dacă o mai tulbura violența indecenței trecute, pentru că de multe ori avea să se trezească din vise ca dintr-un martiriu, respectată în mod evident de lei, dar neocolită de senzația unor mușcături și hărțuieli, ca de animal hăituit, atribuite duhului rău care ar fi vrut s-o atragă în ispita păcatului. Și astfel, carnea aceea neutră de anafrodită, prezentă doar ca dușman al sufletului și niciodată ca vehicul al apropiierilor erotice, a început să devină vulnerabilă la semnele unei sexualități abia trezite și nu întotdeauna potolite cu cataplasme și disciplină, senzație ce a determinat-o la un moment dat pe Araceli să se convingă de iminentul pericol al înșfăcării trupului ei, a cărui nuditate nu o arătase în nici o clipă sau împrejurare din viața ei de virtuoaasă, nici măcar atunci cînd, în întunericul dormitorului, trebuia să răspundă obligațiilor ei conjugale, pe care le satisfăcea dezvelindu-se atât cît trebuia pentru îndeplinirea unor contacte fugare. În fața noilor tulburări și a imposibilității neutralizării lor prin devoțiune, Araceli și-a prescris de una singură leacul drastic al abstenenței, prelungită atât cît i-a îngăduit soțul, care — sătul de refuzuri și nazuri — ori nu și-a dat seama de tratamentul acela, ori n-a vrut să-l afle, căutîndu-și împlinirea unor astfel de plăceri în altă

parte, chiar și cu prețul unor cheltuieli dinainte avansate prin locurile din împrejurimi.

Cu totul altele erau pe atunci legăturile dintre Alejandra și Clemente, întărite, cum era firesc, pînă și de prezența de matracucă a fiului Rosaliei — numit Juan al doilea, pentru a-l deosebi cît mai precis de presupusul tată —, cel care a trezit în fiica adoptivă a Manuelei o dorință teribilă de maternitate, stimulată cu toată fervoarea atît de tutoră, cît și de soț. Dar și-au redublat plăcerile patului în zadar, căci, dincolo de ele, rodul așteptat nu a sosit. Fie pentru că Alejandra era stearpă, fie că astfel de aptitudini generatoare de viață îi lipseau lui Clemente însuși. Fapt este că, ajungînd să se convingă amîndoi de sterilitatea lor — ori a unuia din ei —, și-au răsfrînt amorul părintesc asupra celui mai apropiat și în măsură să-i despăgubească de o atare frustrare, care nu era altul decît copilul Rosaliei, cea-niciodată-deranjată. Și-n felul acesta, socotind-o și pe Manuela, Juan al doilea avea să crească sub împătritul sprijin al celor ce reprezentau singura celulă stabilă între toți parveniții adunați pînă atunci în Grădina Urucului.



## S-A ÎNTORS ÎNTR-O NOAPTE

cînd nu-l aștepta nimeni, cu un plus vădit al înclinației lui spre despotism sau spre violența brutală prin care-și suplinea lipsa de autoritate. Dar n-a aflat nimeni motivul acelei recrudescente a manierelor insolente ale lui Pedro Lambert decît la cîteva zile după sosire. Timp în care a rămas în conac fără a face absolut nimic, ca și cînd, cu toată nerăbdarea, ar fi așteptat să se întîmple ceva care nu putea întîrzia prea mult. Totuși, vulpoiul acela care începuse să-și cheltuiască, în hoinărelile lui vorace prin împrejurimi, mai mult timp decît își petrecea sub acoperișul propriei case, a părut să-și fi schimbat apucăturile de vagabond cu o veghe confuză, atitudine inexplicabilă, dar care s-a prelungit pînă în clipa cînd și-a făcut apariția la conac adunătura aceea cunoscută sub numele hiperbolic de trupa lui Cipriani. Ca și cînd ar fi fost vorba de o veste care venea din cel mai abominabil trecut — după ce-și prevestise pericolele sosirii —, Pedro Lambert a bănuît că odată cu aceasta avea să vină și acel frate vitreg, dispărut într-o zi și uitat puțin cîte puțin, cel despre care nu mai știuse nimic din clipa cînd intrase (după mărturii demne de toată încrederea) în tribul rătăcitor al conților Jeremias și Napomuceno, dar pe care-l văzuse și-l recunoscutese într-una din ultimele sale vizite la Tabla del Condado.

Diego Manuel, fratele pe jumătate al lui Pedro Lambert, s-a postat, într-adevăr, împreună cu alți doi călăreți

care-l însoțeau, în fața scării conacului și, după ce s-a ridicat în șa, lăsându-și mîrtoaga să calce răzoarele cu flori, a descălecat, îndreptîndu-se spre intrare și mutîndu-și privirile de la un colț la altul al clădirii, apreciînd cu oroare dimensiunile opulenței a cărei faimă trecuse cu mult dincolo de hotarele mlaștinii. Pedro Lambert l-a văzut urcînd scările ca și cînd ar fi știut că trebuia să-și facă apariția în momentul acela, așteptîndu-l cu mîinile sprijinite pe pervazul unei ferestre cu jaluzele, ducîndu-se el însuși să-i deschidă, cu o vizibilă rezervă de ostilitate față de cel ce se știa așteptat și înfruntîndu-l chiar înainte ca acesta să fi intrat pe ușă : de ce ai venit ? Ce-ai uitat aici ? Diego Manuel i-a înfruntat privirile cu o uitătură lipsită de orice umbră de agresivitate și lămurîndu-l : cu tine nu am nimic de vorbit, lasă-mă, am venit ca s-o văd pe mama. Trebuie să-ți cer ție voie ? Mama nici nu vrea să audă de tine, i-a răspuns primul născut, așa că să pleci pe unde-ai venit, cît mai repede. Diego Manuel n-a schițat nici un gest de plecare, nici de răzvrătire împotriva injuriei fratelui vitreg, aruncînd doar o privire spre locul unde cei doi componenți ai escortei sale stăteau fără să fi descălecat și repetîndu-i să-l lase să intre de bunăvoie, nu te băga în treburile mele, cerîndu-i s-o anunțe pe mama sa, cu ea dorea să vorbească, dă-te la o parte și nu-mi sta-n cale. Nu, i-a tăiat-o Pedro Lambert, umplînd cu trupul lui cadrul ușii, puțin îmi pasă că ți-ai adus ordonanțele astea cu tine, ți-i pun pe fugă pînă la Malcorta cît ai zice pește. Jumătatea de frate — nu fără o anume șovăială, care părea de fapt mai mult o sfidare — i-a replicat că nu-i nevoie să-i arate cît era de curajos, asta o știu toți încornorații din împrejurimi, iar eu te cunosc foarte bine, chiar dacă-ți închipui că nu te-am mai văzut de mult. Am terminat cu ce aveam să-ți spun, așa că ușa-i acolo ! a retezat Pedro Lambert discuția, și te sfătuiesc să nu-ți mai arăți mutra pe aici. Un nechezat prelung a părut să cutremure verdele grădinii. Prea bine, tu ai dorit-o, plec, a rostit Diego Manuel cu tonul ambiguu al celui ce-și simte copilăria frustrată.

Să nu te mai întorci, nici prin gând să-ți mai treacă așa ceva, i-a repetat Pedro Lambert, trîntind uşa-cu toată puterea şi auzind, ca strivită într-un ungher al colibeii din mlaştină, vocea fratelui vitreg, cel care ţinea să-i amintească o să ne vedem foarte repede, să nu crezi că ți-a mers, n-am să te las, vorbe ce s-au pierdut treptat, devenind din ce în ce mai neclare, ca înăbuşite într-un maldăr de piei argăsite şi mirosind a tanin şi turiţă, deasupra căruia strălucea ca un fruct, dezbrăcat şi lucios, pîntecul mamei sale.

Aflînd cele întîmplate şi descoperind identitatea vizitatorului, Manuela s-a ferecat în chilia ei, înconjurată de efluviile laudanumului şi înclaudata amintire a abandonului, refuzînd nu doar să-l vadă pe copilul fugit şi, într-adevăr, bastard (care în nici un caz nu avea să vină, aşa cum credea ea, desluşind în aceasta pe fiul risipitor), ci fără a deschide uşa nimănuia, în afară de Alejandra, cea care continua s-o îngrijească cu un nedeزمینیت şi greu de înţeles amestec de dragoste filială şi administrare a tot felul de balsamuri casnice, nebănuind că tratamentul acela atît de neobişnuit făcea ca tutora să înlocuiască treptat, dar cu plăcere, realitatea din jur cu himele letargiei. Cu toate acestea, de îndată ce trupa lui Cipriani a făcut cale întoarsă, iar tropotul copitelor s-a stins în norul de pulbere lăsat în urmă, Manuela a ieşit din conac şi s-a apropiat de una din pergolele de la intrare, rămînînd ţintuită, locului, ca năucă şi simţind în trup o furnicare ciudată a cărnii, bruscă autorăzbunare care-l căuta pe cel ce se răzbunase fără să ştie.

S-a aşezat jos, pe iarba veştedă, reamintindu-şi ca într-un vis de lumea misterioasă şi săracă de pe coasta Moriscos, cea pe care o purta în sînge, tîrîta prin toate prăpăstiile şi smîrcurile mlaştinii. Mai întîi ca o bănuială, iar mai apoi ca o convingere clară, străbătîndu-i pustietatea trupului, Manuela şi-a dat seama de încetarea definitivă a activităţii ei organice de femeie, criză petrecută exact în clipa aceea — şi nu în alta — cînd intra în cel de al zecelea lustru de înstrăinare şi cînd ajunsese

la concluzia că tot ceea ce-i mai rămînea de făcut (dacă o dorea cu adevărat și pe asta) era să vegeteze într-un spațiu unde nu avea să pătrundă nimeni și care nu se va mai deschide decît propriilor ei amintiri. Și pe cînd se gîndea la lucrul acesta, a zărit rotindu-se prin clarobscurul grădinii, aproape de poteca pavată cu lespezile străvechii șosele, pasărea aceea ca flacăra roșietică de cinăbru, cea care-i apărea întotdeauna, ori de cîte ori era frustrată de ceva.

Ca și cînd întreruperea naturală a fiziologiei Manuelei ar fi acționat — printr-un antinatural sistem de vase comunicante — asupra funcțiilor uterine ale tinerei Araceli, aceasta a bănuît, date fiind cele patru luni fără menstruu, că era însărcinată, descoperire care a dat naștere la o serie întreagă de spaima și izmeneli. Împotriva oricăror presupuneri, toate în funcție de supușenia celei ce se considera frigidă prin puritatea concupiscentei ei, nu mai era nici o îndoială că Araceli aștepta un copil, conceput, poate, într-una din acele împreunări mai puțin acoperite, cînd tînăra soție, mai înțelegătoare cu asaltul leilor, consimțise la o apropiere deosebită. Așa că, din insinuările pline de pudoare ale soției sale, Pedro Lambert, lăudat fie Domnul că în alotputernicia lui ne-a dăruit fericirea de a ne perpetua neamul, dă-mi o sărutare, a dedus că ceea ce voia să-i spună Araceli era că rămăsese însărcinată. Imediat ce-a înțeles asta și după ce a acceptat sărutul, s-a îndreptat în grabă spre camera lui, adîncindu-se în calcule, ajungînd la concluzia că sosirea fratelui vitreg, semnul zero de negru, exercitase o fixație corelativă a contrariilor în semnul șapte de roșu, fenomen din care se deducea cu suficientă exactitate că viitorul lor copil, indiferent dacă avea să fie băiat sau fată, venea să împiedice orice tentativă de uzurpare a unei moșteniri pe care numai el, și nimeni altcineva, avînd în vedere, în totalitatea lor, atribuțiile de prim-născut, beneficiar și fondator al patrimoniului familiei, avea dreptul s-o apere de atîtea și atîtea conjurații misterioase și s-o transmită, întreagă, pe mai departe. Stabi-

lite fiind aceste amănunte, Pedro Lambert a ieșit în căutarea soției, căreia, cu sau fără voie, i-a dăruit cu solemnitatea cuvenită — sub jurământul formal de a o purta pînă după naștere — aceeași piatră a fulgerului pe care normandul o agățase de gîtul Manuelei, clipă care a pus capăt dintr-o dată acelei atît de agitate perioade de suveranități anterioare venirii pe lume a celui de-al treilea Pedro Lambert.

# PARTEA A PATRA

TIMPUL NU ÎNCETASE DE A-ȘI scoate la suprafață, ca pe niște resturi murdare, semnele trecerii lui, cu încăpățînarea cu care marea scoate la țăr-muri cadavrele. În conac sau dincolo de ziduri, cînd aproape nimeni nu se aștepta, începeau să pîlpîie rămă-șițele unei amintiri socotite anihilate, dar care mocnea încă în adîncurile funeste ale evocării, de unde, brusc, ieșea la lumină sordidul unor experiențe cărora nu li se căutase niciodată — decît întîmplător — un antidot. Și oricare dintre locuitorii casei (nu neapărat un complice) putea să aibă oricînd senzația năucitoare că în însuși locul acela — sau în apropierea lui —, în văgăunile pu-trede ale mlaștinii, ori într-una din camerele somptuoase unde nu locuia nimeni, zăcea un mort cunoscut de toți, dar de nimeni vegheat, în timp ce Manuela, uitata pur-tătoare-de-talisman, se stingea în lumea decrepitudinii, vecină cu amenințarea ruinii ce se recunoștea ușor, chiar și în zgomotul robinetelor prost închise, în haosul amin-tirilor erotice și în comportamentul captivilor. Căci vremea trecuse și venise o nouă iarnă cu vijelii cumplite, acoperind totul cu nisipuri umede și fierbinți, cînd Ma-nuela avea să vadă, dincolo de hotarele grădinii, viitoarele umbre ale celor trei noi locuitori ai conacului, în care nu reușea nici măcar să bănuiască — după trecerea atîtor ani — pe cei doi fii ai fiului ei și pe sora soției acestuia, ființe ce se treziseră cu noaptea-n cap și care aveau să scape, puțin cîte puțin, de fanatismul îngrijirii lor, ocro-tite de dușmanul din afară prin slugi supuse, plase fine de muselină împotriva muștelor și țînțarilor și prin scău-

nele pentru rugăciune îmbrăcate în catifea purpurie, aceleași pe care stăteau acum, în genunchi, Araceli și Pedro Lambert, și toți cei care luau parte împreună cu ei la ceremonia iertării păcatelor. Pentru că iarna aceea de teribilă vijelie părea să dureze.

Rugăciunea părea ea însăși o fărîmă înăbușitoare a vijeliei, murmur ce pendula în penumbră și pătrundea în încăpere printre metereze și lucarne, printre stîlpii și grinzile podului. Se putea auzi foșnetul greu al cutelor hainelor umede pe trupurile asudate, sunetul de clopoței bucolici al lacrimilor din cristal de rocă al candelabrelor, scîrțîitul matostatului îngropat în luciul mobilelor și, peste toată această psalmodiere a lemnurilor și tapiseriilor, ridicîndu-se scala diatonică a rugăciunii menite să înduplece dezlănțuirea vijeliei, potolește, Doamne, mînia ta, dreptatea și legile tale, în timp ce toți locuitorii casei (cu neobservata absență a Manuelei), stăpîni și slugi, în genunchi sau cu trupurile aplecate în umilință, răspundeau cu supușenie rugăciunilor programate de Araceli cu un ceas înaintea obișnuitei închinări crepusculare. Atunci, la jumătatea rugăciunii adresate Sfintei Bárbara, a fost clipa cînd toți au văzut-o pe absentă intrînd și tîrînd după ea bucăți de crepoane cu care a început să acopere, fără a spune nimic și fără a privi pe nimeni — ca și cînd ar fi îndeplinit cu toată fervoarea un ritual nu neapărat din păresimi — dichisitele cornuri ale abundenței ce înrămau oglinzile în care se repetau, parcă mai luminoase, fulgerele furtunii. Ceva a început să se deranjeze atunci în aritmia oscilatorie a umbrelor, ca și cînd periodicitatea fulgerelor, odată acoperite suprafețele de reflectare, s-ar fi acordat cu clipirea inocentă a lalelelor și picuratul liturgic al lumînărilor de ceară.

Tocmai agăța Manuela fișia de crepon pe consola de sus a oglinzii dinspre balcon, stînd cu spatele la cei aflați în rugăciune, cînd fulgerul a pătruns printr-unul din colțurile neacoperite. Sub tunetul zguduitor al nopții, casa s-a cutremurat din toate încheieturile și un miros care nu venea de la ploaie, nici de la mirodeniile arse, ci din mercurul tuturor oglinzilor din casă, înfășurînd trupurile îngenunchiate, însemnîndu-le cu arsura ozonului din



mlaștini, arsură a cărei intensitate a depins de pigmen-  
lația pielei atinse, Manuela avind cel mai puțin de suferit  
din pricina acestui bici electric, în timp ce mugurul bășicii  
aceleia cu care a ieșit Araceli din transa rugăciunii avea  
să termine prin a deveni un fel de stigmat mișcător, ca  
tăiat cu daltă înroșită sub inimă și semănînd cu un snop  
de săbii de pe cărțile de joc, a căror poziție se schimba  
în pragul fluxului, devenind buboi ca de vărsat, dar care  
nu era decît un cheag de sînge carbonizat.

În dimineața următoare celor nouă zile și nouă nopți  
de ploi torențiale, apele au început să scadă, scurgîndu-se  
în lagune, supte de straturile mlaștinii sau transmutîn-  
du-se în nori mici și roșietici, iar răsufierea parcului s-a  
împreunat cu răsufierea bălților ca întro- bășică uriașă  
ce s-a spart peste toată așezarea aceea, prefăcîndu-se  
în umezeală. O umezeală hrănită din plin de atotputer-  
nicia azotului și mușchilor, în adîncurile cărora zăcuse  
cît timp aceeași saturație a ploii împiedicase o altă descăr-  
care asemănătoare a fluidelor. Se respira apă, se înainta  
prin apă, o mantie noroioasă de apă se lipea de tot ceea  
ce, în mod trecător, căpăta proprietăți de burete. Viermi  
și drojdii puturoase, polipi și rîme, amibe și melci fără  
casă, forme de viață elementară aflate în starea inter-  
mediară dintre animal și vegetal, născute și stinse în  
fertilitatea umezelei, se împrăștiau ca niște panglici vola-  
tile pe toate drumurile cerului și pămîntului. Fusesse de  
ajuns ca ploaia să înceteze, pentru ca doar după cîteva  
ceasuri toată lumea mlaștinii să se transforme într-o  
imensă protoplasmă care activa hegemonia universală  
a celulelor corupătoare : era ciclul mucegaiului, împă-  
răția absolută a ciupercilor și bureților ; era clipa cînd  
putrezeau lemnele, crăpa marmura și se scufundau toate  
mărăcinișurile în 'duhoarea mocirlelor pentru a servi,  
împreună, drept hrană unei noi explozii a vegetației.

Chiar în după-amiaza aceea, cînd cerul s-a limpezit  
în întregime, Pedro a ieșit pe furiș din conac, strecurîn-  
du-se printr-o ferestruică din dosul clădirii, a ocolit mar-  
ginile pajiștii ce se întindea în spatele terasei și a pășit  
printre drugii balustradei pentru a-i observa pe cei ce  
se aflau aici nu pentru a vorbi, nici pentru a face ceva,

ci stînd nemișcați în fotoliile de nuiete lăcuite, mișcîndu-și abia perceptibil capul pentru a cerceta trecerea ultimilor nori către stufărișuri sau baterea de aripi a bîtlanului aventurat spre vadurile de la Cleofás, scufundați în căldura care curgea din toți porii spațiului, încotoșmănați în pelerine albe de dimie, pe care nu aveau să le desfacă decît în clipa cînd s-au îndreptat pentru a se adăposti sub marchiză, alungați de răcoarea amurgului și încă nehotărîți să se piardă în aburul otrăvitor al camerelor.

Pedro a ocolit din nou marginile pajiștii, zgîriindu-și picioarele în cactușii de pe răzorul vecin, cînd i-au și ieșit în întîmpinare Juan al doilea și Medinilia. Fiecare cu cîte o sapă, inițiatori ai unei expediții pregătite chiar din clipa cînd primul tunet a cutremurat liniștea mlaștinii, s-au îndreptat spre spatele clădirii, oprindu-se în cealaltă parte a curții din dos, acolo unde Pedro le-a arătat pe pămînt spațiul în care avea să se petreacă aventura lor. Au dat în lături pietrișul și s-au pus să sape cu tot sîrgul în nisipul acela ud, plin de rîme și coccinilii. Sapele se afundau fără greutate și Juan al doilea scotea nisipul care cădea înapoi cu ajutorul mîinilor, pînă cînd un sunet de metal lovit a tulburat liniștea, paralizîndu-i un moment, înfricoșați că ar fi putut deranja firele electrice sau i-ar fi alertat pe cei ce dormitau pe terasă. Dar nu s-a întîmplat nimic și au continuat să coboare prin nisipul ud, pînă cînd au dat peste lespede de piatră.

Căzuse noaptea și Medinilia s-a dus să caute un felinar, în timp ce Pedro și Juan al doilea încercau să ridice lespede transformînd cozile sabelor în pîrghii. Lespedea era semirotundă cu o creastă în partea ce se lipea de zid, pe unde coborau firele paratrăsnetului și cedase eforturilor celor doi în momentul cînd Medinilia se opri pe loc pentru a aprinde felinarul. Flacăra acestuia a pîlpîit de cîteva ori, înfășurîndu-se într-o pîclă care făcea parcă și mai dur mirosul gazului ars. Au apropiat felinarul cu grijă de gura aceea și-au văzut că firele coborau preț de un metru, pierzîndu-se sub o sită metalică așezată pe fundul gropii și legată în una din părți de un tub de canalizare.

Pedro a coborît în groapă și-n timp ce ceilalți doi stăteau cu ochii în patru pentru a nu fi descoperiți, a început să scormonească huma care astupa pe jumătate zăbrelele de unde ieșea un miros greu, ca de murdării arse. Se vede ceva ? l-a întrebat Juan al doilea. Pedro a ridicat capul, a clipit de cîteva ori și-a spus că nu, că nu se vede nimic, în afara luminii aceleia nemernice aruncate în umezeală de felinarul ținut în mînă. Ieși afară și lasă-mă să cobor eu, i-a spus Medinilia mai mult poruncindu-i, propunere ascultată de Pedro, care s-a agățat fără grabă de firele acelea și a revenit la suprafață. Fulgerul trebuie să mai fie aici, a explicat Juan al doilea. Se face ca o minge cînd ajunge la pămînt, a mai adăugat el, ajutîndu-l pe Medinilia să coboare și lămurindu-l că, dacă nu-l găseau mai repede, avea să se schimbe în cremene, asta se întîmplă cu el. E mult noroi, poate că s-a pierdut în el, a spus Pedro, posibilitate exclusă în mod categoric de Medinilia, care i-a asigurat că în nici un caz nu se putea scufunda. Tot ce s-ar fi putut întîmpla e să se fi prefăcut de-acum într-o piatră cu focul în mijlocul ei. O fereastră de la parterul clădirii s-a deschis atunci, pe neașteptate, aruncînd peste lespedea dată în lături o pînză galbenă de lumină strălucitoare. Exploratorii n-au avut vreme să se ascundă, nici să stingă felinarul, pentru că din pervazul ferestrei o voce subțire, dar hotărîtă, s-a auzit de sus, în timp ce un trup durduliu se aplecă în afară. Ce faceți acolo pe vremea asta ? Veniți înăuntru, m-ați auzit ?

Cei trei s-au ridicat și s-au apropiat cu un aer de supușenie convinsă de fereastră în care Rosalia stătea sprijinită pe coate ca o stampă de iarnă dintr-un almanah. Uitați-vă în ce hal sînteți. Doamne ferește, dacă o să afle doamna. N-o să afle dacă nu i se va spune, a susurat mai curajos Juan al doilea, cel pe care mama l-a privit cu furie reținută înainte de a-i porunci să tacă, să taci chiar acum, că tu ești cel mai rău dintre toți. Și intrați odată toți trei în casă, lucru pe care aceștia l-au și făcut, întorcîndu-se pe aceeași ferestruică dosnică. După ce a văzut cu ochii ei cît erau de murdari cei trei prieteni, Rosalia i-a dus la grajduri să-și curețe măcar noroiul

de pe mâini și picioare. Unde v-ați băgat, se poate ști a cui a fost ideea ? întrebare căreia Pedro i-a răspuns cu toată simplitatea : a trebuit să mergem și să astupăm din nou groapa. Ce groapă ? a continuat Rosalia. Groapa de la paratrăsnet, i-a explicat fiul ei, în timp ce-și curăța sandalele cu un mănunchi de paie și asculta cum sforăia un măgăruș adormit lângă iesle. Așa că asta faceați, nu ? a spus Rosalia, cercetându-i pe rînd și potrivindu-și șorțul pe pîntecul plin. Trebuia s-o astupăm, a repetat Pedro. Era treaba lui Clemente, i-a tăiat-o Rosalia. Acum să dispăreți și să vă schimbați hainele pînă nu-mi pare rău. M-ați înțeles ? Odată expediția eșuată și divizată, Pedro a străbătut coridorul, și, strecurîndu-se fără a fi fost auzit în camera lui, rămase cu fruntea lipită de geamuri, făcînd, poate, tot felul de presupuneri în legătură cu miticul lăcaș al fulgerului, ori încercînd să străvadă prin ceața lăsată pretutindeni, drumul visat pe care s-ar fi putut pierde pentru a afla tainele mlaștinii fără paza înăbușitoare a mamei. Abia de a auzit, de aceea, cînd l-au chemat din adîncul culoarelor căptușite cu covoare, grăbindu-se să-și facă apariția nu în fața neîntîrziatei judecăți materne, ci în salonul cel mare, unde avea să mai surprindă — cu adormite simulacre de fervoare — începutul ceremoniei religioase care a precedat în noaptea aceea obișnuitele rugăciuni de dimineață. Mai înainte chiar de a fi călcat pragul salonului, Pedro l-a văzut pe tatăl său stînd în genunchi pe un scăunel din lemn negru și, cum nu era deprins să-l întâlnească într-o poziție atît de incompatibilă cu purtările lui (chiar dacă se mai răriseră de la o vreme), s-a așezat alături de el, ca și cînd ar fi dorit să-i transmită compania lui solidară, deși o făcea pentru a interpune, ca o scuză trivială, trupul tatălui între el și privirea plină de reproș pe care i-o adresa mama sa.

Fără să-și fi schimbat în vreun fel deosebit purtările sale în ceea ce privea viața și afacerile, Pedro Lambert își reîmprospătase însușirile sufletului său pînă într-atît, că încetase de a fi un ocultist inveterat pentru a deveni un catolic practicant. Rupînd mai demult înțelegerile sale cu Juan Crisóstomo Centurión — desăvîrșit coleg de vrăji

și nelegiuiri —, toate acele sacrilegii ale învățămintelor asimilate cu pasiune de către discipol începuseră să fie date la o parte, puțin câte puțin, ba chiar să fie urite din suflet, atît din pricina îndemnului oferit de oameni de noblețe, cît și pentru că ajunsese singur la convingerea că astfel de practici nu favorizau deloc pofta ascensiunii sale sociale, care începuse din clipa cumpărării primului automobil ce s-a văzut vreodată în lumea mlaștinilor : un „Cabriolet-Spider“ scînteindu-și nichelul și lacul și prevăzut cu o impunătoare și arătoasă capotă demontabilă din alpaca de culoare bej.

Astfel că, începînd din memorabila zi a acelei reuniuni convocate la Alcaduz de Rogelio Responsorio cu scopuri pe jumătate religioase, pe jumătate agrozootehnice, Pedro Lambert n-a mai vrut să știe nimic despre ocultism și toate celelalte nemernice secte, în ale căror erori trăise atîta amar de vreme ponegrită, și a căror otravă a fost nevoit să și-o spele prin opere de binefacere, sarcini de confrerie și acțiuni pioase. Într-atît de puternic s-a dovedit zelul său de proaspăt catehizat, încît a ajuns pînă la a porunci să fie arse toate ustensilele și textele de inspirație eretică din chilia lui, iar, pe deasupra, tăie și ultimele legături ce-l mai țineau aproape de Ochidesepie, cel ce continua să locuiască la Malcorta, reîntors de acum, în lipsă de alte sinecuri, la vechea lui profesie de vraci, cîștigînd cîte ceva în plus din vînzarea de cercei și inele pe care orfevrul Taronjí le fabrica din aliaje desăvîrșite.

Bucuria tinerei Araceli pentru spectaculoasa convertire a soțului său, cel pe care Dumnezeu, în marea sa mărinimie, îl salvase din ghearele lui Satan, nu poate fi descrisă. În veci neresemnata consoartă se simțea răsplătită cu un dar pe care numai castitatea și răbdătoarea ei credință i l-ar fi putut aduce, ajungînd să se considere despăgubită, printr-un decret divin, de toate sacrificiile pe care le făcuse pentru un astfel de triumf. Și-aceasta nu era totul, căci în oarba fervoare a credinței regăsite (cea care atinsese culmea strălucirii angelice în clipa cînd Pedro Lambert, într-o spovedanie generală, și-a mărturisit întreg șirul păcatelor vieții lui depravate), aceea care niciodată, oricît ar fi încercat-o, n-ar fi putut să fie cu

adevărat femeie într-un pat, a înțeles că frigiditatea ei defensivă nu fusese nimic altceva decât un fel de penitență și zid al purității în fața depravării, penitență și zid fără sens după providențiala și sigura reîntoarcere a soțului.

Și în aceeași strălucitoare zi când trecuse pragul bisericii și tocmai se pregătea să-și potolească prin somn emoțiile de neofit de peste zi, Pedro Lambert a văzut-o pe Araceli apropiindu-se de el nu cu aerul de martiră supusă, ci cu anume clare indicii de a face uz conjugal de pat, semne nedesluite de la început, dar neîndoielnice din momentul în care a venit lângă el, oferindu-i-se cu oarecare maimuțareală, îndeajuns de insolită și foarte puțin incitantă. Surpriza l-a împiedicat pe somnorosul Pedro Lambert să facă sau să spună ceva, ceea ce a determinat-o pe soția sa să recurgă la o demonstrație mult mai simplă și mai limpede, scoțându-și cămașa de noapte, lăsînd-o să cadă pe dușumele ca într-o secvență de film, călcînd-o în picioare pentru a-l întreba îți plac?, arătîndu-se pentru prima dată, de cînd făcuseră nunta, întregă și goală, pipăind cearșafurile cu un gest prostesc și poficios. În fața unei schimbări atît de uimitoare a soției sale, Pedro Lambert nu putea să nu reacționeze și, fără a se gîndi de două ori, a luat ceea ce, fără a fi o ofertă mult prea ispititoare, nu putea să nu fie avută în vedere, cel puțin pentru noutatea ei. Astfel s-au împreunat cei doi, arătîndu-și goliciunea care — într-un anume fel — sigila o căsătorie împlinită într-o singură clipă și care avea să ducă, la puțină vreme după astfel de practici (și nu fără sporitele entuziasme ale femeii), la cea de-a doua sarcină pentru Araceli, petrecută la patru ani și ceva după nașterea celui de-al treilea Pedro Lambert.

CHINUIT DE SUFERINȚE OMENEȘTI și remușcări supranaturale, don Rogelio Responsorio a reușit să supraviețuiască soției sale consangvine timpul necesar — și nu puțin — pentru a hrăni în trupul său același rău care o dusesese la groapă pe doña Matilde și pentru a-și lăsa treburile fermei în mâinile agenților și arendașilor puși pe jaf, împotriva cărora contraofensivele tîrzii ale lui Pedro Lambert nu au putut face nimic. Cînd și-a dat seama de împușinarea veniturilor, don Rogelio a înțeles că sfîrșitul lui era aproape și că nu-i mai rămînea vreme pentru nici o altă salvare, în afara celei a sufletului, drept pentru care s-a hotărît — ca o primă măsură — să facă testament cu martori în favoarea unei mănăstiri de tinere călugărițe din valea Salgadera, lăsîndu-i o mare parte din încă neistovitele, dar împușinatele bunuri pe care le mai avea.

Sfîrșitul binefăcătorului a fost fericit și fără prea multe dureri, petrecîndu-se ca o stingere lentă într-una din clădirile sale de pe moșiile aflate spre miazăzi de Alcaduz, unde trăia retras, fără lux și fără vreo grijă (chiar dacă își păstrase pe mai departe obiceiul audiențelor patriarhale, tratîndu-i pe cei apropiați așa cum își tratează regele duçii), vegheat numai de Blanquita, fiica sa cea mai mică, și de capelanul particular, căruia îi adresase ruga de a-i face o înmormîntare săracă, înveșmîntat doar într-o tunică de etamină ieftină și chemîndu-i, cînd va sosi clipa, doar pe Araceli și pe preot, întrucît ceilalți trei copii ai săi, precum și datornicii, prietenii și mandatarii nici nu ar fi putut ajunge la vreme și, poate, nici nu

vor voi să ajungă. Și, așa cum a hotărît în umilința lui, așa s-a și petrecut trecerea sa în lumea cealaltă, chemat la judecată chiar în dimineața aceea, iartă, Doamne, sufletul robului tău Rogelio și dezleagă-l de orice păcat săvârșit cu fapta, ori cu gândul, contravenindu-se, poate, ultimei sale dorințe doar în privința pomenirii care s-a făcut, datorită darurilor primite de la el, în toate bisericile, catedralele, capelele și altarele din regiune.

Cînd Araceli a aflat de starea gravă în care se afla tatăl său, acesta trecuse în lumea dreptilor. Fiica a alergat tot într-un suflet cu soțul și cei doi copii la Alcaduz, hotărîtă să facă ordine și să ia asupra-și toate cele de cuviință, dar întîlnirea cu cel pe care nu-l credea cadavru i-a zăgăzuit astfel de porniri, obligînd-o să verse un pumn de lacrimi, curmate brusc de preocupările imediate impuse de o atare împrejurare. Ca o primă măsură, a poruncit să dispară din camera mortului toată adunătura aceea, înmărmurită în preajma celui plecat, bărbații în picioare, cu frunțile plecate, tăcuți și trecîndu-și sticla de rachiu din mîna în mîna, iar femeile așezate pe scaune, în atitudini de pioșenie și bocet. Îndată ce camera s-a golit — și a fost aerisită — Araceli i-a chemat înăuntru pe cei doi fii ai săi, punîndu-i să-și ia rămas bun de la bunicul lor, dar cerîndu-le să nu-l sărute, nici măcar să nu-l atingă, ci să rămîna doar lîngă el, rugîndu-se în gînd pentru veșnica sa odihnă, pînă cînd defunctul le va transmite prin sufletul său de călător calitate pulberii în care ei înșiși aveau să se prefacă.

Pedro s-a apropiat cu pași supuși de acrobat de marginea patului, nesimțînd decît un frig ca de ace în cerul gurii, un miros de candelă încinsă și smirnă, la fumul căreia i-au dat lacrimile, în timp ce sora sa, Matilde, timorată și șovăielnică, îi strîngea mîna pentru a nu se pierde singură în încrengătura aceea de vene fără sînge și lumînări pîlpîitoare. Privirile lui Pedro au rămas ațintite asupra gurii bunicului, acea despicătură de humă verzuie ce se adîncea, cu buzele supte, lărgindu-i nările peste care, fără să se oprească din zborul ei, a bîzîit o muscă, în timp ce el, Pedro, contemplator al unei morți neînțelese împletite în cunoașterea și amintirea sa, și-a dat seama că a



pătruns fără rost într-un ținut ce nu-l va duce spre nici un loc ocupat de sufletul bunicului. Nu le-a privit, de aceea, nici pe mama și nici pe sora sa, ci pe proaspăta sosită, Blanquita, cerîndu-i din ochi (ca atunci cînd leșina în capela colegiului din cauza norilor de tămîie) să-l scoată de acolo cît mai repede, căci numai ea putea s-o facă, delimitînd cu sprijinul ei hotarul unde se terminau florile artificiale și sărurile menite să sugă duhurile descompunerii, etcetera, și începeau fructele pline de sucuri și miez, somnul în iarba abia cosită, sudoarea cailor și marea șlefuind sideful melcilor și.

Blanquita l-a dus pe Pedro pînă în mijlocul curții acoperite, spunîndu-i cu un patetism de adult că rămăsese singură și că poate va merge să locuiască împreună cu el, iar atunci au observat sicriul. Rezemat de o bancă de piatră abia ieșită din zidul cu dungi albastre, părea un obiect inutil, ca o ladă de unelte sau o cutie pentru semințe căreia i se dăduse o altă folosință. S-au apropiat de el fără să vrea și tăcînd, în timp ce lumina ca de nălbă maiestuoasă a acelei înserări, lovind pupilele orfanei, i-a amintit ceea ce nu se întîmplase încă, redesenîndu-i pentru o clipă chipul tatălui care avea să fie îngropat în țărîna atît de adîncă și de mistuitoare, că va împiedica pentru totdeauna reînvierea cărnii. A atins sicriul cu îndrăzneala celui fricos, iar apoi l-a strîns pe Pedro, ca o bolnavă, cu degetele umede, înlănțuite. Sicriul era din brad alb, fără nici un fel de podoabe, nici măcar un chenar, cu vopseaua încă neuscată, mai cernită pe dinăfară, în special pe capacul în care bătuseră pe jumătate niște cuie mari cu floarea lată, ca niște burețele.

Pedro și-a vîrît capul înăuntru lăzii, simțind dincolo de mirosul lacului negru (mai ales că, din spate, trupul Blanquitei se strîngea lîngă el), mireasma vagă de ananas copt de Clemente în focurile pe care le ridica lîngă zidurile grădinii și de rășină încălzită de vară pe promontoriile Matafalvei. Asocia amintirea acelor arome cu mișcătorul impuls al unui prezent vertiginos, neliniștitor, dar dorit, în care compania Blanquitei era suficientă pentru a-i crea un sentiment de mulțumire făcut din multă înțelegere împărtășită și funcționînd ca un statut a ceea ce nu putea

să moară în fața evidenței tenace a morții. A apărut atunci pe poartă unul din zilieri, sperînd în trecere un stol de grauri care ciuguleau lîngă grajduri. Zilierul a luat sicriul ca și cînd ar fi fost un trunchi oarecare, punîndu-și-l pe creștet, într-o poziție dezechilibrată, lipsită de respect. Pedro l-a privit cum înainta spre prîspa casei, ținînd încă în mîna sa, caldă și asudată, mîna Blanquitei și închipuindu-și cum aveau să se sfărîme oasele bunicului în cutia aceea, legănată de vijelia ce se apropia dinspre ogoarele negre și sterpe, pentru a-i tîrî pe toți în întunecimile unei pedepse implacabile. S-a uitat la Blanquita, întîrziindu-și privirea pentru a-i distinge ochii verzui, gura mare și umedă, desenul timid al sinilor și nepăsarea rigidă a pîntecului. Ea s-a sprijinit și mai mult de el, ca și cînd ar fi dorit s-o recunoască mai bine, să știe că nimic în lume nu va putea să-i despartă și că lumina indestructibilă a acelui amurg vestea, cu culoarea ei roșiatică, zilele viitoare ale mătușii Blanquita alături de cele ale lui Pedro, ca o vacanță a cărei bucurie nu avea să corespundă, periodic, cu venirea verii.

Odată îndeplinite treburile cele mai urgente și înmormîntat don Rogelio cu o modestie de neuitat, Araceli n-a fost nevoită să-i explice soțului de ce o vor lua cu ei pe Blanquita. Pentru moment, nici nu se putea găsi o altă soluție și, mai ales, aceasta fusese și dorința încredințată confesorului său de către defunct, cel care o înzestrase cu grijă — după cum avea să se afle la deschiderea testamentului — pe fiica sa cea mai mică, lăsînd-o sub tutoria sorei sale Araceli, iar, în situația cînd aceasta n-ar mai fi putut s-o facă, a soțului ei, numit în același timp administratorul post-mortem al bunurilor socrului său. Odată terminate afacerile acestea, și altele la fel de fără amîinare, au părăsit clădirea funerară întorcîndu-se la conac, cu Blanquita alături, ca un nou membru al perpetuării trufașei și eteroclitei familii a lui Pedro Lambert al cărui prim născut călătorea nepăsător la arșita soarelui bătînd în „Cabriolet” fericit că se afla lîngă cea care se știa predilecta sa, făcîndu-l, în același timp, să se simtă mai vîrstnic decît era cu adevărat.

Pe cînd se îndreptau în goana automobilului spre proprietățile pline de pulbere de la Malcorta, Blanquita trebuie că se afla în pragul pubertății — mai exact, poate, sub primele semne ale acesteia — și nu părea să fi cunoscut în vreun fel nici una din influențele și obiceiurile castei ei. Supusă în fapt, fără ca ea să și-o fi propus în mod conștient (poate și din pricina suferinței tatălui care nu se mai ocupa de ea îndeaproape) unui regulament de educație în care coexistau viclenele urbanități monastice și generoasele înțelepciuni rustice, Blanquita a trecut peste frontiera mixtă a copilăriei, asimilînd — printr-un defectuos sistem de osmoze — un bagaj sporit de cunoștințe senzoriale, folositoare, spontane și ambivalente. O anume înclinație spre vinovăție și teamă nedeslușită, izvorînd, poate, din episodul tănuit prin care grăbise, născîndu-se, moartea mamei ei, a început să se stingă, treptat — ori să fie înfrîntă — datorită apropierii de copiii muncitorilor zilieri de pe proprietățile tatălui, cu care a escaladat într-ascuns pătule și hambare, a muls capre, a privit fătatul iepelor și a cunoscut excitanta harababură din crame, teascuri, grajduri, silozuri și mori de ulei de măsline.

Din clipa în care și-a propus-o — și a făcut-o destul de timpuriu —, Blanquita a știut să evadeze de sub alternativa supravegherii unei școli unde n-a rezistat internatului decît foarte puțin și de sub cea a unei stăpîne blajine, care a început prin a fi ca a doua mamă și a terminat ca o spectatoare neglijentă la hîrjoneala fetei prin coclaurile fermei. Cu trecerea vremii și cu tatăl cel virtuos retras, dacă nu pe muntele Sinai, ca bolnav în încăperile confortabile din casa de la singura sa latifundie rămasă neatinsă (pe cînd ea își petrecea lungi perioade la conacul capriciosului ei cumnat), Blanquita își dezmorțise pe nesimțite vînjoșenia adormită a unui farmec încă androgin, dar urmat îndeaproape de o frumusețe precocă, răsărită tocmai cînd capelanul sătucului a trimis după ea, nu pentru a încerca să-i frîneze în mod drastic acea neliniștitoare înflorire a trupului, ci pentru a-i spune că tatăl său se împărtășise, gata de plecare, și că era nimerit să se pregătească să-l privegheze și ea pe cel ce primise

să moară sub mireasma pătrunzătoare a credinței, ocupîndu-și locul la dreapta Tatălui. Blanquita și-a scuturat toată acea dulce neștiință a copilăriei, primind încercările vieții de orfană, începută de fapt cu mult mai înainte, pentru a asista în toate acele ceasuri fără sfîrșit la stingerea celui ce părea bătrîn fără a fi fost, aspru și blînd în același timp, îndeajuns de ursuz pentru candoarea sa și care nu mai voia pe atunci decît să-și asigure o moarte în armonie cu ceea ce presupunea că a fost viața sa, lipsită de orice pată și de orice păcat.

## ASEMENI FURIOASELOR · PĂSARI

care se sfîșiaseră între ele după zborul plutit peste mîntul troian al lui Memnon, așa a sosit, gălăgios și intempestiv, un cîrd de flamingi pe malul bălților Cleofás, din apropierea conacului, începînd o luptă care a durat toată ziua și o parte din noapte, chiar lîngă limba de păpuriș, acolo unde a întîlnit Manuela pe normand în ziua cînd s-a reîntors la colibă aducîndu-i un copil ce nu era al lui. Cînd un flaming care nu șchioapătă se bate cu un alt exemplar la fel de întreg din aceeași familie de picioroange, ceva visceral, ca o vărsătură de păianjeni sau ca un ghem de mucozități, se împrăstie peste tot, odată cu ploaia de pene și piele jupuită. Aerul din jurul cîmpului de luptă se încarcă de cruzimea acesteia, colorînd cu roșu apa lagunelor, în timp ce noroiul se umple cu bucăți de carne, fragmente de labe și țandări de os smulse așa cum se smulg crengile din strugurii ursului cînd sînt bătute de furtună. Și aceasta a fost ceea ce s-a întîmplat atunci sau a fost să se întîmple — ori nu se terminase niciodată de a se întîmpla — dacă nu și-ar fi făcut apariția vulpoiul, cel care trebuie să fi simțit că se pătrece ceva ciudat în colonia păsărilor din mlaștină și s-a strecurat în grabă, adușmecînd sîngele cald, pentru a privi din cealaltă parte a lagunei corpurile sfîșiate ale beligeranților.

Manuela a auzit — ori i s-a părut numai — tunetele încleștării, pocnetul metalic al aripilor prin ceața neagră dinspre cimitirul solar al lagunelor, dar în momentul acela

vulpoiul, amețit de sînge, amușina stînsa splendoare a victimelor. Fără să creadă prea mult în veracitatea acelei lupte înspăimîntătoare (petrecută pe cînd, pentru a face ceva, umbla să găsească cicoare), ori în insolita neînțelegere dintre niște păsări alungate din liniștitele cuibare lacustre de cine știe ce prevestire rea, Manuela s-a întors la conac, îndoindu-se că-i vor fi de folos narcoticele din dimineața aceea pentru a îndepărta asaltul viziunilor, iar mai apoi înlocuind această îndoială prin gîndul — la fel de neliniștitor — de a se fi lăsat tîrîtă în hățișul infernal al vreunui miraj. Ca un fior care i-a pătruns carnea prin fiecare por, obligînd-o să se scuture brusc, i s-a părut că toți paraziții proiectați de flamingi în toiul acelei bătălii (în cazul cînd ea s-a produs cu adevărat) și-au găsit casă în propriul ei trup.

Cînd a ajuns, nu fără o mîncărime tot mai stînjenitoare în carnea ei, și-a dat seama că într-adevăr era plină de păduchi sau de altceva necunoscut, înfipti la rădăcina părului ca niște scoabe minuscule și scîrboase. A alergat și-a chemat-o pe Alejandra pentru a-i spune, printre sughițuri, ce i s-a întîmplat, rugînd-o să găsească un leac sau să trimită după el oriunde s-ar găsi, cît mai repede, fă ce-ți trece prin cap că nu mai pot. Fără să fi existat un motiv real, care să-i fi provocat în mod direct infecția aceea, fapt e că Manuela era invadată din creștet pînă în tălpi de păduchi luați, bineînțeles — după toate semnele — nu în urma vreunei aventuri trupesti, ci chiar de la buruienile prin care hălăduise, căutînd cicoare, locuri unde s-ar fi putut să doarmă oameni nevoiași, mistreți sau cine mai știe ce pasăre rău mirositoare.

Alejandra a pregătit o pomadă din pămînt pisat și oțet, aplicîndu-i-o de mai multe ori pe trupul ciuruit, fără a reuși nimic altceva decît să-i întindă și mai mult invazia aceea, chiar și în părțile mai puțin acoperite și încă neafectate. Vina trebuie că e a îndrăcitelor acelora de păsări care se omorau între ele dincolo de hotar, i-a explicat Manuela, dar Alejandra n-a înțeles nimic și nici n-a întrebat despre ce este vorba, pentru că Blanquita tocmai intrase pe ușă (auzind cele ce se întîmplaseră, n-a mai dat ascultare interdicțiilor impuse de sora ei) pentru a-i spune că

unul dintre copiii slugilor de la Alcaduz, care se umpluse tot așa de păduchi, s-a vindecat făcându-și frecții cu gaz, cel puțin așa mi s-a spus că a făcut și, la urma urmelor, de ce să nu încerci? Îți mulțumesc, a bîguit Manuela, fără ochi pentru a o putea privi și fără mîini pentru a se putea scărpinga, nici nu-ți închipui cît de mult îți mulțumesc, fata mea, pentru că nu știu ce să mă fac, îs disperată. Blanquita a tăcut, îndurerată ea însăși că nu putea să facă nimic mai mult pentru femeia aceea singură și neconsolată, absolut nimic în afara alinării aduse de compania ei îndatoritoare.

Manuela și-a petrecut toată ziua și toată noaptea sub chinul mîncărimei, scărpinîndu-se încontinuu, sfîșiindu-și carnea cu unghiile și mărink rănile deschise de puzderia lindinelor. De dimineață însă, cu mult înainte de răsăritul soarelui, după o insomnie căreia nu i-a putut pune capăt nici laudanumul, aducîndu-și aminte de Blanquita, l-a chemat pe Clemente și i-a cerut să-i deschidă magazia din spatele conacului. Încă adormit, Clemente a condus-o mai mult pe bîjbîite pînă la ușa magaziei, nepricîpînd nimic din ce avea de gînd să facă stăpîna lui la o oră atît de nepotrivită în acele locuri. Mogîldeață udă și fierbinte, ca s-a oprit ca o pisică pe patru labe în mijlocul magaziei, adulmecînd, și îndreptîndu-se după aceea spre fundul încăperii, unde se aflau tot felul de garnițe, bidoane și butoaie. Clemente a dat s-aprindă unul din becurile înfășurate în sită împotriva muștelor și a vrut s-o întrebe pe Manuela cu ce poate s-o ajute, cînd, stupefiat și consternat, a descoperit-o aruncîndu-și, cu gesturi frenetice, puțina îmbrăcăminte pe care o avea pe ea și apropiindu-se de unul din butoaiele cu petrol vîrît într-un colț al magaziei. În pielea goală, Manuela a dat la o parte capacul, a privit pe deasupra și, cu o grabă prostească, apucîndu-se de marginile lui, s-a vîrît înăuntru. S-a auzit un compact, surd și ușor clipocit, iar Clemente, în obnubilația lui, a început să adune hainele aruncate pe jos, neștiind dacă trebuia s-o oprească de la nebunia aceea pe Manuela, căci nu avea curajul să-i vorbească și, cu atît mai mult, s-o privească, de-aproape, goală. A rămas cu privirile pierdute în contemplarea chipului descreierat

care ieșea pe deasupra butoiului fără a da semne de viață, cu ochii albi și pustii ca o mască, reflectînd poate, peste oglinda unsuroasă a petrolului, propria uimire a celei scufundate.

Ca și cînd nivelul lichidului nu ar fi fost suficient, Manuela s-a lăsat mai jos, îndoindu-și picioarele în mîlul scîrbos de la fundul butoiului. Clemente, care rămăsese înțepenit în penumbră, și-a dat seama de nenorocirea care putea să se petreacă și-a prins grai, ieși de-acolo, ce vrei să faci ? ai înnebunit ? gata să se îndrepte spre ieșire pentru a striga și face cunoscut tuturor nebunia în care se vîrîse stăpîna, dar l-a oprit un bolborosit înfundat ca de bulbuci scoși pesemne de nările Manuelei și un muget care părea să fie mai mult de ajutor decît de spaimă. A alergat atunci într-acolo și cel dintîi lucru observat a fost culoarea învinețită a acelui chip încă neîmbătrînit, orbitele negre și gura violacee, fără buze. A strigat-o înfricoșat, de mai multe ori, dar ea n-a răspuns și atunci Clemente și-a vîrît mîinile în butoi, apucînd-o de subsuori și trăgînd-o în afară cu toată puterea, izbutind cu greu să îndrepte trupul acela lubrificat și lucios, ca de naufragiat azvîrlit la mal de miasmele scîrboase ale mlaștinii.

Făcînd eforturi disperate pentru a nu scăpa din mîini goliciunea aceea unsuroasă, Clemente a reușit s-o culce pe niște saci descoperiți din întîmplare acolo și tocmai căuta ceva cu care s-o acopere, cînd Manuela, revenindu-și din starea aceea, dar halucinată încă, din cauza otrăvurilor, i-a cerut să gonească șobolanii, alungă-i odată, să ne lase singuri, strîngîndu-l în brațe cu gesturi nerușinate (rod al unei morbidități de somnambulă) și tăvălindu-se cu el pe jos, amestecîndu-și grăsimea cu praful dușumelilor și cu carnea curată a acestuia, lasă-l să se uite prin cutia lui cu minuni și spune-mi cum îți place, ca să știu ce să fac. S-au mai zvîrcolit așa, îmbrățișați, o bună bucată de timp, pînă ce acesta a reușit s-o înșele, alune-cîndu-i din strînsoare și țîșnind afară, în curtea din spatele conacului, unde a prins să strige după ajutor, veniți odată că doamnei îi e foarte rău și-a avut un atac.

Abia cînd Alejandra, îndeplinind porunca furioasă a lui Pedro Lambert, terminase s-o spele și s-o afume cu



tot felul de mirodennii, Manuela și-a venit puțin în simțiri, recuperându-și forțele pierdute în urma imersiunii ei în piscina aceea făcătoare de miracole. Însănătoșirea a durat, totuși, mult timp, fiind greoaie și plictisitoare, avînd nevoie de îngrijirea și veghea deosebită a Alejandrei și Rosaliei și chiar și de cea a Blanquitei, aceea care (din nou împotriva regulilor stricte impuse de Araceli) a dorit să se afle în preajma bolnavei, atît de înfrîntă și de nenorocită, că părea să fie repudiată pînă și de fiul ei, neconviețuind cu nimeni dintre toți moștenitorii direcți. Chiar dacă mîncărimea și rănilile au dispărut foarte repede, Manuela a trebuit să mai îndure o anume intoxicație localizată în părțile sensibile, în special la sîni și în zona pubiană, căci hidrocarburile intrate în piele depășiseră pînă și doza pe care ar fi putut s-o tolereze o maură crescută în noroaiele portuare din Zapalejos. Bolnava a suportat însă destul de bine farmacia casnică, iar pigmentația plumburie a pielii s-a șters ușor, pe măsură ce se cicatrizau rănilile și veninul petrolului era eliminat prin transpirație. La sfîrșit, nu-i mai rămăsese ca amintire a supliciului decît o anume înclinație spre confundarea mirosurilor și o mică pată bituminoasă, ca o emblemă, tatuată între sîni și pîntec, ușor de confundat cu stigmatul fulgerului care o arsese pe Araceli.

Curățită de-acum de mizerii, Manuela s-a simțit mai puțin imună decît oricînd în fața altor infecții posibile, de o virulență mult mai puternică, deși mai fără temeieri. Și, ca și cînd ar fi scăpat dintr-o carantină insuportabilă impusă de cineva care nu știa nimic despre suferințele ei adevărate, s-a lăsat pierdută pe drumurile fără întoarcere ale evocărilor scufundate în letargia dintre dozele vindecătoare de opiu și ștergerea naturală a judecății. În cele din urmă, tulburările (înterupte doar de simularea cîte unui gest desfrînat) s-au redus la o întoarcere destul de nedeslușită spre prima tinerețe, semnul inechivoc și obsesiv al acesteia fiind plăcerea de a-și aduce aminte de anii ei de slujnică în gropile mlaștinii, iar mai apoi, trăirea deosebit de intensă a epocii ei de rătăcire și a morții îngrozitoare a normandului.

Suprapuse ca într-o cosmoramă iluzorie ce se rolea cu o viteză deformantă, în închipuirile Manuelei s-au rotit atunci multe, uitate sau rătăcite imagini amețitoare, împletite cu vârtejul bănuielilor și al asociațiilor aparent haotice, dar organizate cu stăruință și neîndurare de o amintire care începea să se șteargă, pierzându-și din lumină prin absurda repetare a datelor ei

*teribilul scîncet de  
linx agonizînd sub loviturile harapnicului, trupul ei frumos dăruit necunoscutelor și niciodată refuzatei depravări, ulcerul ce palpita devorînd viața normandului, grămezile de piei tăbăcite, zălele de broască, nutria mirosindu-i pîntecul de lehuză, vizitatorii nocturni sosiți în casa Agripinei tocmai din pămînturile cu plute, zborul favorabil al berzelor, şuierul șarpelui din lagune, gesticulația febrilă a olarului, noroiul înghițind cadavrul celui ce descoperise tezaurul, frica, mînia, desfrînarea, mila și din nou frica și singurătatea*

fără a izbuti să știe cu precizie de unde reveneau iarăși și cum de se intercalau în zilnica și labirîntica ei inerție toate acele implacabile argumente ale fatalității și pînă cînd.

DUPĂ MULT, FOARTE MULT TIMP de încăpăținate încercări, făcute în cele mai diferite împrejurări, tocmai cînd se resemnase definitiv la gîndul că ar fi putut să aibă vreodată un copil, Alejandra a rămas însărcinată. Chiar dacă se afla la anii cei mai potriviți pentru a da rod fără îngrijiri deosebite, s-a instalat în ea o teamă atît de mare, încît părea copiată direct din fandoselile Aracelei, ajungînd să-i fie frică pînă la disperare și de cel mai mic zgomot sau efort corporal care ar fi putut să-i desprindă copilul din pîtec. Și-a prescris, de aceea, lungi și vătămătoare repaosuri, și și-a impus un regim nepotrivit, ajutată de tot felul de presupuneri absolut bizare, astfel că din vioaie și dichisită a devenit arțăgoasă și predispusă adipozității. În timp ce Clemente, a cărui bucurie a trebuit să fie amînată pentru a face față hatîrurilor pacientei, se uita ca la o străină la cea care-i fusese atît de apropiată din primele zile de la Malcorta, iar acum îl respingea nu numai din același pat, ci pînă și din veranda unde Alejandra zăcea toată ziua, trîntită într-un fotoliu. Doar Manuela a continuat să rămînă aleasa de neînlocuit a inimii fricoase a Alejandrei, cea care îi mulțumea ca niciodată tutorei pentru afecțiunea ei, sporită mai cu seamă după ce a reușit s-o sîcoată de sub spaimele izolării ei, începînd să-i socotească răsăriturile de lună nouă și etapele sarcinii pe care o simțea mai apropiată de sîngele ei decît o simțise pe cea a soției propriului ei copil.

Și cînd a sosit clipa Alejandrei de a naște, spre prînzul unei zile fără vînt și cu cerul plin de păsări gălăgioase,

Manuela s-a instituit în diriguitoare unică a toate celor trebuincioase pentru o naștere fără chinuri. Nepricepută, dar obișnuită cu îndeletnicirile casnice ale unei atari situații (deprinse atît în timpul șederii ei lîngă moașa Agripina, cît și din încercările îndurate de propriul ei trup), Manuela l-a instruit pe Clemente în toate ceremoniile și cerințele pe care era obligat să le îndeplinească, iar Clemente n-a știut și nici n-a putut să răspundă decît printr-un acord total, neliniștit și ca strîns cu ușa.

În momentele acelea Petro Lambert lipsea, iar Araceli (care abia bîiguia cîte un sfat neluat în seamă de nimeni) era ca și absentă; Manuela a dispus — mai înainte de orice intervenție directă — să fie răspîndită în tot conacul vestea iminentă a nașterii, adăugînd că prin aceasta nu voia decît să pună capăt batjocurii privitoare la virilitatea bărbatului și rodnicia femeii, fapt pentru care a socotit ca fiind foarte binevenită prezența a cît mai mulți martori la naștere, mai ales femei, nu bărbați, nu ești de aceeași părere? Clemente nu era și s-a opus din primul moment să dea curs unei astfel de aiureli, chiar dacă-i venea greu să se arate nesupus față de stăpîină, pentru că nu mi se pare cel mai potrivit lucru, dar procesul expulzativ al gravidei l-a sustras oricărei alte preocupări în afara morbidei expectative provocate de neașteptata evidență a paternității.

Răscolind întreaga casă, știrea a ajuns și la urechile Blanquitei, care l-a anunțat pe Pedro și l-a tîrît cu ea ca pe un complice preferat, pînă la ușa Alejandrei, unde ascultară amîndoi gemetele acelea neliniștitoare, ca muretul cerbului, scoase de primipara ce se opintea pentru a-și elibera pruncul din pîntece. Cei doi spioni s-au apropiat cu grijă de ușă și-au privit înăuntru, unde au văzut cinci, pînă la șase femei, fără a le socoti pe Rosalia și Manuela, cea care abia de putea face față oficiului de moașă improvizată în prezența inutilă a acelui cor al curioaselor. În cealaltă parte a verandei, cu un picior pe un scaun cu spătar înalt, lîngă grăjdarul Medinilia, Clemente stătea și fuma, atent numai la urletele chinuitoare

ce veneau din cameră, plutind ca un abur zoologic al mlaștinilor printre dungile de praf înșorit spînzurînd de ferestre.

Blanquita s-a ghemuit și mai mult, apropiindu-se de pragul ușii și încercînd să vadă mai bine, descoperind-o pe Alejandra răstignită în pat, cu picioarele deschise peste măsură, cu gleznelor legate de niște pirostrii ciudate, cu mîinile înfipite în tăblia patului, privind în neștire, cutremurată de durerea care-i mărise ochii gata să-i sară din orbite și răsucindu-se dintr-o parte în alta, ca mangusta înfiptă în țepușa unei capcane. Manuela acoperea cu mișcările trupului ei jumătate din trupul celeilalte, în timp ce Rosalia ștergea fruntea torturatei cu bucăți de pînză înmuiate în alcool de rozmarin. Cuprinsă de o excitație care nu avea nimic asemănător celei cunoscute pe cînd asistase la nașterea unui mînz ori a unui vițel în ferma de la Alcaduz, Blanquita l-a îndepărtat ușor pe Pedro de lîngă ușă, luîndu-l cu ea, aparent nepăsătoare (dar bucurîndu-se de a se fi știut amestecată în plăcerea acelei profanări) și ducîndu-l pînă în partea cealaltă a verandei, unde a început să mîngîie cu mîna tremurată sticla colorată a ferestrelor, încălzită de soare, încît avea senzația că atinge placenta sîngerie a iepelor. S-a întors atunci cu spatele la Pedro, într-un gest de secretă langoare, vreau să-ți vorbesc, vino cu mine sus, hai, începînd să urce scara spre mansardă, ceremonioasă, știind, fără a simți nevoia să se convingă, că el o urma.

Urletele își potoliseră tăria, ori poate începuseră să slăbească din pricina oboselii celor patru ceasuri de disperare, cînd Clemente s-a apropiat de ușa dormitorului, descoperind o vînată prezență umedă care zăcea — fără să-și fi părăsit în întregime claustrul — între coapsele Alejandrei. Neputînd să-și dea seama dacă ghemotocul acela era un copil sau o pedeapsă, Clemente s-a rezemat de capul patului, rămînînd nemișcat și confuz, livid, ca umilit sub un cer luminat de constelațiile fosforescente ale trecutului, amintindu-și, poate, fără să vrea de ciobănița aceea din Los Albarranes, pe care abia de o recunoș-

tea, dar care spunea că e mama lui, mîncăloare de corbi, căutată, părăsită și din nou căutată de acel rătăcitor Emisar al nu se mai știe cărei himerice puteri a nopții, pîrdalnică moștenire a nimicului în care vor continua să-și impună domnia lor jefuitorii, în timp ce el, singurul și atît de iubitul copil, creștea în somptuozitatea mizerabilă a unei barăci pavoazate cu embleme heraldice și străvechi documente care atestau vița aleasă a neamului Pavones, în timp ce el, cel născut sub semnul binefăcător al celei de-a unsprezecea înțelepciuni filosofice a celor Douăsprezece Taine, zgîmîia printre tufele de roșii și sfeclă udate cu apa sărată a bălților și mîna turmele de porci spre gorunctul de la Benalmijar, el, cel care acum privea cu o mîndrie spontană (supus, totuși, Manuelei pentru bunătatea și blîndețea inimii ei) nu dovada filială, ci pe epuizata Alejandra și pe cei care ratificaseră cu prezența lor că femeia lui era mai fertilă ca altele și că el avea sămînța necesară pentru a face copii, cei care la rîndul lor vor face alți copii, capabili să întemeieze un nou neam care să recucerească și să purifice mlaștina.

Spre după-amiază, cînd a catadicsit să vină și s-o complimenteze pe Alejandra, descoperind din întîmplare că Pedro și Blanquita bîntuiseră pe-acolo, Araceli a căzut într-un leșin care a început cu semne de prefăcătorie, dar a sfîrșit cu zgîlțîieli de adevărată lipotimie. Revinîdu-și cu greutate, ajutată de fum de baligă și băi la picioare, și după ce Rosalia i-a confirmat purtarea rușinoasă a celor doi — imputabilă, fără îndoială, impietății generale care domnea în conac —, Araceli a hotărît pentru fiul ei cel ursuz și pentru sălbatica ei surioară o primă rundă viguroasă de pedeapsă, constînd în zăvorîrea fiecăruia în camera lui, să nu-i vîd în ochi nici la masă, și în transcrierea extenuantă a cîte unui capitol din viața sfintei Rosa de Lima (cea care și-a făcut jurămîntul de castitate veșnică la cinci ani) și a unui altuia din viața sfintei Margarita Maria de Alacoque (care și-a făcut același jurămînt la șapte ani), plus, ca pedeapsă suplimentară, privarea de orice timp liber, ordinar sau extraordinar,

pe tot restul vacanțelor. Și, așa cum s-a hotărît, așa au și fost îndeplinite poruncile, Araceli însăși fiind cea care i-a condus pe condamnați în dormitoarele lor, unde au intrat odată cu căderea nopții, noapte cu lună plină, tulburată doar de zgomotoasele orchestrații ale broaștelor și de chemările păsărilor și animalelor de pradă.

Deslușind săbii de foc și tridente în bastionul pocăinței sale, Pedro s-a apropiat de balconașul întunecos al dormitorului, neliniștit de conținutul ambiguu al vinovăției, dar plin de sine pentru bravura care-l unea cu legături și mai trainice de complicea sa. În fapt, promise pedeapsa luînd aere de bărbăție, cu atît mai suportabilă cu cît era împărtășită și de Blanquita, care — era sigur — în clipele acelea încerca să-i transmită din reclusiunea ei convingerea că nici unul din ei doi nu putea trăi singur. Astfel, nu iertarea posibilă, nici plăcerea secretă a remușcării, ci jertfirea voluntară a ceea ce părea să fie ultima zvîcnire a copilăriei i-a arătat, fără să-și dea seama, cheile adevărate ale unui mister sigilat cu toate pecetele, abia ghicit în anume confidențe, ori surprins în susurul șoaptelor, dar devenit limpede prin inițiativa Blanquitei după ce o auzise pe Alejandra urlînd în durerile facerii. Acea grăbită și necunoscută împreunare a sexelor părea să se rezolve simplu, cu aceeași infailibilitate tainică a semințelor care dau rod și a pîntecului care le primește, gestație ce nu se producea dincolo de geamurile bine șterse, nu prin polenul eliberat de stamine și înfășurat pe pistile, ci prin unirea a două trupuri, bărbat-femeie, trupuri înlănțuite, cufundate în halucinanta clandestinitate a unui act pe care el, Pedro, îl mai vedea plutind între frică și incoerență, între vinovăție și vrajă. S-a îndepărtat de ferestre și și-a scos pantalonii trîntindu-se în pat, cu fața în jos, pînă cînd a trăit prima și cutremurătoarea conștiință a unui orgasm a cărui împlinire n-ar fi crezut-o posibilă fără să fi fost provocată în vreun fel de intervenția Blanquitei.

Mai înainte de a-și fi revenit din tulburarea aceea biologică, Pedro a auzit păcănitul roților unei trăsuri care se apropia de peronul conacului, ceea ce l-a făcut să se

ducă din nou spre ferestre, pregătit să facă față temutei întâlniri cu tatăl său. Dar nu era tatăl cel care sosea nu se știe de unde (mai ales că începuse să folosească automobilul pentru a pierde mai repede din ochi conacul), ci unul dintre cambuzierii din Tabla del Condado, însoțit de Juan al doilea, cel care dorise să facă acest transport săptămînal de aprovizionare, lipsindu-se astfel de o aventură mirifică și, poate, și de pedeapsa pe care i-o impusese — copiind-o după Araceli — Rosalia, cea-niciodată-deranjată.



CASA BĂTRINEASCA DIN MALCORTA, care fusese prima proprietate urbană a Manuelei — și primul refugiu tihnit unde, odată intrată, nu s-a mai dat desfrîului niciodată —, a devenit cu timpul reprezentanța lui Pedro Lambert pentru afaceri agricole locale (centralizate mai cu seamă în Benalmijar după ce reușise arendarea unor terenuri de vînătoare), chiar dacă se ocupa cu tot felul de alte uneltiri. Două prezențe implicate de mult în viața și minunile lui Pedro Lambert, cum erau orfevrul Cayetano Taronji și moașa Agripina, și-au făcut din nou apariția cu acest prilej, începînd să colaboreze cu el în noi și iscusite negoțuri.

Orfevrul, sătul pînă peste cap de inutilitatea căutării de tezaure și convins de irecuperabila transformare în amfibie a descreieratei sale nepoate, se rugase și obținuse de la Pedro Lambert o slujbă care-l obliga mai mult să nu facă decît să facă ceva, constînd doar în a se plimba din cînd în cînd pe terenurile cu răchită și sare (înnoptînd în casa de acolo), pentru a împiedica în acest fel tăierea de nuiele sau scoaterea sării, lucru care părea imposibil de a se produce vreodată. Dar, în afară de a fi paznic — mai erau destui alții —, Cayetano Taronji îndeplinea și dubla sarcină de secretar temporar al stăpînului, cînd acesta venea la Malcorta, și pe cea de meșter făurar al unor bijuterii fine, plasate prin înșelăciune de Ochidesepie, pe vremea cînd nu dispăruse cu Esclaramunda, și vîndute prost acuma, de mămulari ocazionali. Cît o privește pe Agripina, aceasta, fără să se fi împăcat cu Manuela (iar acesteia nici nu-i trecea prin gînd așa ceva), începuse

să-l servească pe atotputernicul Perico Chico tot ca mijlocitoare, dar invers decît o făcuse cînd o slujise pe mama lui, și, cum era destul de bătrîna, îndeplinea acest lucru numai din însărcinarea expresă și specială a stăpînului acelor așezări.

Și astfel se explică modul în care acea memorabilă casă, unde Manuela reușise să-și clădească un cămin, avîndu-i lîngă ea pe pubera Alejandra și pe preatînărul Clemente, a devenit paravanul desfrînărilor primului ei copil, mulțumită mijlocirilor moașei și cuvenitei aprovizionări de către orfevru. Ceva avea să se schimbe, totuși, într-o bună zi, în privința obiceiurilor și chefurilor din acel local al tocmelilor. Căci dacă el nu și-a schimbat scopul pentru care fusese aranjat, și-a micșorat numărui participanților, din mulți, diferiți și de amîndouă sexele, devenind căminul statornic al unei singure femei, cea care nu era alta decît o anume damă, mai puțin tînără, văduva unui proprietar de vite din Tabla del Condado neputincios și ruinat, omorît din imprudență — prin castrare violentă — de nevasta aceea planturoasă și obraznică, pe numele ei de fată Mercedes Serpentina, luată de Pedro Lambert și adusă la Malcorta în calitate de favorită și stăpînă legitimă a acelei clădiri trecută cu toată plăcerea pe numele ei.

Nu trecuse decît foarte puțin timp de la instalarea limbutei Mercedes în nevisata ei proprietate (reamenajată după cum o cereau capriciile ei de nouă stăpînă), cînd și-a făcut apariția, venind pe jos și cu semne clare de a fi rătăcit prin mocirlele unui nesfîrșit șir de nenorociri, Esclaramunda, cea dată pierdută, dar care acum, printre sughițuri de dezvinovățire, i-a istorisit unchiului cel crucit și mut povestea lacrimogenă a nenorocului ei, poveste care suna astfel : mergînd eu, acum cîteva zile, cu acest om, cu Juan Crisóstomo al păcatelor mele, pe lîngă bălțile de la Selgadera, m-am trezit cu el, după ce-mi făcusem abluțiunile și strînsesem alumină sau așa ceva, pentru fierturile lui, că-mi zice că s-a făcut mult prea tîrziu și că mai trebuia să urcăm și pe dealuri, ca să găsim bureți, așa mi-a spus, ceea ce m-a mirat foarte mult, pentru că niciodată nu-i plăcuseră bureții, oricare ar fi

fost ei, dar eu nu am zis nimic, nici nu am deschis gura și-am pornit într-acolo, ajungînd sus la căderea nopții și oprindu-ne lîngă un foc, cred că la porumbiștile Golondrinos, cînd el mi-a spus să mă dezbrac puțin, hai, mai repede, să rămîn în pielea goală, dumneata iartă-mă, iar eu i-am zis că nu-i vremea, nici locul cel mai potrivit pentru așa ceva, dar el, nu și nu, hai odată. n-auzi ce ți-am spus, și-a trebuit să-mi scot rochia și să mă las mai în nimica, să văd ce are de gînd, ce poște-i mai veniseră, dumneata iartă-mă, vierului ăluia, și atunci el mi-a luat rochia și pantofii și mi-a zis să merg puțin mai sus și atunci, cînd eu mă băgasem sub copaci și mă pregăteam să mă întind pe sfînta țărîină, hop, că nu-l mai văd, parcă-l înghițise pămîntul și de-atunci pînă azi nu i-am dat de urmă, oricît l-am căutat peste tot, adică m-a părăsit, lăsîndu-mă goală, cînd mă afundasem printre crengile plutelor de la Alcaduz, nu în goruncetul din Corpes, dumneata știi povestea, îți amintești ?, așa că m-a jignit îngrozitor cel ce spunea că-i stăpînul meu și stăpînul a nu mai știu cîte trupuri și spirite vîndute diavolului, cînd el nu-i decît un șarlatan murdar, un impostor blestemat care merită cea mai mare pedeapsă, dumneata o să ai grijă de asta, nu ?, că nici nu-ți poți inchipui prin cîte a trebuit să trec, să cobor prin crîng, în puterea nopții, pînă am dat de o baracă, ajutați-mă și pe mine, unde nu aveau nici apă, ca să vezi unde m-a dus și că vreau să fiu ajutată, dumneata ai să mă ierți, nu ?

Și cum sosise, într-adevăr, umilită și terfelită, orfevrul a iertat-o pe loc pe aleasa-inimii-lui, luînd-o în brațe și începînd s-o mîngîie, în timp ce îngîna un verset din Zaharia. A cerut după aceea stăpînei îngăduința de a o găzdui pe nepoată în casă, măcar pentru început, dacă nu ar putea s-o aibă ca servitoare permanentă, faceți-o pentru mine, căci nu văd, pentru moment, o altă posibilitate. Cu sau fără voie, Mercedes a optat pentru soluția găzduirii temporare, nu înainte de a fi cîntărit și avantajele și neajunsurile celei de a doua oferte, atît de neobișnuită pentru ea.

Lui Pedro Lambert nu i-a făcut nici o plăcere neașteptata întîlnire, urmare a uneia dintre vizitele sale la Mal-

corta, cu roșcovana Esclaramunda, a cărei simplă prezență provoca în el un sentiment atavic de desfrînare genetică, un fel de creștere a hormonilor înrudiți cu miasmele lagunelor și fluxul apelor, senzație care, în adâncurile lui, nu-i repugna, dar care-i aducea aminte, cu o excesivă fluiditate, apusele lui rătăcirii prin mocirlele magiei. Nu s-a opus, totuși, chiar dacă nu-i convenea, acelei sporiri fără rost a supușilor săi, poate unde era obișnuit să primească oaspeți din teapa smintiților (ori, poate, dintr-o ascunsă bucurie de răzbunare pe Juan Crisóstomo) și nu din alte temeieri, părîndu-i-se încă prea mică pedeapsa pentru hierofantul său de altădată, cel ce fusese instalat, prin dreapta judecată a Celui de Sus, în haznalele pieirii lui, motiv în plus pentru ca amanta lui cea înșelată să nu împărtășească aceeași soartă fatidică. Cu toate acestea, Pedro Lambert a fost gata să pună capăt unor astfel de slăbiciuni caritative (folosite și ca o contrapondere a unor egoisme mereu în creștere), căci după două săptămîni de la instalarea ei ilegală în căminul malcortan, Esclaramunda n-a dat nici un semn că s-ar fi vindecat — ci dimpotrivă — de aberanta înclinație a transformării organului respirator într-o altă funcție decît cea pentru care fusese creat, situație cel puțin neliniștitoare pentru bunul mers al obiceiurilor și ocupațiilor gospodărești.

Primul impuls în stare să-l facă să ia o hotărîre s-a produs într-o după-amiază de vară, fierbinte ca un cuptor căptușit cu greieri. Tocmai stropiseră camera cu apă de levănțică pentru ca zidurile de cărămidă, sub adierea proaspătă a miresmei, să intercepteze o parte din căldura înăbușitoare de afară și nu se mai auzea înăuntru decît clocotul umezelii scurgîndu-se în pardoseala de gresie ca sfîrîitul urciorului proaspăt umplut cu apă. Pedro Lambert se retrăsese cu Mercedes — care nu se scula niciodată, pe o astfel de dogoare, înainte de apusul soarelui — în dormitor și se pregăteau de treburile lor, cînd și-a dat seama, privind cu greu prin pînza subțire a cearșafului, că ușa se deschidea încet de tot, pesemne împinsă de cineva care ar fi vrut să pătrundă înăuntru — lucru cu neputință, la urma urmei —, ori din cauza

curenților de aer. Așa că n-a dat prea mare atenție acestui fenomen, și nici nu era momentul potrivit, căci trupul Serpentinei scaldat în sudoare îl împiedica nu numai să se ridice pentru a închide ușa, ci chiar să poată privi, cât de cât, în direcția aceea.

Odată săvârșită împreunarea lor, și odihnindu-se amândoi, unul lângă altul, fără a se mișca, Pedro Lambert și-a dat seama că ceva i-a atins mîna care atîrna peste dunga patului. Mai mult decît atingere, deși nu avea nici un animal domestic în casă și nici nu visa în clipele acelea vreunul, Pedro Lambert a avut senzația că e o limbă cea care i se apropiase de mîna, drept pentru care a dat să se ridice ca să vadă despre ce este vorba, descoperind o mică băltoacă de apă care părea să concentreze în ea toate umbrele din încăpere. În timp ce o cerceta cu mai multă atenție, a deslușit un foșnet ca un tîrșit întrerupt venind din partea cealaltă a camerei, ascunsă în penumbră, ceea ce l-a făcut să se aplece mai mult, observînd sub pat o mogîldeață antropomorfă și umedă care părea să alunece, lipită de perete, încercînd să ajungă la ușa. Considerîndu-se o victimă a narcozei produse de dogoarea zilei, ori, poate, un condamnat să vadă apele Stixului, pentru deplorabilele lui concubinaje, s-a vîrît din nou sub așternut, dar numai pentru o clipă, căci imediat a sărit din patul păcatelor, strigînd-o și pe cea care-l împingea la săvîrșirea lor. A dat la o parte obloanele, lăsînd lumina să distrugă decorul fals al trupurilor protejate de întuneric și s-au privit unul pe altul, ca și cînd n-ar fi dorit-o, întăritați parcă de efluviile desfrîului păstrate în cearșafuri.

În timp ce cerceta peste tot, Pedro Lambert i-a explicat proaspetei trezite că prin cameră umblase cineva, om sau animal, nu ți-ai dat seama, ori habar n-ai? Mercedes i-a răspuns că nu, că nu și-a dat seama, că adormise și gata, atît putea să știe, căci îi venise somn. Da, dar ușa a fost deschisă, în mod sigur, a insistat Pedro Lambert, cineva și-a băgat nasul unde nu trebuie și-o să aibă de-a face cu mine. Poate că era Cayetano, ori poate nepoata lui a vrut să vadă pe gratis reprezentația noastră, dar ăsta

nu-i motiv să te-nfurii. Ce reprezentație ? a-ntrebat Lambert. Bravo, știi că-mi placi, a zis ea, un film cu canibali în pielea goală, dragule, hai, închide și culcă-te că-i o zăpușeală de se văd sufletele-n purgatoriu. Cu acestea, s-a întors pe partea cealaltă și s-a ghemuit, ca și când ar fi încercat să-și stoarcă sudoarea din ea, strângînd și mai mult, ca pe o boccea, cearșaful care acoperea doar jumătate din cărnurile-i baroce, în timp ce lui Pedro Lambert — gata să închidă obloanele — i s-a părut că a dat peste o diră de umezeală lucioasă care unea pragul ușii cu partea cea mai întunecoasă a camerei. S-a aplecat și și-a trecut degetele peste ceea ce părea să fie urma unui melc urias, dîndu-și seama că balele acelea miroseau a pește sau a animal care mîncase pește. Descoperirea l-a zăpăcit și mai tare, dar Mercedes l-a potolit, obligîndu-l să-și amîne cercetările cu două ore de somn, cînd ar fi putut să iasă în curte și să se răcorească, înainte de a se întoarce la conac.

Cînd a părăsit, în cele din urmă, dormitorul ca ieșind dintr-un foc prelungit, l-a chemat imediat pe orfevru, întrebîndu-l direct dacă avea idee că cineva ar fi încercat să violeze unicul spațiu din casă interzis tuturor, oaspeți, servitori sau curioși ocazionali. Vreți să insinuați, a insinuat la rîndul său Cayetano Taronjí, că nu s-au respectat poruncile acestea în timp ce vă retrăseserăți cu domnișoara în dormitor ? Da, despre asta ar cam fi vorba, i-a spus Pedro Lambert, ceea ce l-a determinat pe orfevru să replice pe dată că nici să nu vă închipuiți o astfel de nerușinare, domnule, pesemne că a visat, vă rog să mă iertați, așa ceva nu mi-a trecut prin cap niciodată. Așa credeam și eu, a adăugat stăpînul, cu atît mai mult cu cît nu avem prea mulți curioși, din cîte știu eu. Dar Esclaramunda ? Nu i-o fi dat ei prin gînd să-și vîre nasul, ori să intre să caute ceva ? Cayetano Taronjí n-a mai răspuns atît de prompt de data aceasta, făcîndu-se că-și privește propria-i uimire sau că-și caută nepoata acolo unde nu ar fi putut în nici un caz s-o afle (nici măcar ascunsă), după care, cu voce scăzută, l-a lămurit pe stăpîn că se duce să dea de ea, iertați-mă doar cîteva clipe, acum sînt

înapoi, la care Pedro Lambert a răspuns doar cu o rigiială auzită în același timp — sau la fel — cu bolboroseala unui urcior care se golea.

Orfevrul s-a întors mai târziu decît își putea îngădui un căutător de tezaure aflat în funcția lui Hercules, iar cînd a făcut-o, avea pe chip semnele de solie a conster-nării. S-a întîmplat ceva ? a întrebă Pedro Lambert, observînd schimbarea la față a orfevrului, paloarea acestuia fiind subliniată și de lumina puțină care pătrundea prin pînza de cort întinsă bine deasupra curții. S-a întîmplat ceva, și chiar mai mult, cel mai urît lucru, a bîiguit Cayetano Taronjí, cred că nepoata asta a mea și-a pus în gînd să termine cu mine, vă jur că mă omoară cu zile. După ce stăpînul l-a mai liniștit puțin, rugîndu-l să se explice mai exact, acesta a continuat : păi, să vedeți. din cauza căldurii, Esclaramunda s-a trîntit pe pardosea, așa mi-a spus, ca să se mai răcorească și cînd și-a dat seama, închipuiți-vă, se afla în mijlocul camerei dumnea-voastră, dar nu pentru altceva, credeți-mă, doar pentru că o atrage umezeala foarte mult. Unde o să stea ea acum și fără să mai simtă umezeala, o să fie în mijlocul drumului, a conchis Pedro Lambert, încercînd să se ridice cu mare greutate și așezîndu-se iar, că m-am săturat de toate tîmpeniile astea, ori nu crezi că am dreptate. Ba da, domnule, aveți mai multă dreptate chiar și decît Ramon Llull, a convenit orfevrul cu neașteptata gimnastică a comparațiilor, dar eu nu știu ce să mă mai fac, credeți-mă, chiar acum am s-o fac să-și vină în fire, ori să-și iasă de tot.

Pedro Lambert a părut că l-a dat imediat uitării pe scandalosul său interlocutor. Stătea cu privirile pierdute printre ghivecele de flori smălțuite cu verde-deschis și aranjate de Mercedes într-un fel de cerc, în jurul șanțului cu apă care trecea prin bătătură, recunoscînd într-un mod imposibil în forma aceea trupul impudic al Ambrosinei la Verde, nimfa care plecase din Zapalejos, dar al cărei trup dispărea și apărea din nou, înfășurat în polenul emanat de florile acelea care nu aveau nimic comun cu mlaștina, tocmai acum, cu insinuări de ispititoare sta-

bilitate. L-a încercat atunci pe iluzoriul contemplator — sau doar visător a ceea ce i se părea că vede — un fel de scîrbă venind de departe

ceva ca o îngrămădire abulică a nehotărîrilor și șovăielilor care veneau din cele mai ascunse unghere ale multelor și rapacelor lui dezlănțuiri erotice și nu numai erotice, căci în învălmășeala aceea se adunau tot felul de curse, de capcane și înșelătorii, prăbușindu-se, ca vulturii din tăria cerului peste șarpele ascuns printre ierburi, peste ultimele fărîme ale voinței care încerca să extragă din ele cîștigul murdar al unei bogății al cărei calcul valoric nu avea nimic de-a face cu calculul diabolic al descoperitorului tezaurului, nici măcar cu inutila dezmățare a celei ce fusese cumpărată în mod abject de un necunoscut în hărmălaia barăcilor pescarilor de ton și care se vînduse după aceea cu toată plăcerea primului care dorise s-o aibă,

ca și cum tot ceea ce-i povestise mama sa la moartea normandului ar fi început să se îndeplinească chiar atunci, în curtea aceea unde Ambrosina la Verde o învățase pe mult prea tînăra Alejandra dragostea, în dormitorul acela în care Mercedes Șerpentina avea să continue să asude goală și unde de asemeni aveau să asude goale și alte femei, înghițite de timp ca de o mocirlă, adunate acum toate la un loc, ca un copac aproape uscat al memoriei lui, ca și cum acel otrăvitor flux al trecutului s-ar fi abătut din nou peste casa care adăpostise primele hoinăreli ale lui Perico Chico, casa care devenise mai apoi proprietatea Manuelei pentru ca acum să aparțină ultimei favorite, chiar dacă se afla inexorabil sub controlul încă neclar, dar înspăimîntător, conținut în verdictul Aracelei.

Cu destul efort, Pedro Lambert a izbutit să se smulgă din lumea vedeniilor acelora și, odată pus pe picioare, i-a poruncit orfevrului să-i spună celei ce încă mai dormea că a trebuit să plece cu o grabă nedorită, și că o să vadă el cînd o să poată să revină și o să-i dea de știre. S-a îndreptat după aceea spre șopron și, scoțindu-și „Cabriolet-Spider“-ul, a pornit pe drumul pustiu către Los Albarranes,



de unde se făcea un alt drum, pînă la conac. Rămăsese departe — ori, poate, că așa și-ar fi dorit-o el — acea plutire vîscoasă de carne peste umbra din curtea casei de la Malcorta și împreună cu ea rămăsese și sicriul de mușchi în care se scufundase pentru totdeauna normandul. Imagini confundate brusc cu apariția contradictorie cea mai neașteptată, izvorîta din purtarea acelei ființe amenințate cu regresiunea în lumea amfibiilor, cea care se tîrîse pînă în dormitor nu pentru a căuta umezeala pardoselii, nici pentru a împiedica acel ciudat adulter, ori pentru a se distra, privindu-l, ci pentru a prefigura prin simpla prezență a josniciei și hormonilor ei secătuiți, iminenta împlinire a blestemului de pe urmă.

ÎNAINȚAU CONDUCÎNDU-SE DUPĂ un instinct anterior cunoașterii, născut poate în lumea imemorială a unei experiențe ce nu era a lor, ci a celor ce-i precedaseră în deștelenirea și schimbarea la față a mlaștinii. Împărțiți în două, s-au pierdut printre tufele de porumbar și miezul cucului, în căutarea florii care păstrează în staminele ei răsucite germenetele instigator al somnului. În primul grup se aflau Pedro și Juan al doilea, iar în celălalt Blanquita și Medinilia, urmînd să se întîlnească pe prima colină de unde se vedeau, în zilele senine, dunele de nisipuri de la Matafalua. Soarele cădea pieziș peste întinderea aceea intrată în dimineață și dinspre țarm adia un vînt albastru, ca de lavandă, fără mirosul greu al smîrcurilor. Juan al doilea legase de o prăjină coșul în care-și pusese foarfeca de tăiat, trebuitoare la îndepărtarea mărăcinșurilor și, lîngă ea, sticluta unde urma să adune sucii florii a cărei putere miraculoasă trebuie că o descoperise Medinilia, grație vreunui dintre furnizorii Manuelei. Pedro simțea în nări mirosul băuturii de peste noapte și îl încerca senzația unui corp care plutește, lovindu-se de al său, pe măsură ce lăsau în urmă terasele de sus ale rîpelor, scrutînd cu aviditatea pionierului tărîmurile acelea bîntuite de elitre nevăzute, miasme carbonice și șanțuri invizibile.

Cînd dimineața a început să se încălzească, ridicînd în aer vălătuci de aburi grei, ca o piele care respingea vecinătatea celei omenești, aburi stăpîni peste mlaștină și hățisuri dese, tocmai dădeau la o parte tufele de păducel

pentru a putea urca mai departe. Nici Pedro, nici Juan al doilea n-au observat ochii scroafei sălbatice care pîndea din spatele unui lăstăriș, preocupați să ajungă în vîrfurile mîgurii, unde nădăjduiau să dea peste adăpostul ascuns al florii căutate. S-a auzit atunci, ajungînd pînă la ei, un foșnet ca de frunză lovită și pașii cuiwa care înainta cu grijă pentru a nu-și sfîșia hainele în mărăcinișuri. S-au oprit în clipa aceea și, imediat s-au ascuns, aplecîndu-se la pămînt, descoperind însă că nu era altcineva decît Medinilia care venea spre ei, urcînd dintr-o altă rîpă și urmat îndeaproape de Blanquita, cea care se strecura cu destul noroc printre tufele înalte din vecinătatea lor. Pedro le-a ieșit în întîmpinare, aflînd că grupul acestora se întîlnise cu o scroafă care fugise fără țintă, trebuie să fim cu băgare de seamă, a zis Blanquita, că s-a pierdut pe aici, prin împrejurimi. Era singură ? a întrebato Pedro, înaintînd pentru a privi o turmă de mistreți imaginară care se pierdea peste pădurea de pini. Avea ugerul mare și-o să se arunce asupra primului întîlnit, a spus Medinilia, iar Blanquita a adăugat că era singură, dar că în urma ei veneau niște cîini, chiar acum i-am auzit. Ai cui ? a vrut să afle Juan al doilea, și au rămas toți pe loc, nemișcați, ascultînd un zgomot care nu părea să fie zgomot, ci o tăcere înșurubată în altă tăcere care producea niște sunete mute, ca un bubuit scăpat, dar reîntors la loc de fiecare din porii vegetali ai mlaștinii. Nu puteau, de aceea, să-și dea seama, oricît au ascultat, dacă era vorba de un lătrat de cîini, ori de pîrîitul frunzișurilor uscate, ajungînd pînă la ei dintr-un loc anume și, în același timp, din toate părțile.

Medinilia s-a aventurat pînă lîngă tufele de porumbar care creșteau pe marginea rîpei, iar Blanquita s-a apropiat și mai mult de Pedro. Ai găsit vreo floare, l-a întrebato ea, aproape în șoaptă, ca și cînd nimeni n-ar fi trebuit să afle ceea ce cunoșteau cu toții. Pedro a rămas cîteva clipe cu capul plecat, răspunzîndu-i după aceea cu aceeași opacă intonație, vrînd să afle de ce se dusesse cu Medinilia și nu cu el, te-am așteptat în grădină și credeam că n-o să mai vii. Uite-mă aici, ori acum îți e indiferent ? i-a replicato ea, privindu-l în față, dar numai pentru o clipă, căci

imediat și-a mutat privirile în spatele lui Pedro, ceea ce l-a făcut și pe acesta să se întoarcă pe loc, ca și când ar fi bănuit ce avea să vadă : o mogîldeață pitită în stufărișuri, cu atît mai înfricoșătoare cu cît părea una cu cenușul frunzelor. S-au dat înapoi cu mare grijă, iar scroafa a părut să facă același lucru, descoperindu-și pentru o clipă colții albi de deasupra rîtului, într-un gest de mare pericol, ca și când și-ar fi amestecat propria-i spaimă cu spaima celor ce o surprinseseră.

Blanquita le-a făcut semn celorlalți doi și Juan al doilea s-a grăbit să-și aranjeze foarfecele într-o poziție provocatoare, de luptă, deloc potrivită cu situația în care se aflau, în timp ce Medinilia a mai găsit puterea de a le murmura pentru a-i sfătui ca nu cumva să-i treacă vreunuia prin cap să fugă, trebuie să ne retragem cît mai încet și să nu ne despărțim unul de altul. Ceilalți n-au răspuns, dar au dat înapoi, fără a pierde din ochi scroafa — ori ceea ce părea să fie scroafă — care nici ea, la rîndul ei, nu-i slăbea din vedere. Pedro căuta mîna celei ce nu venise cu el, iar Blanquita i-a dat-o ca și când i-ar fi întins o batistă. Cînd au ieșit din rîpă, s-au pus pe fugă, apucînd-o spre șes și oprindu-se doar în momentul cînd lătratul cîinilor, foarte aproape de ei, le-a dat de veste că redescoperiseră urma scroafei.

Au așteptat cîtva timp, la adăpostul unor nopali, Pedro trîntit alături de Blanquita, cea care se strîngea lîngă el cu o voluptuoasă prefăcătorie de sprijin, în timp ce ceilalți pîndeau în genunchi de după tufele înalte de păducel. Atunci, în clipele acelea, și-a închipuit Pedro năluca mării țipînd de dragoste perversă într-unul din meandrele noroioase ale mlaștinii, așezată pe dungile mari, ca niște brazde, ale gresiei și purtînd pe cap o cunună de alge. Și-o amintea din ziua cînd apăruse lîngă zidurile grădinii, într-un amurg traversat de felinarele licuricilor, atunci cînd cineva — poate că bunica, poate însăși mătușa Blanquita — îi vorbise fără ocolișuri despre pasărea roșiatică și zdrențăroasă care trecea peste conac ca o prevestire de nenorociri și care nu era altceva decît năluca mării sub forma ei cea mai murdară, de acolită a lipitorii, fiică a lipitorii și liliacului, cea care-și afundă trupul ei de femeie moartă

din păcat în noroaie pentru a ieși, acoperită de murdării, să sugă sîngele celor lacomi și să facă dragoste cu paricizii.

Dar ceea ce își închipuia el nu era o mîrșavă apariție fantomatică, ci chipul adevărat al celeilalte năluci, cea care făcea, jucîndu-se, să treacă zilele la nimic bune, cea care voise să pătrundă într-o noapte în camera unde se afla copilul Alejandrei pentru a-l mîngîia și a-i da să sugă laptele de migdal care-i țîșnea din țîțe, aceeași care se afla din nou aici, aproape goală, sub amenințarea scroafei, cu gura deschisă și strălucitoare ca sucul de piersică, cu picioarele strînse într-o atitudine ce putea să pară rușinoasă, dar nu era. Părul castaniu i se risipea peste nisip și își ascundea cu mîna stîngă sînul drept, în timp ce celălalt sîn rămînea strivit sub brațul trandafiriu, acoperit de o umbră de puf, ceea ce nu-l împiedica să-și arate printre degete un sfîrc mic ca un nasture cenușiu, din care părea să curgă o picătură rotundă de culoarea mierei. Cel puțin așa o vedea în clipele acelea, privind-o prin boarea dimineții, nemișcată ca și cînd ar fi fost restituită gropilor primare ale statuilor de sare, chiar dacă umeda sclipire a pielii, rotunjimea soldului, ușoara scobitură a pîtecului abia vizibil îi transmiteau senzația cutremurătoare a adevărului cărnii, pîlpîire vie în visul care-l înconjura. Pedro și-a închipuit că se apropia de ea ca prin fumul sticlos de obsidiană, supunîndu-se sau legîndu-se tocmai de ceea ce se temea, dar îl și atrăgea mai mult, mirosindu-i sudoarea amestecată cu a lui și lingîndu-i sclipirea lipicioasă de pe piele. Iar ea — sau reflexul binevoitor al nălucii — n-a părut să se miște, deși i-a tresărit o geană și el i-a mîngîiat geana aceea, iar mai apoi gîtul pe care aluneca o picătură de rășină ca un strop de ploaie pe geam, în timp ce Blanquita, nici dezbrăcată, nici împodobită cu cine știe ce ghirlande din mlaștină, s-a răsucit molatică, simțindu-i mîna trecînd în susul pulpelor. Fără a deschide ochii de tot, a murmurat ceva, abia auzit, ceva care putea să însemne, astîmpără-te, ar putea să ne vadă, stai cuminte, iar Pedro așa a și făcut, contemplînd, ca și cînd ar fi vrut s-o cunoască pentru totdeauna, acea de neșters personificare a vinovăției dorite și a emoționantei clandestinități a plăcerii.

Îndată ce s-a restabilit luminozitatea dimineții, scroafa a trecut din nou, numai la câțiva pași, de locul unde se retrăseseră ei la pîndă și ascultau. Își tira cu greutate ugerul plin peste iarba țepoasă și primul dintre cîini o urma imediat din spate, încercînd s-o ajungă. Chioară, scroafa încerca să scruteze cu ochiul sănătos drumul imposibil al salvării. A făcut dintr-o dată un salt ciudat, hotărîtă să-și afle un sfîrșit mai puțin groaznic, murind în apele unuia din smîrcurile apropiate. Cîinii au sosit de îndată în locul acela și au rămas nemișcați, mîrîind furioși, încercînd să-i afle iarăși urma, amușinînd peste tot, dar opriți de neputința lor de a-și continua înaintarea, clipă în care s-a făcut văzut și Jerónimo Așazătenapoi, locuitor al Malcortei și renumit prin îndeletnicirile lui de vînător de dihăanii, împletitor de coșuri și căutător de praf de licheni.

Pedro și Medinilia au ieșit în întîmpinarea noului sosit, cel care i-a primit și i-a salutat cu mare bucurie, încercînd totodată să afle ce se întîmplase cu scroafa, că nu pot să-nțeleg unde a dispărut, în urmărirea căreia o porniseră, împotriva voinței lui, cei trei cîini, bineînțeles, fără ca el să-i fi asmuțit cumva. S-au apropiat atunci și Blanquita cu Juan al doilea, povestindu-i cum s-au priceput mai bine ceea ce văzuseră cu ochii lor. Așa că dihania asta, a zis Jerónimo Așazătenapoi, aflînd cele întîmplate, s-a dus singură, un picior după celălalt, să se scalde, fără a ști să înoate. Medinilia l-a lămurit că s-a aruncat în apă fără ca cineva s-o fi obligat la aceasta. Asta-i o chestie pe care n-am văzut-o în toată viața mea și nu mi-o pot explica, a adăugat vînătorul de dihăanii. Și jigodiile astea care nu m-ascultă deloc și-or să mă facă să le dau hingherilor. Și Pedro a vrut să știe : așa că n-o scoateți, o lăsați acolo ? Jerónimo Așazătenapoi l-a lămurit că el nu puna mîna decît pe ceea ce nu era al nimănuia sau care ar fi pus în pericol liniștea vecinilor lui, ce, nu mă cunoașteți ?, așa că nici prin gînd nu-i trecea să urmărească o scroafă sălbatică trecută dincolo de pămînturile nimănuia, oricît lapte ar putea să aibă, să mă ierte domnișoara, în țîțele ei, cu atît mai mult cu cît știm că și-a ales singură moartea sau cam așa ceva, mai bine batem în lemn, a zis el,

împingînd înainte un par lung și arătînd în direcția în care bănuia că se pierduse scroafa cu pricina.

S-au despărțit, în cele din urmă, adresîndu-și calde cuvinte de revedere, la care Juan al doilea a adăugat să vedem dacă mergem odată după vulpi, la care propunere vînătorul de dihăanii, fără a-i fi vorbit cuiva anume, a ținut să le amintească — în timp ce-și lega cîinii într-o singură curea — că ar fi bine ca în schimbul vînătorii să nu pomenească nimănui că l-ar fi văzut prin locurile alea, ori poate că o să vă ia gura pe dinainte ? Cei patru l-au liniștit în cor, asigurîndu-l că nici vorbă de așa ceva, că n-or să spună nici pietrelor. Cu aceasta, au prins să-și caute fiecare de drumul lui, în afară de Pedro, cel care a rămas puțin înapoi pentru a-i repeta lui Jerónimo Așa-zătenapoi, mai înainte de a se pune pe fugă prin cea dintîi dintre văioagele acelea, să aibă încredere în el, că nici prin gînd nu i-ar trece să spună cuiva povestea asta, nici altele pe care ar fi hotărît să le țină în taină. Așa îmi place, a conchis vînătorul de dihăanii, în timp ce trăgea cu putere de cîini. Și ca să vezi că-i așa, a continuat, totuși, Pedro, iată ce fac, aruncîndu-și degetul mijlociu peste arătător și sărutîndu-le pe amîndouă, ca și cînd ar fi pus o pecete.

Ajunși la conac, odată cu soarele care se ridicase stăpîn pe bolta cerului și așteptîndu-și fiecare dojana, cei patru expediționiști au dat peste o hărmălaie puțin obișnuită care venea de la zidurile parcului pînă în locul în care se opriseră pentru a discuta ce aveau de făcut. S-au privit fără a-și pune vreo întrebare decît din ochi, iar Blanquita s-a separat de ceilalți, hotărîtă să se reîncorporeze pe nesimțite familiei, lucru pe care l-a făcut și Pedro, încercînd să se strecoare pe una din laturile clădirii și neobservînd pe nimeni în ocolîșurile lui prin grădină și descoperind că nici măcar apa nu curgea pe nici-unul din metereze. Astfel că uimirea lui creștea din ce în ce, în timp ce străbătea parcul, pînă cînd a auzit zgomotul unei mașini ce se apropia și s-a ascuns în spatele unei tufe de niprală, de unde a văzut automobilul tatălui său intrînd pe poartă, urmat de altul în care veneau oameni îmbrăcați în uniforme, cu chipurile îngrijorate, oameni pe care el nu-i mai văzuse niciodată, ceea ce l-a făcut

să se gîndească imediat la năluca și la taina pe care o jurase față de Jerónimo Așazătenapoi.

Pedro a așteptat pînă cînd cele două mașini au dispărut din vederea sa, îndreptîndu-se după aceea spre curtea din dosul conacului, unde a dat peste Rosalia sprijinită de una din porți, cu șorțul făcut mototol în mîini și ștergîndu-și din cînd în cînd cu el gura, ori mușcîndu-l într-o atitudine de neliniște. Pedro și-a dat seama că nu trebuia să se grăbească și că avea să descopere, în mare taină și de la altcineva, pricina acelei gălăgii atît de neobișnuite din casă. S-a ferit de aceea să dea ochi cu mama lui Juan al doilea și a intrat pe o altă ușa, căutînd să dea peste o urmă ascunsă din care să poată deduce, fără a trebui să întrebe pe cineva, ce se întîmplase.

Ceva fals plutea prin întreg conacul, ceva ca un fel de pătură care acoperea totul, făcîndu-l de nerecunoscut și-n același timp îl încătușa și-l obliga să tacă, supus unor legi pe care nimeni nu le impusese, dar care reușeau să obțină de la toți și toate tiranice disimulări și neașteptate dezordini. Pătrunzînd în conac, Pedro a descoperit-o pe bunică-sa lîngă una din ferestrele sălii de primire, ieșită din claustrul ei pentru a confirma astfel exact ceea ce el nu știa, dar liniștindu-l, în cele din urmă, cu prezența ei, căci abia atunci și-a dat seama că, în mod inconștient, pusese hărmălaia aceea pe seama morții acelei femei, pe care abia de o vedea din cînd în cînd și față de care nu-l încerca decît mila. A continuat să înainteze fără ca să fie observat de cineva și-a dat peste mamă-sa legănîndu-se într-un balansoar lîngă o ușa cu fereastră acoperită cu geam colorat și privind fix ciorchinii de begonie care atîrnau deasupra acestuia. Pedro era hotărît să meargă pînă va da peste o altă sursă de informații, cînd și-a dat seama, mai mult cu nedumerire decît cu spaimă, că în aer plutea ceva necunoscut, ceva violent, hrănit chiar de aerul acesta greu de mirosul iasomiei, cel care făcea să oscileze balansoarul dintr-o parte în alta. S-a apropiat încet, simțind cum crește liniștea perfidă a celui gata oricînd să toarne otravă în ceașca de ceai. Cînd a ajuns alături de mama sa, i-a atins umerii cu viclenie sfioasă, hotărîndu-se să-i șoptească rugăminta de a i se spune ce se



întîmpla, pot să știu și eu ? Nimic, fiule, dar pe unde umbli ? du-te sus, cu soră-ta, că vin și eu de îndată, i-a răspuns Araceli, trecîndu-și o mîină peste obrazul acestuia într-un gest de neobișnuită mîngîiere și retrăgîndu-se, fără alte cuvinte, în mușeria ei, abulică și oscilantă, de unde a continuat să privească într-un punct în care, în mod sigur, nu se afla nimic în afara pustiului.

Pedro a străbătut din nou holul cel mare, încercînd s-o descopere pe Blanquita, dar în cele din urmă și-a schimbat gîndul, hotărîndu-se să cercezeze din nou curtea din spate peste pietrele căreia aluneca acum umbra subțire a unui nor, aducînd cu ea o răcoare grăbită și fără putere în fața acelor amiezi de iulie atît de fierbinți. Și-a plimbat privirea peste pătratul cenușiu al curții — întrerupt doar de colacii albi și de găleata cu lanț a fîntîinii —, descoperindu-l pe Clemente care stătea de vorbă cu doi zilieri în fața grajdului. A dat fuga într-acolo, fără să șovăie, și cînd a ajuns lîngă ei, a început să-și facă de lucru cu netezirea prundișului pînă ce Clemente s-a dus la el și l-a dus lîngă zidul acoperit cu pasionarii, unde i-a pus pe umeri, hotărîtă și caldă, mîna lui, lămurindu-l (fără ca Pedro să-l fi rugat) de ce era atîta gălăgie peste tot și spunîndu-i că ceva, dacă nu se și întîmplasc cumva, avea să se întîmple cît de îndată, după care, făcînd o pauză, a adăugat cu grabă neînțeleasă : tatăl tău a și plecat spre Tabla, mi se pare, și va trebui să plec și eu, cît mai repede, în altă parte ; ceva mai rău nici că se putea întîmpla, dar se simțea că era timpul. Și de ce pleci ? l-a întrebat Pedro. Înseamnă că pleci fiindcă te obligă ? Să zicem că așa e, i-a spus Clemente, și s-a îndepărtat iarăși grăbit către poarta grajdului, unde-l așteptau cei doi zilieri.

Pedro a înconjurat conacul trecînd prin partea cea mai încălzită de soare, unde se afla terasa, și a intrat din nou în hol, fără a se gîndi la ceva anume, decît, poate, încercînd să reconstituie, pe baza unui timp de neașteptate convergențe emoționale — și a unui cumul de experiențe vagi ori greșite — istoria de necrezut a cîșpariției tatălui lui Clemente (așa cum i-o spusese Alejandra) și cea de-a doua sa ieșire în urmărirea prădătorilor, îndrituit cu aplicarea dreptății de pe urmă. Și în timp ce-și închipuia asta, pre-

cum și mult după ce și-o închipuise și o și uitase, peste mlaștină avea să se abată, odată cu vînturile de august, o invazie pe care n-o mai văzuse nimeni niciodată, ori nu și-o amintea nimeni și — bineînțeles — nici nu voia să și-o amintească. Dar Pedro, cel care n-avea să accepte nicicînd condiția de investit cu puteri și drepturi (chiar dacă, în fapt, avea s-o tolereze ani în șir) a întrevăzut în momentul acela însemnat cu exactitate pe harta locului — de la Benalmijar la Tabla și de la Zapalejos la Alcaduz — trecerea unei amenințătoare și încă de neînțeles adunături de oameni înarmați și smintiți, dușmani și apărători în același timp, asemeni sîngelui care se răzbună prin sînge, adunătură din a cărei imediată sosire la conac nu mai reținuse decît mirosul amețitor de carne arsă și martirizanta amintire a activității delictive de peste noapte. Primul născut al lui Pedro Lambert a dat fuga, în clipa aceea, spre mansarda conacului, unde îl aștepta Blanca — și unde avea să-l aștepte mereu, cu aceeași vehemență a desfrînării — pînă cînd s-au produs primele și definitivele simptome ireversibile ale destrămării.

# PARTEA A CINCEA

# PARTEA A CINCEA

SUB LUMINA SLABĂ A LAMPADARELOR, încăperea căpăta un aer acvatic, ca și când pereții s-ar fi dat la o parte, deschizându-se către o priveliște cețoasă și nesfârșită, înfășurându-i pe cei dinăuntru într-un fals amurg submarin. Dacă cineva ar fi schimbat atunci din locul lui vreunul din candelabre sau s-ar fi lovit din nebăgare de seamă de vreunul din picioarele acestora, pendularea masei de umbră ar fi făcut să crească și mai mult dezordinea ciudată sub care mobilele se confundau între ele, alungînd într-o parte sau alta mogîldețele celor ce continuau să aștepte, cine mai știe din ce trecute timpuri statuare, sosirea a ceva a cărui natură nu voiau nici măcar să și-o imagineze. Și în timp ce nu se întîmpla nimic în reuniunea aceea pe care n-o pusese la cale Araceli cu vreun scop religios, ci pur și simplu pentru a împărți împreună cu ceilalți, ca o scuză inutilă, singurătatea, ei, cei ce nu se simțeau legați de spaima vizitelor și încartiruirilor nocturne și nici nu se supuneau vreunei zilnice dispoziții de pietate, profitau de clipele acelea de crepuscul nehotărît pentru a se face nevăzuți din salon și a-și continua jocul sufocant al măștilor.

Muta reuniune a stăpînei Araceli și Rosaliei cea-niciodată-deranjată, a fetei Matilde și grăjdarului Medinilia — singurul peon care avea să rămînă la conac, ocupîndu-se cu alte însărcinări — se scufunda în acele umbre submarine, în timp ce Blanquita își conducea invariabila ei suită spre etajul de sus, ori spre pod, la mansardă, pentru a se deghiza cu hainele vechi și pline de praf pe care le

scoteau din lăzile ce fuseseră aduse de la Alcaduz îndată după moartea lui don Rogelio. Fără ca ei să-și fi dat în vreun fel seama de asta, hainele acelea ponosite și-n afara modei aveau ceva care amintea de neîndoielnică decrepitudine din ruina conacului, cu trotuarele neîngrijite și murdărite, de curînd, de noroiul de pe cizmele soldaților, cu plafoanele lucrate-n stuc, dar acum din ce în ce mai știrbe, cu soclurile prăbușite, măcinate lent, asemeni grinzilor mîncate de cari, cei care păreau să-i fi ros și pe toți cei ce supraviețuiseră (cu încăpăținarea statornică asemănătoare acțiunii salitrei și umezelii) trecerii distrugătoare a timpului.

Obișnuindu-se cu alte forme ale disimulării și substituirilor, Blanquita, Pedro, Medinilia-fiul și Juan al doilea începuseră să folosească măștile sub pretextul descoperirii unui nou subterfugiu care să-i facă de nerecunoscut și ambigui. Pentru aceasta trebuia neapărat să-și schimbe înfățișarea exterioară, să-și deghizeze sexul și să-și ascundă identitatea, astfel ca întreaga operație să îndeplinească întocmai rostul jocului, începîndu-se după aceea ritul dedublărilor și ghicitului imprevizibil. Însușindu-și de la început rolul de conducătoare a ceremoniei, Blanquita era și cea mai greu de găsit prin camerele răvășite ale mansardei, singura care se lăsa descoperită de bunăvoie, nu înainte de a fi provocat o nouă confuzie în dezorientarea celorlalți. Abia intrați în lumea avidă a adolescenței, Pedro și Juan al doilea, iar Blanquita și Medinilia cu primii pași în generozitatea tinereții — fără ca vreunul din ei să fi dat uitării acea greu de înțeles carantină de trei ani instaurată în întreaga așezare —, cei patru s-au trezit în mijlocul unei târguieli, mai mult prefăcătorie, care a sfîrșit prin a readuce la conac o jumătate din cei ce plecaseră din el, fie de bunăvoie, fie din voia altora, ultimul dintre cei ce aveau să se întoarcă fiind Clemente, cel care a întîrziat neașteptat de mult pînă cînd să se alăture Alejandrei (a cărei așteptare nu putuse fi alinată nici de prezența copilului și nici de consolările tutorei) și avea să trăiască aproape ascuns în clădirea aceea, trecător și ultim refugiu pentru el.

Așa că, în amurgul acelei zile, Pedro străbătea din nou camerele prăfuite de la mansardă, intrate în decadența generală a tot ce fusese orgoliu în lemn și alabastru, căutând urma tăcută care avea să i-o descopere pe mătușa Blanquita, țistuiala complice și amenințătoare dintr-unul din ascunzișuri, care l-ar fi încredințat prin viclenia ei că nu se afla acolo o altă mască și ar fi putut astfel să se apropie, îngăduindu-și să se lase în voia jocului erotic mai puțin deghizat, căci travestirea lor părea să-i convertească pe protagoniști în spectatori fortuiți ai propriilor lor acte. Pedro urca scara către mansardă, încercând să-și ascundă înfățișarea, ca de atâtea alte dăți, sub un domino improvizat, când tocmai a auzit un foșnet îndepărtat de veșminte, ceva neclar încă, dar semănând în același timp cu o tîrșîitură. Îl surprinsese și-l recunoscuse cu cîteva clipe mai înainte pe Juan al doilea alergînd spre fundul coridorului și a socotit că nu putea fi altcineva decît Blanquita cea care încerca să se ascundă printre vechiturile aruncate în partea aceea. A înaintat cu mare grijă și s-a descălțat pentru a nu se face deloc auzit. S-a oprit din mers și n-a mai auzit nimic decît poate trecerea vreunui șoarece deranjat din treburile lui, ori filfîitul unui ciocîrlan care-și lua zborul de pe acoperiș. A făcut cîteva pași spre colțul cel mai întunecos al încăperii și a reușit să distingă un fel de gîfîit înăbușit, ca și cînd cuiva i se astupase gura pentru a nu putea vorbi. A preferat să rămînă locului, nedorind să-și dovedească adevărul unei chinuitoare bănuieli. Transpira sub veșmîntul lung și rău mirositor și simțea cum propriile bătăi ale inimii făceau să crească duhoarea aceea înăbușitoare, de balegă udă și camfor, duhoare care nu ieșea neapărat din haine, ci dintr-un alt loc infam și trădător, a cărui ocupare nu făcea decît să sporească infamia și perfidia din toate încăperile acelea. Indecis între ispita de a nu cunoaște adevărul acelui gîfîit și chinuitoarea dorință de a-l identifica, a continuat să rămînă pe loc, nemișcat. A răsunat atunci peste parc mugetul cerbului și Pedro s-a lăsat învins de partea cea mai tristă a îndoielii sale, bănuind că nu o va găsi singură pe mătușa Blanquita și înțelegînd că chiar și numai această

posibilitate îi strecurase în suflet o ură pe care n-o mai cunoscuse nimeni, niciodată.

Și-a lăsat pantofii pe unul din cuferele de nuiele și s-a apropiat în vîrfuri de pragul unei uși care dispăruse și care dădea spre una din camerele cele mai mari. Încăperea părea pustie, dar se simțea în aer, ca o respirație ascunsă în cel mai întunecos ungher, prezența cuiva. S-a strecurat ca un vulpoi printre două șiruri de catrafuse și fără să știe de ce, ca și cînd ar fi fost vorba de ceva transmis din anestezia recluziunii ei de Manuela, a desprins din cui același harapnic pe care aceasta îl folosisese pentru a duce la bun sfîrșit o altă răzbunare, atunci cînd a ucis, în chinuri îngrozitoare, puiul de linx care-i sfîșiasse hainele păstrate fără rost.

Noaptea începuse că cadă și Pedro abia de putea să distingă contururile lucrurilor. O pulbere udă i se lipea de tălpile picioarelor, iar el se îndrepta spre cămăruța de alături a mansardei, unde a identificat cu precizie o foșnire neîndoielnică, ascunsă în spatele unui bufet uriaș. Cîteva clipe a rămas ținut, încercînd să facă un plan și intuind, cu claritatea pe care nu o dă decît furia, modul cel mai potrivit scopului său de a acționa. Ar fi fost inutil să încerce să împingă bufetul acela greu și nu avea nici suficientă lumină pentru a putea să-i ia pe nepregătite pe cei ce, de-acum știa sigur, se aflau acolo, ghemuiți și ascunși, după ce desăvîrșiseră trădarea la care nici nu putea să se gîndească fără a simți că amețește. Și-a amintit că lăsase o cutie de chibrituri pe lada în care se aflau hainele cele vechi și s-a îndreptat într-acolo, neslăbind din ochi locul pe care-l părăsea și abia astîmpărîndu-și furia care-l făcea să-i dea lacrimile. A găsit chibriturile și s-a întors în patru labe, ca o pisică, hotărît să pună capăt durerii aproape fizice care pusese stăpînire pe el. Chiar în momentele acelea însă, o umbră l-a obligat să-și oprească înaintarea. Ceva care se ridica în fața lui în pustiul întunericului, ca un obstacol mișcător care nu putea, în nici un caz, să fie o mobilă ce și-ar fi schimbat locul chiar atunci. Frica a fost mai puternică în clipele acelea decît mînia, obligîndu-l, nu fără efort, să se ridice

în picioare, cu capul plecat și o mână sprijinită pe marginea unei mobile care putea să fi fost cândva o vitrină.

Prin una din ferestre pătrundea lumina stelelor și Pedro a putut să distingă un trup care aluneca ușor, în direcția scărilor. Mai mult a bănuț-o decît a ghicit-o pe Blanquita, strecurîndu-și trupul pe jumătate gol. A reacționat atunci, cu toată furia, lăsînd să cadă harapnicul peste locul unde bănuia că rămăsese nemișcată cealaltă umbră. Căderea acestuia l-a făcut să-și piardă echilibrul și s-a prăbușit pe dușumele, fără a-și fi atins ținta, ci doar făcînd să se clatine niște rafturi, în timp ce a văzut, mai întîi neclară, învăluită în praf, o umbră care se îndepărta, decupată imediat în lumina ferestrei. Simțea cum urcă durerea prin piciorul lovit și s-a ridicat cu destulă greutate. Cu toate că nu se mai îndoia în nici un fel în ceea ce privește adversarul său, nu reușise să-l recunoască cu adevărat, înfășurat cum se afla într-o fustă largă pe care și-o atîrnase de umeri ca pe o tunică. A înaintat cîtiva pași, lipit de perete, și a calculat cu grijă distanța pentru a lovi din nou cu harapnicul. O mână i-a oprit însă lovitura, obligînd-o să cadă alături. Ce te-a apucat ? Ce-i cu tine ? Pedro s-a simțit neputincios în fața mîinii care-l strîngea și a glasului, neașteptat de liniștit. Ce, ai înnebunit ? S-a eliberat cum a putut și s-a năpustit cu toată puterea asupra lui Medinilia, negîndîndu-se la nimic altceva decît la o răzbunare cît mai grabnică. Dar Medinilia l-a respins pe Pedro și după aceea l-a ajuns în penumbră, obligîndu-l să stea locului. Astîmpără-te, altfel o să fie vai de tine, l-a amenințat el, înghesuindu-l în niște scînduri așezate lîngă fereastră. Pedro s-a zbătut orbește, cu toată mînia și puterea lui, într-un timp care i se părea fără sfîrșit, pînă cînd a început să priceapă că nu mai are nici un fel de vlagă în el și că va trebui să se recunoască învins, renunțînd la luptă. A rămas într-adevăr nemișcat, încercînd să-și stăpînească furia, simțînd cum Medinilia, gîfîind, îl elibera din strînsoare cu multă grijă, dar știîndu-se de acum învingător definitiv. Pedro vedea încă încețoșată silueta dușmanului care-și desprindea de pe el vechiturile acelea, ca și cînd ar fi ținut cu tot dinadinsul să i se recunoască identitatea și victoria, cea care-i pro-



ducea pentru prima oară senzația dezolantă a înfrîngerii. Și-a dat seama în clipa aceea că toată furia lui se scufunda în mocirla umilinței și s-a îndreptat spre scară, auzindu-l pe Medinilia care-i repeta că, la urma urmelor, ce credea el, că nu numai el avea dreptul să se bucure de norocul acela, dacă nu-ți place, n-ai decît să rabzi, auzi ? Dar Pedro nu-l asculta, nu voia să-l asculte, căci i-ar fi venit iarăși negru înaintea ochilor. Foșnetul dominoului improvizat — pe care și-l scotea — și clănțănitul dinților încercau să-l facă să-și uite adevărul acelei prime prăbușiri a credulității lui.

A ieșit pe furiș din conac și a rătăcit prin împrejurimi ca printr-un tunel, aventurîndu-se chiar dincolo de zidurile grădinii, pînă spre potecile noroioase care duceau spre Cleofás. Nu se gîndea la nimic anume, decît poate la posibilitatea încă neclară de a se repudia pe el însuși, fugind de toți ceilalți și de a nu mai cădea la nici un fel de învoială secretă sau mai puțin secretă cu mătușa Blanquita. Și-a închipuit că de-acum trebuie că porniseră după el, căutîndu-l pe sub pergoiele prăbușite pe jumătate, ori pe sub felinarele stinse și s-a ascuns imediat în apropierea zidurilor. Și a rămas acolo pînă după miezul nopții, cînd răcoarea care începea să vină peste el, ori poate somnul l-au făcut să-i fie frig, singur, cum se afla, în fața mlaștinii pline de sălbăticiuni. S-a hotărît să se întoarcă la conac și cînd s-a apropiat de acesta a văzut cum se mișca flăcăriua palidă a unui felinar printre arbuștii care mai rămăseseră lîngă parterul acestuia. S-a oprit, neștiind dacă-i bine să se apropie ori să fugă din drumul acela, dar flacăra felinarului a început să-l atragă cu pîlpîirea ei umedă. Era Rosalia, care mergea repede și fără de țintă, bucurîndu-se cînd a dat peste el, așa că aici erai, dar unde voiai să te duci, băiete ? i-a vorbit ea, prăbușind cu candoarea ei voluminoasă singurătatea rușinoasă și plină de spaimă a fugarului. Juan al doilea a apărut îndată în spatele mamei lui, dar nici el, nici Pedro nu au schimbat vreun cuvînt, ori poate că și-au spus totul numai din priviri, după care s-au întors cîteșitrei la conac, străbătînd tăcuți poteca pietruită cu lespezile vechii șosele din Argónida.

De ce i-ai făcut asta mamei tale ? Ce s-a întâmplat cu tine ? l-a întrebat Rosalia cu voce scăzută, fără ca Pedro să-i poată răspunde, iar ea continuînd să-i vorbească încet, ca și cînd ar fi recitat ceva din memorie, amintindu-i că ar trebui să-ți dai seama de supărarea pe care i-o aduci, că ești mare de-acum și nu trebuie să mai pui și tu paie pe foc, că și așa toate merg anapoda. Juan al doilea a luat felinarul din mîinile mamei și s-a îndreptat spre conac, lăsînd-o pe Rosalia să-l întrebe din nou : și nu l-ai văzut pe tatăl lui Medinilia umblînd după tine ? Nu-l văzuse, i-a răspuns Pedro, fără să-i vorbească, ci doar dînd din cap și continuînd să tacă și să privească balansul felinarului peste pămîntul atacat din nou, fără grabă, de salitră și vinturi sărate. Tipătul răgușit al unui pui de bîtlan le-a însoțit pașii și pendularea razelor felinarului, săge-tîndu-l pe Pedro ca un cuțit și pătrunzîndu-i în pustiul senzațiilor lui, care-l făcea să nu-și amintească nici lucrurile cele mai apropiate și nici să se gîndească la ceea ce se întimplase cu puțin înainte.

Nici măcar după ce trecuse dincolo de scara conacului Pedro nu și-a ieșit din muțenie, recunoscînd-o cu mare greutate pe mama sa în silueta aceea de femeie care cobora scările cu o grabă șovăielnică, neajutorată, cu mîinile încrucișate peste pîntecul supt și cu un aer atît de trist, încît figura ei de martiră îi alungea mai mult decît de obicei obrazul sever și văduvit chiar și de ultimul sprijin al aroganței. Araceli s-a oprit la cîțiva pași de Pedro, așteptînd ca acesta să vină la ea și nu ea la el, în timp ce Juan al doilea i se așeza alături, ridicînd felinarul la înălțimea umerilor, ca și cînd ar fi dorit să dea mai multă lumină chipurilor acelora, treabă fără rost, la urma urmelor, căci sfeșnicele de la intrare rămăseseră aprinse. Rosalia l-a împins cu blîndețe pe Pedro către figura hieratică a mamei lui, uite-l aici, l-am găsit hoină-rind la orele astea prin mlaștină, ca un uruc, a adăugat ea, mai mult în glumă, încercînd să înmoaie în vreun fel pericolul întîlnirii. Araceli și-a privit fiul, venit lîngă ea, și tocmai se pregătea să pronunțe un anume verdict, poate chiar să-l și ducă la capăt, cînd cuvintele Rosaliei au făcut-o să se stăpînească, nu prin timida avertizare pe care

o conțineau, ci prin evocarea unei nesfârșite întinderi sordide cuprinse în referirea la uruc. Brusc, între ea și fiu s-a interpus toată acea poveste auzită de la alții și verificată chiar de ea, în legătură cu existența normandului și originea Grădinii Urucului. Ca un obstacol de netrecut, istoria aceasta, cu toate amănuntele, separa din nou puritatea castei ei de casta enigmatică și murdară a celor ce supraviețuiseră soțului înstrăinat, casta delirantei mame a soțului și a nu se mai știe cărui alt vagabond al mlaștinii.

Pedro își aștepta muștrarea stînd nemișcat lîngă mama sa, dar muștrarea nu se producea. S-au scurs cîteva clipe, greu de măsurat, și Araceli a privit într-o parte și alta a intrării în conac, ca și cînd ar fi căutat pe cineva din sîngele ei sau și-ar fi recunoscut propria-i înstrăinare, după care a început să urce treptele putrede ale scării. S-a oprit din urcuș după primii pași și a privit spre locul unde îi rămăsese copilul pentru a-i spune cu voce de tîmăduitoare : ești din ce în ce mai departe de mine, te înstrăinezi ca și tatăl tău, ești la fel ca și el. Dar Pedro n-a reușit să articuleze decît cîteva cuvinte, interpretate ca un fel de recunoaștere a vinovăției.

NIMENI, DECÎT DACA S-AR FI RĂ-  
tăcit sau s-ar fi aflat spionînd, nu ar fi putut să vadă pîl-  
piirea torțelor prin mlaștină, și nici să deslușească gîfîitul  
oamenilor care trăgeau de parîme ca niște animale de  
povară. Între țarmul de la Zapalejos și colinele din Alcaduz  
se întindea un drum epuizant de pămînt sterp și noroios  
și o traiectorie a foamei potolite doar cu rădăcini, ouă  
de pasăre și cameleoni cruzi. Tifosul începuse să impu-  
țineze numărul celor amenințați de scorbut și astfel că nu  
s-au găsit decît douăzeci și doi de oameni, numărîndu-l  
printre aceștia și pe Clemente, pentru a transporta cele  
patru tunuri de la vaporul făcut țandări pînă la bastionul  
din munte. Douăzeci și doi de oameni înfometați și sleiți  
de puteri remorcînd fierăraia aceea inutilă, cîte unsprezece  
de fiecare parte, tîrînd-o prin bălți, prin gropi și resturi  
de piatră, legată strîns pe trunchiuri de arbori pe care îi  
unseseră cu untură de pește, îndeplinind astfel o corvoadă  
în plus, necunoscută niciodată pînă atunci în nici una din  
legile care fuseseră promulgate în mlaștină de la desecarea  
lacului Argónida înapoi.

Așa că astea erau cele ce se petreceau prin bălțile acelea,  
începînd cu mult înainte de răsăritul soarelui și pînă după  
căderea nopții. Noaptea care venea peste lagune ca un  
fum negru de rășini ude, transformînd întinsul într-un  
fel de pușcărie neagră, unde fiecare om ocupa un loc  
atît de îngust și de bine delimitat, încît orice tentativă  
de fugă presupunea prinderea și reîntoarcerea la o nouă  
recluziune. Cel mai imperceptibil sunet — o neînsemnată

foşnire a nisipului, îndoirea unei tulpini de iarbă neagră, ori clătinarea apei sărate sub reflux — se auzea clar, multiplicat parcă de o acustică aparte, pînă dincolo de dune, unde nu călcase picior de om, pămînturi unde-şi fac culcuş doar vidrele şi unde se nasc mirajele.

Aşa că astea erau cele ce se petreceau atunci prin mlaştinile de la Salgadera ; gîfîitul animalic al oamenilor, scîrţîitul lanţurilor, pîrîitul trunchiurilor care se scufundau, frecarea mîinilor ulcerate pe funiile de cînepă, plescăitul trupurilor care se loveau de nisipuri sau cădeau în lagune.

La puţine zile după ce începuse acest hamalic îngrozitor, nu se mai găsea altă soluţie decît să se încerce înlocuirea celor ce vomitaseră sînge sau aveau mîinile numai carne vie cu o pereche de boi. Au adus nişte gloabe bătrîne de pe celălalt ţarm al Salgaderiei şi patru oameni au fost însărcinaţi să-i lege de tun, în aşa fel încît să ajute la tîrîtul lui şi să nu-i împiedice pe cei care mai aveau încă puteri să tragă de funii. Au făcut întocmai şi la început treaba a mers destul de bine, reuşindu-se cel puţin o uşoară înaintare, în ciuda pierderii oamenilor de tracţiune. S-au apropiat astfel, înaintînd în pasul boilor, pînă lîngă crengile unui stejar de plută agăţat de primele coline din Alcaduz. Căzuse noaptea şi s-au grăbit să-şi odihnească oasele şi să prindă cîteva ceasuri de somn.

Totul părea liniştit în jur, nu se mişca nici o frunză şi-abia de se simţea o adiere sulfuroasă care se strecura prin sitele întunericului. Deodată, apărură umbre tîrîtoare, mogîldeţe în patru labe deplasîndu-se cu mare băgare de seamă spre un loc imprecis din noapte, dar, evident, îndepărtîndu-se de taluzul unde picotea patrula. Cu toate că nu păreau să se fi pus de acord, umbrele se apropiau ca nişte lincşi de unul din boii care rumegau sub geana păduricii. Au ajuns acolo cam în acelaşi timp şi s-au oprit un moment pentru a se recunoaşte şi înţelege fără a-şi vorbi. Unul dintre oameni aducea cu el un păr pe care-l ascuţise frecîndu-l de nisipul împietrit, altul o bucată de fier, desprinsă cu multă violenţie, iar cel mai norocos, un cuţit păstrat în adîncă şi nebănuită clandestinitate. Boul a scos un muget scurt şi slab, bănuind că are

să se întâmple ceva cu el și cerînd, parcă, ajutor. I se scurgeau din gură niște bale galbene ca niște țurțuri și și-a ridicat capul cu coarnele legate în lanțuri atît cît a putut, exact în clipa cînd purtătorul cuțitului a început să-i pipăie fruntea pentru a descoperi gropița în care pîlpîia vena vieții. Boul, presimțind pericolul, a încercat să se scuture, dar măcelarul improvizat și flămînd a ridicat mîna cu o încetineală bine calculată, dîndu-i prima lovitură de cuțit în mijlocul cefei. Animalul s-a zvîrcolit cu toată puterea și și-a scuturat capul cu cuțitul înfipt, zvîrlind după aceea din picioare și întinzîndu-și botul plin de spumă roșie spre trunchiul de copac de care se afla legat. Purtătorul cuțitului a mărit tăietura într-o parte și alta, căutînd beregata. Boul gemea surd, încercînd să se elibereze de funiile care-l legau de o moarte la fel de mare ca propria-i stupoare. Cineva a început să bată cu o piatră în mînerul însîngerat al cuțitului, făcîndu-l să intre puțin cîte puțin. Cel care venise cu bucata de fier și-a făcut loc cu brațele și după ce a calculat cu precizie distanța și punctul, s-a proptit bine în picioare, lovind cu toată puterea în plăselele cuțitului. Boul a deschis gura și a scos o limbă lungă și vînată, ca și cînd ar fi vrut să lingă aerul de care nu mai avea nevoie. S-a bălegat pe unul din buturile care-l împiedicaseră să se dea înapoi, și-a coborît fruntea în pămînt, tremurînd din tot trupul și lăsîndu-se să cadă definitiv pe picioarele din spate.

Animalul murea greu în acea halucinantă hecatombă. Hecatombă care nu însemna sacrificarea a o sută ori mai multor animale, în onoarea zeilor care ar fi intervenit astfel în obținerea unei victorii în luptă, ci a unui singur exemplar bovin, famelic și neștiutor, adus acolo pentru a ușura povara celor două duzini de condamnați, aceiași care sosiseră la locul sacrificiului aprovizionați cu tot felul de unelte improvizate și cu ascuțimea dinților.

A fost lungă agonia bietului dobitoc, nu-i ieșea deloc sufletul și tot timpul părea că-i privește cu ochii lui mari și blînzi pe cei care-l spintecau cu unghiile și bucăți de piatră pentru a începe un festin a cărui sălbăticie era pe

măsura sălbăticiilor lor. Îi mai bătea încă inima în clipa când i-au deschis burta și i-au spintecat-o cu grijă pentru a-și ascunde înăuntru bucățile de carne pe care nu mai puteau să le mănânce.

Mirosul singelui cald a atras vulturii și nevăstuica, în același timp în care îndestulații de carne vie îi treziseră pe paznici. Dar Clemente n-avea să fie supus nici unei pedepse și nici n-avea să afle vreodată cum fusese aplicată această celor ce luaseră parte la festin. Căci imediat ce mincase din carnea aceea caldă și ațoasă care părea fără suflet abia după ce era înghițită, și-a dat seama de ceea ce avea să se întâmple și a convenit că era mai nimerit să înlocuiască foamea prin fugă, cea la care se gândise încă de pe când îl prinseseră împreună cu alții, acuzați toți de dezertare. Astfel că, profitând de amețeala banchetului și știindu-se neîntrecut cunoscător al drumurilor prin mlaștină, a apucat-o de îndată în susul colinei cu stejari de plută, ca un animal, camuflat de noapte și de propria-i murdărie, reușind să ajungă, nevăzut, în inima păduricii, exact în locul în care — el nu știa asta — se petrecuse părăsirea roșcatei Esclaramunda de către Ochidesepie. De aici a înaintat, orientându-se după linia țărmlui de la Salgadera, și când și-a dat seama că e în afara oricărui pericol, și-a continuat mersul înspre nord-est, direcție care-l îndepărta de vecinătățile deloc dorite de la Alcaduz și pe care avea s-o schimbe după un timp, pentru a traversa mlaștina spre conac. Nu-și dădea seama cum va reuși să-i înșele pe urmăritorii lui, ducându-se spre un loc atât de nesigur și nici cum va înmuia dușmănia lui Pedro Lambert. Dar nu avea de ales altă cale și trăgea nădejde ca bunătatea Manuelei să-i servească din nou, ajutându-l să se întâlnească, măcar câteva clipe, cu Alejandra.

Se lumina de ziuă când Clemente lăsase în urmă stejarii de plută. În fața lui se deschidea panorama cețoasă a lagunelor și răscrucea de drum care unea Zapalejos de Alcaduz. Câteva clipe a rămas locului, gândindu-se cum ar fi mai potrivit să acționeze. La ora aceea îi descoperiseră în mod sigur lipsa și poate că și porniseră în căutarea

și prinderea lui. Și-a dat seama că era mult mai prudent să rămână la adăpostul pădurii și să nu-și facă apariția în cîmp decît atunci cînd va conta din nou pe complicitatea nopții. S-a reîntors între arbori, căutîndu-și un loc care să-i servească în același timp de ascunziș și de loc de veghe, loc pe care l-a găsit îndată, pe o colină joasă, acoperită cu arbuști în spatele cărora și-a făcut un culcuș încăpător pentru a-și trece ceasurile, încă multe, ale acelei zile. O clipă l-a străfulgerat teama că o să-l învingă somnul, ceea ce i-ar fi micșorat cu mult șansele de apărare, dar a reușit să și-o înfrîngă datorită senzației de scîrbă pe care a pus-o pe seama oboselii, deși pricina nu era alta decît ingurgitarea disperată de carne crudă. A încercat să și-o potolească, trîntindu-se cu fața în sus și părîndu-i-se că îi reușise, dar a trebuit să sară brusc și să-și apuce burta cu amîndouă mîinile, vomitînd la marginea ascunzișului. Cînd și-a revenit și a încercat să șteargă urmele cele mai vizibile ale prezenței sale ruinate, a auzit ceva cu un pîrîit de crengi și, imediat după aceea, un zgomot ca de pași care coborau prin pădure. S-a ascuns în dosul unei pietre și-a încercat să cerceteze împrejurimile, dar nu a putut să vadă nimic din pricina hățișurilor dese. Zgomotul se întrerupea din cînd în cînd și părea să înainteze într-o direcție paralelă cu locul lui de observație. A așteptat nemișcat pînă cînd nu a mai auzit nimic, ori i s-a părut lui, căci la scurt timp zgomotul părea să vină din partea opusă primei bănuieli, apropiindu-se din ce în ce mai mult. A ascultat mai atent și-a conchis că în nici un caz nu putea fi vorba de pașii unui om, oricît de viclean și de priceput ar fi fost acesta în mersul său. Ultima îndoială i-a fost spulberată la puțin timp după aceea, cînd a putut să vadă în spatele unui trunchi din apropiere un cîine de culoarea stejarilor de plută, cu ochii aprinși, ca de vietate sălbătică. Și-a ridicat botul aduîmecînd aerul în care părea să fi ghicit un miros de mîncare, iar după aceea, cu grijă, aproape tîrîndu-se, s-a apropiat de locul în care Clemente își ușurase mațele, vomînd. Fugarul a rămas țintuit, lăsînd cîinele să se îndestuleze cu foamea



lui, nemîșcîndu-se decît atunci cînd acesta a lîns ultimele urme și și-a reluat drumul vagabondajului.

Înainte de apusul soarelui, și-a părăsit ascunzișul, coborînd spre bălțile cu plaur. Bătea un vînt ușor dinspre mare, umed și sărat, numai bun pentru a stinge zgomotul înaintării lui, astfel că — odată cu căderea nopții — a ajuns la marginea drumului care ducea spre conac. Convingîndu-se că nu era nici țipenie de om prin împrejurimi, Clemente s-a hotărît să lase drumul și s-o apuce într-o altă direcție, cea care, dacă reușea s-o păstreze tot timpul, avea să-l ducă pînă la micile golfuri de pe țărmul de la Matafalua. Înfrîngîndu-și foamea, a hoinărit ore în șir pe lîngă lagunele din partea locului, ca un cerb pierdut în labirîntul nopții, ocolind printr-un fel de instinct al mirosului bălțile acoperite cu mătasea broaștei și păturile de nisip întărit, cele care acoperă gropile mari, pline cu noroi. Cînd a simțit în nări mirosul fluxului mării și și-a înțeles că trecuse — fără să știe cum — de pericol, încă nu se luminase de ziuă. De pe una din coline a cercețat împrejurimile și a înțeles că trebuie să-și corecteze înaintarea, apucînd-o spre miazănoapte. S-a hotărît s-o facă, dar și-a dat seama că își cheltuise ultimele puteri și că nu va fi în stare să parcurgă dintr-o dată restul drumului, destul de lung, care-l despărțea de conac. A căutat un loc potrivit pentru a se adăposti și a așteptat rămînînd unde era, întinzîndu-se pe nisip, lîngă cîteva smocuri de papură. Nu-i mai era foame, dar știa că foarte curînd or să înceapă chinurile setei. Și-a amintit de-o zi de demult, petrecută în tranșee, cînd nu pusese pe limbă de patru zile nici o picătură de apă și cînd un om de lîngă el, voinic și trist, pe care-l porecliseră Joaquín Gologanul, a băut dintr-o adăpătoare pentru animale și-au fost nevoiți să-l scoată cu greu de acolo, cu mațele otrăvite. Și-a mai amintit și de o altă zi, mai puțin îndepărtată, cînd, tot așa, fugise și, ca și azi, ajutat de disperare, a găsit în el puterea de a se apropia pe furiș de conac, numai pentru a-i spune Alejandrei că era în viață, curaj nebun pentru care putea să-și piardă viața. După aceasta, însă, Clemente n-a mai înțeles dacă se prăbușise în somn

și își visa urmărirea, ori dacă se afla cu adevărat în fața unui pericol la fel de adevărat în care se repetau întâmplări și spaime trăite într-o împrejurare asemănătoare, când

caii negri îl călcau pe Emisar în copite, în timp ce prădătorii îl loveau cu niște prăjini lungi, iar o femeie țipa ca mușcată de șarpe, tîrîndu-se prin nisipul din fața colibei al cărei tavan era căptușit cu blazoane aurite, privind cum îi ieșeau pe o gaură făcută în stomac aripile imense ale unui corb, imediat ce a început să se rotească manivela cutiei făcătoare de minuni fără ca cineva să fi pus mîna pe ea în singurătatea aceea urîță, plină doar de smîrcuri, încît chiar el s-a prăbușit într-unul din ele, în timp ce copilul lui trecea pe-acolo înfășurat într-un coș de nuiele abia opărite. Alejandra suspina în penumbră și vocea Manuelei se auzea stinsă, spunîndu-i să rămînă acolo, că o să vadă ea ce trebuie să facă, o să găsească un mijloc de a-l ascunde fără ca nimeni să-l poată descoperi, cuvinte care erau acoperite de altele, mai puternice, cine dracului umblă pe acolo? rostite de cineva care urca scările alături de Pedro Lambert al cărui chip părea luminat ca de o flacără puternică și înaltă, când

soarele, ridicat pe boltă, a șters de pe Clemente umbra smocului de papură, arzîndu-i trupul și obligîndu-l să se ridice în capul oaselor pentru a se convinge că nu se întîmplase nimic. S-a prăbușit, totuși, iarăși peste nisipuri, neînțelegînd încă dacă fusese vis, ori numai o halucinație provocată de sleirea puterilor și a simțurilor.

Continuîndu-și drumul cu mai multă tragere de inimă decît pînă atunci, dincolo de marginile unei lagune pe jumătate seci, drept în fața lui, Clemente avea să dea peste niște resturi putrede a ceva ce părea să fi fost cîndva o colibă. Ajungînd mai aproape, a avut impresia că rămășițele acelea fuseseră scoase de curînd din adîncurile mlaștinii, unde zăcuseră ani în șir. Altfel nu și-ar fi putut explica înfățișarea acelor șipci înverzite de mușchi și arse de nisipuri fierbinți, nici grămezile unsuroase de

iarbă neagră, și nici plăcile de magnezită, albite de soare și bătaia vîntului, cele care închipuiau prin înclinarea lor din vîrful colinei un acoperiș scufundat. Lui Clemente i s-a părut că plutea ceva ca o neliniște amenințătoare peste toate catrafusele acelea provenite, poate, de la vreun naufragiu petrecut de curînd, dar care, după vechimea lor, trebuie că stătuseră mult timp în adîncurile mării. O lumină ca un torent vijelios, excesivă pentru orele acelea, cînd soarele nu urcase prea mult pe bolta cerului, a părut că mișcă rămășițele acelea prin reverberațiile ei, lovind cu putere lemnul putred și Clemente s-a aruncat la pămînt, temîndu-se că s-ar fi putut să fie vorba de vreo capcană aranjată de cineva din tot ceea ce mai rămăsese dintr-un umbrar sau o baracă veche. A așteptat cîteva clipe, timp în care nu s-a întîmplat nimic, a mai așteptat iarăși, dar n-a observat nimic care să-l îngrijoreze și s-a hotărît să se îndepărteze cît mai repede cu putință de acolo, nu pentru că ar fi bănuît cine știe ce viclenie prin care ar fi fost prins (lucru care nu se mai petrecuse nicio dată în astfel de împrejurări), ci dintr-un motiv confuz, temîndu-se că s-ar fi putut afla — ceea ce el nu putea să știe cu adevărat — lîngă ruinele primei colibe pe care o ridicase normandul la acea răscruce a mlaștinii, cele despre care auzise, totuși, că se arătau din cînd în cînd, împinse de mocirlă la suprafață, ori dezgropate de puterea neștiută a mirajului.

Cu gîtlejul ars de sete, pe după miezul nopții, Clemente s-a aflat în imediata apropiere a zidurilor care înconjurau conacul. S-a tîrît cu un ultim efort pînă la poarta cea mai apropiată de el, cea care dădea spre bălțile dinspre Cleofás — din care fusese ispitit să bea — și a sărit, fără a mai sta pe gînduri, în grădină. Totul părea înveșmîntat în liniște și primul lucru pe care l-a făcut a fost să alerge spre bazinul de apă, golit de acuma, dar care mai lăsa să curgă în josul lui, spre canal, un firicel mut, de lichid sălcu. S-a trîntit în noroi și a mușcat din el, sugînd direct din tubul de drenaj și zgîriindu-și cerul gurii cu rugina acestuia. A rămas așa un timp nedeterminat, fără a se gîndi că ar fi putut exista altceva mai bun pentru a-l răcori decît picăturile acelea murdare care-i cădeau în

stomac ca niște vîrfuri de cuțit, umezindu-i gîtlejul. N-a reacționat decît în clipa cînd și-a dat seama că s-ar putea îmbolnăvi sau că ar fi putut să înghită vreo lipitoare. S-a ridicat cu senzația înfrîntului și-a apucat-o spre conac, atent la fiecare sunet posibil și chinuit de un fel de vîjuit care-i sfredelea tîmplele. A înconjurat scara fără a părăsi grădina și, după ce s-a mai oprit o dată pentru a-și da seama dacă nu cumva l-a văzut cineva, s-a strecurat în salturi pînă în curtea din spatele conacului, pătrunzînd înăuntru printr-un oblon pe care-l mai deschisese într-o ocazie asemănătoare, din afară.

PEDRO LAMBERT N-A REUȘIT să-și ducă la bun sfârșit manevrele lui menite să-i sporească averea cu noi câștiguri ocazionale. Grânele semănate de el și cele de pe pământurile arendate — cele ce vor termina prin a putrezi împreună în silozuri clandestine — și investițiile făcute cu scopul unor beneficii viitoare, nicideată văzute, au fost pentru el primele semne că treburile încep să-i meargă prost, împingându-l spre faliment. Acaparator înșelat și finanțator al unor false binefaceri, al căror merit nu-l mai recunoștea nimeni, Pedro Lambert a apreciat, totuși, simptomele înfrîngerii ca pe o trădare deliberată a rangului pe care-l avea și chiar a spiritului, și dacă n-a ajuns pînă la a abjura în public tot ceea ce apăruse (și, în parte, patronase direct, din aceleași motive de câștig), a făcut totul pentru a descoperi o formă personală de a se răzbuna față de ceea ce considera a fi o dușmănie străină. Primul lucru pe care l-a făcut în acest scop a fost refuzul general al tuturor celor ce formaseră parte integrantă din ultimele lui negustorii, refuz care avea să fie aplicat pînă și celor ce-și ziceau că sînt prietenii lui, chiar și celor ce erau cu adevărat participanți în diverse afaceri, reprezentanți și oameni de paie, înglobînd astfel într-un singur sistem de repudiare toate relațiile lui din împrejurimi.

Singura legătură din trecutul imediat de care Pedro Lambert nu s-a putut desprinde, în afară de cea care-l ținea lîngă soția sa, a fost concubinajul cu Mercedes Serpentina, de la care — pentru ca așa să fie și mai bine strînsă — avea și un copil, o fată a cărei înfățișare era

leită cu cea a normandului. După ce orfevrul Taronji și amfibia Esclaramunda, presimțind nenorocirea care se apropia, se retrăseseră în casa lor de pe insulă, Mercedes a continuat să locuiască la Malcorta, în casa care era de acum proprietatea ei exclusivă și recunoscută legal, îngrijind, așa cum se pricepea, de rodul pîntecului și dedicîndu-și restul timpului unei supraalimentări obsesive prin care încerca să compenseze uneori plictiseala domestică și insatisfacția simțurilor. Netratată așa cum ar fi dorit-o ea ca femeie de către Pedro Lambert nici mai înainte, dar mai ales în ultima vreme, cînd acesta, începînd să-și dea seama de multele dificultăți ce se acumulaseră pentru a mai putea pune capăt concubinajului, se hotărîse să lase ca timpul să macine lent pasiunea care în sîngele lui părea deja stinsă. Aceeași tactică avea s-o aplice Lambert și în orbirea înțelegerii — ori în resemnarea lui — situației generale în care se afla, pe cînd hoinărea fără vreo țintă anume prin toate împrejurimile, încercînd să-și refacă ferma, ceea ce i-a făcut pe mulți să creadă că începuse să-și piardă mințile. Pentru că această tactică nu l-a ajutat să-și recupereze pămînturile de la Benalmijar, date cu învoială cu ani înainte, nici să salveze de la vînzare pescăriile de ton din Zapalejos, vînzare pe care a trebuit s-o facă pentru a-și apăra recolta de grîu, arendată și pierdută, și pentru a face față altor datorii provenite din tot felul de afaceri înșelătoare.

Așa se face că, în timp ce își dădea seama, totuși, de prăbușirea ce se apropia (amintindu-și, poate tocmai de aceea, cu destulă minie și uimire, de vremurile cînd era un simplu vînzător de piei), în Pedro Lambert a început să încolțească ideea atavică a fugii. Nu era vorba de un plan preconceput, nici nu se gîndise bine la el, ci doar de o consecință directă, izvorîta din îndărătnica lui pretenție de a se smulge din toate afacerile care-și aruncau peste el umbra amenințătoare a falimentului. Pe negîndite, l-a străfulgerat pe atunci ideea de a încerca — într-o ultimă, răzbunătoare posibilitate — să apere ceea ce mai avea, folosindu-se de singura piesă din tezaur pe care nu o dăduse nimănui, brățara aceea bătută în pietre scumpe, cea pe care Manuela a ținut s-o păstreze pentru ea și care,

fără îndoială, urma să-i rămână lui, ca prim moștenitor. Nefiindu-i încă limpede cum va trebui să procedeze, s-a hotărît s-o facă.

S-a reîntors, de aceea, la conac după șase săptămîni de absență și, făcîndu-se că se interesează cum o duc copiii și familia, nejustificînd în nici un fel purtările lui decît prin aluzii foarte vagi, a ținut să remarce că va trebui să dispară din nou, nu am încotro, peste tot nu am de-a face decît cu derbedei, pentru ca imediat să se îndrepte spre camera de recluziune voluntară a mamei sale. În trecere, l-a însărcinat pe Medinilia să înghesuie într-un geamantan toate hîrtoagele păstrate într-un sertar din comoda lui, grăbește-te, că acum pică peste noi corbii de la finanțe. A continuat după aceea să urce scările, negîndindu-se la nimic altceva decît la modul în care să pună mîna pe pradă : s-a întîlnit, în drumul lui, cu Juan al doilea și nici nu l-a băgat în seamă ; a auzit-o, dintr-una din încăperi, pe fiica lui, pe Matilde, strigîndu-l și a rămas surd.

Manuela stătea întinsă pe un divan care-i servea uneori și de pat și-aproape că a leșinat, dînd să se ridice, cînd și-a văzut copilul. Ieri n-ai venit, a zis ea. Ieri ? a bîguit Pedro Lambert, de ce trebuia să vin neapărat ieri ? Mama lui nu i-a răspuns imediat, s-a trîntit la loc pe divan, începînd un fel de cantilenă fără noimă, un fel de bocet din care nu se înțelegeau prea multe cuvinte. Bineînțeles, tu umbli numai Dumnezeu știe pe unde, bine că mi-a rămas măcar Alejandra, n-ai timp ca să afli dacă mai trăiesc, ai auzit că de-acuma cerbii se duc să moară pe deal ? asta-i, fug din pădure și se duc să moară pe deal, trebuie să pui pe cineva să curețe locurile alea de atîtea hoituri că n-am chef să mă ducă și pe mine acolo, să mor așa cum a murit taică-tău, auzi ce-ți spun ? Pedro Lambert a dat din cap că da și și-a tras un scaun, așezîndu-se lîngă mama sa. Spune-mi, a zis ea, iar el, știi, îți mai aduci aminte de brățara aceea pe care n-ai vrut s-o vindem ? Manuela și-a înfipt privirile în ochii fiului, retrăind altă noapte, cea în care acesta se purtase ca un om mare, închipuiește-ți, săracul (se gîndea la normand) cum le ascunsese sub nisip și ce bucurie pentru noi, cînd

le-am găsit, i-a răspuns Manuela, lăsându-l perplex. Nu vrei să m-ascuți un moment? îți cer prea mult? a insistat el, eu vorbesc de brățară, unde-o păstrezi? Ascultă-mă tu mai întâi, i-a tăiat-o Manuela, oricine ar fi acela care ar încerca să-l scoată pe Clemente de aici, va trebui să mă scoată mai întâi pe mine, tîrîndu-mă de păr prin toată casa și nici așa nu va reuși să-l scoată pe el, pentru că toți morții, din toate mormintele pămîntului acestuia nenorocit și puturos or să se țină de el și or să-l chinuiască pînă cînd o să vrea el însuși să moară. Odată spuse acestea, Manuela s-a întors cu fața la perete, reluîndu-și neînțeleasa cantilenă și gemînd ca o căprioară căzută în țepușii capcanei.

Ura înverșunată și bruscă a lui Pedro Lambert, urmată de mărturisirea scopului pentru care venise s-a diluat atunci într-un amestec de plictiseală și nesimțire, precum și în intenția încă neclară de a-l proteja pe unul dintre rivalii săi, n-avea importanță din ce motiv. Așa că i-a spus mamei sale să nu-și facă griji, că dacă Clemente își căutase refugiu la conac, n-o să-l dea nimeni afară, nici măcar cu forța, de asta poți să fii sigură și să te bizui pe mine, ți-o jur. Manuela s-a întors spre el pentru a-i mulțumi și a-i mai spune ceva (obișnuită cu schimbările și prefăcătoriile fiului ei), dar acesta a revenit iarăși asupra poveștii cu brățara, trebuie că o ai pe undeva, îmi trebuie neapărat ca să-mi achit niște datorii, crede-mă că sînt într-o situație disperată și-mi pare rău că trebuie să fac asta. Mie îmi pare și mai rău, i-a replicat Manuela oarecum neatentă, pentru că am apucat de i-am promis brățara asta Alejandrei și mă gîndeam să i-o dau numaidecît ce dau peste ea, că nu știu, nu-mi amintesc unde-am pus-o. Mai vrei altceva? Pedro Lambert nu știa ce-ar mai fi putut să vrea și-a tăcut, în timp ce Manuela și-a continuat aiureala, amintindu-și de necruțătorul vis cu autofagia și de zmeii care obișnuiau să o viziteze mai cu seamă în nopțile cu ploi negre, dar nu vin ca să-mi facă rău, ci doar ca să se culce cu mine, să mă încălzească numai, pentru că știi că nu mai am chef de așa ceva, gata, s-a stins. Atîta numai că visul ăsta nu-mi dă deloc pace, uită-te în ce hal am ajuns. Pedro Lambert s-a ridicat în



clipa aceea de pe scaun, cu destulă grabă, dar nu pentru a-și da seama de halul în care se afla mama sa, ci pentru a-i repeta clar și aproape șoptit că nu-i nimic, dacă nu-și amintește unde a pus brățara o să caute el și-o s-o găsească, chiar dacă ar fi să întoarcă toată camera aceea cu josul în sus, m-ai înțeles ? Te-am înțeles destul de bine, i-a zis Manuela, trage mai bine sertarul ăla de sus, poate că-i acolo. Pedro Lambert s-a îndoit pentru o clipă de atât de exacta referință, dar s-a grăbit să deschidă sertarul indicat, răscolind toate nimicurile adunate acolo, cîrpe, ațe și hîrtii fără rost. N-ai găsit-o ? l-a întrebat mama sa, iar el i-a răspuns că nu, că acolo nu era decît o grămadă de rahat uscat, poate că-ți storci puțin mai bine memoria și-ți amintești, ce dracu, doar trebuie că e pe undeva. A, ia stai puțin, a îngînat Manuela, dînd să se ridice și făcînd-o atît de încet, încît părea pură prefăcătorie, poate că am pus-o în dulapul cu haine, acum mă uit. Nu te deranja, mă uit eu, i-a propus fiul, dar ea n-a vrut să audă, nici să nu-ți treacă prin cap așa ceva, singura care putea să deschidă dulapul acela era numai ea, așa că-i mai bine să te potolești. Pedro Lambert s-a supus, stăpînindu-se însă destul de greu și încercînd s-o observe foarte atent pe mama sa care îngenunchease în fața garderobului deschis pe jumătate, își vîrîse capul nepieptănat înăuntru și cotrobăia acolo, în timp ce restul corpului făcea niște mișcări care nu păreau să aibă vreo legătură cu îndeletnicirea aceea. În cele din urmă și-a scos capul din harababura aceea, lăsînd să i se vadă fața ofilită, străbătută de mici adîncituri arămii și ochii mari de agată, strălucind ciudat din pricina laudanumului. Dar cum nu scosese și mîinile, de parcă ar fi păzit cu strășnicie ceva acolo, înăuntru, fiul s-a grăbit s-o ajute în a se ridica din poziția aceea deloc potrivită, reușind cu mare caznă s-o facă, pentru că Manuela se lăsa grea, proptindu-se în mîinile care țineau strîns o cutie ca de stafide. Odată-n picioare, ea ținu strîns cutia la piept ca pe cea mai prețioasă relicvă și s-a îndreptat spre divan, urmată de Pedro Lambert. S-a așezat ca unul care se recunoaște învins, a deschis cutia cu multă grijă, ca și cînd i-ar fi fost teamă că-i va zbura pasărea dinăuntru și fiul său a

și apreciat din ochi cîteva pachetele aranjate cu deosebită ordine și înfășurate-n hîrtie colorată. Manuela a răscolit printre ele, scoțîndu-l afară pe cel care părea mai mare decît toate și dîndu-i-l fiului fără a-l desface, iar acesta ghicind după pipăit că într-adevăr era vorba de brățară. S-a convins imediat, rupînd hîrtia în care era înfășurată. Și era gata să-i mulțumească din tot sufletul pentru acel ajutor atît de neprețuit, dar Manuela i-a luat-o înainte, rugîndu-l să lase brățara unde stătuse pînă atunci, mulțumindu-se că o văzuse, căci nu era a lui, ci a Alejandrei, n-o să-mi iei singurul lucru pe care ți l-am cerut în viața mea din acest tezaur blestemat pe care ți l-au dat în seamă smintelile lui taică-tău. Pedro Lambert i-a vorbit, spunîndu-i să lase prostiile la o parte, că oricum are să ia brățara și gata, așa că-i mai bine să uiți de promisiunea pe care i-ai făcut-o Alejandrei sau Sfintei Treimi, ori vrei cumva să mă vezi din nou împuțit de toate argăselile alea ale pieilor și murdar de sucule răchitei ? Ce, nu vrei să-ți amintești sau nu-ți amintești cu adevărat de chinurile prin care am trecut ? Ascultă-mă, lasă brățara aici, nu te-ncăpățîna, i-a replicat Manuela destul de calmă de-a-cum, un calm însă cam forțat, de parcă ar fi avut o pre-simțire rea. Dacă ai s-o iei, o să-ți pară rău. Nu-l ispiți pe Satana că abia așteaptă să vină peste noi toți. O să mă-nțeleg eu cu el, a zis Pedro Lambert, semnez cu el un pact, așa că nu-ți face griji din partea asta, știi doar că..., dar a tăcut și s-a căit pentru ceea ce spusese, căci s-a simțit dus ca de un curent în universul răscolitor al magnetismului și ocultismului, cel în care luase parte la ceremonii alături de Juan Crisóstomo Centurión, lume aparent pustie, dar irevocabil locuită de toate enigmele a căror înțelegere o respinsese la puțin timp după ce se-ntîlnise cu ele. Așa că s-a apropiat de mama lui fără a încerca să înțeleagă ceea ce murmură aceasta în legătură cu o lagună în care-l aruncaseră pentru totdeauna pe normand, i-a pus o mîină pe umeri și i-a spus : îți jur că nu o să vînd brățara decît în cazul că nu o să pot altfel, numai dacă voi fi disperat, mai înainte de aceasta prefer să pun în joc casa asta, oricare ar fi norocul. Manuela n-a răspuns imediat, nici nu s-a gîndit la situația în care fiul ei ar

fi ajuns să-și pună-n joc casa, cu toți cei ce locuiau înăuntru ; părea că doarme cu ochii deschiși, clipind ușor ca deranjată de o lumină care nu se aprinsese în încăperea aceea, ci în adâncul mlaștinii. Ajunge, fă ce vrei, dar nu uita că te-am prevenit, a murmurat ea, fără a deschide buzele, pe cînd fiul deschidea ușa spre coridor și se făcea nevăzut.

Succesul operației l-a mulțumit pe Pedro Lambert atît de mult, încît chiar în clipa aceea, înșelîndu-se, s-a considerat salvat de la eșecuri și s-a gîndit că evenimentul trebuia să fie sărbătorit cum se cuvine, ca un semn de bun augur. Nici o altă împrejurare nu era mai potrivită decît aceasta pentru a desăvîrși un plan ce-l ispitise de multă vreme (fără a se fi gîndit la motivele adevărate care-l îndemneau să-l pună în aplicare) și care consta în a-l lua cu el într-o zi la Malcorta pe fiul lui Medinilia și a-l vîrî pe nesimțite în pat cu Mercedes. Era sigur că nici ea, nici băiatul nu aveau să se opună — decît așa, de ochii lumii — unui astfel de plan, care îi mai aducea și un dublu avantaj, ușurînd potolirea poftelor ce-o stăpîneau pe Mercedes Serpentina și oferindu-i un pretext, o scuză care să-l ajute să se îndepărteze treptat de cea care nu-i producea decît dureri de cap.

Zis și făcut. Pedro Lambert l-a chemat pe Medinilia și i-a explicat cu o viclenie nemaipomenită că o să-i ia băiatul pentru o zi dacă acesta îl lasă să vină cu el, să-l ajute la niște afaceri. Mîine ți-l aduc în bună stare. A luat geamantanul cu hîrtoage și ceva îmbrăcăminte și, după ce s-a despărțit în mare grabă de Araceli și fiică-sa (Pedro nu se întorsese de la lecțiile lui din Tabla), a părăsit conacul în „Cabriolet-Spider“-ul său demodat de acum, îndreptîndu-se spre Malcorta. După-amiaza era senină și potolită, iar Medinilia stătea cu privirea fixă pe orizont, cocoțat pe scaun, alături de stăpîn, ca și cînd ar fi vrut să adauge chipului său necioplît ceva în plus, un aer de tînăr efeb în triumf spre sărbătoarea lui Venus. N-a scos nici un cuvînt tot timpul drumului, și nici Pedro Lambert n-a făcut-o, preocupat ca mașina să nu iasă din îngustimea drumului și să-și pipăie din cînd în cînd buzunarul pantalonilor, unde se afla brățara abia cîștigată.

Fără să bage de seamă, s-au trezit aproape de țărnișele Malcortei.

Mercedes i-a primit într-un capot cu volănașe, bucurându-se nespuse de mult, era și timpul să-ți amintești, ce surpriză plăcută, sărută-mă, în vreme ce Medinilia rămăsese pe loc, ferecat într-un mutism care nu-i era în fire, dar care părea să fi crescut și mai mult, descoperind că voiajul luase sfârșit. Mercedes a dat să se scuize, acum ne-ntoarcem, părăsind holul și făcându-i semne din priviri lui Pedro Lambert ca s-o urmeze. Acesta n-a avut încotro, dar mai înainte i-a vorbit băiatului, sfătuindu-l să se simtă ca la el acasă, lui Mercedes îi plac tinerii ca tine, făcându-i cu ochiul cu subînțeleles — gest care pînă și îndrăznețului efeb i s-a părut nepotrivit — și dispărînd în camera de-alături. După ce a verificat încă o dată că fetița semăna ca o picătură de apă cu bunicul ei dinspre tată, Pedro Lambert a socotit că era timpul să-l laude pe băiat cît mai mult față de Mercedes, adăugînd că-l adusesese ca să-l cunoască, măcar așa, în joacă, deși i s-a părut că, îndată ce a văzut-o, tînărului i s-au aprins călcîiele după ea. Cu farmecele tale nu-i de mirare. Iar mai apoi, cu voce scăzută, ca și cînd ar fi fost vorba de o mare taină, i-a sugerat să fie înțelegătoare, poartă-te bine cu el, nu fi rea, pe mine nu mă mai poate supăra povestea asta, așa că fă ce-ți cere trupul, de asta ți l-am adus. Prin cinismul ei, oferta i-a produs Serpentinei mai întîi o furie destul de zgomotoasă pentru a fi și adevărată, scuturîndu-se din toate încheieturile și țipînd asta-mi mai rămăsese să aud de la tine, au dreptate cei care spun că ți-ai ieșit din minți, dar, dacă ceea ce urmărești e să mă insulti, fă-o cît îți place, îmi iau fata și plec, n-ai să mă mai vezi niciodată, dispar și gata, amenințare care a început să descrească treptat, transformîndu-se într-un fel de încordare mută și terminînd într-o formă incipientă de excitație care nu se contrazicea deloc cu prelungita inactivitate a Serpentinei, în vreme ce Pedro Lambert își continua asediul : eu nu mai sînt bun de treburile astea, iar tu ești ca un boboc, de ce să ne mințim, mai ales că mie îmi face plăcere să te știu fericită, afirmație, aceasta ultima, care a făcut-o pe Mercedes să treacă de la smiorcăiala ei pre-

făcută la un hohot de râs isteric, confirmându-i lui Pedro Lambert faptul că Serpentina era dispusă să-și dovedească în fața oricui marile și viclenele ei înzeestrări.

Cei doi amanți s-au reîntors după aceasta în holul casei cu acceptarea tacită a complicității, descoperindu-l pe Medinilia așa cum îl lăsaseră, cu mâinile pe genunchi și tăcut, atitudine care părea să spună că nu înțelege pentru ce se afla acolo, dar nici nu voia să știe. Mercedes a scos niște pahare din dulap și le-a umplut cu vin vechi dintr-un mic butoiăș, pregătită să ciocnească împreună fără a ști pentru ce, ea așezată la dreapta efebului, iar Pedro Lambert în partea cealaltă. Discuția nu era încă prea aprinsă. Bea, nu mă face să cred că nu-ți place decît laptele, l-a îndemnat Mercedes pe Medinilia, dîndu-i un cot pentru a sparge gheața și punîndu-i în față o tabacheră, ia una, sînt egiptene, iar băiatul s-a mai dezmorțit, lăsîndu-se dus de curent, sorbind din vinul acela rubiniu, aromat și tare, și trăgînd din țigara puțin ovală, făcută din hîrtie de orez și cu un capăt aurit. Mai bem unul ? a întrebat Pedro Lambert ridicîndu-se și umplînd paharele fără să aștepte vreun răspuns, ci doar privindu-l pe Medinilia cu subînțeleș. Mercedes s-a apropiat mai mult de efeb : așa că și tu ești tot din Grădina Urucului ? Și eu care credeam că te-am văzut pe aici pe-aproape hoinărind cu o fetișcană frumoasă... S-ar putea, doamnă, a îndrăznit flăcăul, simțind că lucrurile nu-i prea mergeau cum trebuie. Sigur, a adăugat Lambert, izbucnind în hohote. Asta le vînează pe toate din zbor, cred că a pus mîna pînă și pe cumnată-mea. Medinilia i-a răspuns că nici vorbă de așa ceva, cum o să îndrăznească el să umble cu domnișoara Blanquita, vă rog să mă iertați, dar fiecare-și cunoaște lungul nasului, așa că eu față de cei de la conac nu am decît respect. Lasă-te de fleacuri, i-a tăiat-o Pedro Lambert. Aici sîntem în familie cum s-ar spune, nu lipsește decît frate-meu vitreg, înțelegi ce vreau să spun ? Da, domnule, i-a răspuns Medinilia fără să fi înțeles mare lucru din cuvintele astea, dar din ce în ce mai lămurit cu privire la ceea ce se urzea în jurul lui. Da, domnule, da, doamnă, l-a îngînat Mercedes, parcă nu te-ai simți în apele tale, ia să vedem dacă nu-ți face bine încă un păhărel,

propunere primită de toți și repetată de alte două ori. Și când Pedro Lambert și-a dat seama că tînărul efeb privea în decolteul Serpentinei cu alți ochi decît cei cu care venise, s-a scuzat, zicînd că are de rezolvat o afacere care o să-i ia pe puțin două ceasuri, să văd dacă pot să tai aripile la niște corbi, așa că vă las cu ale voastre, aveți grijă cum vă purtați, ieșind în curte și mai întorcîndu-se o dată din ușă pentru a le face cu ochiul, într-un gest care părea să însemne dezinteres, dar care n-a însemnat pentru cei rămași decît o bătărănie în plus.

Pedro Lambert a hoinărit prin satul acoperit de umbrele înserării, spionînd în stînga și dreapta puținii locuitori toropiți de căldură și lene, hotărîndu-se să se întoarcă la casa Serpentinei în clipa cînd a apreciat el că ar avea și acolo ceva de spionat. A intrat în curte cu pulsul mărit și pas de vulpe și s-a apropiat de zăbrelele ferestrei, încercînd să descopere sofaua unde-i lăsase pe cei doi. Lumina era aprinsă, dar ei nu erau acolo, nici în vreun alt loc unde și-ar fi putut face pat, așa că a deschis ușa holului și s-a îndreptat, neauzit, pe vîrfuri, spre dormitor, unde a rămas cu urechea lipită de ușă, gîfîind de emoție, ca și cînd ar fi fost vorba de prima lui vizită la prostibulul din Zapalejos. A deslușit ceva ca un murmur și niște scîrțîituri ușoare și s-a strecurat în camera fetei, care părea că doarme somn adînc, apropiindu-se de ușă de aici, printre crăpăturile căreia trăgea nădejde să vadă în dormitor, dacă i-ar fi îngăduit strănutul pe care-l simțea cum îl sufocă. A descoperit-o în cele din urmă pe Mercedes așezată pe pat și încercînd să dea jos pantalonii efebului. Lui Pedro Lambert i s-au împăienjenit ochii, ca întotdeauna cînd săvîrșea cîte o viclenie, ori se afla în culmea desfrîului, în timp ce bufnița a slobozit primul ei țipăt în noapte, iar inima lui bătea ca un ciocan, gata să-i spargă pieptul. Cînd a reușit să se uite iarăși în dormitor, n-a mai văzut nimic : fie că stinseseră lumina, fie că se întrepusesse ceva în direcția privirilor lui, așa că s-a mulțumit doar să audă geamătul cunoscut al Serpentinei care se înșuruba în întuneric. O clipă s-a gîndit să intre peste ei, nedîndu-și seama dacă trebuia s-o facă în calitate de martor depravat, de iscoadă nedorită ori de ultragiât în pasi-

unea lui. Dar n-a intrat : s-a întors pe unde venise, la fel de neauzit și-a ieșit din casă, iarăși în singurătatea nopții, îndreptându-se spre „Cabriolet-Spider“-ul său, în care, odată urcat, a rămas o clipă pe loc, cu privirile pierdute în pustietatea ce se căsca înaintea parbrizului. Nu se gîndea decît la înveterata și din ce în ce mai agresiva activitate a unui dușman care-l pîndise întreaga viață, chiar dacă îl învinsese de mai multe ori, din instinct, un dușman care-i călcase pe urme încă din clipa cînd apăruse tezaurul sub cadavrul descompus al tatălui său. Nici măcar nesigura — și blestemata — posesiune a brățării nu l-a smuls din gîndurile acestea, în timp ce străbătea văioagele din Los Albarranes, cu scopul imprecis de a se abate spre Benalmijar.

DEȘI NU-ȘI PĂRASEA CAMERA decît pentru a o vedea pe Manuela sau pentru a da o raită prin podul conacului, de data aceasta a întîrziat mai mult, lipit de una dintre ferestre, privind cerul și cercetînd curgerea aerului dintr-o parte într-alta. Un vînt ușor bătînd dinspre apus stropise grădina cu cîteva picături de ploaie, înghițite imediat de țărîna care începuse să se întoarcă la condiția ei de paragină neroditoare. Clemente a dat din cap și a privit spre sud, ca și cînd ar fi descoperit un semn sigur care să-i confirme bănuiala că stolurile acelea de păsări din ce în ce mai multe și mai gălăgioase părăseau laguna și mărăcinișurile. A făcut socoteala trecerii anotimpului și a datelor cînd trebuiau să se producă primele migrări și și-a dat seama că păsările plecau de data aceasta cam cu trei săptămîni mai devreme decît ar fi trebuit sau decît obișnuiau s-o facă. Pînă și bîtlanii, care nu plecau decît dacă erau obligați de gerurile din februarie, zburaseră de-acum în escadroane neobișnuite spre vînturile dinspre miazăzi. Pentru Clemente, care cunoștea lumea acelor păsări din mlaștină tot atît de bine cît o cunoștea și pe cea a oamenilor, nu mai era nici o îndoială că graba păsărilor se datora unui motiv anume, nedescifrat de nimeni, dar în măsură să dea un impuls mult prea timpuriu migrației. Era o zi de duminică și după socoteala lui aveau să mai treacă multe duminici pînă la venirea ploilor.



A coborît scările cu neschimbata lui șovăire de om care se știa urmărit și, descoperindu-l pe Pedro lângă geamurile colorate din fundul coridorului cel mare, în loc să se strecoare în camera lui, a preferat să se ducă pînă la el. Pedro stătea cu privirile pierdute în ceața dimineții și părea atît de abătut, încît Clemente s-a hotărît cu greu să-i vorbească. Încep să fugă de ceva, așa cum fug și eu, i-a zis el, în cele din urmă, lui Pedro, arătîndu-i cerul. De ce spui asta ? l-a întrebat Pedro, întorcîndu-se brusc către cel ce-i vorbise, ca și cînd ar fi fost surprins de prezența acestuia sau ar fi fost pus pe neașteptate în fața unui adevăr pe care nu-l putea înțelege prea bine. Nu-i încă vremea să plece și nici nu obișnuiau să plece împreună, așa, dintr-o dată, dacă într-adevăr pleacă, i-a explicat Clemente. A urmat o tăcere lungă, cînd s-a auzit o bubuitură ca de tunet îndepărtat, zgomot care putea la fel de bine să fie tunet adevărat, cernut de nori grei de ozonuri, și bătaia de aripi a flamingilor multiplicată de liniște. Pămîntul a început să crape, a adăugat Clemente și, dacă n-o să plouă, pînă și casa asta are să crape-n bucăți. Tata te-a lăsat să stai aici, nu ? a susurat Pedro, fără a-l privi pe interlocutor, și fără ca acesta să-i fi răspuns decît prin înclinarea capului. Sînt multe lucruri pe care nu le pot înțelege, a continuat cel dintîi, cu un ton atît de solemn, încît părea să fi împlinit mult prea repede zece ani. Ce anume nu înțelegi ? l-a întrebat Clemente, cred că mie ai putea să-mi spui. Nu știu, i-a spus Pedro, mă gîndesc la toate cele ce s-au întîmplat și la faptul că cele ce se vor întîmpla vor fi și mai rele. Vrei să-ți spun eu ce se întîmplă ? l-a întrerupt Clemente, apucîndu-l de braț, ca și cînd ar fi făcut acest lucru dintotdeauna, cred că-i bine s-o știi, pentru că de-acum ești om mare. În clipa aceea s-a auzit un geamăt surd, dar destul de puternic, care putea să fie atît de om, cît și de animal și care nu părea să ajungă pînă la ei dintr-un loc anume, geamăt localizat în cele din urmă în camera Manuelei. Pedro l-a privit pe Clemente fără să-i spună ceva, iar Clemente s-a îndreptat spre camera aceea în mare grabă.

Manuela stătea întinsă pe divan, cu mijlocul arcuit neașteptat de mult și scoțînd încontinuu acel urlet de lupoaică, fără ca Alejandra să poată face ceva pentru a-i potoli cît de cît încordarea, ca de piatră, a trupului. Clemente s-a apropiat, apucînd în mîinile lui fața celei pe care o credea intrată într-un atac de epilepsie. Cel puțin asta i se părea lui după spuma gălbuie care-i curgea din cheutările gurii, avînd un aspect mai mult de apă decît de salivă. Cu sucul acela pe mîini, Clemente s-a aplecat peste ea și i-a spus sînt eu, ascultă-mă, trebuie să m-ascuți, în timp ce-i puneă pe frunte o bucată de pînză îmbibată în apă de colonie. I s-a adresat după aceea Alejandrei, trimițînd-o după apa de lămîiță și pînă cînd aceasta s-a întors cu sticla, și-a dat seama că Manuela începea să transpire ca niciodată, contractîndu-se în continuare, cu convulsii mai puțin violente, dar care păreau însoțite de o clară pierdere a simțurilor. Alejandra sosise cu sticla și-a vrut să știe dacă era sau nu cel mai bun lucru să-i dea din lichidul acela, abia reușind să vorbească din cauza sughițurilor de plîns. Cu mare greutate i-au putut turna o lingură, tocmai cînd Manuela părea să se fi potolit, deși liniștirea aceasta putea să însemne și începutul părăsirii definitive. Va trebui să se ducă cineva pînă la Tabla, după doctor, a convenit Clemente, e foarte grav și-i bine să fie aici. Stăpînindu-și sughițul, Alejandra — amintindu-și poate de vreun altfel de leac — i-a răspuns că ar fi mai potrivit ca mai înainte de doctor s-o lase pe ea să mai încerce o dată, ea știa ce-i trebuie și-i mai bine să nu chemăm pe nimeni. Clemente nu s-a încumetat să respingă o astfel de propunere, oricît ar fi părut de smintită, și-a urmărit-o cu interes pe nevastă-sa care se și apucase să scotocească prin dulap, nervoasă și grăbită, pentru a descoperi un coșuleț în care se aflau patru sau cinci sticlute de farmacie cu etichetele îngălbenite pe sticla albăstruie. Alejandra a luat un pahar cu apă și a turnat cu mîna tremurată cîteva picături din două dintre sticlutele acelea, după care și-a făcut semnul crucii și i-a dat paharul soțului ei, întrebîndu-se în șoaptă cum s-o determine pe Manuela să înghită toată licoarea aceea, lucru pe care l-au izbutit, de bine de rău, nu fără a-i

provoca victimei o nouă serie de convulsii și sughituri. Imediat, au avut senzația că Manúela a început să-și revină.

După două ceasuri bune de somn agitat, plin, fără îndoială de aceleași vedenii care o chinuiau încă de pe cînd fugise de lîngă normand, Manuela s-a trezit ca cineva care se întoarce dintr-o călătorie lungă și bine pusă la punct, dar fără să se fi oprit în singurul loc pe care dorea cu adevărat să-l cunoască. A chemat-o pe Alejandra care veghea lîngă divan și-a cerut cu glasul cel mai obișnuit de pe lume să-i aducă un pahar cu suc de lămîie, bineînțeles că m-a luat somnul și așa cum mă vezi trebuia să mă duc la colibă cu ăia de la judecătorie, ca să pun în ordine hîrțile lui Diego Manuel, vai de capul meu, bietul copil acolo, singur, și eu aici, trîntită în pat, ca pe vremea cînd stăteam în casa Agripinei, așteptîndu-i să vină după mine, scarpină-mă puțin aici, fata mea, mă mănîncă spinarea de parcă mi-aș fi dat cu unsoare de tigru. Liniștește-te, i-a spus Alejandra deloc surprinsă de bălmăjeala tutorei și încercînd să-i mîngîie umerii pe sub capot, ne-ai tras o sperietură ca niciodată, așa că acum trebuie să te odihnești. Manuela s-a ridicat cu o ușurință ne bănuită : să mă odihnesc, ai zis ? asta-ți trece prin cap acum ? mai întîi să-mi aduci sucul de lămîie și pastila pe care ți-am cerut-o și după aceea să vină Clemente la mine, cum de-l lași singur ? ce, vrei să cadă peste el ulii ăștia ? E în balcon, i-a răspuns Alejandra. Stă în balcon cu nepotul. Cu nepotul meu ? a făcut Manuela, trîntindu-se iarăși pe divan, în timp ce Alejandra o lămurea că Pedro nu s-a mișcat în ru ptul capului din balcon, voia să știe cum o duci. Atunci spune-i să vină și el, a conchis Manuela. Și Blanquita și Rosalia. Numai Perico Chico să nu vină și nici sfecla aia de nevastă-sa, că trebuie să vă vorbesc de un lucru foarte important.

Alejandra s-a grăbit să-i anunțe pe Clemente și pe Pedro, reîntorcîndu-se imediat cu amîndoi în cameră. Manuela i-a privit cu multă atenție, ca și cînd i-ar fi numărat : lipsește Blanquita, a spus ea, în loc de salut. Ce faci, bunică, a îngăimat Pedro, te simți mai bine ? Mai bine ca oricînd, i-a replicat aceasta, am o sută de ani și

mă simt de parcă aş avea şaisprezece, aceiaşi pe care-i împlineam când a venit normadul la Zapalejos şi m-a luat cu el. Dar de ce mă-ntrebi ? În locul lui Pedro a răspuns Clemente : nici nu-mi vine să cred că după toate cele întîmplate arătaţi proaspătă, ca o floare. Asta zic şi eu, l-a susţinut Manuela, mă tîrăsc ca un şoarece de un veac prin bălţile astea, unde nu pot trăi decît şoarecii şi uită-te la mine, uitaţi-vă toţi trei şi spuneţi-mi dacă vedeţi ceva ciudat, spuneţi-mi dacă se vede mizeria care a curs peste mine de când m-a făcut mama. A urmat o pauză neumplută decît de bătaia de aripi a păsărilor care plecau, pentru că nimeni n-avea curajul să spună nimic, intimidaţi cum erau de bocetele acelea ale Manuelei, cele pe care nu le mai auziseră vreodată. Dar ce s-a întîmplat, a întrebă tot stăpîna. ce staţi ca nişte momii ? Şi de ce nu se duce nimeni după Blanquita ? Observînd că Alejandra se pregătea s-o facă, a ţinut să-i adauge : ascultă, fata mea, în drum poţi să urci pînă la Rosalia, cred că face curat, te rog, că toată casa se umple de ruine, ştiam eu, de când au făcut-o.

Alejandra n-a lipsit decît o clipă, întorcîndu-se cu Blanquita, dar fără Rosalia, lămurind-o că aceasta avea treabă cu Araceli şi că o să vină imediat ce termină, aşa mi-a zis. Ghemuită de-acum într-un scaun de nuiele, cu capul rezemat de spătarul înalt şi mîinile adunate în poală, Manuela a cercetat-o pe Blanquita cu multă încetineală, ca şi cînd ar fi vrut să-şi dea seama că se făcuse mare şi frumoasă, ai crescut, te-ai făcut fată mare, semeni cu o prietenă tuciurie pe care şi-o alesese fiul meu pe cînd era tînăr de tot, cred că o chema Ambrosina, nu mai ştiu, o femeie nemaipomenită, sigur că Alejandra şi-o mai aminteşte, e adevărat ? Alejandra a lăsat ochii în podea, scufundîndu-se într-o tăcere populată de voci şi chipuri uitate de mult. Nu ştiam că ai putea fi atît de rea, a cutezat Blanquita, nedîndu-şi seama dacă Manuela ţinea la ea, ori îşi bătea joc şi neexplicîndu-şi pentru ce îşi amintise de femeia aceea. Clemente, încercînd să îndrepte lucrurile, a adăugat : să-mi fie iertat, dar eu cred că cel mai bine ar fi să vă culcaţi şi nu să mai staţi de vorbă. Bună idee, i-a răspuns Manuela, ascultă, băiete, nu te

supăra și adă-mi cutia aia de tablă din dulap, cea în care-mi țin nimicurile mele. A făcut-o Alejandra, cea mai vioaie dintre toți, în timp ce Blanquita s-a sprijinit de Pedro și i-a strâns mîna în ascuns, cerîndu-i iertarea pe care acesta i-o și dădu și i-o repeta acum prin pipăitul mîinii.

Alejandra a adus cutia și tutoarea și-a pus-o în poală, nedeschizînd-o decît după ce și-a dat ochii peste cap și i-a mîngîiat capacul vopsit, trecîndu-și degetele peste el ca și cînd ar fi orbit. Să nu vă închipuiți că pun la cale un spectacol, a zis Manuela după alte cîteva clipe de tăcere. Cutia aceasta n-are nici un secret și nu-i nici lada cu minuni, iar dacă Hermenegildo, tatăl lui Clemente, ar mai trăi, domnul să-l aibă-n pază, ar putea veni să depună mărturie că spun adevărul și ar aduce și o hîrtie pe care stă scris ce este și ce nu este drept (s-a uitat la Clemente ca și cînd nu l-ar fi văzut), însă aici nu am decît puținul pe care, pe merit sau nu, l-am adunat în toată această viață murdară, nu-i mult, dar face atît cît știu eu că face, așa că am vrut să-mi aflați cuvîntul meu de pe urmă, și să nu uitați că singura ființă căreia îi las această cutie este fata mea adoptivă, aici de față (Alejandra și-a început iarăși smiorcăiala), și asta nu că mă gîndesc că o să mor, nu, mai am încă multe zile, atîtea cîte mi se cuvin, însă aș vrea să știți că mai zilele trecute a venit băiatul meu cel mare (s-a uitat la Pedro), taică-tău, și mi-a luat cu forța singura piesă din tezaur pe care n-am vrut s-o vînd niciodată și pe care o păstrasem pentru a i-o da tot Alejandrei. Ajunsă aici, Manuela a tăcut ca și cînd ar fi oprit-o cineva ; nu se mai auzea decît plînsul potolit al adoptivei și se simțea în aer ceva ca o mîhnire care trecea de la unul la altul, ca respirația. În cele din urmă, Clemente a rupt muțenia aceea, spunîndu-i cu voce scăzută, de intrus, că nu trebuie să se ocupe de asta tocmai acum, de ce nu vă odihniți și să stăm de vorbă mîine ? Bineînțeles că o să stăm și mîine de vorbă, dar să vorbim și azi, i-a replicat Manuela, mai ales azi, pentru că Perico Chico a luat brățara care n-are să-i servească la nimica altceva decît ca să se scufunde ca taică-său în mocirlele astea și i-am spus-o, de-o mie de ori i-am repetat-o, dar n-a vrut să

m-asculte, așa-i el și jur că eu am presimțit ce are să se întâmple încă de pe când m-am dus la Malcorta și-am intrat în casa codoașei de Agripina. Pentru Dumnezeu, vă rog să tăceți, a rostit, aproape fără glas, Alejandra. Dar tutoarea ei a zis că nu, că de ce să tacă, mai bine spun totul, că era și timpul s-o fac. După aceasta i-a cerut Alejandrei un praf medicinal pe care l-a pus pe limbă și l-a înghițit dintr-o dată, fără efort, pentru a se reazeza în scaun și a începe să-și depene pentru cei care nu știau, ori știau numai în parte — alternînd adevărul cu închipuirea și teama cu aiureala — lunga și uluitoarea poveste a vieții ei de pe când a fugit din mlaștină și pînă când a intrat în conacul acela care se ruina de la sine, ca și când s-ar fi devorat, exact așa cum se devora Manuela în nesfîrșitul ei vis autofagic.

CRĂPATURA S-A ADÎNCIT ȘI MAI mult, împărțindu-se în altele, ca o creangă care se îngroașă acoperindu-se cu mușchi. La început se vedea numai dintr-un anume unghi, greu de descoperit de cel ce ar fi intrat în cameră fără să privească pe deasupra biroului mare și greu. Cu toate acestea, Araceli a descoperit-o chiar în momentul în care Rosalia, cu ochii în șorț și cu șorțul în mâini, răsucindu-l, a dat să-i spună că se hotărîse, cu ajutorul Celui-de-Sus, să se întoarcă acasă, la Benalmijar, unde mai avea o rudă care voia s-o ia la ea, cu copil cu tot, dumneata poți și fără mine, că eu nu mai am ce căuta aici. Araceli nici nu asculta ce spunea Rosalia, absorbită de contemplarea acelei alarmante crăpături, prin care dacă nu pătrundea soarele era doar pentru că crescuseră mușchii și lichenii, lucru greu de înțeles pe o astfel de secetă. Tu ai văzut asta? a întrebat-o pe Rosalia, ținându-și privirile în tavan, unde de asemenea apăruseră cîteva dungi. Rosalia a privit unde îi arăta stăpîna și și-a dus mîinile lîngă inimă, Doamne ferește, ca și cînd ar fi văzut ceva ieșit din comun, agitîndu-le în sus și în jos, în timp ce încerca s-o convingă pe Araceli că nu-i vine să creadă, doar ieri am făcut curățenie aici și pot să jur că nu era nici urmă de așa ceva. Cred, a spus Araceli, știam eu că, mai devreme sau mai tîrziu, toți o să trebuiască să părăsim casa asta. Au urmat cîteva clipe de tăcere, după care Rosalia, ca și cînd ar fi vorbit din adîncul crăpăturii aceleia, și-a reluat explicațiile în legătură cu plecarea sa, vă rog să mă iertați, îmi pare foarte rău că vă las singură, dar trebuie s-o fac pentru

copil. Araceli își ștergea fruntea cu o batistă, așa cum obișnuia să facă ori de câte ori nu voia să răspundă și dacă stăpîna nu poruncește altfel, mă gîndeam să plec sîmbăta asta, a continuat Rosalia, pentru că sîmbătă pleacă un autobuz din Benalmijar și mă lasă la Malcorta. Foarte bine, i-a răspuns Araceli de data aceasta, tu știi mai bine ce trebuie să faci, ștergîndu-se iarăși cu batista, dacă-i vorba de sîmbătă, n-am de ce să-ți mai cer să mai rămîi, așa cum nu ți-am cerut nici cînd a trebuit să-l scot din casa mea pe bărbatul tău, cel atît de nerușinat. Nu spuneți asta, întotdeauna m-ați ajutat și eu nu uit așa ceva, a ținut să-i spună cea-niciodată-deranjată — văduvă, poate, a celui ce fusese Ochidesepie — în timp ce Araceli se îndrepta spre ușă, încet, fără a privi într-acolo, puțin nedumerită, ca și cînd ar fi îmbătrînit pe măsură ce mergea, foarte bine, poți să pleci, mai e puțin și o să rămîn singură cuc, nădăjduiesc să-ți meargă mai bine acolo decît aici, o să mă rog pentru aceasta Sfintei Fecioare.

Intrînd în salonul de primire, Araceli l-a auzit pe bărbatul ei vorbind cu Medinilia și i s-a părut că avea un alt ton, presupunînd că ar fi fost în stare să deosebească astfel de modulații care s-ar fi schimbat după împrejurări, chiar dacă ar fi fost vorba de cineva care într-adevăr ar fi reușit să-și schimbe vocea de cîteva ori pe zi. A făcut cîteva pași și a încercat să vadă dincolo pentru a-l descoperi pe Pedro Lambert și pe noul său complice, dar n-a reușit. Poate de aceea, împotriva purtării, educației și obiceiurilor ei, pentru prima dată în viață, Araceli s-a făcut una cu cenușul zdrențuit al unei perdele, și a continuat să asculte. Nu dorea să se apropie prea mult de locul unde se afla Pedro Lambert, cel pe care-l vedea și-i vorbea din ce în ce mai rar și de care nici acum n-avea chef să se simtă aproape. Era curioasă, totuși, să știe ce-și puteau vorbi, ca și cînd ar fi dorit să aibă o dovadă în plus asupra modului de a se purta al acestuia, din ce în ce mai neașteptat. Din locul unde se afla acum, Araceli putea să vadă scena ce se desfășura dincolo de geamurile ușii, cu toate că acestea erau atît de murdare încît își pierduseră orice strălucire. Chiar în clipa aceea, însă, Medinilia a deschis una dintre ferestre și-a părut că în-



cearcă să cerceteze în zare, poate cerîndu-i-o Pedro Lambert, cel care de asemeni s-a apropiat de fereastră avînd la ochi un binoclu. Cum însă n-a izbutit să audă absolut nimic din ce-și vorbeau cei doi, Araceli s-a hotărît să renunțe, părăsindu-și observatorul acela ingrat și încercînd să se strecoare spre camera din fund, unde locuia acum cu Matilde. Vino încoace, nu încerca să mă ocolești, i-a spus Pedro Lambert. A șovăit o clipă, neștiind dacă trebuie să se supună chemării sau să se poarte ca și cînd nu ar fi auzit nimic. În cele din urmă, a învins respectul pentru unul din cele trei jurăminte monastice, cele pe care le oferise de bunăvoie, sperînd ca prin aceasta să-și salveze măcar sufletul, să nu piară odată cu tot ceea ce începuse să piară din jurul ei.

Pedro Lambert și-a scos cureaua binoclului de după gît, s-a apropiat de nevasta sa și i l-a întins, spunîndu-i pe un ton de poruncă : poftim, ia te uită, însoțindu-și cuvintele cu un gest imperativ al mîinii care părea să spună că santinela descoperise, în sfîrșit, cursa inamicului. Și ce trebuie să văd ? a întrebat, resemnată, Araceli, nehotărîtă dacă să ia sau nu binoclul, dar convinsă în sinea ei că nu era vorba decît de o nerozie. Dar Pedro Lambert n-a găsit de cuviință că ar trebui să-i spună, tocmai el, ceva foarte exact, adresîndu-se de aceea singurului său ajutor în ale vicleniei și rugîndu-l pe el ca să-i spună ce trebuie. Stînjedit de situația în care era pus, Medinilia a reușit, totuși, să-i comunice că, după toate semnele, avem vizite, adică parcă vin niște oameni călări dinspre răscruce. Cum adică, parcă ? l-a întrerupt Pedro Lambert, e clar ca lumina zilei că vine spre noi trupa de țapi a lui Cipriani, sînt vreo opt persoane și s-au oprit lîngă eucalipti, trebuie neapărat să facem ceva, măcar tu să nu te pierzi cu firea. Eu zic că n-avem decît să așteptăm, a răspuns Medinilia, s-ar putea să fie căprioare care umblă după apă și vin drept încoace. Pedro Lambert l-a privit cu ochii celui ce tolerează cu greu ignoranța, ești sănătos la cap sau ți-ai ieșit și mai rău din minți ?, punîndu-și o mîină deasupra sprîncenelor și cercetînd grădina, în timp ce în cealaltă mîină ținea pe mai departe binoclul. Cînd s-a întors pentru a-i spune ceva nevestei, și-a dat seama că

aceasta dispăruse. Cred că au secat lagunele dinspre mărăcinișuri, și-a dat cu părerea Medinilia, încercînd să-l facă să treacă peste plecarea Aracelei. N-o să ne fie ușor să-i împiedicăm să intre, și-a continuat Pedro Lambert ideile lui, tu du-te sus și anunț-o pe mama și după aceea vezi dacă-i închisă bine magazia. Eu o să dispar înainte de a-mi cădea în spate energumenul de Diego Manuel, n-o să-i fac plăcerea asta. N-am înțeles, a zis Medinilia. Așa cum ai auzit, ce dracului, dispar și te rog să fereci bine camera unde avem banii. Ce, îți vorbesc chinezește ? În clipa aceea s-a făcut auzit un zgomot care în nici un caz nu putea fi de căprioare, nici de alte sălbăticiuni. Pedro Lambert a înmărmurit locului, după care, schimbîndu-și, probabil hotărîrea, a fugit în susul scărilor, lăsîndu-l și mai nedumerit pe Medinilia.

În fugă, s-a întîlnit pe treptele scărilor cu fiul lui și era gata-gata să-l pună jos, gîfîind și spunînd ceva în legătură cu ascunzișul lui Clemente. Pedro cel mic, mai înfricoșat decît de obicei, a rămas pe loc, urmărind noua sminteală a lui taică-său care dădea la o parte tot ce întîlnea în cale, ființe, ori obiecte și dispărea spre podul conacului, pentru a intra în camera care-i servise în cariera lui de vraci și ghicitor. Pedro s-a apropiat de una din ferestrele care priveau în fața casei și s-a uitat afară, fără să știe de ce o face, poate pentru a vedea dacă nu dintr-acolo venea motivul noii nebunii a tatălui său. De acolo se vedea toată orliștea care fusese grădină înfloritoare și se distingea foarte bine panglica drumului care dădea spre șoseaua ce duce la Malcorta. A descoperit printre răzoare cocorul îmblînzit de Juan al doilea și i s-a părut că-l căuta pe acesta, îngrozit. Spectrul omniprezent al mlaștinii (care înainta spre conac ca fluxul mării) se întindea în fața ochilor înfășurat într-un fel de ceață de dimineață, deasă și statornică, făcînd și mai tulburător peisajul acela imens și evanescent, care nu ajunsese să fie precum cel din vise, dar îi lipsea ceva, un amănunt care să poată să-l redea realității. Un nor de praf s-a ridicat în clipa aceea de-a lungul drumului spre conac și un vehicul s-a apropiat de treptele scării. Pedro s-a aplecat peste fereastră și-a stat așa pînă cînd mașina s-a oprit

la intrare. S-a strecurat după aceea și mai mult în afară, ținându-se de tocul ferestrei și i-a putut vedea pe cei trei ocupanți ai mașinii cum coboară din ea și sînt întîmpinați cu nedumerire de către Medinilia, împreună cu care au dispărut înăuntrul casei. Un timp a rămas așa, cumpănit în fereastră, neștiind sau nevoind să știe ce ar fi trebuit să facă.

S-a dus după aceea în camera lui Clemente, dar nu l-a găsit nici pe el, nici pe Alejandra și nici pe copil. I-a așteptat, deși își dădea seama că-i în zadar, că n-or să mai vină. Din instinct — ori poate din aducere aminte — n-a fost atras de ideea de a urca la mansardă, rămînînd pe loc, ca un laș, încercînd să ajungă pînă la geamurile colorate din fundul coridorului, dar ieșind din cameră numai cînd i s-a părut că a auzit voci și pași necunoscuți, precum și un hîrșit de mobile tîrîte pe podea și balamale care scîrțiau. A coborît încet pînă în camera de baie, unde maică-sa, ca o altă deținută voluntară a conacului, aștepta — cu Matilde în brațe și șiragul de mătănii în mîină — împlinirea groaznică a unei noi fatalități. Pedro s-a apropiat și a rămas în picioare în fața mamei, care l-a privit lung, cu îngrijorare, pentru a-i spune să rămînă cu ea, acolo, mătușă ta, Blanquita, s-a dus să-i vadă pe Alejandra și pe copil, cred că s-au ascuns în grajd, ajută-mă, Doamne, ca să pot să mai îndur și încercarea asta. Pedro n-a răspuns, nici n-avea ce să răspundă. S-a așezat pe colțul unui scaun, reconstituind pentru el cu multă neliniște ceea ce se întîmplase, ori era pe punctul de a se întîmpla sau nu mai putea fi evitat nicicum de a se întîmpla. S-a ridicat și n-a vrut s-o asculte pe mama sa care-i repeta să nu plece, ascultă-mă măcar o dată, fiule, nu te duce, dar el deschisese ușa, acum mă întorc, lasă-mă, strecurîndu-se spre holul de primire, tiptil, la adăpostul draperiilor și paravanelor care mascau golul de sub scară.

Primul pe care l-a văzut Pedro a fost Medinilia. Stătea rezemat de tocul ușii, părăind un figurant care îndeplinește fără să vrea, ori din prostie, rolul unui martor încremenit. Nu s-a mișcat decît cînd l-a văzut pe Pedro pentru a-i spune fără ca cineva să i-o fi cerut că Clemente s-a predat de bunăvoie, nici nu avea altă ieșire și într-o

zi sau alta tot l-ar fi prins. Dar Pedro nu s-a uitat la Medinilia și nu l-a băgat în seamă nici pe copilul acestuia, cel care, zărindu-l, se îndreptase spre el. A rămas în penumbra holului de primire cu ochii încețoșați : abia de-l vedea pe Clemente la capul scărilor, alături de unul dintre necunoscuți, în timp ce ceilalți doi trebuie că scotoceau în camera de sus. Privirile lui s-au întâlnit cu cele ale captivului și i s-a părut că citește-n ochii acestuia atîta disperare, ori poate atîta resemnare, încît un fior rece, pe care nu-l mai încercase niciodată, i-a urcat din stomac pînă în cerul gurii, rămînînd acolo, ca un bulgăr de gheață care-l sufoca. A înaintat ca un somnambul și mai înainte de a ajunge la jumătatea holului, a auzit glasul răgușit al lui Clemente care-l întreba ce cauți aici, te rog, Pedro, du-te cu Alejandra, vreau să, dar n-a reușit să mai audă și restul, oricît s-a străduit, pentru că dînd să iasă din hol cu gîndul să se ducă la grajd, s-a trezit prins ca într-un clește la piciorul scării și obligat să rămînă pe ultima treaptă, cu capul aplecat, strîns între doi drugii de fier, neînțelegînd nimic din ce se întîmplase cu el.

Între timp, necunoscutul de lîngă Clemente s-a aplecat la urechile acestuia și a părut să-i spună ceva, un singur cuvînt ori un șir nesfîrșit, în orice caz ceva care ar fi putut să însemne încercă să scapi acum, nu pierde ocazia, căci îndată ce Clemente a înțeles ceea ce bănuia, ceea ce i s-a părut că i se sugerase, a rupt-o la fugă spre porțile cele mari, în speranța de a trece dincolo de parc. Medinilia s-a desprins în clipa aceea de lîngă pragul ușii, făcînd un pas în gol și oprit brusc de un gest al presupusului instigator la fugă, cel ce s-a îndreptat spre peronul din fața conacului fără prea mare grabă, chiar în clipa în care Clemente se hotărîse cu disperata perplexitate a linxului să-și riște viața decît să trăiască înlănțuit. Necunoscutul a scos de sub braț un pistol sclipind de sudoare și a țintit cu grijă, înainte de a trage. Împușcătura a bubuit ca un tunet pe deasupra mlaștinii și s-a întors la conac pentru a pătrunde prin crăpăturile acestuia, umplînd cu ecoul ei toate ungherele.

Clemente se prăbuşise între răzoare, cu trupul aplecat ca la rugăciune, şi frumosul lui cap de argonidian despicat în două, ca o rodie. Ceilalţi doi necunoscuţi au ieşit în grabă din conac, împreună cu Pedro Lambert şi fiul acestuia, cu Medinilia şi fiul lui, rămânând nemişcaţi la capul scărilor, neînţelegînd ce se întîmplase, dar parcă nevrînd să afle. Omul care trăsesese, s-a dus pînă unde zăcea Clemente şi l-a răsucit pe partea cealaltă, iar după ce s-a convins de ceea ce nu mai era nevoie să se convingă, l-a apucat de picioare şi l-a tîrît spre scara care nu-l putuse salva. Izbit de grătarul de lemn de la piciorul scării, capul fugarului a sunat sec, ca un urcior spart şi cineva care nu era de faţă a avut impresia că mortul i-ar fi cerut în clipa aceea fiului său să-i dea mîna. Ajuns pe treapta de sus, cel care tîra cadavrul şi-a luat avînt, aruncîndu-l în ghivecele mari de piatră, timp în care o înspăimîntătoare singurătate umplea drîmurile dezolate ale acelor locuri funebre, bîntuite de secetă.

AU BĂGAT MÎNZUL ÎN PĂPURI-șuri, ținându-l din scurt de dîrlogi și înghesuindu-se în spinarea lui, dar acesta n-a putut ocoli groapa nebănuită, deschisă în locul unei bălți care secase. Dăspotcovit și cu copitele mîncate, mînzul a alunecat, sfîșiindu-și fluierul piciorului într-o țeapă de salitră. Blanquita, care călărea înapoia lui Pedro, a descălecat cea dintîi, iar acesta a sărit imediat, ingenuunchind ca să vadă rana : nu sîngera încă, dar era mai gravă decît s-ar fi așteptat. Pedro a luat mînzul de căpăstru și l-a tras spre marginea cea mai joasă a gropii, reușind la a doua încercare să-l scoată. Neavînd bandaje și negăsind pămînt pentru a-i acoperi rana, l-a legat cu o batistă și l-a lăsat să se ducă singur, șchiopătînd, pînă spre dunele de nisip care se aliniau ca niște trepte de scară în direcția bății vîntului. S-a întors după aceea la Blanquita, descoperind-o în spatele unor tufe, stînd aplecată și observînd foarte atentă crusta tăioasă de salitră. Ceasul rău, a zis Pedro, în timp ce se apropia și privea spre mînz, va trebui să ne întoarcem pe jos. Blanquita i-a făcut semn să se uite în fundul unei gropi și Pedro a descoperit în locul acela o pată mai întunecată decît împrejurimile mocirioase crăpate și scăzute din cauza secetei. Asta a fost totul. Blanquita n-a mai spus nimic, căutîndu-și un loc și așezîndu-se jos pe nisipul povîrnișului, dusă pe gînduri și îmbrățișîndu-și genunchii, cu o sclipire de șofran în priviri, cea care-i apărea întotdeauna cînd era exaltată. Vino încoace și stai jos, i-a spus lui Pedro, părăd să-și fi uitat de ceea ce o atrăsese cîteva clipe mai înainte, vreau să-ți povestesc ceva, n-are importanță, dar trebuie

să știi. Pedro s-a așezat alături, gata să asculte și gîndindu-se, poate, că neînduplecata și nesfîrșita dușmănie a mlaștinii nu-i putea împiedica pe doi dintre cei ce locuiau în ea să pună la cale un pact, ori altă alianță intimă. Era iarăși o zi de duminică și trecuseră multe duminici fără să plouă. O pereche de vulturi zbura fără grabă peste mlaștină, supraveghind-o, în volute încete.

Blanquita și-a schimbat poziția în care stătuse pînă atunci, apucîndu-și ceafa cu mîinile și trîntindu-se pe spate. Nu s-a mișcat și nici nu l-a privit pe Pedro în timp ce-i povestea că aproape cu o lună în urmă, mai înainte ca Araceli să se fi hotărît s-o trimită pentru cîteva zile la neamuri, se dusesse să vadă cum se mai simțea Manuela. Ea știe foarte multe lucruri despre viață, știe ce se întîmplă aici și mai departe, poți fi sigur de asta, și cînd m-a văzut mi-a spus că vrea să-mi dea un sfat, dar, de fapt, au fost două, mai întîi că nici să nu-mi treacă prin cap să fac vreun copil, presupunînd că aș vrea să-l am, în aceste pămînturi blestemate și, în al doilea rînd, că dacă sînt fecioară, și bineînțeles că eram, să nu mă dau pe mîna nici unui bărbat, să nu umblu cu sclifoseli de astea, pentru că ea are să mă învețe ce trebuie să fac.

Pedro n-a zis nimic tot timpul cît a vorbit Blanquita, rămînînd cu privirile pierdute în adîncul gropii aceleia care, cîndva, fusese o lagună și n-a spus nimic nici cînd aceasta tăcuse, ci s-a ridicat brusc, aruncîndu-se în groapă și întorcîndu-se după aceea pentru a rămîne agățat la marginea ei, destul de aproape de picioarele Blanquitei cea care stătea cu călcîiele lipite de coapse. Și-a ridicat capul și i-a vorbit, spunîndu-i că după toate semnele pata aceea era un pui de cerb care se înecase de mult. Blanquita și-a dat drumul, lăsîndu-se să alunece peste buza scobiturii fără a se ridica în picioare, și după aceea s-a dus către pată încercînd să îndepărteze crusta de deasupra cu ajutorul unei pietre. E sigur că aici e ceva, a zis ea cu un glas care părea acoperit de pulbere. De ce n-am vedea ce ? S-ar putea să dăm peste mumia Nălucii mării. Pedro a dat din umeri și a privit cerul care, ca întotdeauna la ceasul acela al dimineții, începea să se întunece, anunțînd o ploaie care nu mai venea. Ascultă, a zis Blanquita, din

cite-mi dau seama, nu te-a interesat nimic din ceea ce ți-am povestit, parcă aș fi vorbit cu pereții. Pedro a tăcut iarăși, apoi i-a răspuns că nu știa ce să-i spună, pentru că nu înțeleg nimic, ori tu ești nebună, ori eu sînt tîmpit, una din două. Ea i-a luat atunci mîna și s-a lipit de el, ce-i cu tine. te-ai supărat ? iar el i-a strîns trupul, cum o să mă supăr ? nu pot însă să-mi explic nimic, nu-i văd rostul. Păi, ți-am spus, bunică-ta m-a convins s-o fac, i-a spus Blanquita, ca și cînd acesta ar fi fost argumentul suprem, și să știi că avea dreptate, căci nimeni n-are să-mi ia ceea ce, poate, nici eu n-aș fi vrut să-i dau. De asta l-a gonit soră-mea pe nerușinatul de Medinilia, cred că știi foarte bine.

Pedro s-a lăsat să alunece încet pe povîrnișul acela, punîndu-și mîinile sub ceafă. Perechea de vulturi nu se mai vedea, ori poate el nu i-a mai văzut, în clipa cînd Blanquita s-a tîrît alături, așezîndu-se oblic și lăsîndu-și capul pe pieptul lui pentru a cerceta același cer acoperit și plin de secetă ca și împrejurimile. S-a răsucit după aceea cu fața spre el, acoperindu-l cu trupul ei și căutîndu-i gura, cu o mîna pe fiecare obraz. Pentru un moment numai, căci imediat a sărit ca arșă, descoperind ceva tare, alături de trupurile lor. Pedro s-a ridicat imediat și a smuls din pămîntul acela calcinat, cu destulă scîrbă — ori, poate, cu teamă — descoperirea Blanquitei. Nu era nimic altceva decît un os lung, acoperit de iarbă uscată, un os care nu se putea ști dacă era de om ori de animal. Pedro s-a îndepărtat puțin, căutînd nu știa prea bine nici el ce anume, dar întorcîndu-se cu un fel de rădăcină impietrită și începînd să sape în locul acela. A descoperit o adîncitură, a înfipt reteveiul acela de rădăcină, făcîndu-l pîrghie, și-a reușit să scoată, ruptă în două, o bucată de noroi întărit. Blanquita găsisese și ea o rădăcină tare și, folosind-o ca pe o săpăligă, s-a apucat să dea la o parte crusta de talc, reușind împreună să dezgroape din locul acela un trup încă neclar, impregnat de aceeași tonalitate cu aceea a noroiului uscat, un trup care încet-încet a început să-și capete forma lui omenească neîndoielnică prin cele două femure lungi înfipte în ceea ce părea să fi fost un șold.

Descoperirea i-a înfricoșat oricum, atît pe mătușă, cît și pe nepot. Aveau vaga senzație că violaseră un mormînt,



și că smulseseră din adâncul mlaștinii secretul ei cel mai important. Au rămas ca paralizați, neștiind ce să-și spună și așteptând parcă să vină peste ei vânturile și nisipurile — poate și fluxul otrăvitor al mirajului — împinse de forța din adâncuri, cea care-i pedepsea pe profanatori. Și, într-adevăr, păpurișurile au început să se clatine, aruncînd peste marginea gropii primele pînze de praf, fără să se fi produs nici un fel de schimbare în aer, ci obligate, probabil, la aceasta de o putere ocultă sau — ceea ce era și mai înfricoșător — de o taină și mai de nepătruns care nu putea să vină din împrejurimi, neavînd nimic din ceea ce ar fi putut să fie un îndepărtat tunet de maree, ori din clătinarea de pe dedesubt a acelor întinsuri. În clipa aceea, mînzul a nechezat scurt, ridicîndu-se în două picioare, postură pe care, rănit cum era, nu ar fi putut s-o ia în ruptul capului, dar totuși a luat-o, iar mai apoi a pornit în galop, pierzîndu-se în marea de nisipuri arse, ca și cînd n-ar fi avut piciorul rănit. Nu se sperie decît de fulgere, de corbi și de vipere, a bîlguit Pedro, în timp ce se uita cum dispărea. Gata, să plecăm, vino, i-a spus Blanquita și a și început să se îndepărteze de locul acela, urmată imediat de el, amîndoi frămîntați și plini de îndoieli, dar bănuind că descoperiseră — și nu din întîmplare — ceva din taina care învăluia încă misterioasa existență a celui dintîi Lambert din acele mlaștini.

Peste noapte, nereușind să doarmă din pricina vîntului și a focurilor aprinse de San Telmo, care-și ridicau limbile flăcărilor pe un fel de catarge făcute din oase omenesti, Pedro a ieșit din camera lui, strecurîndu-se ca un pui de cerb care înaintează spre chemarea magnetică a ochilor de linx. A luat-o prin spatele conacului (unde zidurile crăpaseră, făcînd loc nisipurilor și liliiecilor), și s-a îndreptat spre camera Blanquitei, simțind că în nici un fel nu mai putea să dea îndărăt de la această chemare care avea ceva deosebit față de toate celelalte, ceva în care se uneau definitiv neliniștea și dorința. A deschis ușa mai grăbit decît oricînd și s-a apropiat de pat, bîjbîind. Blanquita dormea, ori se făcea că doarme, căci nu s-a mișcat nici cînd a tras de cearșafuri, nici cînd i-a atins umerii și i-a spus sînt eu, dormeai ?, trecîndu-i o mîna

peste obraz. S-a aprins atunci lumina unui mic candelabru înfipt în perete, descoperindu-i prezența singurei ființe care-l putea smulge din asaltul experiențelor lui respingătoare (cea care era, fără s-o știe nimeni, o nouă purtătoare-a-talismanului), ea, cea care se încăpățina să-și acopere fața, asemeni unei bolnave, refuzînd să accepte leacul cerut, dar fără să-și mai adune genunchii la piept pentru a apăra ceea ce ea însăși dăruise nimănui în acea aberantă singurătate, ci doar bănuitoare în vehemența ei și îndepărtîndu-se puțin de fiul sorei sale, ca și cînd l-ar fi văzut într-un vis destul de neclar pentru a-l putea crede adevărat. Pedro a privit-o îndelung și tăcut, văzînd-o așa cum și-o închipuia cînd pornise spre camera ei, rătăcind cu gîndul prin ungherele întunecoase de la mansardă, ori pe țărmul de la Cleofás, prin toate acele locuri unde lăcomia ospitalieră a mătușii Blanquita încolțise în lăcomia și dorințele lui,

*petele de mucegai și crăpăturile din luciul mobilelor desenînd în aer chipuri stranii, în timp ce ei se mîngîiau fără să-și vorbească, vrăjiți parcă de mugetul cerbilor în rut, cel ce venea pînă la ei din cealaltă parte a nopții, nu departe de săbiile papurii unde ea își descheia bluza și-i lua mîinile pentru a-l încuraja să-i atingă sîinii abia închipuiți, privind împreună din ascunzișurile lor ritul nupțial al cocoșilor, pe cînd ea își trecea gura umedă peste gîtul lui, acolo unde mușcă armăsarii, iar el se lăsa dus, învins, tîrît în prăpastia amețitoare a primei lui plăceri, întîmplate demult, într-un timp mort și un loc pustiu peste care se năpusteau mistreții, scăpînd de urmăritorul ce rătăcea drumul spre casă, înșelat de bălțile acoperite cu iarbă și de gropile pline cu nisipuri mișcătoare și noroaie putrede,*

acum, însă, ea îi făcea loc în pat și stingea lumina, întrebîndu-l cu voce abia auzită de ce ai venit? ți-am spus să nu vii în noaptea asta, hai, culcă-te. Și Pedro a strîns-o în brațe, vorbindu-i la ureche și cerîndu-și iertare, voiam să stau cu tine, de asta, plec îndată, în timp ce ajungea pînă la ei, nu se știe de unde, un urlet de cîine, ca un plîns prelung ce părea că mătură întinsurile nopții.

Presimte el ceva, că urlă încontinuu de două zile, a zis ea, iar el adăugînd că nu putea altfel, trebuia să vin să te văd. Taci, i-a spus Blanquita după o pauză, lăsîndu-l să se strîngă lîngă ea, și au rămas așa o bună bucată de vreme, fără să-și vorbească și fără să se miște, ca și cînd s-ar fi simțit lipsiți de orice apărare în urletul acela al cîinelui, pînă cînd Blanquita a început să-și plimbe mîinile pe trupul lui și să-i caute gura, mușcîndu-i-o, lăsîndu-l să facă același lucru, înlănțuiți și subjugați de simțuri și instincte. Pedro simțea cum alunecă în vârtejul acela și aproape că nu-i venea să creadă că ea rămăsese goală și îl dezbrăca și pe el. Cu gurile împreunate și mîinile strîngîndu-le trupurile, Pedro a auzit cum Blanquita îl chema pe nume, cu o voce pierdută, de nerecunoscut, hai, vino, îndemnîndu-l ea însăși la consumarea unui act pe care nu-l crezuse posibil și care avea să grăbească, fără nici o posibilitate de întoarcere, plecarea celei ce a fost declarată de către unii vinovată, de alții complice, iar de cei mai mulți inocentă.

CHIPUL EI NU MAI ERA DECÎT masca deformată a aceluiasi chip. Ca și cînd ceva caustic și fals, precum un strat de argilă otrăvitoare, se lipise de trăsăturile obrazului rozîndu-le, prefăcîndu-le în neclara și trista prefigurare a unei îmbătrîniri ce nu se împlinise în întregimea ei, trecînd direct dincolo de decrepitudine. Dar patetismul cel mai zguduitor al acelei măști era faptul că reușise să păstreze o inexplicabilă asemănare cu frumusețea primordială a Manuelei, ai cărei ochi scăpărau pe mai departe în întuneric cu aceeași nemișcare concentrică a linxului și a cărei gură, în ciuda buzelor supte, mai avea ceva din desenul agresiv al trecutului ei desfrînat. Poate tocmai de aceea această transformare plină de cruzime a celei ce fusese chinuită dintotdeauna de timpuria — ori insidioasa — gheară a timpului nu trezea neliniște în cei din jur, înșelați în cunoașterea lor și de efectul barbituricelor, care-și complicaseră rețetele, trecînd de la laudanum la substanțe mai puternice și înlocuind rachiul de vin cu vaporii eterului.

Și totuși, pe fața aceea plină de zbîrcituri și tumefieri exista ceva în măsură să trezească îngrijorarea și frica singurei persoane capabile de astfel de descifrări, Pedro Lambert însuși, cel care începuse să facă o legătură între prăbușirea fizică — și psihică — a mamei și procesul ulcerativ ce-l aruncase pe tatăl său în starea aceea de nesimțire, lichidîndu-l ca pe o ființă neomenească. Atît de mult credea Pedro Lambert în această coincidență, încît nu mai punea la îndoială presimțirea sa că aceleași forțe conta-

gioase ale mlaștinii puseseră stăpînire pe Manuela, așa cum se petrecuseră lucrurile și cu normandul.

Ferecată definitiv în camera ei, care căpătase o înfățișare excesivă de bazar plin cu vechituri — părînd mai degrabă un grajd decît un dormitor —, Manuela se lăsa în voia curgerii vremii și-a farmecelor ei, fără a se gîndi măcar o clipă că ar fi putut exista o lume diferită de cea în care vegeta și fără a-i da vreo atenție Alejandrei, prezență permanentă și nemișcată, care nu-și întrerupsese plînsul de luni de zile, scoțînd mereu același strigăt sfîșietor ca în ziua împușcării lui Clemente. Amîndouă ca niște mute, petrecînd ceasurile în nemișcare în încăperea aceea care le izola de orice comunicare cu lumea din afară (neavînd voie să intre la ele decît fiul narcotizatei, precum și cel al neconsolatei, dar și aceasta în mod sporadic), Manuela și Alejandra se priveau din cînd în cînd ca și cum ar fi simțit nevoia să constate cu luciditate trecătoare evidența acelui voluntar sfîrșit mutual. Uneori, Alejandra părea să reacționeze, micșorînd intensitatea plînsului pentru a o îngriji pe tutore, administrîndu-i narcotice din ce în ce mai complicate, ori împiedicînd-o să părăscască dormitorul cînd aceasta, învinsă de un delir erotic, voia să fugă în pielea goală pînă la Malcorla, pentru a se întîlni cu un tăietor de răchită. Alejandra îi acoperea în astfel de clipe nuditatea rușinoasă a trupului intrat în descompunere și o convingea cu blîndețe să se întoarcă în pat.

Într-o după-amiază în care norii păreau să-și închidă culcarea prevestind venirea ploilor, Manuela s-a trezit mai devreme decît de obicei și a cerut prin semne să i se dea oglinda care atîrna deasupra ligheanului, nu pentru că ar fi dorit — ori ar fi fost în stare — să perceapă cu propriii săi ochi cum avansa, devastatoare, descompunerca, ci pentru a se convinge că încă mai trăia. Cu oglinda în mîini, înainte de a-și fi regăsit chipul, Manuela a avut senzația că vede în negura argintie a acesteia aceiași aburi de lavă ce se tîrîseră prin bătătura Agripinei cînd îl aduseseră pe normand să agonizeze acolo și a știut, fără nici o umbră de îndoială, că numai moartea se anunța astfel. Nu a chemat însă pe nimeni, nici nu s-a îngrijorat, și nici n-a vrut să se agațe pentru ultima oară de nici o mînă, în

aia ră de cea a Alejandrei și, poate, de cea care nu putea să o mai întâlnească, mîna lui Diego Manuel. A închis ochii, lăsîndu-se în voia ultimei străluminări a conștiinței, cea care aduna în dimensiunea unei singure clipe toată măcinarea fără de sfîrșit a vieții ei. S-a văzut iarăși plutind prin noroiul care începuse să pătrundă în conac și a înaintat prin el, întorcîndu-se spre cele mai îngrozitoare cotloane ale mlaștinii. I-a făcut semn atunci Alejandrei, dîndu-i să priceapă că-i era foarte somn și că dorea să rămînă singură. Toți cei care mai rămăseseră încă sub acoperișul acela atît de nesigur s-au trezit a doua zi în zori sub valurile unei duhori pe care nu o puteau înțelege, dar care umpluse toată casa. Și, așa cum se petrecuseră lucrurile cu Manuela cînd găsise cadavrul normandului peste locul unde-și ascunsese tezaurul, cei care au dat peste ea nu și-au putut da seama dacă aceasta murise în urmă cu cîteva ore sau de foarte mulți ani. Singurii care au înțeles totuși această anomalie au fost Alejandra și, în ordine, imediat după ea, fiul defunctei și fiul acestuia. Araceli n-a înțeles nimic : s-a mulțumit să-și exercite caritatea la o prudențială distanță, gîndindu-se — cu îndreptățită rezervă — că nu avea nici un fel de importanță locul în care se ruga pentru iertarea păcatelor defunctei ei soacre, împăcată, în același timp, cu condiția ei de noră eliberată.

Pedro Lambert a poruncit, între plînsete și nedumeriri, să se ferece încăperea mortuară și să plece toți de acolo, chiar dacă Alejandra a refuzat s-o facă, rămînînd ghemuită pe mai departe, ca o surdomută, la picioarele patului și neînțelegînd dacă priveghea cadavrul sau visele tutearei ei. Au aprins după aceea mănunchiuri de lavandă, smirnă și hîrtie armenească, umplînd toată casa de un miros amestecat și înăbușitor care a ieșit prin ferestrele întredeschise, ajungînd pînă lîngă eucaliptii bolnavi, neînviorați nici de mica răpăială de ploaie care a prins să cadă din senin, scoțînd din adîncuri, ca pe niște paie uscate, rîmele pe care nimeni nu se mai aștepta să le vadă.

Între timp, Medinilia — la insistențele Aracelei — plecase la Benalmijar și se întorcea, aducîndu-l cu el pe preotul de acolo, spre după-prînz, cînd miresmele acelea sufocante începuseră să-și mai piardă din putere. Ud pînă

la piele de ploaia care-i prinsese pe drum, clericul a examinat cu priviri înspăimântate și rezezi conacul necunoscut, dar despre care auzise tot felul de povești, rămânând în fața intrării, contrariat ca și când ar fi avut vedenii. Nu reușea să-și explice nici amestecul acela de mirosuri putrede și parfumuri, nici decăderea acelui spațiu locuit, în care se mai recunoșteau încă urmele unei somptuozități agresive. În clipa aceea a ieșit Araceli și l-a condus pe nedumeritul preot în holul cel mare, luând o înfățișare îndurerată, dumneata îți dai seama că nu ne arde de nimic și cu atât mai puțin de ordine și curățenie. L-a chemat după aceea pe Medinilia, negăsind nici un loc care să nu fi fost îmbibat de apă pentru a-l invita pe cleric să stea jos, și l-a însărcinat să-l conducă pe părinte în capela clădirii, unde se aprinseseră de acum făcliile, căci ea prefera să-și înfrîngă durerea prin rugăciuni de una singură. Astfel că, apucînd-o pe scară cu o grabă deloc îndreptățită, cei doi s-au întîlnit la etajul de sus cu Pedro Lambert, care părea să fi stat la pîndă, căci imediat ce și-a înclinat fruntea în semn de salut, l-a întrebat pe Medinilia dacă nu știa unde se află piatra fulgerului, cea pe care o păstra în comoda lui, că nu dau de ea în nici o parte și voiam să i-o pun mamei, fiind a ei. Înțelegîndu-i durerea, părintele a început să-și recite litaniile lui, luîndu-și de la gură batista în care se prefăcuse că-și suflă nasul, viața ne arată că într-o zi sau alta, mîine, ori miercuri, ori poate în luna care vine trebuie să fim pregătiți pentru a întîmpina, reflecție întreruptă de Medinilia care i-a explicat stăpînului că nu știa și nici nu crede să fi văzut vreodată o astfel de piatră. Atunci, pune-te și caută, dacă nu ți se pare că-ți cer prea mult, i-a replicat Pedro Lambert, ca și când ar fi fost vorba de ceva ce nu suporta nici un fel de întîrziere, e așa, verde, seamănă cu o amuletă de agată, adu-ți aminte bine, trebuie că e tot în camera mea. Medinilia l-a asigurat să nu-și facă griji, că are s-o caute și s-o găsească de îndată ce-și va termina preotul citania, părintele a venit să-i pună sfîntul mir, clipă în care acesta s-a prefăcut din nou că-și suflă nasul, îndreptîndu-se spre camera defunctei.

Pedro, care nu voise să se îndepărteze de camera bu-  
nicii (încercînd să înțeleagă tot ceea ce se petrecea în  
jurul lui), s-a hotărît să intre în cameră imediat în urma  
preotului. Manuela stătea acoperită cu o pătură cenușie,  
peste care se plimbau muștele și abia de i se vedea fața  
pămîntie și schimonosită ca o mască, răsărind dintr-o cută,  
ultimă referință posibilă despre carnea roasă de larvele  
mlaștinii, ca și cînd toate visele — ori agresiunile ade-  
vărate — ale autofagiei s-ar fi materializat brusc. Ale-  
jandra rămăsese de acum împietrită lîngă spătarul unui  
scaun, nedînd nici un fel de semn de viață în afara su-  
ghițurilor ei metodice. Nu lipsise de lîngă defunctă decît  
cîteva clipe, cînd reușise să-i încredințeze Matildei copilul  
și să caute pătura aceea cenușie pentru a înveli goliciunea  
putredă a tutorei. Nici ochii măcar nu și i-a ridicat pen-  
tru a-i privi pe cei ce intraseră și-abia de a îngînat răs-  
punsurile cuvenite la rostirea preotului, cel ce părea să-și  
ofere în trecere sacrificiul propriei sale asfixieri pentru  
iertarea celei pe care o știa vinovată de multe păcate,  
dincolo de a fi fost mama unui păcătos înrăit. La jumătatea  
rugăciunilor, Pedro a auzit din nou cum începea să urle  
cîinele, sădînd în el convingerea că se îndepărtase definitiv  
de mătușa Blanquita și că toți cei care locuiseră aici, sub  
același acoperiș, se vor rătăci unii de alții, urmăriți de  
aceeași fatalitate care începuse să macine temeliile co-  
nacului.

Prima izbucnire a bocetelor a coincis cu căderea serii  
și încetarea ploii, cînd Araceli, oricît de mult s-a străduit,  
cu amenințări și rugăminți, să împiedice astfel de lucruri,  
a văzut cum Grădina Urucului se umplea de o lume pe  
care n-o văzuse niciodată, ocolînd-o de la bun început,  
dar care avea în fruntea ei chiar pe moașa Agripina, pe  
un individ de nimeni știut ce s-a prezentat drept prieten  
de arme cu Hermenegildo Pavón și pe un vagabond care  
a spus că se numește Cipriani, însoțiți toți aceștia de o  
jumătate de duzină de oameni din Malcorta și Los Albar-  
ranes, cei care fuseseră, poate, mijlocitori ai desfrînatului  
Pedro Lambert, ori ai Manuelei însăși. În afara acestora,  
fiecare pe socoteala lui, au mai venit pentru a-și exprima



durerea Rosalia cea-niciodată-deranjată și îmblînzitorul de fiare Jeronimo Așazătenapoi.

Cînd au așezat-o pe Manuela în sicriul vopsit în negru și strîns în cercuri ca o ladă de zestre, Agripina și-a luat asupra-și sarcina de a aduce în cameră strachina cu săruri și capătul de lumînare aprins pe lună plină, precum și sticla cu rachiu, împreună cu mănunchiul de ierburi din Tres Marias, cu ajutorul cărora nu mai părea posibil să se mai opună cineva priveghiului și rugăciunilor care au durat pînă cînd nu au mai avut încotro și s-au văzut nevoiți să scoată sicriul afară, ieșind odată cu el și toți cei din jur și salvîndu-se astfel de otrăvurile acelui miros amestecat cu fum. Cadavrul a rămas în fața ușilor sprijinit pe două banchete, cu capacul încă nepus și distilînd pe dedesubt un lichid negru care putea să provină ori de la vopseaua care se dizolva din pricina umezelii, ori din trupul defunctei. Vizitatorii, care s-au desprins cu greu de scaune și de paharele de rachiu, au fost scoși afară mai mult cu forța și s-au dispus în cerc, așteptînd în liniște ca odată cu venirea zorilor să-și facă apariția și groparii. N-a mai urlat cîinele, n-a apărut nevăstuica și nu s-au rotit pe deasupra nici corbii. Nu se auzea decît un clipocit surd, ca de robinet prost închis și respirația înceată, spasmodică, a celor de față. Astfel că nimic n-a tulburat adunarea aceea toropită de somn pînă ce, odată cu prima rază de soare, Agripina a părut să-și revină din picoteală și tăcere, apropiindu-se de trupul celei ce fusese cea mai frumoasă și cea mai productivă clientă a sa pentru a-i acoperi fața cu un șervet, ori poate numai pentru a goni muștele. Chiar în clipa aceea a apărut Pedro Lambert, nu se știe de unde, cu capacul sicriului în brațe. A îndepărtat-o fără menajamente pe moașă și, după ce a acoperit sicriul, luînd un aer de pioșenie, a încercat să-l bată în cuie, folosindu-se de o piatră, lucru reușit doar în parte, căci l-a zărit în răscruce pe Medinilia, care venea însoțit de gropari și de un necunoscut care părea să fie străin de locurile acelea, judecător și poate expert în fumigații.

Înmormîntarea s-a produs îndată, fără neprevăzuturi, întreagă adunarea aceea pestriță (bocitoare și însoțitori

întimplători mai mulți decît datornici) așezîndu-se înapoia carului cu două roți, sub soarele abia ridicat pe cer, și îndreptîndu-se spre Malcorta, unde urma să se odihnească Manuela, dacă nu pentru totdeauna, cel puțin pînă cînd așezarea avea să fie măturată de canalizările făcute pentru a transforma părțile acelea ale mlaștinii în orezărie. Înapoia cortegiului, ca și cînd n-ar fi făcut parte din el, ci ar fi fost un fel de escortă solitară, pășea Alejandra cu singurul ei copil în brațe, atît de abătută și de fără căpătîi, încît nimeni nu se mai îndoia că s-ar mai fi întors vreodată în casa aceea, după ce își dusesese stăpîna la locul de veci. Mult mai înapoia ei, aproape fără a mai putea privi carul funebru, întîrzia Pedro, neatent la tot ce se întîmpla, cu ochii pustii, părăind însă că ar fi supravegheat-o cu prefăcătorie pe Alejandra să-și ducă pînă la capăt hotărîrea ei de a nu se mai întoarce acolo, așa cum se hotărîse și el s-o facă, negîndindu-se nici măcar o clipă că odată avea să revină, totuși, în zadarnica lui încăpăținare de martor care nu putea depune nici un fel de mărturie.

După înmormîntarea Manuelei, poate chiar în clipa cînd avusese loc aceasta, stingerea vieții din acele locuri, cele pe care ea însăși le însuflețise cu dăruirea și harul ei involuntar, a părut să se precipite brusc. Conacul s-a dărîmat treptat, pe măsură ce dezertau din el cei ce îl locuiseră mai mult sau mai puțin statornic. Ruina lui, nu mai încape nici o îndoială, coincidînd cu plecarea definitivă a primei sale ocupante și falimentul, de asemeni definitiv, al celor ce porunciseră să fie ridicat. Pedro Lambert s-a întors acolo, conștient că nu avea să facă nimic pentru a împiedica părăgînirea fermei sale. Dealtfel, nici n-ar fi reușit, dacă ar fi încercat, căci nu mai era în stare să întreprindă nimic normal și rațional, după cum anormală și ilegală fusese și ambiția lui de stăpînire. În ziua aceea totul a fost dat peste cap, tot ceea ce timpul păruse să apere, transformîndu-se într-un semn al trecutului și punîndu-l într-o singură clipă pe beneficiarul acelui nelămurit tezaur față în față cu acțiunea distrugătoare a pămîntului din care ieșise. Dar Pedro Lambert a reușit să

mai reziste în ceea ce se mai păstrase din conac, exact atîta timp cît i-a trebuit pentru a se convinge că nu avea să-și mai facă apariția prin acele locuri, reclamîndu-și drepturile, nici fratele vitreg Diego Manuel, nici vreun alt dușman răsărit din cele mai perfide miraje ale mlaștinii.

*Sanlucar de Barrameda — Madrid — Palma de Mallorca,*  
*1970—1974*

INTR-UN MOMENT DIFICIL PENTRU romanul spaniol, cînd foarte mulți vorbesc despre o criză a acestuia, iar editurile continuă să trimită spre cititor opere îndoielnice, care chiar și atunci cînd reușesc să-și adjudece prestigiul unui important premiu literar nu fac decît să sporească nedumerirea, José Manuel Caballero Bonald publică o carte excepțională — *Agata ojo de gato* (Agata ochi de pisică) — reușind o uluitoare transformare a substanței epice brute în planul superior al verbului, unde mai există valențe tainice, de surprinzătoare și traianică splendoare estetică. O redescoperire, așadar, a limbajului ; îndeletnicire extrem de grea, dat fiind amănuntul că, în mare parte, dacă există o criză adevărată a romanului spaniol, ea își are originile, în primul rînd, în disprețul unor autori față de cuvînt : precipitați mai mult spre popularitate, decît spre glorie, aceștia lasă destinele personajelor în afara oricăror rigori ale stilului, scufundîndu-le într-o „vorbire“ ce nu depășește decît rareori artificiile gazetărești, iar fondul de cuvinte folosit nu trece nici el dincolo de cel vehiculat, constant, în paginile cotidienelelor.

Nu este, însă, vorba de un experiment. Mult prea profund pentru a se lăsa în voia unor jocuri ale inteligenței cu prea multă suprafață și mult prea serios pentru a face, din astfel de jocuri, virtuozitate efemere, José Manuel Caballero Bonald nu experimentează. Pentru el cuvîntul reprezintă un simbol aproape magic, ceva ce depășește realitatea imediată, coborînd în subteranele obiect-

telor definite pentru a le lumina mai bine existența și funcția.

Dar José Manuel Caballero Bonald nu experimentează și dintr-un alt motiv : este andaluz. Și-i cu neputință să vorbești despre el fără a vorbi de Andaluzia. Când spun asta, mă gândesc la sensul din adâncuri al cuvîntului. Pentru că Andaluzia nu este doar culoare fierbinte, luminează și cîntec bătrîn încărcat cu giruete și călăreți nocturni pierduți pe drumurile dragostei și morții. Ar trebui să ne întoarcem, cel puțin, la Azorin și să recităm articolele sale din 1905, cînd, trimis al ziarului madrilen *El Sol*, marele romancier, el însuși andaluz de lîngă Alicante, redescoperea dimensiunea tragică a sudului spaniol, surprinzîndu-i pe mulți, chiar pînă azi, cu cutezanța unora dintre opiniile sale, negate în bloc, dar recunoscute mai apoi, una cîte una, ca foarte adevărate.

Evident, de atunci unele lucruri s-au schimbat, altele au dispărut pentru totdeauna, un progres există, sub toate aspectele lui, dar Andaluzia spiritului nu s-a schimbat deloc și nu se va schimba niciodată. Patrie a lui Seneca și Lucan, cei care alături de Traian (Trajano) reprezintă aportul iberic la originile latinității, patrie a lui Góngora și Lope de Vega, cei care, singuri, ar fi putut face să existe un Secol de aur al literaturii spaniole, iar mai apoi, în șir neînterupt și urcător, patrie a Ducei de Rivas, Adolfo Bécquer, Antonio Machado, Juan Ramón Jiménez, Federico García Lorca, Rafael Alberti, Vicente Aleixandre Luis, Cernuda, Luis Rosales etc., Andaluzia, așa cum avea să noteze poetul din Moguer, este un pămînt universal ; creuzet în care au fuzionat, la temperatura singelui, iberi și tarteși, iliri și cartaginezi, fenicieni și romani, celți și normanzi, mauri și luzitani ; clocot de neamuri în aceeași lumină a umanității, făcînd ca această parte de lume să fie, în primul rînd, un teritoriu al spiritului și nu un pămînt al abundenței materiale, un univers, în cele din urmă, al frumuseții și sincerității, al rezistenței și sacrificiului. Un colț geografic, în același timp, unde structurile cele mai îndepărtate funcționează încă, alături de datele contemporaneității, unde mai există familii ce locuiesc într-un castel din secolul al XV-lea, iar urmele

maure sînt atît de vii, încît, cunoscîndu-le, ai senzația că aceștia au plecat abia ieri de aici, într-o scurtă vacanță.

Notînd toate acestea, nu am spus, însă, decît foarte puțin despre Andaluzia, *Al Andalus*, cum îi place lui J. M. Caballero Bonald să pronunțe, sub clară influență maură. N-am spus, în primul rînd, că limba spaniolă folosită de andaluzi este mult mai bogată decît cea vorbită în celelalte provincii. Un fond de cuvinte mai mare și o sintaxă cu mai multe virtuți îl privilegiază pe andaluz în ceea ce privește nuanțarea și puterea expresiei. Alături, o evidentă tendință arhaizantă, cea care i-a pus pe mulți lingviști în situații delicate, mai ales cînd au negat existența unui cuvînt descoperit în teren, dar nu și în dicționare, pentru ca mai apoi să-l întîlnească într-un vers din Arcipreste de Hita, în *Poemul Cidului* sau într-o replică din teatrul primitiv.

J. M. Caballero Bonald știe foarte bine astfel de amănunte și multe altele : este imposibil ca într-un poem de al său sau într-o pagină de proză să nu descoperi nota andaluză. În urmă cu doisprezece ani, cînd și-a publicat primul roman — *Dos dias de setiembre* (Două zile din septembrie) — apărut și la noi, această notă era mai pronunțată și, oarecum, mai la suprafața comunicării, apelînd îndeosebi la vocabular. Narînd existența precară a culegătorilor de struguri din Andaluzia, romanul pune în prim plan, ca personaj, peisajul zbuciumat al sudului spaniol, reușind să abordeze o problemă socială dintre cele mai acute. Nu întîmplător, cam de la apariția acestei cărți, în Spania a început să se vorbească despre un realism social promovat de roman și multe, foarte multe titluri ce i-au urmat nu par să se fi abătut de la această tendință.

Nici *Agata ochi de pisică* nu reprezintă o abatere. De data aceasta, însă, termenul este adîncit și primește o desfășurare mai amplă. Prin fondul narațiunii, problema este, de asemeni, mai dificilă. Disperata tentativă a unor deșrădăcinați de a transforma în teren fertil un loc sălbatic din sudul spaniol, atacat de sărurile mării și stihia unei naturi care reduce totul la mlaștină și putreziciune, pune însăși problema umanității și a civilizației umane. Ca și în romanul anterior, peisajul pare să rămîna personaj

principal. Dar nu mai poate fi vorba de un peisaj al prezentului, ci de unul al istoriei. Peste el nu bate aripa nici unui cîntec, ci doar vînturile pline de miasme și nisipuri. Înscrisă în el, prezența omului rămîne pînă la un punct sub semnul fatalității : nimic nu pare să poată fi schimbat. Unul dintre cei doi normanzi va muri repede încătușat de cruzimea paludică a zonei, celălalt va înainta singur, disperat și tenace, izbutind să înțeleagă că victoria nu poate fi semnată numai de el, că nici nu o va putea semna cu propriile lui mîini, ci doar prin descendență. Se va naște de aici un splendid poem de dragoste fără cuvinte (nimic nu va înțelege normandul în primele lui întâlniri cu lumea din afara mlaștinii), un poem care nu-și are asemănări decît în universul mitic, dar, în același timp, un poem care, sub vitregia naturii care semnează toate gesturile și gîndurile oamenilor de aici, se va pulveriza. Normandul Pedro sau Pierre Lambert și Manuela Cipriani Lobaton, sînge de calabrez și maur, fac, într-un fel, parte din două timpuri și din două lumi diferite. Bărbatul se manifestă pe orizontul unei umanități primitive, mai mult speranță decît realitate, femeia nu poate exista decît în concret și în imediat. El va sfîrși într-o contopire a destinului său cu implacabilul destin al geografiei ostile, nu înainte de a se fi încredințat că nu a trăit inutil, lăsîndu-l în urmă pe Pedro cel tînăr și un simbol cu putere transcendentă : dezgolirea fragmentară a unei șosele, cea care în antichitatea ei străbătea Argónida, semn că istoria pulsează ciclic.

Nimic, dacă ne gîndim la istoria sudului spaniol, nu este artificial. Punct extrem al peninsulei, Cadizul are o existență atestată de peste trei mii de ani. Argónida, nume simbolic — pentru un nume real : Doñana —, după cum simbolică este întreaga toponimie a cărții (Malcorta, Benalmijar, Alcaduz, Matafalua, Zapalejos etc.), cu clare ecouri din vremurile colonizării acestor pămînturi, poate fi considerată, astfel, un teritoriu unde existența se desparte de mit pentru a pătrunde în istorie.

Pedro cel tînăr (Pierre sau Perico Chico) va accepta existența lui Diego Manuel, fratele vitreg, și prin acțiunile sale, deși nu și-o va propune nicicum, va face în așa fel ca destinul Manuelei Cipriani să fie același cu cel al tatălui sau, dar deosebit în manifestare. Normandul își încheia

existența cu convingerea victoriei pe care n-a putut s-o vadă. Manuela va vedea această victorie în toată splendoarea ei (domesticită, geografia ostilă va înscrie în transformările ei, pentru un timp, o imensă clădire roșie înconjurată de o grădină la fel de imensă în care vegetația luxuriantă de tropice irupe, părînd să se instaleze definitiv, spre uimirea tuturor), dar va fi nevoită să asiste la cea mai splendidă prăbușire : ploile vor spăla totul, vor nivela orice artificiu și vor reîntoarce realitatea în imaginar. Pulsul ciclic al istoriei continuă să funcționeze însă, iar umanitatea — mesajul romancierului este puternic tocmai prin contrast — a învățat să învingă.

Într-un anume fel, lectura cărții mi-a amintit de *Zorba*, dar valoarea estetică a romanului lui J. M. Caballero Bonald îi este cu mult superioară. Pentru că tratarea unui atare conținut ar fi putut eșua cu mare ușurință într-un realism comod, descriptiv. Mai ales că urzeala, înlănțuirea întâmplărilor și atitudinea personajelor ar părea, la o primă vedere, să ducă la o astfel de rezolvare. Este numai o aparență însă, căci finalitatea acestora, splendid edificiu baroc, învăluit în cețoasa scurgere a timpului, proiectează o lumină aparte asupra nucleului etic al cărții, redimensionînd cu elemente surprinzătoare funcția socială a familiei, frumusețea și adevărul iubirii. Ținuta estetică sobră, condusă cu dificultate prin labirintul uvrajat al destinelor, se întregește astfel prin această permanentă, și la fel de sobră, ținută etică, morală fără a se vrea moralizatoare.

Dar autorul își salvează tema și printr-un uluitor echilibru dintre istorie, mit și imaginație. Limbajul nu mai este, în acest fel, simplă narațiune sau descriere. Cuvîntul cade greu, încărcat cu valori estetice și rezonanțe semantice, părînd mai mult un semn al istoriei, decît al realității cotidiene. Peisajul însuși se rostește altfel, mai mult ca un simbol, iar personajele adevărate nu par niște oameni obișnuiți, ci niște efigii heraldice bătute cu lumină fierbinte, andaluză, pe fundalul întregii acțiuni. Un evident aer cervantin se insinuează ritmic în construcția cărții, făcînd ca arhitectura romanului să amintească de romanul cavaleresc, dar să nu aibă nimic comun cu acesta. Cu o îndemînare rară, J. M. Caballero Bonald se distanțează de utopia personajelor lui Cervantes, fără a o ignora, căci



existența ei, doar sugerată, încep să cred că este o căutare anume pentru a sublinia un lucru peste care s-a plutit mereu : dimensiunea „idealistă“ a civilizației iberice. Lume care, cu mult mai înainte de a fi ajuns să străbată Atlanticul, redimensionând datele geografiei din Renaștere, îl străbătuse, în toate direcțiile posibile, cu ajutorul imaginației, atât de tiranic concretizată, încît părea o realitate de laborator.

Dincolo de acest plan al istoriei, foarte bine strunit, romancierul se desfășoară în planul mitului. Un nesfârșit număr din datele cărții înaintează în acest sens. Atavisme și credințe inventate de singurătatea omului, interpretări ale realului prin acțiunea unor forțe ce țin de un alt timp converg, astfel, spre unitatea artistică desăvîrșită a acestei opere.

Însingurat, exigent cu el însuși, mai ales cu el însuși, capabil de mari și durabile prietenii luminoase, evitînd orice tentație a facilului, autorul și-a rescris cartea de nenumărate ori. Un joc al întîmplărilor fericite mi-a oferit prilejul cunoașterii îndeaproape a acestui amănunt : la Madrid, în camera sa de lucru, se strînseseră la un moment dat cam toate cărțile cavalierești spaniole și cam tot ceea ce s-a publicat în această limbă despre istoria sudului spaniol, plus straniile cărți populare pline cu mituri, vrăjitorii, credințe și obiceiuri apuse. Reușise pe atunci să-i exaspereze pe toți cu răbdarea și tenacitatea sa : familia, prietenii, criticii, editorii. I se oferea *în alb* cel mai substanțial premiu literar, cu singura condiție de a se prezenta la concursul manuscriselor cu pseudonime. A refuzat demn, a refuzat chiar și premiul care avea să i se acorde în cele din urmă, după apariția cărții, și a avut curajul s-o publice în acest moment dificil pentru românul spaniol, cînd toți vorbesc despre o criză a acestuia, dar nu și despre o criză a profesiei din care prea puțini știu să-și facă un crez slujit cu sacrificiu adevărat.

Ulterior, *Agata ochi de pisică* a primit *Premiul criticii*, devenind titlu de referință pentru romanul spaniol contemporan, tradus în numeroase limbi și clogiat pretutindeni.

**DARIE NOVĂCEANU**